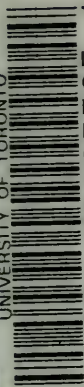

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00495595 1

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

A. W. Stratton

Coll. Inst.

Toronto

1881

(24)

10468

HUNC LIBRUM

CUM ALIIS

COLLEGIO JUVENTUTIS SVAE ET JUVENTUTI COLLEGII

DONO LEGAVIT

ALFREDUS GULIELMUS STRATTON, M.A., PH.D.

HJUS UNIVERSITATIS ET COLLEGII

IN LITTERIS GRAECIS ET LATINIS OLIM ALUMNUS,

UNIVERSITATIS JOHNS HOPKINS SCHOLARIS ET SOCIUS,

UNIVERSITATIS CHICAGO PRAELECTOR,

UNIVERSITATIS LAHORE APUD INDOS

LINGVAE SANSKRITICAE PROFESSOR ET REGISTRARIUS:

ANTE DIEM OBIIT FEBRI MELITENSI IN MONTIBUS KASHMIR

AUGUSTO MENSE A.D. 1902 TRIGINTA SEX ANNOS NATUS.

“ Dulces exuviae dum fata deusque sinebant.”

Respicebat nos antiquo flumine Gangi transitio :
respexit, flumen majus magisque antiquum transiturus.”

“After life's fitful fever he sleeps well.”

DEPARTMENTAL
LIBRARY

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΛΟΓΟΙ

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE
GUILIELMI DINDORFII.

VOL. II. PARS II.
Orationes XXIV — XL.

§ 694-1026.

EDITIO TERTIA CORRECTIOR.

181796
4.7.23.

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXII.

ἄλλο τοῦ νόμου· τὴν τε γὰρ θέειν αὐτοῦ μέμφεται ὡς γεγονυῖαν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναι τοῖς ἀρχαίοις φησί, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐπιδείκνυσιν.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίοις πρὸς βασιλέα, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα σῦλα πλοίων πολεμίων εἶναι καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν δημόσια. Μαύσωλος, τῆς Καρίας σατράπης, τὰς πέραν νήσους ἠδίκει. κατεβῶν οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε διὰ πρέσβων τέως αἰτιάσασθαι τὸν Κᾶρα. πέμπουσιν οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην πρὸς τὸν ἄρχοντα Καρίας Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα καὶ ἀδελφὸν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους, καὶ βασιλεῖ χαριζόμενον, δι' ὃν κακῶς ἐποίει τοὺς Ἕλληνας. οὗτοι νηὶ περιτυχόντες Ναυκρατιτικῇ Αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία (διεκόμιζον δὲ τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης τριηράρχοι) κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὀκτάδα. καὶ λόγων γενομένων τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν δῆμον καὶ ἰκετείας, οὐδὲν ἦττον ἐκρίθη τὰ χρήματα εἶναι δημόσια ὡς πολεμίων ὄντων 696 τῶν Αἰγυπτίων. νόμου δὲ προστάττοντος τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον διπλάσια ταῦτα δίδοναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς νεῶς ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ διπλασίῳ. σπανιότητος δὲ χρημάτων κατασχούσης τὸν δῆμον, Ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα ἐλέσθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν, καὶ τούτους μὲν νύειν. ἐμήνυσεν Εὐκλήμων ὁ πρὸς Ἀνδροτίωνα μικρῶ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τιμοκράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην ἐκ τῆς Αἰγυπτίας ὀκτάδος τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἔγραψε δὲ δηλονότι φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης οὐδὲν ἦττον ἐπιβουλευῶν τῷ Ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἤτηθησαν οἱ πρέσβεις καὶ ὄφειλον τὰ χρήματα. προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέ-

σθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἔμελλον τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρόεσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ, τούτῳ ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρόεσβεις ἐχρήν, ἔγραψε Τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον, εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ δεσμοῦ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, ἐξεῖναι αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἀφίεσθαι τοῦ δεσμοῦ· ἐὰν δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταί, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπηνέγκαντο Διόδωρος καὶ Εὐκτῆμων ὡς παρανόμου καὶ ἀδίκου καὶ ἀσυμφόρου. Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκῆτης καὶ Μελάνωπος, συνιέντες δι' αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφὴν, καταβάλλουσι ἐννέα τάλαντα καὶ τριάκοντα μνᾶς, ἴσως μὲν οὐκ ἂν καταβαλόντες, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐπέδωσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ' οὖν κατέβαλον. κατηγορεῖ τοίνυν Εὐκτῆμων καὶ Διόδωρος, φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρόεσβεις γεγράφθαι τὸν νόμον· εἰ δὲ καὶ ἐξετίσαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, δεδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο ἐποίησαν, ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι. οὐδὲν δὲ ἦττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥήτωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς· καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαι φησι καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, δι' ὧν προστάττει, τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο, μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρόεσβεις γέγραπται, ἑτέρα δὲ ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις καὶ ἐπιζήμιος καὶ ἀδικος. ὥστε εἰ ἐδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ Τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρόεσβεις γεγραφέναι, ἀλλ' οὖν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἐδύνατο μὲν γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ Διόδωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε νόμον καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα· νῦν δὲ καὶ τὴν κατὰ τῶν πρόεσβεων προσεῖληψε διαβολῆς ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἢ μὲν οὖν ὑπόθεσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχαστική· ζητεῖται γὰρ εἰ διὰ τοὺς πρόεσβεις ἔθηκεν ἢ οὐ· ἢ δὲ κατὰ τὸν νόμον πραγματική· καθόλου γὰρ πᾶσα κατηγορία ῥητοῦ πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω οὐκ ἐξ οὐπερ ἕτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ

ἔξουσίαν, ὡσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τοῖς ἐκβεβηκόσιν ἢ κρίσις, ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ἐπὶ μέλλουσι. καὶ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητὸν ἐν νόμοις καὶ ἐν ψηφίσμασιν. ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα, ἐν μὲν τὸ νόμιμον, ὃ διήρηται διχῇ, εἷς τε τὸ πρόσωπον καὶ εἷς τὸ πρᾶγμα, τουτέστιν εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις, δεύτερον τὸ δίκαιον, τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος, τέταρτον τὸ δυνατόν, ὅτι καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσις ἐστὶν αὕτη ἢ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέσβειων ὑπόθεσιν ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεμβάσει τέθεικε διαβολῆς ἔνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπότατος εἶναι, τῶν δεσμῶν ἀφιεῖς, τούτου ἔνεκα ἀντέθηκε πλείστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα, τὴν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν ἐν ὑποψία δούς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου πείσῃ ὡς τὸν νόμον δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ ῥητόρων καὶ πολιτενομένων, ἀρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρουμένων, καὶ τὸ 699 ἀσύμφορον, ἐν ᾧ ἀποστερηθῆσαι τὴν πόλιν ἀπάντων τῶν ὀφλημάτων βούλεται· καὶ τὸ ἄδικον, ἐν ᾧ ὅτι ἀναξίους δεσμώταις τὴν χάριν δίδωσι. πρὸς δὲ τὸ δυνατόν, ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν δυνατόν· ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἴργασται, τὸ δὲ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον, κατασκευάζεται δὲ διὰ τε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου καὶ τοῦ ἀδυνάτου· πᾶν γὰρ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον. τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ· ὃ γὰρ ἀδυνάτον φησι, τοῦτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολὺς ἐστὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀναφέροιο ἂν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσύμφορῳ κέχρηται, δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ πόλει τὸν νόμον.

Τοῦ μὲν ἀγῶνις, ᾧ ἄνδρες δικασταί, τοῦ παρόν- 700
τος οὐδ' ἂν αὐτὸν νῆμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν ὡς αἰτίος
ἐστὶν ἄλλος τις αὐτῷ πλὴν αὐτὸς αὐτῷ. χρημάτων γὰρ

οὐκ ὀλίγων ἀποστερηῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν οὔτ' ἐπιτήδειον οὔτε δίκαιον, ὧ ἄνδρες δικασταί· ὅς τὰ μὲν ἄλλ' ὅσα λυμανεῖται καὶ χειρὸν ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει, κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε, ἐν δ' ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐκ ἀποτρέψομαι· τὴν γὰρ ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὁμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ὁ τουτουὶ νόμος, οὐχ ἵνα κοινή τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ (πῶς γάρ; ὅς γε, ἂ δοκεῖ συνέχειν τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτα ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὠρισμένων) ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρπωμένων καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων διηρηπακότων μηδ' ἂ κλέπτοντες φανερωῶς ἐλήφθησαν καταθῶσι. καὶ τοσοῦτον ῥᾶόν ἐστιν ἰδίᾳ τινὰς θεραπεύειν ἢ τῶν ὑμετέρων δικαίων προῖστασθαι ὥστε οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον καὶ οὐ πρότερον τοῦτον εἰσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον, ἐμοὶ δ' ἐν χιλίαις ὑπὲρ ὑμῶν 701 ὁ κίνδυνος· τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. εἰδῶσιν μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν λέγειν ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστὶ καὶ μάλιστ' ἄξιον προσέχειν τούτοις, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ', εἰπερ τινὶ τοῦτο καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κάμοι νῦν ἀρμόττειν εἰπεῖν. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕνα εἰπεῖν οἶμαι. περὶ τοίνυν αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστι, πρότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικουῦσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον, ἢ τούναντίον τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ

χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἑᾶν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γινῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν.

- 6 Ἴνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάξῃ τί δὴ ποτ' ἐγὼ μετρίως, ὡς γ' ἑμαυτὸν πείθω, τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκὼς νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ ἄπο τοῦ πράγματος. ἐγὼ γὰρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμεονι καὶ θεοῖς ἐχθρῷ, ὃ̄ τελευτῶσα ὄλη προσέκρουσεν ἡ πόλις,
- 7 Ἀνδροτίωνα λέγω. καὶ τοσοῦτῳ δεινότερα Εὐκτήμενος ἡδίκηθην ὑπ' αὐτοῦ ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμενος εἰς χρήματ' ἔσθ' ἂ κακῶς ἔπαθεν, ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν ἐκεῖνος ἢν ἐπ' ἐμ' ἦλθεν ὁδὸν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἂν 702 ἀπεστερήμην, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔξην, οὐδ' ὃ κοινὸν ἀπασίην ἔστιν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥάδιον ἢν ἂν μοι. αἰτιασάμενος γάρ με ἂ καὶ λέγειν ἂν τις ὀκνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν ἑμαυτοῦ πατέρα ὡς ἀπέκτονα, ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβὼν ὤφλε χιλίας, ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν ἐσώ-
- 8 θην. τὸν δὴ εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά μ' ἀδίκως ἀδιήλλακτον ἐχθρὸν ἠγούμην. ἰδὼν δ' ἡδίκηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ τὴν ποιήσιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἐπωνύμων καὶ τῆς πόλεως ἔχοντα καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτήμενος, ἠγούμενος ἀρμόττοντ' εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθῆσαι θ' ἅμα τῇ πόλει καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν. βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι τοῦ-
- 9 τόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. τοῦ δὲ πράγματος οὐκέτ'

ὄντος ἀμφισβητησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς βουλῆς
 κατεγνώκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ὅλην ἐπὶ
 τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις δικαστη-
 ρίοιιν δυοῖν εἰς ἓνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνούσης
 δὲ οὐδεμιᾶς ἔτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν
 ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὕτωςι τοσοῦθ' ὑπερεῖδεν ἅπαντα
 τὰ πράγματα ὥστε τίθησι τουτουὶ τὸν νόμον, δι' οὗ
 τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεοὺς, τῶν ὀσίων δὲ 703
 τὴν πόλιν ἀποστερεῖ, ἄκυρα δὲ τὰ γνωσθένθ' ὑπὸ τῆς
 βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστηρίου καθίστησιν,
 ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποιή-
 10 κεν. ὑπὲρ δὲ τούτων ἀπάντων λύσιν εὐρίσκομεν ταύ-
 την οὕσαν μόνην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον καὶ εἰσα-
 γαγόντες εἰς ὑμᾶς λῦσαι δυναίμεθα. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν
 βραχέσι τὰ πραχθέντα δίδειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον
 μάθητε καὶ παρακολουθήσητε τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐ-
 τὸν ἀδικήμασιν.

11 **Ψήφισμα** εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν ἐλέσθαι ζητη-
 τὰς, εἰ δέ τις οἶδέ τινα ἢ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ὀσίων χρημά-
 των ἔχοντά τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους. μετὰ
 ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτῆμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσι-
 θείδην τριηραρχήσαντας χρήματα Ναυκρατιτικά, τί-
 μημα τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε τῇ
 βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη. μετὰ ταῦτα γενομένης
 12 ἐκκλησίας προὔχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς Εὐκτῆ-
 μων ἔλεγεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ διεξῆλθε πρὸς ὑμᾶς ὡς
 ἔλαβεν ἢ τριήρης τὸ πλοῖον ἢ Μελάνωπον ἄγουσα καὶ
 Γλανκέτην καὶ Ἀνδροτίωνα πρεσβευτὰς ὡς Μάυσωλον,
 ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν ὧν ἦν τὰ χρήματα ἄνθρωποι,
 ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς μὴ φίλια εἶναι. τότε ἀνέ-
 μνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω, καθ' οὓς τοῦτον τὸν
 τρόπον πραχθέντων τῆς πόλεως γίνυται τὰ χρήματα.

- 13 ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηθήσας Ἀνδρο-
 τίων καὶ Γλανκέτης καὶ Μελάνωπος (καὶ ταῦτα σκο- 704
 πείτε ἂν ἀληθῆ λέγω) ἐβόων, ἤγανάκτου, ἐλοιδο-
 ροῦντο, ἀπέλυνον τοὺς τριηράρχους, [ἔχειν ὠμολόγουν]
 παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠξιούν τὰ χρήματα. ταῦτ' ἀκου-
 σάντων ὑμῶν, ἐπειδὴ ποτ' ἐπαύσανθ' οὔτοι βοῶντες,
 ἔδωκε γνώμην Εὐκτῆμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην,
 ὑμᾶς μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ'
 εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφοράν· ἐὰν δ'
 ἀμφισβητῆται τι, ποιεῖν διαδικασίαν, τὸν δ' ἠττηθέντα
 14 τοῦτον ὀφείλειν τῇ πόλει. γράφονται τὸ ψήφισμα· εἰς
 ὑμᾶς εἰσῆλθεν· ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδο-
 ξεν εἰρησθαι καὶ ἀπέφυγεν. ἐνταῦθα τί προσῆκεν; τὰ
 μὲν χρήματ' ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κο-
 λάζειν· νόμου δ' οὐδ' ὄτιοῦν οὐδενὸς δήπου προσέ-
 δει. μέχρι μὲν δὴ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκρά-
 τους τουτουί. μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατο ἐφ' ἑαν-
 τὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντα ἠδικημένοι φανήσεσθ'
 ὑπὸ τούτου· ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργί-
 αῖς μισθώσας αὐτὸν καὶ παρασχῶν ὑπηρέτην ἐφ' αὐ-
 τὸν ἤγαγε τὰδικήματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπίδειξω.
- 15 ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς καὶ
 τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον· καὶ γὰρ ὑβριστι-
 κῶς προσκεχλευακῶς ὑμᾶς φανήσεται. ἦν μὲν γὰρ
 σκιροφοριῶν μὴν ἐν ᾧ τὰς γραφὰς ἠττηντο ἐκεῖνοι τὰς
 κατὰ τοῦ Εὐκτῆμονος, μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον καὶ
 οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν λογοποιοῦς καθίεσαν ὡς ἀπλᾶ μὲν ἔτοιμοι τὰ 705
- 16 χρήματ' ἐκτίνειν, διπλᾶ δὲ οὐ δυνήσονται. ἦν δὲ ταῦτ'
 ἐνέδρα μετὰ γλευασίας καὶ κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ
 λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι
 ταῦθ' οὕτως ἔχει τοῦργον αὐτό· τῶν μὲν γὰρ χρημά-

των ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμὴν οὐ κατέθησαν ὑμῖν, νόμῳ δ' ἐνὶ πλείστοις τοὺς ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν, καὶ τούτῳ τῶν πώποτε ἐν ὑμῖν τεθέντων αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ.

Βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων, καθ' οὓς εἰσιν αἱ τοιαίδε γραφαί, περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγειν ὃν γέγραμμαι· γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ ταῦτα προακούσαντες. ἔστιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τοῖς οὗσι νόμοις ἡμῖν κυρίοις διωρισμένα ἀκριβῶς καὶ σαφῶς πάνθ' ὅσα δεῖ ποιεῖν περὶ τῶν μελλόντων τεθήσεσθαι νόμων. καὶ πρῶτον μὲν ἀπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ προσήκει νομοθετεῖν· εἴτ' οὐδὲ τόθ' ὡς ἂν ἐκάστῳ δοκῇ δέδωκε τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψαντα σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ, μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι κελεύει, πρὸς τούτοις λύειν τοὺς ἐναντίους, ἄλλα περὶ ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς κατεπείγει νῦν ἀκοῦσαι. ἂν δέ τις τούτων ἐν παραβῇ, τῷ βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι. εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης καὶ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσηγηνόχει τὸν νόμον, ἐν ἂν αὐτοῦ τις ἐποιεῖτο κατηγορημα, ὅ τι δήποτε τοῦτ' ἦν· νῦν δ' ἀνάγκη καθ' ἕκαστον χωρὶς περὶ ἐκάστου διελόμενον λέγειν. πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶτον, τοῦτ' 706 ἐρῶ, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει, εἴτα τῶν ἄλλων ἐξῆς ὅ τι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἦ. καὶ μοι λαβὲ τουτουσὶ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι· φανήσεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκῶς. προσέχετε, ὧς ἄνδρες δικασταί, τὸν νοῦν ἀναγιννωσκομένοις τοῖς νόμοις.

ΕΠΙΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΟΜΩΝ.

[Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης προταθείας τῇ ἐνδεκάτῃ ἐν τῷ

- 21 θήμα, ἐπειδὴν εὐξήται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δευτέρον δὲ τῶν κοινῶν, εἶτα οἱ κεῖνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἢ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἢ προτέρα, ὅτω δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί, ἢ δ' ὑστέρα, ὅτω μὴ δοκοῦσιν· εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταῦτά. τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους.
- 22 ἔάν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· τοὺς δὲ προέδρους, οἱ ἂν τύχωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερά περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὁμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὄρκον.
- 23 ἔάν δ' οἱ πρυτάνεις μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλειεν τῶν μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας δραχμῶν ἱερᾶς τῇ Ἀθηνᾶ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφείλειτω τετραράκοντα δραχμῶν ἱερᾶς τῇ Ἀθηνᾶ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἔάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέταις τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύνοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων.
- 24 πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπανύμων γράψας τοὺς νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων ψηφίσῃται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράψας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπανύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἡ ἐκκλησία γένηται. αἰρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἱ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων, τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός.]
- 24 Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κεῖνται πολὺν ἤδη χρόνον, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ πείραν αὐτῶν πολλάκις δεδῶ-

κασιν ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσι, καὶ οὐδεὶς πώποτε
 ἀντεῖπε μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως· οὐδὲν
 γὰρ ὠμὸν οὐδὲ βίαιον οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττου-
 σιν, ἀλλὰ τοῦναντίον πάντα φιλανθρωπῶς καὶ δημο-
 τικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ὑμῖν
 ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερον εἰσοιστέος ἐστὶ νό-
 μος καινὸς ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι· μετὰ ταῦτα
 δ' ἂν χειροτονήσητε εἰσφέρειν, οὐκ εὐθύς τιθέναι
 προσέταξαν, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν, καὶ
 οὐδ' ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώκασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι
 καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθιεῖτε. ἐν δὲ τῷ μεταξύ 708
 χρόνῳ τούτῳ προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν
 ἐκτιθέναι τοὺς νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, ἵν' ὁ
 βουλόμενος σκέψηται, κὰν ἀσύμφορον ὑμῖν κατίδη τι,
 φράσῃ καὶ κατὰ σχολὴν ἀντεῖπῃ. τούτων μέντοι το-
 σούτων ὄντων οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὐτοσί·
 οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν, εἴ τις ἐβού-
 λετο ἀναγνοὺς ἀντεπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν
 τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ τῆς ἐκκλη-
 σίας, ἐν ἣ τὸς νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἑνδε-
 κάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον
 εἰσήνεγκεν, εὐθύς τῇ ὑστεραία, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρο-
 νίων καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξά-
 μενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων καθίξεσθαι νο-
 μοθέτας διὰ ψηφίσματος ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων
 7 προφάσει. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμ' αὐτὸ ἀναγνώ-
 ναι τὸ νικῆσαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πάντα συνταξάμενοι καὶ
 οὐδὲν ἀπὸ ταυτομάτου τούτων ἔπραττον. λαβὲ τὸ ψή-
 φισμ' αὐτοῖς καὶ ἀναγίγνωσκε σύ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτα-
 νείας, Ἐπικράτης εἶπεν, ὅπως ἂν τὰ ἱερὰ θύηται καὶ ἡ

διοικήσεις ἱκανῆ γένηται καὶ εἴ τινος ἐνδεὶ πρὸς τὰ Παναθηναῖα διοικηθῆ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς Πανδιονίδος καθίσει νομοθέτας αὔριον, τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἓνα καὶ χιλίους ἐκ τῶν ὁμομοκότων, συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν.]

- 28 Ἐνεθυμήθητ' ἀναγινωσκομένου τοῦ ψήφισματος ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸ 709 τῆς ἑορτῆς προστησάμενος κατεπεῖρον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν νόμων χρόνον, αὐτὸς ἐγράψεν αὔριον νομοθετεῖν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ἴν' ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν (οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδέν), ἀλλ' ἵνα μὴ προαισθητομένου μηδενὸς ἀνθρώπων μηδ' ἀντειπόντος τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὁδε
- 29 ὁ νῦν ἀγωνιζόμενος νόμος. τεκμήριον δέ· καθιζόμενων γὰρ τῶν νομοθετῶν περὶ μὲν τούτων, τῆς διοικήσεως καὶ τῶν Παναθηναίων, οὔτε χεῖρονα οὔτε βελτίω νόμον οὐδέν' εἰσήνεγκεν οὐδεὶς, περὶ δὲ ὧν οὔτε τὸ ψήφισμα ἐκέλευεν οἱ τε νόμοι κωλύουσι, Τιμοκράτης οὐτοσί κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐνομοθέτει, κυριώτερον μὲν νομίσας τὸν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρημένον χρόνον, οὐδ' ὅτιοῦν δὲ φοβηθεὶς εἰ ἀπάντων ὑμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κειμένου μήτ' ἰδίᾳ μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ἦ, αὐτὸς οὐχ ἓνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανήσεται τὴν πόλιν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰδότα
- 30 μὲν τοὺς νόμους, ὧν ὀλίγω πρότερον πάντες ἠκούσατε, κυρίους ὄντας, εἰδότα δ' οὐκ ἐῶνθ' ἕτερον νόμον ψήφισμα οὐδέν, οὐδ' ἂν ἐννομον ἦ, νόμου κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ ψήφισμα, ὃ
- 31 καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ἦδει; ἢ πῶς οὐ σχέτλιον τὴν μὲν πόλιν αὐτὴν ἐκάστῳ ἡμῶν δεδωκέναι

ἄδειαν τοῦ μή τι παθεῖν ἀηδὲς ἢ δεινὸν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ποιήσασαν ἱερομηνίαν, αὐτὴν δὲ μὴ τετυχηκέ- 710
ναι ταύτης τῆς ἀσφαλείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδίκησθαι; τί γὰρ ἂν τις μείζον ἠδίκησεν ἰδιώτης ἀνὴρ ἢ καταλύων τοὺς νόμους αὐτῆς, δι' ὧν οἰκεῖται;

2 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν προσῆκέ τε καὶ κελεύ-
ουσιν οἱ νόμοι πεποιήκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκο-
πῶν ἂν γνοίῃ. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ
παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων καὶ τὸ βουλευ-
σασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς
ἀνελὼν οὔσης ἱερομηνίας ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ'
ἐκεῖνο, ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχε τοῖς οὔσι νόμοις,
αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι δέ μοι
λαβὼν τουτουὶ πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαρρηθῆν οὐκ
ἐᾷ νόμον οὐδένα ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ τις εἰσφέ-
ρη, γραφεσθαι κελεύει. ἀναγίνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

13 [Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα,
ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθη-
ναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. διαχειρο-
τουσίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων,
πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ
δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὐ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὀπό-
τερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον
εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων
τῶν κειμένων μηδενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων
τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ δήμῳ τῷ
Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῶν, τὰς γραφὰς εἶναι
κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον ὃς κεῖται, ἐὰν τις μὴ ἐπιτή- 711
δειον θῇ νόμον.]

34 Ἦκούσατε μὲν τοῦ νόμου· πολλῶν δὲ καλῶς κει-

μένων νόμων τῇ πόλει οὐδενὸς ἤττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦ-
 τον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. σκέψασθε γὰρ ὡς δι-
 καίως καὶ σφόδρα ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἔα τοῖς
 ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ
 τὸν πρότερον κείμενον. τίνος ἔνεκα; πρῶτον μὲν ἴν'
 35 ὑμῖν ἐξῆ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι μετ' εὐσεβείας. εἰ γὰρ
 εἶησαν δύο τινὲς ἐναντίοι νόμοι, καὶ τινες ἀντίδικοι
 παρ' ὑμῖν ἀγωνίζοιντο ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδίων
 πραγμάτων, ἀξιοῖ δ' ἐκάτερος νικᾶν μὴ τὸν αὐτὸν δει-
 κνύων νόμον, οὔτ' ἀμφοτέροις ἐνὶ δήπου ψηφίσασθαι·
 πῶς γάρ; οὔτε θιατέρῳ ψηφίζομένους εὐορκεῖν· παρὰ
 γὰρ τὸν ἐναντίον, ὄντα δ' ὁμοίως κύριον, ἢ γυνῶσις
 36 συμβαίνει. τοῦτό τ' οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος
 ταῦτα προεῖπε καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ βουλόμενος φύλα-
 κας ὑμᾶς τῶν νόμων καταστῆσαι· ἦδει γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι
 τὰς ἄλλας ἄς γέγραφεν αὐτῶν φυλακὰς ἔστι πολλαχῆ
 διακρούσασθαι. τοὺς συνηγόρους, οὓς χειροτονεῖτε,
 δύναται ἂν πείσαι τις σιωπᾶν. ἐκτιθέναι κελεύει τοῦ
 προειδέναι πάντας· τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, τοὺς μὲν ἀντει-
 πόντας ἂν, εἰ προαῖσθοιντο, λάθοι, οἱ δ' οὐδὲν προσέ-
 37 χοντες ἀναγνοῖεν ἂν. ἀλλὰ γράψασθαι νῆ Δί' ἐκαστον
 ἔστιν, ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα· κἀνταῦθ', ἂν ἀπαλλάξῃ
 τις τὸν ἐπιστάντα, ἢ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν
 μόνη φυλακὴ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς
 οἱ πολλοί· οὔτε γὰρ τὸ γινῶναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτι-
 στον ἐξελέσθαι δύναται ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτε ἀπαλ- 712
 λάξας καὶ διαφθείρας πείσαι τὸν χεῖρω θέσθαι νόμον
 38 ἀντὶ τοῦ κρείττονος. διὰ ταῦτα πάντα ἐφ' ἐκάστην
 ἀπαντᾶ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων, κωλύων καὶ οὐκ
 ἐὼν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. ταῦτα πάντα
 Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνι-
 σεν, ἐξήλειπεν, ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰσήνεγ-

κεν ἅπασιν ἐναντίον ὡς ἔπος εἶπεῖν τοῖς οὔσιν, οὐ παρ-
 αναγνοὺς, οὐ λύσας, οὐ δοὺς αἴρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιή-
 σας οὐδὲν τῶν προσηκόντων.

- 39 Ὡς μὲν οὖν ἔνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναν-
 τίον εἰσενηνοχῶς τοῖς οὔσι νόμοις, οἷμαι πάντας ὑμᾶς
 ἠσθησθαι· ἵνα δ' εἰδῆτε παρ' οἷους νόμους οἷον οὔτος
 εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον ὑμῖν τὸν τούτου
 νόμον, εἶτα τοὺς ἄλλους, οἷς οὔτος ἐναντίος ἐστίν.
 ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

- [Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτα-
 νείας, Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων τῷ
 δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δε-
 σμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ
 ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστήσαι τοῦ ὀφλήματος, οὗς ἂν ὁ
 δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλε.
 τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις κα-
 40 θιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς,
 εἰάν ἀποδιδῶ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς
 ἐγγυητὰς, ἀφείσθαι τῶν δεσμῶν. εἰάν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ
 ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανεί- 713
 ας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δη-
 μοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη
 καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώ-
 σιμα μισθουμένων καὶ τῶν ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι
 τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. εἰάν δ' ἐπὶ τῆς
 ἐνάτης πρυτανείας ὀφλῇ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς
 ἐνάτης, ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.]

- 41 Ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου, μνημονεύετε δ' ἐξ αὐτοῦ
 μοι πρῶτον μὲν τὸ καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ
 προστετίμηται ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, ἔπειθ' ὅτι
 πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ περὶ τῶν μισθουμένων,
 καὶ ὅσοι ταῦτα ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ.

ὄλος μὲν γὰρ ἔστιν ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι, μάλιστα δὲ τούτῳ· γνώσεσθε δὲ τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτούς. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

- 42 [Διοκλῆς εἶπε τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατία, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος ὅτινα δεῖ ἄρχειν. ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν· τὸ δὲ λοιπὸν, ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη.]
- 43 Καλῶς ἐχόντων τῶν νόμων, ὧ ἄνδρες δικασταί, 714 τῶν ὑπαρχόντων, ὅδε ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὥσπερ εἰ διώρισε καὶ βεβαιότερους ἐποίησεν αὐτούς. κελεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη κύριον εἶναι, πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται, τούτῳ δὲ τὸν γεγραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσεγέγραπτο "τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τόνδ' ἀπὸ τοῦ "μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα." ὕστερον δὲ γράφων ὁ τιθεὶς ἐπὶ τούτοις τόνδε τὸν νόμον, τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων ἀναγεγραμμένους ὕστερον ἢ ἐτέθησαν κυρίους εἶναι ἀνευγεκεῖν ἐπὶ τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον
- 44 ποιῆσαι κυρίους ἢ ὁ θεὸς ἕκαστον ἠξίωσεν. τούτῳ μέντοι τῷ νόμῳ σκέψασθε ὡς ἐναντίος ἔστιν ὃν οὗτος τέθεικεν. ὁ μὲν γε κελεύει τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἂν τεθῆ κυρίαν εἶναι· ὁ δ' ἔγραψεν "καὶ εἴ τιμι προστετίμηται" περὶ τῶν παρεληλυθότων λέγων. καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὥρισεν, ἄρχοντα προσγράψας

ἀφ' οὗ, ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας ἐν ἧ τέθεικε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τινὰ ἡμῶν· ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτου μὴ γράφειν ἢ ἐκεῖνον λύειν, οὐχ, ἵνα ὁ βούλει σὺ γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι. λέγε ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρῆ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ 715 τῷ Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, εἴαν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξη κρύβδην ψηφισομένοις. τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ.]

Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἂν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. οὗτος δ' ἔγραψεν ἄντικρυς, καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἀφῆσιν πορισαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους, οὐ προτεθέντος οὐδενὸς περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. καὶ ὁ μὲν νόμος, οὐδ' ἐπειδὴν τὴν ἄδειαν εὔρηται τις, ἔδωκεν ὡς ἂν βούληται πράττειν, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ· τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ' ἀδικεῖν μόνον, εἰ μὴ δοθείσης τῆς ἀδείας λέγει καὶ νόμον εἰσφέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτι οὐκ εἰς τὴν βουλὴν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδὲν, ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα νόμον εἰσήνεγκεν. καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, εἰδότα τὸν

νόμον τόνδε ὄν ἀνέγνων, εἴ τι δίκαιον ἐβούλου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσοδον γράψασθαι πρὸς τὴν βουλὴν, εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι, καὶ τόθ' οὕτως, εἰ πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν περὶ τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον πράττων, εἰ καὶ τις ⁷¹⁶ ἐπεχειρεῖ δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει τὸν νόμον, μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις, ἀλλὰ γνώμη ⁴⁹ διαμαρτῶν ἀποτυχεῖν. νῦν δὲ τῷ λάθρα καὶ ταχὺ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς νόμους καὶ μὴ θεῖναι πᾶσαν ἀφήρησαι σαυτοῦ τὴν συγγνώμην· τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἀμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ νῦν εἴληψαι ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκα ἐρῶ περὶ τούτων. νῦν δ' ἀναγίγνωσκε τὸν ἐξῆς νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

⁵⁰ [Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, εἰ μὲν αὐτὸς ὁ ὄφλων ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ εἰ τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἠλιαζῆται· εἰ δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὀφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἢ οὐσία ἅπασα. εἰ δέ τις τῶν προέδρων δῶ τινὶ τὴν ἐπιχειροτομίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὀφληκότῳ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτίσαι, ἄτιμος ἔστω.]

⁵¹ Ἔστι μὲν ἔργον, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰ περὶ πάντων τῶν νόμων, οἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν, ἐροῦμεν· ἄξιον δ', εἰ περὶ τοῦ καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδε ὄν νῦν ἀνέγνω διελθεῖν. ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῖς ἤδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πραότητα τὴν ὑμετέραν, καὶ διὰ ταύτην ἐώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἐκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιωθέν- ⁵² τας. βουλόμενος δὲ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ

κακῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει 717
καὶ δικαστηρίῳ μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους οὐκ ὄε-
το δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖ-
σθαι καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔχοντας ἀφορμῆν,
ἀλλ' ὅλως ἀπέειπε μὴτ' αὐτῷ μὴτ' ἄλλῳ μηδενὶ μὴθ'
ἱκετεύειν μῆτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν
53 τὰ δίκαια σιγῇ. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς ποτέροις μᾶλ-
λον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὅτιοῦν, τοῖς δεομένοις ἢ τοῖς
ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς δεομένοις· τὸ
μὲν γὰρ χρηστῶν, τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔρ-
γον ἐστίν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττου-
σιν ἅ χρῆ ποιεῖν, οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέον-
ται. εἰ τοίνυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἢ που νόμον γ'
ἐπίταγμα ἔχοντα εἰσφέρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ
γὰρ αἰσχρὸν περὶ ὧν μηδὲ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε,
περὶ τούτων ἀκόντων ὑμῶν ἔαν ἅ τινες βούλονται
πραχθῆναι.

Λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς.

NOMOS.

54 [Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὐθυνα ἢ διαδικασία
περὶ τοῦ ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημοσίον
ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον μηδ'
ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐών-
των ἅ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι.]

55 Τιμόκράτης τοίνυν, ὥσπερ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ
γράφων, εὐθύς ἀρχόμενος τοῦ νόμου τὰναντία ἔθηκε
τούτοις. ὁ μὲν γε οὐκ ἔα περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γνῶ δικα-
στήριον πάλιν χρηματίζειν· ὁ δ' ἔγραψε, καὶ εἴ τιτι
προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον
τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἅ μὲν ἐγνω τὸ δικαστήριον 718
λυθῆσεται, καταστήσει δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλῶν. καὶ ὁ μὲν

νόμος μηδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ ταῦτα μηδένα· ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες, ἐάν τις καθιστῆ, προσάγειν, καὶ προσέγραψεν "ὀπότ' ἂν τις βούληται."

56 Λέγ' ἕτερου νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι.]

Οὗ φησι Τιμοκράτης, οὔκουν ὀπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῆ.

Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὅποσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.]

57 Ἐπίσχεσ. εἰπέ μοι, τί δεινότατον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσαιτε καὶ μάλιστα ἂν ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, μὴ γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὕτωσὶ εὐλαβούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ τοιοῦτον ἀπέιπε τὰ πραχθέντα ἐπ' ἐκείνων μὴ κύρια εἶναι. οὕτωσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων, ἢ ὑπερ τῶν ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς· ὁμοίως γοῦν
58 ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἔασαντες γενέσθαι; πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὁμομοκότων πληροῦται, ταῦτα ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν ἔνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, 719
μανέντες· ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν.

39 *Λέγ' ἄλλον νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

[Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις τιθῆ.]

Οὐκ ἐᾷ νόμον ἄλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι' οὓς μὲν τοίνυν οὗτος εἰσέφερε τὴν νόμον, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γινώσκετε· ἄνευ δὲ τούτων αὐτὸς ἠμολόγησε μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικέναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν μισθουμένων καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. οὐκοῦν ὁπότ' εἰσί τινες οὓς ἀφορίζεις, οὐκ ἂν ἔτι εἴης ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν 60 τεθεικῶς. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων μάλιστα ἢ τὰ μέγιστα ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες δ' εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν, ὁ δὲ σὸς λελύσθαι δίδωσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις· διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτοὺς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ' ἄρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας, οἶμαι, τῶν τελωνῶν. 720

61 Πολλοὺς δ' ἂν τις ἔχοι νόμους ἔτι καὶ καλῶς ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθεικεν. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ' ἐπιτήδειον ὅλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν, ὑμῖν δ' ὁμοίως ἐνοχος φανεῖται τῇ

γραφῆ, καὶ εἰ ἐνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστίν. πῶς οὖν μοι δοκεῖ; τοὺς μὲν ἄλλους ἔαν, περὶ δ' οὐ πρότερόν ποτ' αὐτὸς οὗτος ἔθηκε νόμου διελθόντ' ἐπ' ἐκεῖνο λέναι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ με-
 62 γάλ' ἂν βλάβτοι γενόμενος κύριος τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν τοῖς τῶν ἄλλων ἐναντίον εἰσενηνοχέναι νόμον δεινὸν μὲν, ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγοροῦ. τὸ δὲ τῶ ὑφ' ἑαυτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τὰναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν αὐτοῦ γεγενησθαι. ἴν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ὃν οὗτος ἔθηκεν· ἐγὼ δὲ σιωπήσομαι. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

63 [Τιμοκράτης εἶπεν, ὅποσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῆ ἢ κατὰ γνώσιν αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι εἰσάγειν τοὺς ἑνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μὴ τι δημοσία κωλύῃ, ἐὰν δὲ μὴ, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ἦ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἕξῃστιν. ἐὰν δ' ἄλῳ, τιμάτω ἢ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δοκῆ ἄξιός εἶναι παθεῖν ἢ αποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ 721 καταγνωσθῆ.]

64 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί; λέγε αὐτοῖς αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.]

Πέπαυσο. ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερά τις δύο θείῃ τοῦ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσωσι, τοὺς ἀλόντας, καὶ

τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητὰς, ἀλλὰ μὴ δεῖν; ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους, οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ὑμῶν οὐδεὶς τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος. καίτοι τίνας ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος ἢ τί ποιεῖν ἂν ὀκνηῆσαι κέρδους ἕνεκα, ὅστις ἐναντία αὐτὸς αὐτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσεν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐόντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕνεκ' ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἐτοιμῶς ἔργον ποιῆσαι. ὥσπερ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τᾶλλα κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ κρίσεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τούτου, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακούργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι· ὠμολόγηκε γὰρ [θατέρῳ] τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον τόνδε τιθεῖς ἀδικεῖν.

6 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, τέθεικε τὸν νόμον. οἶμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐτοῦ τίποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος ἔσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις δεικνύειν ἔξει, οὔθ' ὡς δι' ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν ὄντα τοῦτ' ἔλαθε 722 δύναται ἂν πείσαι· πάλαι γὰρ μισθοῦ καὶ γράφων καὶ νόμους εἰσφέρων ὧπται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἐνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ προᾶγμα ὁμολογήσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιούν· οὐ γὰρ ἄκων οὐδ' ὑπὲρ ἠτυχηκότων οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ τεθεικῶς φαίνεται τὸν νόμον, ἀλλ' ἐκὼν ὑπὲρ μεγάλα ἠδίκηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ, πλὴν εἰ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φησὶ τοὺς μισθομένους αὐτόν.

68 Ὡς τοίνυν οὐδ' ἐπιτήδειον νόμον ὑμῖν οὐδὲ συμ-

φέρουτ' εἰσενήνοχε, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύ-
 ειν. οἶμαι ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι δεῖν τὸν ὀρ-
 θῶς ἔχοντα νόμον καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει
 προῶτον μὲν ἀπλῶς καὶ πᾶσι γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ
 μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυ-
 τί. ἔπειτ' εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίνεσθαι
 διὰ τοῦ νόμου· εἰ γὰρ αὐτὸ καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν
 δέ τι φράζει, εὐχῆς, οὐ νόμου διαπράττειτ' ἂν ἔργον.
 69 πρὸς δὲ τούτοις μηδεὶν τῶν ἀδικούντων φαίνεσθαι
 μηδεμίαν διδόντα ῥαστώνην. εἰ γὰρ δημοτικὸν τις
 ὑπέιληφε τὸ πράους εἶναι τοὺς νόμους, τίσι τούτοις
 προσεξεταζέτω, κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν, εὐ-
 ρήσει τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσιν, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμέ-
 νοις· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄδηλον εἴ τις ἔστ' ἀδίκως διαβε-
 βλημένος, τοῖς δὲ οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονη-
 70 ροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν ὧν διεξελέγηθ' ἐγὼ νῦν
 οὐδ' ὄτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τὰναντία
 δ' ἐξῆς πάντα. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι τοῦτο
 διδάσκειν, μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τέθεικε δι- 723
 εξιῶν. ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δὲ
 ἡμαρτημένον, ἀλλ' ὅλος ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώτης συλ-
 71 λαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. λαβὲ δ'
 αὐτοῖς τὴν γραφὴν αὐτὴν, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέ-
 ρους ἀνάγνωθι τὸν νόμον· ῥᾶστα γὰρ οὕτως ἐγὼ τε
 διδάξω καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθ' ἃ λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης πρωτανείας δωδεκάτῃ,
 τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἀριστοκλῆς Μυρρινούσιος,
 Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ
 προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ
 λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγ-
 γυητὰς καταστήσαι.]

Ἐπίσχεσ· αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσει. τουτὶ πάντων, ὃ ἄνδρες δικασταί, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἶμαι γὰρ οὐδὲ ἓνα ἄνθρωπον ἄλλον τολμῆσαι, νόμον εἰσφέροντα ἐπὶ τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας αὐτῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενημένας ἐπιχειρῆσαι λύειν. τοῦτο τοίνυν οὐτοσὶ Τιμοκράτης ἀναιδῶς καὶ οὐδ' ἀποκρυψάμενος πεποίηκε, γράψας διαρρήδην "καὶ εἴ τι" "τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμη- "θῆ." περὶ μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον ἐπι- σεν ὑμᾶς, οὐκ ἂν ἠδίκηι· περὶ δ' ὧν δικαστήριον ἔγνω- κε καὶ τέλος ἔσχηκε, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ νόμον εἰσφέ- 724 ρων δι' οὗ ταῦτα λυθήσεται; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἑάσας κύριον τὸν τούτου γενέσθαι νόμον γράψειεν ἕτερον τοιόνδε "καὶ εἴ τινες, ὠφληκότες χρήματα καὶ δεσμοῦ "προστετιμημένον αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν κατὰ τὸν νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ τὸ "λοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα." ἀλλ' οὔτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν οὐδεὶς ὑγιαίνων, οἶμαι, σύ τ' ἐκεῖνα λύων ἠδίκηις, χρῆν γὰρ αὐτὸν, εἰ τὸ πρῶγμ' ἐνόμιζε δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις θεῖναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνε- νεγκόντα εἰς ταῦτὸ τὰ μέλλοντα τοῖς παρεληλυθόσι καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδικήμασιν εἶπ' ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τῶν αὐτῶν ἠξιοκέναι δικαίων τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδι- κοῦντας τὴν πόλιν πρότερον καὶ τοὺς μηδ' εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσσονται τι δήλους;

Καὶ μὴν ἀκείθευ ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκε τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λο- γίσαιτο παρ' αὐτῷ τί ποτ' ἐστὶν ὃ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δή ποθ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες

ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ
 76 τῶν ὀλιγαρχιῶν ἄνδρου καὶ δοῦλοι. εὖροι γὰρ ἂν
 ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς
 ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ
 τῶν μελλόντων ἅ ἂν αὐτῷ δοκῆ προστάξει κύριός ἐστιν,
 οἱ δὲ νόμοι περὶ τῶν μελλόντων ἅ χρὴ γίνεσθαι φρά-
 ζουσι, μετὰ τοῦ πείσαι τεθέντες ὡς συνοίσουσι τοῖς
 χρωμένοις. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ
 πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς
 τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκε, καὶ περὶ τῶν παρεληλυ- 725
 θότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν
 ἠξίωσε ποιῆσαι.

77 Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ
 καὶ γέγραπται, ἢ τὸ λοιπὸν ἴαν τινι προστιμηθῆ δε-
 σμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐκτίσειν,
 ἀφείσθαι. καίτοι χρῆν αὐτὸν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν
 ἠγείτο, μηδενὶ προστιμᾶν ὅς ἂν ὑμῖν ἐγγυητάς καθι-
 στῆ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκό-
 τας ὑμᾶς τὸν δεσμὸν μηδ' ἐχθρῶς διατεθέντα πρὸς
 ὑμᾶς τὸν ἠλωκότα τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν.
 νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, καὶ ὑμῖν δοκῆ δεδέ-
 σθαι τινα, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νό-
 78 μον εἰσήνεγκεν. ἂρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει
 τοιοῦτος νόμος ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώ-
 τερος ἔσται καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ὁμωμοκότων γνώσεις τοῖς
 ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. φαί-
 νεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφοτέρα.
 ὥστ' εἴπερ ὑμῶν ἕκαστῳ μέλει τι τῆς πολιτείας καὶ δεῖν
 οἰεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὁμω-
 μοκῶς ψηφίσηται, λυτέος καὶ οὐκ ἑατέος ὁ τοιοῦτος
 νόμος κύριος νυνὶ γενέσθαι.

19 Οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρια ἄκυρα

ποιῆσαι τῶν προστιμημάτων, ἀλλ' οὐδὲ ἂ δίκαια ὠρί-
 σατο αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν,
 οὐδὲ ταῦτα ἀπλῶς οὐδὲ ἀδύλως φανήσεται γεγραφώς,
 ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα τις ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι καὶ παρακρού-
 σασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ ὡς γέγραφεν. Τι-
 μοκράτης εἶπε, φησὶ, καὶ εἴ τιμι τῶν ὀφειλόντων τῷ
 δημοσίῳ προστείμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα 726
 δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ
 ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστήσαι, οὓς ἂν ὁ δῆμος
 χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν. ἐνθυμεῖσθ' ἀπὸ τοῦ δι-
 καστηρίου καὶ τῆς καταγνώσεως οἱ διεπήδησεν. ἐπὶ
 τὸν δῆμον, ἐκκλέπτων τὸν ἡδικηκότα καὶ τὴν παράδο-
 σιν αὐτοῦ τὴν τοῖς ἔνδεκα. τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει
 τὸν ὀφλόντα; τίς τῶν ἔνδεκα παραλήψεται; κελεύον-
 τος μὲν τοῦ νόμου τούτου ἐν τῷ δήμῳ καθιστάναι τοὺς
 ἐγγυητὰς, ἀδυνάτου δ' ὄντος αὐθήμερον ἐκκλησίαν
 ἅμα καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ' ἐπιτάττον-
 τος φυλάττειν ἕως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητὰς. καί-
 τοι τί ποτ' ἦν δι' ὃ προσγράψαι σαφῶς ὠκνησε "τὴν δ'
 "ἀρχὴν τὸν ὀφλόντα φυλάττειν ἕως ἂν καταστήσῃ
 "τοὺς ἐγγυητὰς;" πότερ' οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ' ὅτι πάν-
 τες φήσατε. ἀλλ' ἐναντίον ἦν τινὶ τοῦτο νόμῳ; οὐκ,
 ἀλλὰ μόνον κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ' οὖν ἦν; οὐδὲν
 ἂν ἄλλο τις εὖροι πλην ὅτι οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην
 αἶν ἂν ὑμεῖς καταγνώτε ἐσκόπει, ἀλλ' ὅπως μὴ.

Εἶτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; καθιστάναι
 τοὺς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὠφλεν.
 ἐνταυθὶ πάλιν τῶν μὲν ἱερῶν χρημάτων τὴν δεκαπλα-
 σίαν ὑφήρηται, τῶν δ' ὀσίων, ὀπόσων ἐν τῷ νόμῳ δι-
 πλασιάζεται, τὸ ἡμισυ. πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας
 ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος τὸ ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ τὸ
 γιγνόμενον, ὃ ὠφλεν. διαφέρει δὲ τί; εἰ μὲν ἔγραψε

καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, προσπεριελήφει τοὺς νόμους ἂν, καθ' οὓς τὰ μὲν δεκαπλᾶ, τὰ δὲ καὶ διπλᾶ γίγνεται τῶν 727 ὀφλημάτων· ὥστ' ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφλοῦσι τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίνειν καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων προσοῦσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δὲ τῷ γράψαι "τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν ἢ μὴν ἐκτίσειν "τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλεν" ἐκ τῆς λήξεως καὶ τῶν γραμμάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσῆχθη, ποιεῖ τὴν ἐκτίσιν, ἐν οἷς πᾶσιν ἀπλοῦν, ὅ τις ὤφλεν, ἀργύριον γέγραπται.

84 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικοῦτο πρᾶγμα ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν ῥημάτων μεταθέσει προσέγραψε "τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι "βούληται," παρὰ πάντα τὸν νόμον οἰόμενος δεῖν σώζειν τὸν ἡδίκηκότα καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἡλωκότα. δοὺς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατάστασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πεποίηκε μηδέποτε ἐκτίσαι μηδὲ δεθῆναι.

85 τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητε ἀπαλλάξεται; εἰάν γάρ τις ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι, φήσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν τούτου νόμον, ὃς καθιστάναι μὲν ὅταν βούληται κελεύει, φυλάττειν δὲ τέως οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσῃ ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητὰς, προστάττει δεδέσθαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις.

86 Τῷ δὲ καταστήσαντι, φησὶ, τοὺς ἐγγυητὰς, εἰάν ἀποδιδῶ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητὰς, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμεινεν ἐπὶ τοῦ κακουργήματος ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ

γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλεν, ἐὰν ἀποδιδῶ, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ.

728

7 Ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὰ ἀργύρια ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παντελῶς αὐτὸς αὐτοῦ κατήγορος. ὡς ἀδικεῖ, γεγωνῶς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν ἢ δεινὸν νομίσας ἀπέειπε μὴ δεῖν, ἀλλὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸν ἡδίκηκότα ἐνῆν παρόντα λαβεῖν, ἐκκλέψας τοῦ νόμου μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπε τοῖς ἀδικουμένοις ὑμῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκεν ἄφεςιν τοῖς τὰ ὑμέτερα ἀξιούσιν ἔχειν βία, καὶ μόνον οὐ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ κατὰ τῶν δικαστῶν τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ.

3 Ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθεικε, μάλιστ' ἀξιὸν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς ἅπαντα λέγει, τῷ δὲ μὴ καθιστάντι μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηδ' ὅλως προσέχουσι τὸν νοῦν ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποιήκε τοσαύτην ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισε, τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητὰς. γνοίη δ' ἂν τις ἐκείθεν· προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μὴ τις ἐκτίσῃ· τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος οὐκ ἐνι δήπουθεν ὑπάρχειν ἐγγυητὰς. καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἱ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν καθιστῇ τις, δέχεσθαι· τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην, ἀλλ' ὡς-

περ' εὐεργέταις αἴρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν εἰ χρη̄ δοῦναι 729
 δίκην ἢ μή.

90 Καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γέ-
 νοιτο νόμος ἢ κάκιον ἔχων; ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῶν
 ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς
 ὑφ' ὑμῶν ἐγνωσμένοις προστάττει, δεῦτερον δὲ περὶ
 τῶν μελλόντων κριθῆσεσθαι προστιμᾶν κελεύων τοὺς
 δικαστὰς τοὺς ὁωμοκότας ἄκυρα τὰ προστιμήματα
 ποιεῖ, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας οὐ τὰ
 προσήκοντα ἐκτίνοντας καθίστησιν, ὅλως δ' ἐπιδει-
 κνυσι μάτην ὀμνύοντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργι-
 ζομένους. ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν γὰρ, εἰ
 Κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ' εἰσέφερε τὸν νό-
 μον, οὐκ ἂν ἄλλον τρόπον οἶμαι γράψαντ' εἰσενεγκεῖν
 ἢ τοῦτον.

91 Ὅτι τοίνυν ὅλην συγγεῖ τὴν πολιτείαν καὶ κατα-
 λύει πάντα τὰ πράγμαθ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτι-
 μίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο ῥαδίως ὑμᾶς
 νομίζω μαθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι σώζε-
 ται πολλάκις ἡμῶν ἢ πόλις διὰ τὰς στρατείας καὶ τὰς
 ναυτικάς καὶ τὰς πεζὰς, καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολλάκις
 ἤδη διεπράξασθε καὶ σώσαντές τινας καὶ τιμωρησάμε-

92 νοι καὶ διαλλάξαντες. πῶς οὖν; ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα
 διοικεῖν ἐστὶ διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων τοῖς μὲν εἰσ-
 φέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας,
 τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ. οὐκοῦν
 ταῦθ' ὅπως γίγνηται, δικαστήρια πληροῦτε καὶ κατα-
 γινώσχετε δεσμὸν τῶν ἀκοσμοῦντων. σκέψασθε δὴ
 τὸν τοῦ καλοῦ κάγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυμαίνεται

93 ταῦτα καὶ διαφθείρει. γέγραπται γὰρ δήπου ἐν τῷ
 νόμῳ αὐτοῦ, καὶ εἴ τιμι τῶν ὀφειλόντων προστετιμή- 730
 ται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι κατα-

στήσαντι ἔγγυητὰς, ἧ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. τίς οὖν πόρος ἔσται; τίς ἀποσταλήσεται τρόπον ἢ στρατιά; πῶς τὰ χρήματα εἰσπράξομεν, ἐὰν ἕκαστος ὀφλισκάνων ἔγγυητὰς καθιστῆ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ μὴ τὸ προσῆκον ποιῆ; ἐροῦμεν νῆ Δία τοῖς Ἑλλησι "Τιμοκράτους νόμος ἔστι παρ' ἡμῖν· ἀναμείνατ' οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν· εἶτα τότε ἔξιμεν." τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἂν δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι δέη, ἄρ' ἂν οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πονηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν; ἢ τὴν πόλιν, αὐτὴν ἐμποδίζοντας νόμους εἰ θήσεται καὶ τὰναντία τῶν συμφερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαί τι ποιῆσαι τῶν δεόντων; ἀλλ' ἀγαπητὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ πάντων καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νόμου, κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναίμεθα καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν καὶ μηδενὸς ὑστερίζειν. ἀλλὰ μὴν εἰ φαίνει τοιοῦτον τεθεικὼς νόμον, ὅς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται δι' ὧν ἡ πόλις καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε, πῶς οὐχὶ δικαίως ὀτιοῦν ἂν πάθοις;

"Ἐτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν διοίκησιν ἀναιρεῖ, τὴν θ' ἱερὰν καὶ τὴν ὀσίαν. ὡς δὲ, ἐγὼ φράσω. ἔστιν ὑμῖν κύριος νόμος, καλῶς εἴπερ τις καὶ ἄλλος κείμενος, τοὺς ἔχοντας τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ ὀσια χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν χρωμένην τοῖς νόμοις τοῖς τελωνικοῖς. διὰ τοίνυν τοῦ νόμου τούτου διοικεῖται τὰ κοινά· τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς θυσίας καὶ τὴν βου- 731
λὴν καὶ τοὺς ἰππέας καὶ τᾶλλα χρημάτων ἀναλισκόμενα, οὗτός ἐσθ' ὁ νόμος ὁ ποιῶν προσευπορεῖσθαι. οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν χρημάτων τῆ διοικη-

σει, τὰ προσκαταβλήματ' ὀνομαζόμενα διὰ τὸν τοῦ
 98 νόμου τούτου φόβον καταβάλλεται. πῶς οὖν οὐχ
 ἅπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς πόλεως, ὅταν αἱ
 μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ἱκαναὶ ὧσι τῇ διοικήσει,
 ἀλλ' ἐνδέη πολλῶν, καὶ μηδὲ ταῦτα ἀλλ' ἢ περὶ λήγον-
 τα τὸν ἐνιαυτὸν ἢ λαβεῖν, τὰ δὲ προσκαταβλήματα
 τοὺς μὴ τιθέντας μὴ κυρία ἢ ἡ βουλή μηδὲ τὰ δικαστή-
 ρια δῆσαι, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἐγγυητὰς ἄχρι τῆς ἐνάτης
 99 πρυτανείας; τὰς δ' ὀκτὼ τί ποιήσομεν; εἶπε, Τιμό-
 κρατες· οὐ σύνομεν καὶ βουλευσόμεθα, εἴαν τι δέη;
 εἴτ' ἔτι δημοκρατησόμεθα; οὐ δικάσει τὰ δικαστήρια
 τὰ τε ἴδια καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς ἀδικου-
 μένοις ἀσφάλεια; οὐκ εἴσεισιν ἡ βουλή καὶ διοικήσει
 τὰ ἐκ τῶν νόμων; καὶ τί λοιπὸν ἔσθ' ἡμῖν ἀλλ' ἢ κατα-
 λελύσθαι; ἀλλὰ νῆ Δί' ἀμισθὶ ταῦτα ποιήσομεν; καὶ
 πῶς οὐ δεινὸν, εἰ διὰ τὸν νόμον, ὃν σὺ τέθεικας μι-
 σθὸν λαβῶν, ἀμισθος ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλή καὶ τὰ δι-
 100 καστήρια ἔσται; χρῆν γὰρ τοῦτό γέ σε, ὦ Τιμόκρατες,
 προσγράψαι τῷ νόμῳ, ὅπερ ἐποίεις κατὰ τῶν τελωνῶν
 καὶ τῶν ἐγγυητῶν, "καὶ εἰ κατὰ τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νό-
 μῳ ἢ ψηφίσματι τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν ὀφεί-
 λουσιν εἶναι, ἄς περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ κατὰ τούτων
 "εἶναι τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους."
 101 νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς νόμους τοὺς τελωνικοὺς, 732
 ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ Εὐκτῆμονος εἴρηκε πράττειν τοὺς
 ὠφληκότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ' οὐ
 προσέγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τὴν μὲν
 ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως
 ἐχόντων, ἐτέραν δ' οὐ προσγράψας πάντα τὰ πράγματ'
 ἀναιρεῖ, δῆμον, ἰππέας, βουλῆν, ἱερά, ὅσια· ἀνθ' ὧν,
 ἄνπερ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρονῆτε, κολα-

σθεις καὶ δούς ἀξίαν δίκην τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους.

Οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρια ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμάνεται, τὴν διοίκησιν καταλύει, τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς πατραλοίαις καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τέθεικε τὸν νόμον. τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει. λεγόντων γὰρ τῶν νόμων οὓς ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, ἐάν τις ἀλῶ κλοπῆς καὶ μὴ τιμηθῆ θανάτου, προστιμᾶν αὐτῷ δεσμὸν, καὶ ἐάν τις ἀλοῦς τῆς κακώσεως τῶν γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι, καὶ ἀστρατείας τις ὄφλῃ καὶ τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῆ, καὶ τοῦτον δεδέσθαι, Τιμοκράτης ἅπασιν αὐτοῖς ἄδειαν ποιεῖ, τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν. ὥστ' ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥηθησόμενον δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι) κατὰ τοῦτο αὐτὸ ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵν' ἐν Αἰδοῦ τοῖς ἀσεβέσι θῆ τοῦτον τὸν νόμον, ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας τοῖσδε τοῖς ὀσίοις καὶ δικαίοις ἐᾶ τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους τοὺς 733 νόμους.

ΝΟΜΟΙ ΚΛΟΠΗΣ, ΚΑΚΩΣΕΩΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

[Ὅτι ἂν τις ἀπολέσῃ, ἐάν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλάσιαν καταδικάζειν, ἐάν δὲ μὴ, τὴν δεκαπλάσιαν πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκῃ τὸν πόδα πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐάν προστιμῆσῃ ἢ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ἢ. ἐάν δὲ τις ἀπαχθῆ τῶν γονέων κακώσεως ἢ λωκῶς ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νόμων εἶργεσθαι εἰσιῶν
Demosth. Vol. II.

ὅποι μὴ χρῆ, δησάντων αὐτὸν οἱ ἔνδεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορεῖται δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἕξεστιν. ἐὰν δ' ἄλῶ, τιμάτω ἢ ἡλιαία ὅτι χρῆ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτιῶσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.]

- 106 Ὅμοιός γε, οὐ γάρ; ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σόλων νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης. ὁ μὲν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι· ὁ δὲ καὶ τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην, ὁδὸν δείκνυσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται κακουργεῖν εὐρίσκει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἀπάντων τῶν χρόνων πονηροὺς, ὅπως ἔβονται σῶ
- 107 καὶ μηδὲν πείσονται, παρασκευάζων. καίτοι τίς ἂν ἀξίαν δοίης δίκην ἢ τίς σὺ παθῶν ἂν τὰ προσήκοντ' εἴης πεπονθῶς, ὅς, τὰ μὲν ἄλλα ἔῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρα βοηθοὺς λυμαίνει, οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχῳσι, παρασκευάζουσιν; ἢ πῶς οὐ κάκιστος ἀπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομί- 734
ζοιο, ὅστις, ὧ κατάρατε, περὶ πλείονος φαίνει τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἀστρατεύτους τῆς πατρίδος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τίθης;
- 108 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἀπολογίσασθαι πεποιηκότα ἑμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντα ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα, δευτέρου δὲ ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα, τρίτου δὲ τοιαῦτα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. οὐκοῦν ἠκούσατε τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον καινόν· καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξα ὅτι τούτων οὐδ'
- 109 ὅτιοῦν ἐποίησεν οὗτος. καὶ μὴν κακείνων ἠκούετε τῶν

νόμων οἷς ἐναντίος ἂν ἐφαίνεθ' ὁ τούτου· καὶ τούτους ὅτι πρὶν λῦσαι τόνδε τέθεικεν ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος, ἀκηκόατε· ἄρτι γὰρ λέγων ἐπαυσάμην. οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερώς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι φροντίσας οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνεται, ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγγέγραπτο ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο ποιῆσαι.

110 Παντάχόθεν μὲν τοίνυν δηλὸς ἔσθ' ὅτι ταῦτ' ἔγραψεν ἐπιβουλεύσας, καὶ μετὰ τοῦ βουλεύεσθαι ταῦτ' ἀδικεῖ καὶ οὐ γνώμη διαμαρτῶν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, οὐδ' ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἠδίκημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἠδικηκότων καὶ
 11 ὑστερον ἀδικησόντων τοὺς νόμους ἔθηκεν; θαυμάζω δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀναιδεΐας αὐτοῦ τὸ, ἠνίκα μὲν ἦρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον τοῦτον ἐπὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπειρη- 735
 κότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέρουσι, ἐπειδὴ δ' Ἀνδροτίωνα ἔδει ἅ πάλαι ὑφήρητο τῆς πόλεως χρήματα καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δ' ὄσια, τότε θεῖναι τὸν νόμον ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὀσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ πληθὺς τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα μάλα ὑπὲρ
 12 τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι. δικαίως δ' ἂν ἔμοι δοκεῖ παθεῖν ὅτιοῦν, ὅστις οἶεται δεῖν, εἰ μὲν τις ἀγορανόμος ἢ ἀστυνόμος ἢ δικαστῆς κατὰ δήμους γενόμενος κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἤλωκεν, ἄνθρωπος πένης καὶ ιδιωτῆς καὶ πολλῶν ἄπειρος καὶ κληρωτὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιοῦτοις ἐπικουροῦντα

τίθησιν· εἰ δέ τινες πρέσβεις αἰρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλὰ, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δ' ὄσια, καὶ εἶχον χρόνον πολὺν, τούτοις ὅπως μὴδὲν πείσονται μῆθ' ὢν οἱ νόμοι μῆθ' ὢν τὰ ψηφίσματα προστάττει, μάλ' ἀκριβῶς εὗρεν. καίτοι γ' ὁ Σόλων, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, ὃ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκράτης φῆσαι ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' ὅπως ἢ μὴ ἀδικήσουσιν ἢ δώσουσι δίκην ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν, εἰ μὲν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτει, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς ἑνδεκ' εἶναι, εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτοῦν κλέπτει, τοῦτον ἔξει- 736
 ναι καὶ ἀποκτεῖναι καὶ τρωῶσαι διώκοντα καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἑνδεκ', εἰ βούλοιο. τῷ δ' ἄλόντι ὢν αἰ ἀπαγωγαί εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἔκτισιν εἶναι τῶν
 114 κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. καὶ εἴ τις γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημείας ἢ ἐκ Κυνοσάργους ἱμάτιον ἢ ληκύθιον ἢ ἄλλο τι φαυλότατον ἢ τῶν σκευῶν τι τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιο ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμὰς, καὶ τούτοις θάνατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δέ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἀλοίη, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτίσαι τὸ τιμηθῆν, προστιμῆσαι δ' ἔξειναι τῷ δικαστηρίῳ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας, ὅπως ὀρῶεν ἅπαντες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγω
 115 πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. ὥστο γὰρ δεῖν τὸν γε τὰ αἰσχροῦ ἔργα ἐργαζόμενον μὴ ἂ ὑφείλετο μόνον ἀποδόντα ἀπηλλάχθαι (πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες μὲν ἔξειν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνον καταθήσειν ἂ ὑφείλοντο), ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι ἐν αἰσχύνη ἤδη ζῆν τὸν ἄλλον βίον.

ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης, ἀλλ' ὅπως ἀπλᾶ μὲν, ἀ δεῖ διπλά-
 σια, καταθήσουσι παρεσκευάσει, μηδ' ὅτιοῦν δ' ἐπιτί-
 16 μιον ἔσται πρὸς τούτοις. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν ὑπὲρ τῶν
 μελλόντων αὐτῶ ταῦτ' ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄρ' ἡδι-
 κηκῶς κεκολασμένος ἦν, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν. καίτοι
 ἔγωγ' ὄμην δεῖν τὸν νομοθετοῦντα περὶ τῶν μελλόν- 737
 των ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι καὶ ὡς ἕκαστα ἔχειν,
 καὶ τὰς τιμωρίας ὁποίας τινὰς ἐφ' ἕκάστοις δεῖ τοῖς
 ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθετεῖν. τοῦτο γὰρ
 ἔστι τὸ ἐφ' ἅπασι τοῖς πολίταις κοινούς τοὺς νόμους
 τιθέναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονότων πραγμάτων νό-
 μους γράφειν οὐ νομοθετεῖν ἔστιν, ἀλλὰ τοὺς ἀδικούν-
 7 τας σώζειν. σκοπεῖτε δ', ὡς ἀληθῆ λέγω, ἐκ τωνδί. εἰ
 μὲν γὰρ Εὐκτῆμων ἦλω τὴν τῶν παρανόμων γραφήν,
 οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον ὁ Τιμοκράτης, οὐδ'
 ἂν εἶδειτο ἢ πόλις τούτου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐξήρκει ἂν
 αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρήματα τῶν ἄλλων
 μὴ φροντίζειν. νῦν δ', ἐπειδὴ ἀπέφυγε, τὸ μὲν ὑμέτε-
 ρον δόγμα καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου ψῆφον καὶ τοὺς
 ἄλλους νόμους ἀκύρους οἶεται δεῖν εἶναι, αὐτὸν δὲ καὶ
 8 τὸν αὐτοῦ νόμον κύριον. καίτοι, ὧ Τιμόκρατες, οἱ
 μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι τουτουσὶ ποιοῦσι κυρίους
 ἀπάντων, καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκούσασιν, ὁποῖον ἂν
 τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτη περὶ τοῦ ἡδίκηκόςτος
 χρῆσθαι τῇ ὀργῇ, μέγα μεγάλη, μικρὸν μικρᾶ. ὅταν
 γὰρ ἦ ὁ τι χρῆ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, τὸ τιμᾶν ἐπὶ τού-
 9 τοις γίγνεται. σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς τὸν δε-
 σμὸν ἀφιεῖς· καὶ ταῦτα τίσι; τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱερο-
 σύλοις τοῖς πατραλοῖαις, τοῖς ἀνδροφόνοις, τοῖς
 ἀστρατεύτοις, τοῖς λιποῦσι τὰς τάξεις· τούτους γὰρ
 πάντα σώξεις τῶ νόμῳ. καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατία
 νομοθετῶν μήθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μήθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου

- νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως, πῶς οὐ δίκαιός
 120 ἔστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν; οὐ γὰρ δὴ ἔρεϊ γε ὡς 738
 τοὺς τοιούτους οὐ καὶ προσήκει καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι
 ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, οὐδ' ὡς οὗτοι,
 ὑπὲρ ὧν εὗρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱεροσυ-
 λοὶ εἰσι. τὰ μὲν ἱερά, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ τὰς πεν-
 τηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ ἀντὶ τοῦ
 ἀποδοῦναι αὐτοὶ ἔχοντες, τὰ δ' ὅσια, ἃ ἐγίγνετο ὑμέ-
 121 τερα, κεκλοφότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἢ ἱερο-
 συλία τῶν ἄλλων, ὅτι τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ἀνήνεγκαν εἰς
 τὴν ἀκρόπολιν, δέον αὐτούς. οἶμαι δὲ νῆ τὸν Δία τὸν
 Ὀλύμπιον, ᾧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου
 τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπελθεῖν Ἀνδροτίωνι,
 ἀλλ' ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπιπεμφθεῖσαν, ἴν', ὥσπερ οἱ τὰ
 ἀκρωτήρια τῆς Νίκης περικόψαντες ἀπώλοντο αὐτοὶ
 ὑφ' αὐτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ αὐτοῖς δικαζόμενοι
 ἀπόλιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν δεκαπλάσια κατὰ
 τοὺς νόμους ἢ δεθεῖεν.
- 122 Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὃ μεταξὺ λέγων περὶ τούτων
 ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθεικε νόμον, παράδο-
 ξόν τι, θαυμαστὸν ἠλίκον. οὗτος γὰρ, ᾧ ἄνδρες δικα-
 σταί, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνουμένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας
 εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα, κατὰ τοὺς νό-
 μους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμὸς καὶ ἡ διπλα-
 σία γέγραπται ἀνθρώποις, οἱ διὰ τὸ ζημιουῖσθαι ἐπὶ τῇ
 ὠνῇ ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν· τοῖς δ'
 ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς
 θεοῦ τὸν δεσμὸν ἀφεῖλεν. καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τού-
 739 τοὺς ἀδικεῖν ἐκείνων νομίσαι φήσεις, ἀνάγκη μαίνε-
 σθαί σε ὁμολογεῖν, εἰ δὲ μείζω νομίζων, ὥσπερ ἔστιν,
 ἐκεῖνα τὰ δικάσματα τοὺς μὲν ἀφίης, τοὺς δὲ μὴ, οὐκ
 ἔτι δὴ δῆλος εἰ πεπρακῶς τὸ πρᾶγμα τούτοις;

3 "Αξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέ-
 ρετε, ᾧ ἄνδρες δικασταί, μεγαλοφροσύνη τῶν ῥητό-
 ρων. ὑμεῖς μὲν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα
 δεινὰ, εἴαν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ ἢ ὀφείλων τῷ δη-
 μοσίῳ ἐκκλήσιαζῇ ἢ δικάσῃ ἢ ἄλλο τι ποιῇ ᾧν οἱ νόμοι
 ἀπαγορεύουσιν, οὐ λύετε, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι διὰ πε-
 νίαν ἂν ποιήσειεν ὁ τούτων τι ποιῶν, οὐδὲ νόμους τοι-
 ούτους τίθεσθ', ὅπως ἐξουσία ἔσται ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ
 4 τοῦναντίον ὅπως μὴ· οὔτοι δ', ὅπως οἱ τὰ αἰσχιστα
 καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώσουσιν. εἶτα
 προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ᾧς αὐτοὶ καλοὶ
 κάραθοι, πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρόπους
 ἔχοντες. καὶ γὰρ ἐκείνων, ᾧ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι ἂν
 ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχουσι
 τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
 πων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὔτω δὴ καὶ
 οὔτοι οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι
 ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι
 τὸ πλῆθος, ὅτι σύννοιδεν αὐτῶν ἐκάστοις τὰ ἐν τῇ πενίᾳ
 καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα.

5 Ἀλλὰ νῆ Δί', αἰσχρὸν ἴσως ἦν Ἀνδροτίωνα δεσθῆ-
 ναι ἢ Γλαυκέτην ἢ Μελάνωπον· οὐ μὰ τὸν Δί', ᾧ ἄν-
 δρες δικασταί, ἀλλὰ πολὺ αἰσχρὸν τὴν πόλιν ἀδικουμέ-
 νην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ τῆς
 θεοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς. ἐπεὶ Ἀνδροτίωνί γε πότερα οὐ
 πατρῶον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς πεντε- 740
 τηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πατέρ' αὐ-
 6 τοῦ καὶ ἀποδράντα, ἀλλ' οὐκ ἀφεθέντα. ἀλλὰ διὰ τὰ
 ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα δε-
 δέσθαι αὐτῷ οὐχ ἤττον προσήκει ἢ δι' ἅπερ ὑφείλετο.
 ἢ ὅτι εἰσῆγει εἰς τὴν ἀγορὰν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ ἐκ ταύ-
 τῃς τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας αὐτὸς ἤγγεν εἰς τὸ δε-

σμωτήριον; ἀλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νῆ Δί' ἐστὶν εἰ
 δεθήσεσθαι νῦν ἔμελλεν· ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πατρὸς.
 127 αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἶποιμι, οὐδ' εἰ πάνυ πόλλ'
 ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν, ἀλλ' ἔστω ἐμοὶ ἐκεῖνός γε τοι-
 οὔτος οἶον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν. ἀλλ'
 εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν πονηρὸς καὶ κλέπτῃς ἦν καὶ
 προδοσίας γε ἀλοὺς τρία τάλαντα ἀπέτισε, καὶ συνέ-
 δρου γενομένου κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέγνω
 καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτισε, καὶ παρεπρεσβεύσατο εἰς Αἴ-
 γυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκηει, οὐ
 τοσοῦτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πα-
 τρὸς ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγ', εἴπερ τῷ ὄντι
 χρηστὸς ἦν Λάχης καὶ φιλόπολις, ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἐκείνου
 δεθῆναι αὐτὸν τοιοῦτόν γ' ὄντα καὶ οὕτως αἰσχροῖς
 ὄνειδέσι περιβάλλοντ' ἐκείνον. καὶ τοῦτον μὲν δὴ ἑῶ-
 128 μεν, Γλανκέτην δὲ σκεψώμεθα. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
 προῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, ἀκείθεν ὁρ-
 μώμενος καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ
 πάντες ἴστε ταῦτα. καὶ ὁ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων παι-
 δων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ὅσα λάβοι,
 δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἀρμοστῇ κατατιθεὶς τούτων ἀκριβῶς, 741
 129 τὴν δέ γ' ἐνθάδε θεὸν, πρεσβευτῆς ἀξιωθεὶς εἶναι ὑφ'
 ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πολεμίων
 δεκάτας, ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τὰριστεῖα τῆς
 πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ὑψηρημένος ἐξ
 ἀκροπόλεως, τὸν τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα καὶ τὸν
 ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, ὃς ἦγε τριακοσίουσ δαρει-
 κούς. ἀλλὰ ταῦτά γ' οὕτω περιφανῆ ἐστὶν ὥστε πάν-
 τας ἀνθρώπους εἰδέναι. ἀλλὰ τᾶλλα οὐ βίαιος; ὡς οὐ-
 130 δεὶς ἀνθρώπων. εἶτα φείσασθαι τινος αὐτῶν ἄξιόν
 ἐστὶν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν δεκατῶν τῶν τῆς θεοῦ
 ἀμελήσαι ἢ τῆς διπλασίας τῶν ὀσίων χρημάτων, ἢ τὸν

τούτους πειρώμενον σώζειν μὴ τιμωρήσασθαι; καὶ τί κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηροὺς, ὧς ἄνδρες δικασταί, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἔξουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν.

11 Μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ μὴ ἔατε ἀγανακτεῖν, εἰ δεθῆσονται ἔχοντες τὰ ὑμέ-
 12 τερα, ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους· οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἀλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκή-
 3 καταστήσαντες περιμένα. ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν
 αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας
 δι' ἐγγνητῶν καταστάσεως, ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν αὐ-
 4 τοὺς οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν. καίτοι καὶ ἐπὶ
 χρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδέθησαν καὶ ἐπὶ κρίσεσιν, ἀλλ'
 ὁμως ὑπέμενον. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ
 5 περὶ τινῶν μεμνησθαι, ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐ-
 3 τοὺς παρὰ τούτους. τοὺς μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου ἄρ- 742
 χοντος ἐάσω καὶ τοὺς σφόδρα παλαιούς. καίτοι κατὰ
 τοὺς χρόνους οὓς ἕκαστοι αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι
 δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ὁμως
 ἰσχυρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγχανον ἐπὶ τοῖς
 ὕστερον γιγνομένοις ἀδικήμασιν· οὐ γὰρ χρόνον τινὰ
 δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἢ πόλις εἶναι, εἴτα κλέπτας,
 ἀλλὰ περὶ γε τὰ κοινὰ αἰεὶ δικαίους· ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμ-
 4 ἀλλὰ μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντα, ὧς ἄνδρες δικασταί,
 πρῶτον μὲν Θρασύβουλον τὸν Κολλυτέα πάντες μέ-
 μνησθε δις δεθέντα καὶ κριθέντα ἀμφοτέρας τὰς κρί-
 σεῖς ἐν τῷ δήμῳ· καίτοι τῶν ἐκ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ Φυ-
 λῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα Φιλέσιον τὸν Λαμπτρέα. ἔπειτα
 Ἀγύρριον τὸν Κολλυτέα, ἄνδρα χρηστὸν καὶ δημοσι-

κὸν καὶ περὶ τὸ πλῆθος το ὑμέτερον πολλὰ σπουδά-
 135 σαντα· ἀλλ' ὅμως τοὺς νόμους ὤετο δεῖν καὶ αὐτοὺς
 ἐκεῖνος ὁμοίως, ὡσπερ ἐπὶ τοῖς ἀδυνατοῖς, οὕτω καὶ
 ἐφ' ἑαυτῷ ἰσχύειν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ
 πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτισεν ἃ ἔδοξε τῆς πό-
 λεως ὄντα ἔχειν· καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Καλλίστρατος δυνά-
 μενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ οὐκ ἐτίθει νόμους. καὶ
 Μυρωνίδης ὁ Ἀρχίνου υἱὸς τοῦ καταλαβόντος Φυλῆν
 καὶ μετὰ γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου
 τῷ δήμῳ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου καὶ
 136 ἐστρατηγηκότος πολλάκις. ἀλλ' ὅμως ἅπαντες οὗτοι
 ὑπέμενον τοὺς νόμους. καὶ οἱ ταμίαι ἐφ' ὧν ὁ Ὀπισθό- 743
 δομος ἐνεπρήσθη, καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ καὶ οἱ τῶν ἄλ-
 λων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις
 αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ οἱ περὶ τὸν σίτον ἀδικεῖν δόξαντες,
 καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πάντες βελτίους
 137 Ἀνδροτίωνος ὄντες. εἶτα τούτοις μὲν ἔδει κυρίους τοὺς
 πάλαι κειμένους νόμους εἶναι, καὶ δεδωκέναι δίκην
 αὐτοῦς κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους· δι' Ἀνδροτίωνα
 δὲ καὶ Γλανκέτην καὶ Μελάνωπον καινὸν δεῖ γενέ-
 σθαι νόμον, τοὺς ἠλωκότας καὶ ψήφῳ κεκριμένους
 κατὰ τοὺς πάλαι κειμένους νόμους καὶ δόξαντας ἔχειν
 ἱερὰ χρήματα καὶ ὅσια; εἴτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ
 πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱεροσύλοις, ὅπως σωθήσονται, νό-
 138 μον φανεῖται τιθεμένη; ἔγωγ' οἶμαι. μὴ τοίνυν ἐάσητε
 ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζεσθαι μηδὲ τὴν πόλιν, ἀλλὰ μνη-
 σθέντες ὅτι Εὐδήμον τὸν Κυδαθηναῖᾶ νόμον δόξαντα
 θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ πάλαι, ἀλλ' ἐπ' Εὐάνδρου
 ἄρχοντος, ἀπεκτείνετε, καὶ Φίλιππον τὸν Φιλίππου
 τοῦ ναυκλήρου υἱὸν μικροῦ μὲν ἀπεκτείνετε, χρημά-
 των δὲ πολλῶν αὐτοῦ ἐκείνου ἀντιτιμωμένου παρ' ὀλί-
 γας ψήφους ἐτιμήσατε, ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ

τουτουὶ λάβετε, ἐκεῖνο πρὸς τούτοις ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ' ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου αὐτοῦ, εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι ὅτου ἂν ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· ὁ γὰρ νόμος, ὃν ἐτόλμησε θεῖναι, τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσιν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἐν Λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ὧ πόλις ⁷⁴⁴ εὐνομουμένη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις μηδὲ πρὸς τὰς διδύσεις τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστ' ἐάν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξη καλὸς καὶ χρῆσιμος εἶναι ὁ νόμος. ζῆ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μὴ, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γὰρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι νόμους, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλησαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς χαλεπῶς ἐνεγκῶν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἠγούμενος ἀβίωτον αὐτῷ εἶναι τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφοτέροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνου λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεῖν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν. οἱ δὲ παρ' ἡμῖν ῥήτορες, ὧ ἄνδρες δικα-

σταί, πρώτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθε-
 τεῖν τὰ αὐτοῖς συμφέροντα, ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδι-
 ώτας εἰς τὸ δεσμοπήριον ἄγουσιν, ὅταν ἄρχωσιν, ἐφ'
 ἑαυτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν ταὐτὸ δίκαιον τοῦτ' εἶναι·
 ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σόλωνος νόμους, τοὺς πάλαι δε- 745
 δοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύουσιν αὐ-
 τοὶ, τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικία τῆς πόλεως τιθέασιν,
 143 χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ τιμωρήσεσθε
 τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρί-
 οισ δουλεῦον. εὖ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἂν
 μὲν σφόδρ' ὀργίζησθε, ἤττον ἀσελγανούσιν, ἂν δὲ μὴ,
 πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὐρήσετε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας
 ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμεῖσθαι προφάσει.

144 Ἴνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἶπω τοῦ νόμου, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, ὧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τοῦ-
 τον καὶ φήσειν ἀκόλουθον αὐτῷ τεθεικέναι, ἐν ᾧ ἐνι
 "οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς
 "καθιστῆ τὸ αὐτὸ τέλος τελουῦντας, πλὴν ἂν τις ἐπὶ
 "προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συν-
 "ιών ἀλῶ, ἢ τέλος τι πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ
 "ἐκλέγων μὴ καταβάλλῃ," ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τού-
 145 του· οὐ γὰρ ἐρῶ ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἤγεν εἰς τὸ δε-
 σμοπήριον καὶ ἔδει τούτου κειμένου τοῦ νόμου, ἀλλ'
 ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. οὗτος γὰρ,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κευκρμένοις καὶ ἡγω-
 νισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ
 δεδέσθαι χειρὸν ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παν-
 τάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν. οὐτοσί δὲ, ἃ ἐπὶ τοῖς ἀκρί-
 τοῖς κεῖται, ὡς περὶ ἀπάντων εἰρημένα μέλλει πρὸς
 146 ὑμᾶς λέγειν. ὡς δὲ σαφῶς γνώσεσθε ὅτι ἀληθῆ λέγω,
 ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. οὔτε γὰρ ἂν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐξῆν
 ὑμῖν τιμὰν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι (ἐν γὰρ τῷ πα-

θεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἐνι· οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμῆ-
 (σαι), οὐθ' ὅσων ἐνδειξίς ἐστιν ἢ ἀπαγωγῆ, προσεγέ- 746
 γραπτο ἂν ἐν τοῖς νόμοις "τὸν δ' ἐνδειχθέντα ἢ ἀπα-
 "χθέντα δησάντων οἱ ἔνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ," εἶπερ μὴ
 ἐξῆν ἄλλους ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ κα-
 ταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας ἢ τοὺς τὰ τέλη ὠνουμέ-
 17 νους καὶ μὴ καταβάλλοντας δῆσαι. νῦν δὲ ταῦθ' ὑμῖν
 τεκμήρια ἔστω ὅτι ἐξεστι δῆσαι· παντελαῖς γὰρ ἤδη
 ἄκυρ' ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δ', ὧ ἄνδρες δικα-
 σται, τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ οὐκ ἔστι
 νόμος, τὸ "οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα," ἐν δὲ τῷ
 ὄρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστάμενοι
 οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατὰ τινος τῶν πολι-
 18 τῶν λέγοιεν. ἄκυρον οὖν τοῦ δῆσαι τὴν βουλήν ποιῶν
 ὁ Σόλων τοῦτο πρὸς τὸν ὄρκον τὸν βουλευτικὸν προσ-
 ἔγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον· ἀπάντων γὰρ
 κυριώτατον ὦετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ ὅ τι
 γνοίῃ, τοῦτο πάσχειν τὸν ἀλόντα. ἀναγνώσεται δ'
 ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλιαστῶν ὄρκον.
 λέγε σύ.

ὈΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ.

49 [Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα
 τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακο-
 σίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν·
 οὐδ' ἔάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ λέγη ἢ
 ἐπιψηφίσῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν
 ἰδίων ἀποκοπᾶς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων οὐδ'
 οἰκιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδὲ ὧν θάνατος
 κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους
 τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθη-
 ναίων καὶ τῆς βουλῆς οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλον οὐδένα
 50 ἐάσω· οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω ὥστ' ἀρχεῖν ὑπεύθυνον 747
 ὄντα ἐτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερο-
 μνήμονος καὶ ὄσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται

ταύτη τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος καὶ πρεσβείας καὶ συνόδρων· οὐδὲ δις τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ· οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἔνεκα οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλος ἐμοὶ οὔτ' ἄλλη εἰδότης ἐμοῦ, οὔτε τέχνη οὔτε μηχανῆ οὐδεμιᾶ.
 151 καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη. καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὔ ἂν ἡ δίκαιος ἦ. ἐπομνύναι Δία, Ποσειδῶ, Δῆμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ. εἴ τι τούτων παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κάγαθὰ εἶναι.]

Ἐνταῦθ' οὐκ ἐνι, ὧ ἄνδρες δικασταί, "οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα" τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἀπάσας τὰ δικαστήριά ἐστιν, οἷς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν καὶ ἄλλο ὅ τι ἂν βούλωνται καταγιγνώσκειν.

152 Ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν, ταύτη ἐπιδείκνυμι· ὡς δὲ τὰ δεδικασμένα ἄκυρα ποιεῖν καὶ δεινὸν καὶ ἀνόσιόν ἐστι καὶ δήμου κατάλυσις, πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, νόμοις καὶ ψηφίσμασι διοικεῖται. εἰ δὴ τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα νόμῳ καινῷ λύσει, τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστι νόμον προσαγορεύειν, ἀλλ' οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομο-
 153 θέτης ἄξιός ἐστιν; ἐγὼ μὲν γὰρ τῶν ἐσχάτων νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν νόμον ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς 748 ἄλλοις ὁδὸν δείκνυσι καὶ περὶ δικαστηρίων καταλύσεως καὶ περὶ τῶν φειγόντων καθόδου καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. τί γὰρ κωλύει, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων ἀπαλλάξει ὁ τοιοῦτος νόμον τιθεὶς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων κατα-
 154 λύνοντα νόμῳ καινῷ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω δ' ἐγωγε καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν, παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθει-

σῶν καὶ τῶν δικαστηρίων ἀκύρων γενομένων. ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου. ἀλλ' οὐδὲ σπέρμα δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτων πραγμάτων, οὐδ' εἰ μὴ πῶς ἂν ἐκφύοι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐγχειροῦντα λέγειν ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον δίκην διδόναι.

- 5 Ὅτι τοίνυν καὶ τέχνη κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἐκάστοτε πάντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνοντας, ἐσκόπει πῶς λήσει τούτους καταλύσας, κἂν ἄρα ληφθῆ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξει δεινὸν μηδ' ἀναιδὲς
- 6 μηδὲν εἰργάσθαι. εὗρεν οὖν τοῦτο ὃ πεποίηκε, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι, ἵνα τὰδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομ' ἔχη. οἳ τε γὰρ σώζοντες τὴν πόλιν εἰσὶ νόμοι, ὃν τε οὗτος ἔθηκεν οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ἔχοντα, νόμος. τὴν μὲν οὖν τοῦ ὀνόματος φιλανθρωπίαν, ὅτι ταύτην δὴ μάλιστα προσίεσθε, κατεῖδε· τὴν δὲ χρεῖαν, ὅτι τὰναντία ἔχουσα φανήσεται, παρεῖδε. 749
- 7 φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, ἔστιν ὅστις ἂν ἢ πρόεδρος ποτ' ἐπεψήφισεν ἢ πρύτανις τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ' ὑπέδν; νόμον ἔθετο ὄνομα τοῖς αὐτοῦ κακουργήμασιν. οὐ γὰρ ἀπλῶς, οὐδ' ὅπως ἔτυχον, ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐσκεμμένως καὶ τοῦτ' αὐτὸ πράττοντες, οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτω παριόντες αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται, οὐ μὰ Δί' οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι βουλόμενοι, πόθεν; ἀλλ' αὐτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ τοίνυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς,
- 8 οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς βοηθεῖν. καίτοι ἀνερω-

τῶντός τινος αὐτὸν ὅτου ἔνεκα τοιαῦτ' ἠθέλησε γρά-
 φειν, καὶ διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶνα ὑπολαμ-
 βάνοι τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν ταῦτα λέγοντ' ἔφη· συμ-
 παρέσεσθαι γὰρ Ἀνδροτίωνα ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λό-
 γους σχολὴν ἄγοντα ἐσκέφθαι περὶ πάντων ὥστ' εὖ
 εἰδέναι ὅτι οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο φλαυῆρον ἀπὸ τῆς
 159 γραφῆς τῆσδε. καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυν-
 τίαν τὴν τούτου τε καὶ κείνου, τοῦ μὲν, εἰ καλεῖ, τοῦ δ',
 εἰ πάρεϊσι καὶ συναπολογήσεται. μαρτυρία γὰρ δήπου
 φανερὰ γενήσεται πᾶσιν ὑμῖν ὅτι τὸν νόμον τούτου
 ἔνεκ' ἐτίθει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν. ὅμως δὲ καὶ
 περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ βέλτιόν
 ἔστιν ἀκοῦσαι, καὶ τούτων ταῦτα, ὧν κεκοινώνηκεν
 οὗτος καὶ δι' ἃ τοῦτον οὐδὲν ἦττον ἐκείνου δικαίως ἂν
 μισοῖτε. λέξω δ' οὐδὲν ὧν ἀκηκόαθ' ὑμεῖς, εἰ μὴ τινες 750
 ἄρα ἐπὶ τοῖς Εὐκτῆμονι γιγνομένοις ἀγῶσι παρῆσαν.

160 Καὶ πρῶτον μὲν, ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν
 χρημάτων εἰσπραξίν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τού-
 του τοῦ χρηστοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμε-
 νος γὰρ Εὐκτῆμονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφορὰς, καὶ
 τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμε-
 νος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ
 προφάσει ταύτῃ ἐπὶ τὴν εἰσπραξίν παρέδου, καὶ τοῦτον
 προῦβάλετο, εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἵν',
 161 ἔφη, συνδιοικῆ μοι. δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιού-
 μενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ τὰ πομπεῖα κατακό-
 πτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὑφείλοντας εἰσπράτ-
 τειν, αἵρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὑφείλοντας εἰσ-
 πράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν
 ὅς ἦν τότε ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις
 περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι οὐδ', εἰ μὴ τούτους
 ἐνόμιζεν ἱκανοὺς, ἐτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν

ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠγοράβει, προσ-
 52 αγωγεῖ τούτῳ χρώμενος τῶν λημμάτων. καὶ πολλὰ
 τῶν ὑμετέρων κέκλοφε μετὰ τούτου, γράψας τοὺς ἔν-
 δεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἀκολου-
 θεῖν μεθ' αὐτοῦ. εἴτ' ἔχων τούτους ἤγεν ἐπὶ τὰς ὑμε-
 τέρας οἰκίας, καὶ σὺ, ὦ Τιμόκρατες, συνηκολούθηεις,
 μόνος τῶν συναρχόντων δέκα ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπο-
 λαμβανέτω με λέγειν ὡς οὐ χοῆν εἰσπράττειν τοὺς 751
 ὀφείλοντας. χοῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος ἀγο-
 ρεῦει, τῶν ἄλλων ἔνεκα· τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν.
 οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέντε ταλάντων
 ὑμῖν, ὧν οὗτοι τότε εἰσέπραξαν, τεθέντων ὠφέλησθε,
 ὅσον βέβλαφθε τοιούτων ἐθνῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσα-
 3 γομένων. εἰ γὰρ ἐθέλοιτ' ἐξετάσαι τίνος ἔνεκα μᾶλλον
 ἂν τις ἔλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ'
 ἂν εὔροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα προαότερά ἐστιν
 ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθε ὀλι-
 γαρχίας πολλῶ ἀσελγέστερα καὶ δεινότερα ἐποιοῦν οὗ-
 4 τοι, παραλείψω· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινό-
 τατα ἐν τῇ πόλει γέγονεν; εὐ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριά-
 κονθ' ἅπαντες ἂν εἶποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκού-
 ειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστρεφεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις
 ἑαυτὸν οἴκοι κρούσειεν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦσι
 τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον.
 οὗτοι τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο ἐκείνων
 τῆς αὐτῶν πονηρίας ὥστ' ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμε-
 νοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐκάστῳ δεσμωτήριον καθίστασαν,
 τοὺς ἔνδεκ' ἄγοντες ἐπὶ τὰς οἰκίας. καίτοι, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τί οἶεσθε, ὀπότ' ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ
 πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκῶς καὶ τιν' ἴσως τρόπον
 εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγο-
 ρὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ' οἴκοι μένειν ἀσφαλῆς

ἡγοῖτο. ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἶη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ
 αὐτοῦ δίκην ἔα λαβεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα,
 166 μὴ τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰσπράττειν εἰσφοράς; καίτοι
 εἴ τις ἔροιτ' αὐτὸν ἢ σὲ, ὦ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην 752
 τούτων καὶ συνεργὸν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτή-
 ματα ἢ τὰ σώματα ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσαιτ' ἂν,
 εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε· ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέ-
 ρομεν. τίνας οὖν ἔνεκ', ὦ κάκιστοι πάντων ἀνθρώ-
 πων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας, καί
 ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώ-
 πους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβριστικώ-
 τερον ὑμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ἐχρή-
 167 σθε; καὶ μὴν εἰ ἐθέλοιτε σκέψασθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὦ
 ἄνδρες δικασταί, τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει,
 τοῦτο μέγιστον ἂν εὔροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ
 σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἀπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς
 δ' ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ
 τοῦναντίον εἰς τὰ σώμαθ', ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιή-
 168 σαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω δ' ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς
 ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδροτίων ὥσπερ τὸν μὲν αὐτοῦ πα-
 τέρα ὦετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντα ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δε-
 σμωτηρίῳ, μήτ' ἀποδόντα ταῦτα μήτε κριθέντ' ἀποδρά-
 ναι, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ
 θεῖναι οἰκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ
 169 δεδέσθαι. καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε,
 ὅτε τὴν διπλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἐνὸς λαβεῖν
 ἠθέλησεν ἐγγυητὰς, μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας,
 ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ' ἔδει κα-
 ταβάλλειν ἢ παραχρηῖμα δεδέσθαι. παρεδίδου δ' οὗτος
 τοῖς ἔνδεκα τὸν οὐκ ὠφληκότα ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν 753
 δ' ὅπως ὦν ἂν ὑμεῖς καταγνώτε ἄδετοι περιίασιν, ὑπεύ-
 θυνον αὐτὸν ποιήσας νόμον εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν.

70 Ἄλλ' ὅμως κάκεινα καὶ τάδε φήσουσιν ὑπὲρ ὑμῶν
 πράττειν. εἶτα ταῦθ' ὑμεῖς ἀναδέξεσθε ὑπὲρ ὑμῶν πε-
 πρᾶχθαι, καὶ τὰ τῆς τούτων θρασυτήτος καὶ πονηρίας
 ἔργα πράως οἴσετε; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιού-
 11 τούς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον ἢ σώζειν. τὸν γὰρ
 ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πράων ὑμῶν τευξό-
 12 μενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι. τοῦτο
 δ' ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυ-
 ναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς
 ὡμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί τι δύνα-
 σθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς, ὡς Τιμόκρατες· δι' ἃ
 πολλῶ μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι σοῦ
 θάνατον καταψηφίσαινθ' οὔτοι ἢ δι' Ἀνδροτίων' ἀφεί-
 ησαν.

2 Ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἰσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν
 πεποιήνται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα ὑμῖν δῆλον ποι-
 ήσω. εἰ γὰρ τις ἔροιτο αὐτοὺς πότεροι αὐτοῖς δοκοῦσιν
 ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν, οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδό-
 μενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖα ἀναλώματα καὶ
 λειτουργίας ἐτέρας ἔλλελοιπότες εἰσφορὰν, ἢ οἱ τὰ τῶν
 ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν
 συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ ἂν εἰς
 τοῦτο δήπου τόλμης, καίπερ ὄντες ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν
 ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον
 3 ἀδικεῖν ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν
 ἔνεκ', ὡς Τιμόκρατες καὶ Ἀνδροτίων, ἐτῶν ὄντων πλει-
 όνων ἢ τριάκοντα ἀφ' οὔ ὃ γε ἕτερος ὑμῶν πολιτεύε- 754
 ται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν
 ἠδίκηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἱ παρα-
 τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδί-
 κουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες ὄχοντο καταγνόντες αὐ-
 τῶν, οὐδενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθη κατηγορος

ὑμῶν οὐδέτερος, οὐδ' ἀγανακτῶν ὥφθη ὑπὲρ ὧν ἡ
 πόλις πάσχοι, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐφάνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι,
 174 οὐ πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; βούλεσθε, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἶπω; ὅτι τού-
 των μὲν μετέχουσιν ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινὲς, ἀπὸ δὲ
 τῶν εἰσπραττομένων ὑφαιροῦνται· δι' ἀπληστίαν δὲ
 τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾶον
 πολλοῖς καὶ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι ἢ ὀλίγοις
 καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολ-
 λῶν ἀδικήμαθ' ὄραν ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἰ-
 175 τιον οὐ γὰρ λέγω. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογιζομένους,
 καὶ μεμνημένους ὧν ἂν ἕκαστος ἀμάρτη, κολάζειν,
 ὅταν λάβητέ τινα, καὶ μὴ τὸν χρόνον, εἰ πολὺς ἐστ' ἀπ'
 ἐκείνου, σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἐποιοῦν. ὡς εἰ νῦν
 πρῶως οἴσεται ἐφ' οἷς τότ' ἠγανακτεῖτε, δόξειτ' ὀργιζό-
 μενοι κατεγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων, οὐκ ἀδικού-
 μενοι. τῶν μὲν γὰρ ὀργιζομένων ἐστὶν ὄξέως τι κακὸν
 τὸν λελυπηκότ' ἐργάσασθαι, τῶν δὲ ἀδικουμένων,
 ὅταν ποθ' ὑφ' αὐτοῖς λάβωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμω-
 ρήσασθαι. οὐκ οὖν δεῖ δοκεῖν νῦν μαλακισθέντας τότε
 τῶν ὀμωμοσμένων ὄρκων ἀμελήσαντας ὑμῖν αὐτοῖς
 χαρίσασθαι παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μισεῖν καὶ μηδ' ἀνέ- 755
 χεσθαι φωνὴν μήτε τούτου μήτ' ἐκείνου, τοιαῦτα πε-
 πολιτευμένων.

176 Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μόνον τοιοῦτοι γεγόνασιν
 ἐν οἷς πεπολίτευνται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἂ καλῶς διωρή-
 κασιν· ἀλλὰ καὶ τᾶλλα οὕτω προσεληλύθασι πρὸς
 ὑμᾶς ὥσθ' ἥκιστα ἐν οἷς ἀκηκόατε ἀξιῶν ἐστι μι-
 σεῖν αὐτούς. τί γὰρ βούλεσθε εἶπω; τὰ πομπεῖα ὡς
 ἐπεσκευάκασι, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ
 177 τὴν τῶν φιαλῶν ποιήσιν τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις
 γ', εἰ μηδὲν ἄλλο ἠδίκουν τὴν πόλιν, τοῖς, οὐχ ἅπαξ

τεθνάναι δικαίως ἂν μοι δοκοῦσι· καὶ γὰρ ἱεροσυλία
 καὶ ἀσεβεία καὶ κλοπῇ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἰδὶν
 ἔνοχοι. τὰ μὲν οὖν πόλλ' ὧν λέγων ἐφενάκιζεν ὑμᾶς
 Ἀνδροτίων παραλείψω· φήσας δ' ἀπορρεῖν τὰ φύλλα
 τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ
 ἔων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίον, συγχωνεύειν ἔπει-
 78 σεν. αἰρεθεῖς δ' ἐπὶ ταῦτα προσεείλετο τοῦτον τὸν πάν-
 τῶν τῶν κακῶν κοινωνόν. κατ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς
 τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δίκαιος ὢν,
 ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἐμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγ-
 κόντων· ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ', οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ
 προσήγαγε ταῦτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ,
 79 χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονεν. καὶ μὴν εἰ
 μὲν ἅπαντ' ἠξίους. ὅσα πράττεις τῇ πόλει, στυγρῶ πι-
 στεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτῃς ὢν ἐφωρῶ· νῦν δ' ἐπὶ
 ταῖς εἰσφοραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ' ὀρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν,
 ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὅπότ' ἄλλο τι πράτ-
 τῶν καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἕνια οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμε- 756
 τέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν
 φυλακὴν ἦνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνει, οὐκ ἤδη δῆ-
 80 λον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέ-
 ψασθε ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως
 ἀνελῶν ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπέγραψεν. οἶμαι γὰρ
 ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοιρικίσι
 κάτωθεν γεγραμμένα "οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδρα-
 γαθίας ἕνεκ' ἐστεφάνωσαν καὶ δικαιοσύνης" ἢ "οἱ
 "σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ ἀνέθεσαν" ἢ κατὰ πό-
 λεις "οἱ δεῖνες τὸν δῆμον ἐστεφάνωσαν σωθέντες ὑπὸ
 "τοῦ δήμου," οἶον "Εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφά-
 "νωσαν τὸν δῆμον" ἐπεγέγραπτό που, πάλιν "Κόνων
 "ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους," "Χα-

- 181 "βρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας." τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ πρότερον ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων· ἐπὶ δὲ ταῖς φιάλαις, ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσατο ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, "Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν" ἐπιγέγραπται, καὶ οὗ τὸ σῶμα ἠταιρηκότος οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερά εἰσιέναι, τούτου τοῦνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν. ὁμοίον γε, οὐ γάρ; τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην
- 182 ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατ' ἄν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασιν· τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανί- 757 κασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημα ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι· τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφήρηται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσιν ἐθέλειν μεμνησθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος κακὰ εἰργασμένοι εἰς τοῦτ' ἀναισθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν ὥσθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σωθήσασθαι, ὁ δὲ παρακάθηται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπρα-
- 183 γμένοις. οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρήματ' ἀναιδῆς, ἀλλὰ καὶ σκαιὸς ἐστίν ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μὲν εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μικρὸς ᾦ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώματα δ' ἢ θυμιατήρια ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλῆθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κητημένοις, ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς σεμνύνηται τις, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν ὥστ' ἀπειρόκαλος πρὸς ἔδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα τὰ τοῦ πλούτου πεποιήται μικρὰ καὶ
- 184 ἀνάξια ὑμῶν. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρη-

- μάτων κτήσιν οὐδεπώποτε ὁ δῆμος ἐσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλείστα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχῶν ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν, ὑπὲρ δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περιέστι, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἢ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρ- 758
θενῶν, στοαὶ, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἄγουσα ἐκάστη μνᾶν, ἄς, 185 ὅταν σοι δοκῇ, πάλιν γράψεις καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἂ καταράσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφορὰς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἴόσπερ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἂ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοϊαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὐτῶν λελοίπασι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷά σοι βεβίωται τῆς ἀγορᾶς εἰργοντες. 186 ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προήχθητ' εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστῆς, Ἀνδροτίων, ὧ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημα ἔλαττον τίνος ἠγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἀψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμὸν ἀγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἠγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οἷα τούτῳ βεβίωται.
- 187 Καὶ περὶ μὲν τούτου κατὰ σχολήν· ἂ δὲ Τιμοκράτει συνερεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις ἔχων παύσομαι. οἶδα δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἐστὶν ὁ νόμος καὶ παρὰ πάντα τοὺς νόμους εἰσευνηγεμένος

καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἔξει λέγειν· ἀκουῶ
 δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἐκτέτισται τὰ χρήματα Ἀνδροτίωνι
 καὶ Γλανκέτῃ καὶ Μελανώπῳ, καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν πᾶ-
 138 θοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ πεποιηκότων ἐκείνων τὰ
 δίκαια, ὑπὲρ ὧν αὐτὸς αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν νόμον, 759
 μηδὲν ἦττον αὐτὸς ἀλίσκεοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον ἡγοῦ-
 μαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ἐνεῖναι τούτῳ. εἰ μὲν
 γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φῆς πεποιηκέ-
 ναι, θεῖναι τὸν νόμον ὁμολογεῖς, καθ' ἐκεῖνο προσή-
 κει σε ἀλίσκεσθαι φανερωῶς, ὅτι μὴ τιθέναι νόμον, εἰάν
 μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἄντικρος οἱ κύ-
 ριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν ὁμωμόκα-
 189 σιν. εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος ἔνεκα ταῦτα νομοθε-
 τῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν τούτων· οὐδὲν
 γὰρ κοινωνεῖ τῷ νόμῳ τῷδε· ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός ἐστι
 καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο γὰρ
 ἐστ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῆς, ἐγὼ δὲ γέγραμ-
 μαι τὰναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει τουτουσί.
 καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι, πάντα μᾶλ-
 λον ἢ κατὰ τοὺς νόμους πεποιημένους τὴν ἔκτισιν
 ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων· ἀλλὰ μὴ περὶ τούτων
 ὑμῶν οἰσούντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντα ἐνο-
 χλεῖν με νυνί;

190 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν
 λόγων, ὡς δεινὰ ἂν πάθοι, εἰ γράψας ὅπως Ἀθηναίων
 μηδεὶς δεθῆσεται αὐτὸς πείσεται τι κακὸν, καὶ ὅτι τοὺς
 νόμους ὡς πραοτάτους καὶ μετριωτάτους εἶναι ὑπὲρ
 τῶν ἀδυνάτων μάλιστα ἐστίν. πρὸς δὴ τοὺς τοιούτους
 λόγους βέλτιον προακηκοέναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς, ἵν'
 191 ἦττον ἔξαπαταῖσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ, ὅπως μηδεὶς δε-
 θῆσεται Ἀθηναίων, μὴ λανθανέτω ψευδόμενος ὑμᾶς.
 οὐ γὰρ τοῦτο τέθεικεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἄκυροι τῶν 760

προστιμημάτων ἔσεσθε· καὶ τὴν μεθ' ὄρκου καὶ λόγου
καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην ἀνάδικον καθίστησιν.
μηδὲ δὴ ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ῥημάτων ἐκλέξας
λεγέτω, ἃ φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι· ἀλλ' ὅλον
δεικνύτω τὸν νόμον ἐξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ
σκοπεῖν ἐάτω. εὐρήσετε γὰρ ταῦτ' ὄντα ἃ ἐγὼ λέγω,
92 καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος. ἀλλὰ μὴν πρὸς γε τὸ τοῖς πολ-
λοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους πράους καὶ μετρίουσιν εἶναι
τάδε χρὴ σκοπεῖν. ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο εἶδη,
περὶ ὧν εἰσὶν οἱ νόμοι κατὰ πάσας τὰς πόλεις· ὧν τὸ
μὲν ἐστὶ, δι' ὧν χρώμεθα ἀλλήλοις καὶ συναλλάττομεν
καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἃ χρὴ ποιεῖν διωρίσμεθα καὶ ζῶμεν
ὅλως τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δ', ὃν τρόπον δεῖ τῷ
κοινῷ τῆς πόλεως ἕνα ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἂν πολι-
93 τεύεσθαι βούληται καὶ φῆ κήδεσθαι τῆς πόλεως. ἐκεί-
νους μὲν τοίνυν τοὺς νόμους, τοὺς περὶ τῶν ἰδίων,
ἡπίως κείσθαι καὶ φιλανθρωπῶς ὑπὲρ τῶν πολλῶν
ἐστί· τούσδε δὲ τοὺς περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον τού-
ναντίον, ἰσχυρῶς καὶ χαλεπῶς ἔχειν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν·
οὕτω γὰρ ἂν ἤκησθ' οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολλοὺς
ὑμᾶς ἀδικοῖεν. ὅταν δὴ τούτῳ τῷ λόγῳ χρῆται, ἐπὶ
ταῦτα ἀπαντᾷτε, ὅτι τοὺς νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς
ὑπὲρ ὑμῶν πράους ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδε οἱ τοῖς πολι-
τενομένοις φόβον παρέχουσιν.

94 Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν
ἔρει δεικνύναι βούλοιο φενακισμοῦ καὶ παρακρού-
σεως ἕνεκα ῥηθησόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω,
κεφάλαιον δ' ὑμῖν ὃ μνημονεύσετε ἐρῶ. σκοπεῖτ' ἐν 761
ἅπασιν τοῖς λόγοις, ὁπόσους ἂν λέγη, εἴ τι δυνήσεται
τοιοῦτον εἰπεῖν, δι' οὗ διδάξει ὡς ἔστι δίκαιον τὸν τι-
θέντα νόμον ταῦτά προστάξαι περὶ τῶν παρεληλυθό-
των καὶ πρότερον τέλος ἐσχηκότων ποιεῖν καὶ περὶ τῶν

μελλόντων γενήσεσθαι πάντων γὰρ ὄντων αἰσχροῶν καὶ
 δεινῶν τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον
 195 καὶ μάλιστα παράνομον γέγραπται. εἰ δὲ μήθ' οὗτος μήτ'
 ἄλλος μηδεὶς τοῦτο δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ σα-
 φῶς φενακίζομένους, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
 ἐκ τίνος ποτ' ἐπήλθε τούτῳ τοιαῦτα νομοθετεῖν. οὐ
 προῖκα, ὧ Τιμόκρατες, πόθεν; οὐδ' ὀλίγου δεῖ τοῦτον
 ἔσθης τὸν νόμον· οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις ἄλλην
 πρόφασιν, δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθη εἰσενεγκεῖν νόμον,
 ἢ τὴν σαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκερδίαν· οὔτε γὰρ
 συγγενὴς οὔτ' οἰκείος οὔτ' ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων
 196 οὐδεὶς, οὐδ' ἐκεῖν' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεῆσας δεινὰ
 πάσχοντας ἀνθρώπους εἴλου δια ταῦτα βοηθεῖν αὐ-
 τοῖς. οὔτε γὰρ τὸ τὰ τούτων πολλοστῷ χρόνῳ μόλις
 ἄκουσας, ἐν τρισὶν ἔξελεγχθέντας δικαστηρίοις, κατα-
 τιθέναι, τοῦθ' ἠγήσω τὸ δεινὰ πάσχειν εἶναι· ποιεῖν
 γὰρ ἐστὶ τοῦτό γε δεινὰ, καὶ παροξύνειε μᾶλλον ἂν
 τινα μισεῖν ἢ προτρέψειεν ἐλεεῖν· οὔτ' ἄλλως πρᾶος καὶ
 φιλάνθρωπος σύ τις τῶν ἄλλων διαφόρως ὢν ἐλεεῖς
 197 αὐτούς· οὐ γὰρ ἐστὶ τῆς αὐτῆς ψυχῆς Ἀνδροτίωνα μὲν
 καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην ἐλεεῖν, ἃ κλέψαντες
 εἶχον εἰ καταθήσουσι, τουτῶν δὲ τοσοῦτων ὄντων καὶ
 τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιξες σὺ 762
 τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας ἔχων καὶ τοὺς ὑπηρέ-
 τας, μηδένα πώποτ' ἐλεῆσαι, ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν καὶ
 στρώμαθ' ὑποσπᾶν καὶ διάκονον, εἰ τις ἐχρήτο,
 ταύτην ἐνεχυράζειν· ἃ σὺ πάντ' ἐποίεις ἐνιαυτὸν ὅλου
 198 μετ' Ἀνδροτίωνος. πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτερόν ἐπά-
 σχεθ' ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τού-
 τούς, οἳ δι' ὑμᾶς, ὧ κατάρατε, τοὺς λέγοντας οὐδ'
 ὄτιοῦν εἰσφέροντες παύονται. καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτ',
 ἀλλὰ καὶ διπλᾶ πράττονται, καὶ ταῦθ' ὑπὸ σοῦ καὶ

Ἀνδροτίωνος, οἱ μίαν εἰσφορὰν οὐδεπώποτ' εἰσενηνό-
 99 χατε. τηλικουῦτο τοίνυν ἐφρόνησεν οὗτος ὡς ἄρ' οὐδὲ
 δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσων, ὥστε μόνος δέκα τῶν
 συναρχόντων ὄντων κεινῇ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ'
 Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησε· προῖκα γὰρ, οὐδὲν ὠφελού-
 μενος, ὑμῖν Τιμοκράτης ἀπεχθάνεται καὶ νόμους εἰσ-
 φέρει πᾶσιν ἐναντίους, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ αὐτοῦ
 νόμῳ προτέρῳ, ὃ μὰ τὴν Ἀθηναῖν οὐδ' ὑμᾶς οἶμαι λαν-
 θάνειν.

200 Ὁ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστα ἄξιον ὀργῆς εἶναι,
 φράσω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι, ὅτι ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, πρᾶττων ἐπ' ἀργυρίῳ, καὶ προηρημένος ὡς ἀλη-
 θῶς μισθαρεῖν, οὐκ εἰς ἅ καὶ συγγνώμην ἀκούσας
 ἂν τις ἔσχε, ταῦτ' ἀναλίσκει. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ὁ πατήρ,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, ὁ τούτου τῷ δημοσίῳ ὀφείλει· καὶ
 οὐκ ὄνειδίξων ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος· καὶ
 201 οὗτος ὁ χρηστός περιορᾷ. καίτοι ὅστις μέλλων κληρο-
 νομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθῃ, μὴ οἶεται
 δεῖν ἐκτίσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος ζῆ χρόνον,
 ἀξιοὶ τοῦτο τὸ κέρδος, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ;
 καὶ τὸν μὲν πατέρα οὗτ' ἐλεεῖς οὔτε δεινά σοι δοκεῖ 763
 πάσχειν, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρηματιζομένου ἀπὸ
 τῶν εἰσφορῶν ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων
 ὧν γράφεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων, διὰ μικρὸν ἀρ-
 γύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως, ἑτέρους δ' ἐλεῆσαι τινὰς
 202 φῆς; ἀλλὰ νῆ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διώκηκεν. ἀλλ'
 εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἠδίκηι, κατὰ τοῦτ' ἄξιός ἐστ' ἀπολω-
 λέναι· πέπρακε γὰρ αὐτὴν, οὐκ ἐκδέδωκε. τῶν γὰρ
 ὑμετέρων ἐχθρῶν ἐνὶ Κερκυραίῳ τινὶ τῶν νῦν ἐχόν-
 των τὴν πόλιν, καταλύουσι παρ' αὐτῷ, ὅτε δεῦρο πρε-
 σβεύοι, καὶ βουλευθέντι λαβεῖν αὐτὴν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου,
 παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον δέδωκε· καὶ νῦν ἐστιν

- 203 ἐν Κερκύρα. ὅς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ φη-
σὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ, τὸν δὲ αὐτοῦ
πατέρα οὕτω γηροτροφεῖ, κολακεύει δὲ καὶ μισθοῦ
γράφει καὶ πολιτεύεται, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ
ἀποκτενεῖτε; δόξετε ἄρα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κρίσεις
βούλεσθαι καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀπηλλάχθαι
τῶν πονηρῶν.
- 204 Καὶ μὴν ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς
ἀδικοῦντας, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἄν, εἴ τις ἔροίτο, φή-
σαιτε· ὅσω δὲ μάλιστα τοῦτον, ὅς νόμον εἰσηνήνοχεν
ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, ἐγὼ πειράσομαι διδάξαι. τῶν
μὲν γὰρ κλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κα-
κουργούντων ἕκαστος πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐν-
τυχόντ' ἀδικεῖ, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν
οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι, εἴτα καταισχύνει τὴν ἀν-
- 205 τοῦ δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον
ἐξ οὗ τοῖς ὑμᾶς βουλομένοις ἀδικεῖν ἢ πᾶσα ἐξουσία
καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην ἀδικεῖ τὴν πόλιν καὶ 761
καταισχύνει πάντας· νόμος γὰρ αἰσχροὺς ὅταν κύριος
ᾗ, τῆς πόλεως ὕνειδός ἐστι τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει
πάντας ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλά-
πτειν ὑμᾶς καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φάυλης ἐπιχει-
- 206 ροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; καὶ τί φή-
σετε; γνοιή δ' ἂν τις οὕτω μάλισθ' ἠλίκα πράγματα
συσκευάσας γέγραφεν αὐτὸν, καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία
τῇ καθεστῶσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιτο ὅτι πάντες, ὅταν
που καταλύοντες τὸν δῆμον πράγμασιν ἐγχειρωῶσι
νεωτέροις, τοῦτο ποιοῦσι πρῶτον ἀπάντων, ἔλυσαν
τοὺς πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ ταύτην ὑπέ-
- 207 χοντας τὴν δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιός οὗτος, εἰ δυνα-
τὸν, τρεῖς, οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι, ὅς εἷς ὢν καὶ οὐ δήπου
μέλλων καταλύειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τούναντίον αὐτὸς ἐν

- ὑμῖν, ἂν τὰ δίκαια καὶ τὰ προσήκοντα ποιῆτε, ἀπολέ-
 σθαι, ὅμως ἐμιμήσατο τοῦτο τὰ δίκημα, καὶ διὰ τοῦ
 νόμου λύειν ἠξίωσεν οὓς δέδεκε τὰ δικαστήρια, γρά-
 ψας ἀναιδῶς, εἴ τιμι προστετίμηται δεσμοῦ καὶ τὸ λοι-
 208 πὸν τιμι προστιμήσητε, τοῦτον ἀφείσθαι. καὶ μὴν εἰ
 αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσαίτε πρὸς τῷ δικαστη-
 ρίῳ, εἴτ' εἴποι τις ὡς ἀνέγκται τὸ δεσμοπήριον, οἱ δὲ
 δεσμῶται φεύγουσιν, οὐδεὶς οὔτε γέρον οὔτ' ὀλίγωρος
 οὔτως ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν καθ' ὅσον δύναται.
 εἰ δὲ δὴ τις εἴποι παρελθὼν ὡς ὁ τούτους ἀφείς ἐστίν
 οὔτοσί, οὐδὲ λόγου τυχῶν εὐθύς ἂν ἀπαχθεὶς θανάτῳ
 209 ζημιωθεῖη. νῦν τοίνυν ἔχετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ-
 του, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε τοῦτο, ἀλλὰ φευακίσας
 καὶ παρακρουσάμενος ὑμᾶς νόμον τέθεικε φανερῶς, 763
 ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι τὸ δεσμοπήριον, ἀλλὰ καθαιρεῖ, προσ-
 περιείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων ἢ
 ἐκείνων χρεία, ὅταν οἷς τετίμηται δεσμοῦ λύωνται,
 καὶ τὸ λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ἢ πλέον;
- 210 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ἀκείνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν
 Ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆ-
 σθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθε ὑμεῖς, εἰκό-
 τως· ὁ γὰρ εἰπεῖν τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναί
 μοι δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους ἅπαντες ὑπειλήφασιν, ὅσοι
 σωφρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως. χρὴ τοίνυν σπου-
 δάζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξουσιν εἶναι, καὶ τοὺς λυ-
 μαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολάζειν, ὡς
 εἰ καταρραθνημήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀπο-
 στερήσεσθε καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν
- 211 ποιήσετε. καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως
 ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν εὐ-
 εργέτημ' οὐδὲν πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ κα-
 λῶς ἔχοντας νόμους, δίκαιον δῆπου καὶ τοῖς ὑπεναν-

τίως τιθεῖσιν ἐκείνοις ὀργίλως ἔχοντας καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσενήνοχε τοῦτον οὐχ ἦκισθ' ὑπὲρ αὐτοῦ· πολλὰ γὰρ ἠγείτο πολιτεύεσθαι παρ' ὑμῖν ἄξια δεσμοῦ.

- 212 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κάκεῖνο διηγῆσασθαι, ὃ φασὶ ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήθειον θέντος. λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τᾶλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις ὡς ἔπος εἰπεῖν ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δὲ εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος
- 213 φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστὰς, εἰπεῖν ὅτι ἀν- 766 τὸς ἠγείται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἔνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἠγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὴ τοὺς δικαστὰς πολλῶ μᾶλλον, εἴ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖνο ὁ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν.
- 214 προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰ δίκημα τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον. ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλὰ τῶν πόλεων καὶ φανερωῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σώζονται καὶ οὐδ' οὔτουν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες οὐδένας πώποτ' ἐσώθησαν. ταύτη μέντοι τῇ κατηγορίᾳ Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνὶ, καὶ δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος.
- 215 Χρὴ μὲν οὖν πᾶσιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασιν νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηροὺς, μάλιστα δὲ τούτοις οἱ τοὺς τοιοῦτους τῶν νόμων διαφθείρουσι, δι' ὧν ἐστὶν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὔτοι τί-νες; οἳ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι καὶ ὅσοι τοῖς

- 16 ἐπιεικέσι τιμᾶς τινὰς διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες προ-
 θυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι τὸ κοινόν, τὰς τιμὰς καὶ
 τὰς δωρεὰς τὰς ὑπὲρ τούτων ζηλώσαντες, καὶ πάντες
 ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν [ἢ κακόν τι πράττειν], τὰς
 βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας φοβη-
 θέντες, ἔσθ' ὅ τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; οὐ
 τριήρεις ὅσας οὐδεμία πόλις Ἑλληνὶς κέκτηται; οὐχ
 ὀπίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τόπους; οὐ 767
 λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σῶζει καὶ συνέχει; οἱ νό-
 μοι· κατὰ γὰρ τούτους οὔσης τῆς πολιτείας ἔστι ταῦτα
- 17 χρῆσιμα τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τὸναντίον γένοιτο τοῖς χρη-
 στοῖς μὲν μηδ' ὅτιοῦν πλέον, τοῖς δ' ἀδικοῦσιν ἄδεια
 ὄσην Τιμοκράτης γέγραφε, πόση ταραχὴ γένοιτ' ἂν
 εἰκότως; εὖ γὰρ ἴσθ' ὅτι τούτων ὧν διεξῆλθον κτη-
 μάτων, οὐδ' εἰ δις γένοιθ' ὅσα νῦν ἔστιν, οὐδ' ὅτιοῦν
 ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνε-
 ται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν, δι' οὗ τοῖς ἀδικεῖν
 ἐπιχειροῦσιν εἶδὸν αἰ τιμωρία.

- 18 Πάντων οὖν ἕνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιον ὀργισθῆ-
 ναι καὶ κολάσαι καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῦτον τοῖς
 ἄλλοις· ὡς τὸ πρῶτος ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψη-
 φίζεσθαι μὲν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδά-
 σκειν ἔστ' ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

XXV.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΙΤΕΙΤΟΝΟΣ Α.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Πυθαγόγγελος καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέροντα ἱερὰ
 ἱμάτια, ἐφ' οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματα ἦν δηλοῦντα τοὺς ἀνα-

θέντας, ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον, οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ καθιστᾷσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κακείνος ὑπὸ τῆς ἱερείας ἔφη πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίση πρὸς τὸ ἱερὸν κυνηγέσιον. ἐνταῦθα Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον, ἔπειτα δεινότατον, κελεύον, εἰάν μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτια ἔξενεγκεῖν, ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐ- 768
τίκα, εἰάν δ' ἀρῆται, κρίνεσθαι· ἐξ οὗ συνέβαινεν αὐτῷ ὁμολογήσαντι μὲν τάληθ' ἑς παραχῆμα τεθνάναι, ἔξάρων δὲ γενομένῳ μετ' ὀλίγον τοῦτο παθεῖν. τοῦτο τὸ ψήφισμα γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱεροκλέους τοῦ κινδυνεύοντος πατῆρ, συγκατηγορήσαντος τοῦ Δημοσθένους, αἰρεῖ παρανόμων, καὶ τιμᾷ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε ταλάντων. τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον ὄφλημα Ἀριστογείτονι γίνεται· ἔπειτα Ἠγήμονα γραψάμενος καὶ τὸν ἀγῶνα ἀποδόμενος ὥφλε χιλίας. οὐκ ἀποδότος δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ὠρισμένην προθεσμίαν διπλοῦται τὰ ὄφλήματα κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα καὶ δισχιλίας δραχμαί. ὑπὲρ τούτων τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὐνόμος ὠνεῖται ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τάξιν αἰτησάμενος τοῦ ὄφληματος, ὥστε ἐν δέκα ἔτεσιν ἐκτίσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεὶς τὸ ἐπιβάλλον μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε, τάλαντα δύο καὶ δραχμας τετρακοσίας· τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται, τάλαντα ὀκτώ καὶ δραχμαί χιλίας καὶ ἑξακόσιαι. δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἔξουσίαν καὶ μηκέτι ὀφείλειν, ἐπειδὴ χρήστην ἀντέδωκε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδημηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρι ἂν ἐκτίσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦργον ἐνέδειξαν ὡς οὐκ ἔξον λέγοντα. οὐκ ἐξαηλιμμένου τοίνυν ἔξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος, ἀλλ' ἔτι τοῦ ὄφληματος ἐγγεγραμμένου, χρήστου δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον ὠνησαμένου, ζήτημα συν- 769
ίσταται πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον ἢ καὶ ὁ πρῶτος ὀφλων, ἄχρι ἂν ἐκτισθῇ τὸ χρῆμα. περὶ μὲν δὴ τὰ δύο ὄφλήματα τοῦτο συνίσταται τὸ ζήτημα· φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατήγοροι καὶ τρίτον ὀφείλειν ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτο Ἀριστογείτων ἀνδιστάμενος φησὶν ἀδίκως ἐγγεγράφαι καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι.

Δημοσθένης δὲ καὶ Ανκουῖργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγραφήν οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δὲ "ὅταν ἔλθῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότε Ἀριστογείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δὲ ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον· πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμμένον καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀρίστωνι." ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἐνηγώνισται δ' αὐτοῖς ὁ Ανκουῖργος, ἅτε πρότερος λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν ὡς προειλημμένων, ὁ δὲ ὅλος αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει.

Διονύσιος δὲ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λόγους Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ιδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δὲ φασιν ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιοῦτω χαρακτηρὶ κεκορησθαι, ζηλώσαντα Ανκουῖργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δὲ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Ανκουῖργος καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δημοσθένης ἠναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν καὶ περιοδικῶς. ἄλλοι δὲ τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημοσθένους εἶναι, τὸν δὲ δεύτερον οὐδαμῶς, οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα 770 τοῦ ῥήτορος.

Πάλαι καθήμενος, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Ανκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν ἠγοούμεν λέγειν, ἐν δὲ τεθαύμακα ὄρων ὑπερδιατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ, ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθήσεσθαι τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγωνος δίκαιά ἐστιν ἰσχυρὰ, ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἐξηγῆται πρὸς τὸ ἢ δυσχεραίνειν ἢ προσίεσθαι πονηρίαν. καὶ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος ἔθους ἔνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν ποιήσασθαι, κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα πάλαι ὑπὸ τῆς ἐκάστου φύσεως οἴκοθεν, καὶ νυνὶ εἰ μὲν εἰσὶν ὑμῶν οἱ πλείους οἴοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σῶζειν,

μάτην ἐρραψωδηκότας ἡμᾶς ἔσεσθαι, εἰ δ' οἴοι μισεῖν, δίκην, εἰάν θεὸς θέλη, τοῦτον δώσειν.

- 3 Πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς, οὐκ ὀκνηήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ γὰρ οὐδ' ὅτιοῦν εἰκέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρῶν ἀγῶν. σκοπεῖτε δ' οὕτωςί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ δικαστήρια οἱ μὲν δικασταὶ παρὰ τοῦ κατηγοροῦ καὶ τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι περὶ οὗ δεή- 77
σει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτούς, οἱ δ' ἀντίδικοι μεθ' ἑαυτοῦ δείξων ἐκάτερος ὄντα τὰ τῶν νόμων δίκαια
4 ἰσχυρά. τὰ δὲ τούτου τοῦ ἀγῶνος πῶς ἔχει; οἱ μὲν δικά-
σοντες ὑμεῖς ἦκατε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγορῶν εἰδό-
τες καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον καὶ ἐγγεγραμμέ-
νον ἐν ἀκροπόλει, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν· ὥσθ' ἕκα-
στον ὑμῶν κατηγοροῦ τάξιν ἔχειν καὶ τὸ πρᾶγμα εἰδέ-
5 ναι, μὴ μαθεῖν δεῖσθαι. ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς
σωτηρίαν φερόντων ἄλλ' οὐδ' ὅτιοῦν πάρεστιν ἔχων,
οὐ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους,
οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον, οὐκ ἄλλ' οὐδ' ὅτιοῦν
ἀγαθόν· δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὅτιοῦν ἀδικῶν τις ἔδεισε,
διὰ ταῦθ' οὗτος οἶεται σωθήσεσθαι· ἐν γὰρ τῇ τῆς πο-
6 νηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχει. οὕτω
δ' ἐχόντων τούτων, δοκεῖ μοί τις οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν εἰ-
πῶν ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων, δοκιμάζεσθε
δὲ καὶ κινδυνεύετε ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ μὲν γὰρ ὀφθῆ-
σεσθε ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικήμα-
σιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ', ὅπερ
ἔστὲ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυθέναι·
7 εἰ δ' ἕτερόν τι περιέσται τούτων, ὃ μηδεὶς μὲν ἂν αὐ-
τὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὐρεθήσε-
ται, δέδοικα μὴ δόξητέ τισι τὸν αἰὲ βουλόμενον εἶναι
πονηρὸν τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν. ἀσθενῆς μὲν

γάρ ἐστιν ἅπας ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν· ὧ δ' ἂν ὑμεῖς
 πρόσθῃσθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἐστι δὲ τοῦτο τῷ
 μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν ἐργασία καὶ δυναστεία, ὑμῖν 772
 8 δὲ τοῖς δοῦσιν ὄνειδος. βουλοίμην δ' ἂν, ὡ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν τουτουὶ λέ-
 γειν, σπουδάσαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βραχέων εἰς
 ὄσσην αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν δημοσίᾳ
 πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μέσος καὶ τελευταῖος καὶ
 9 πρῶτός ἐστιν οὗτος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ' εἰς
 τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν, ἐν αἷς ὑμεῖς γνώμης ἀπό-
 δεῖξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι προτίθετε, τόλμαν
 καὶ κραυγὴν καὶ ψευδεῖς αἰτίας καὶ συκοφαντίαν καὶ
 ἀναισχυντίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι,
 ὧν οὐκ ἂν εὖροι τις ἐναντιώτερά τῷ βουλευέσθαι, νο-
 μίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἂν αἰσχίω. καὶ τούτοις
 τοῖς αἰσχροῖς ἀπάντων τῶν τῆς πόλεως καλῶν περιείσι,
 τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ προγράμματος, τῆς
 10 εὐκοσμίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε καὶ μετὰ
 τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁδῶ βα-
 δίζει καὶ ἔαν δεῖ· εἰ δ' ἐπανορθώσασθαι ταῦτ' ἔτι καὶ
 νῦν οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ προειμένα πόρρω καὶ πο-
 λὺν ἤδη χρόνον αἰσχυρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων δια-
 κείμενα βελτίω ποιῆσαι, πάντα τὰ τοιαῦτα ἔθη παρι-
 11 δόντας ὑμᾶς τήμερον ὀρθῶς δεῖδικάσαι, τὴν τὰ δίκαια
 ἀγαπῶσαν Εὐνομίαν περὶ πλείστου ποιησαμένους, ἣ
 πάσας καὶ πόλεις καὶ χώρας σώζει, καὶ τὴν ἀπαραίτη-
 τον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν ὁ πᾶς ἀγιωτάτας ἡμῖν τελε-
 τὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ Διὸς θρόνον φη-
 σὶ καθημένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾶν, εἰς
 αὐτὸν ἕκαστον νομίσαντα βλέπειν οὕτω ψηφίζεσθαι,
 φυλαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ κατασχεῖν αὐ- 773
 τὴν, ἧς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν

λαχῶν, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέ-
 ροντα φυλάττειν ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκη
 ἔνορκον εἰληφῶς παρὰ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας
 12 καὶ τῆς πατρίδος. ὡς εἰ μὴ τοῦτον ἔξετε τὸν τρόπον,
 ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθε-
 δεῖσθε, φοβοῦμαι μὴ τὸ πρᾶγμα εἰς τοῦναντίον περι-
 στῆ καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς Ἀριστογείτονος κατηγορεῖν
 ὑμῶν κατηγοροῦντες φανῶμεν· ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον
 ἡμῶν δειξάντων τὴν τούτου πονηρίαν μηδὲν ὑμεῖς
 φροντίσητε, τοσοῦτῳ μείζων ἢ καθ' ὑμῶν αἰσχύνη γε-
 νήσεται. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.

13 Πάνυ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰκειό-
 τητος ἐρῶ τάληθῆ πρός ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησί-
 αῖς ὁρῶν ὑμᾶς κατατάττοντάς με καὶ προχειριζομένους
 ἐπὶ τὴν τούτου κατηγορίαν, ἡχθόμην καὶ μὰ τὸν Δία
 καὶ πάντας θεοὺς οὐκ ἔβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν ὅτι
 ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ' ὑμῖν καὶ παθῶν ἀπέρχεται.
 εἰ δὲ μὴ τηλικούτον ὥστ' εὐθύς αἰσθῆσθαι, ἀλλ' ἐὰν
 πολλὰ τοιαῦτα ποιῆ καὶ μὴ παύηται, ταχὺ γνωσθήσε-
 ται. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἠγοῦμην εἶναι πείθεσθαι τοῖς
 14 ὑμετέροις βουλήμασι. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως
 καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτόν, ὅπερ πεποίηκε, Ἀνκουρ-
 γου ἐρεῖν ἠγοῦμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας
 τῆς τούτου τοῦτον ἐώρων προσκαλούμενον· ἃ δὲ καὶ
 λογίξεσθαι τοὺς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βουλευομέ-
 νους προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι ἀεὶ, ταῦτα προηρού-
 μην εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι. δότε δ', ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δότε καὶ συγχωρήσατε μοι πρὸς
 Διὸς, ὡς πέφυκα καὶ προήρημαι. περὶ τούτων διαλε-
 χθῆναι πρὸς ὑμᾶς· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην.

15 Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικρὰν, φύσει καὶ νό-

μοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ ἀνώμαλον καὶ κατ' ἄνδρα ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτὸ πᾶσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἦ πονηρὰ, πολλάκις φαῦλα βούλεται.

16 διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσι, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἐστὶ νόμος, ᾧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλιστα' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινῇ, καθ'

17 ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἀπάσιν ἠλώκεν, ἕτερος δ' οὐδεὶς ἐστὶν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥᾶδιον διδάξαι. δυοῖν γὰρ ὄντων, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ᾧ ἔνεκα πάντες τίθενται οἱ νόμοι, τοῦ τε μηδένα μηδὲν ὃ μὴ δίκαιόν ἐστὶ ποιεῖν, καὶ τοῦ τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολαζομένους βελτίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν, ἀμφοτέροις τούτοις οὗτος ἔνοχος ὢν φανήσεται. ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῷ γέγονεν· ἐπὶ δ' οἷς 775 οὐκ ἐμμένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἄγεται τιμωρίαν, ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρόφασιν δι'

18 ἣν ἂν τις αὐτὸν ἀφείη. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς ἄρ' ἐκ τούτων οὐδὲν ἡ πόλις βλάπτεται. ἐγὼ γὰρ, ὅτι μὲν πάντ' ἀπόλλυται τὰ τῆς πόλεως ὀφλήματα, εἰ τὰ τούτου σοφίσματα προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ὀφειλόντων ἀφιέναι, τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ βελτίστους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς ὀφληκότητας, τούτους ἀφιέναι δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ

19 πλεῖσθ' ἡμαρτηκότα καὶ δικαιοτάτ' ὠφληκότα καὶ ἐπὶ
 παρανομίας δεινότερον, ἐφ' οἷς ἀμφοτέροις οὗτος
 ὠφληκεν;) καὶ ὅτι οὐδ' εἰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, οὐχὶ τῷ
 βιαζομένῳ δῆπου συγχωρῆσαι προσήκει (ὑβρις γὰρ δὴ
 τοῦτό γε), καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐάσω· ἀλλ' ὅτι καὶ
 πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, συνταράττεται καὶ διαφθείρεται τὸ κατὰ
 20 τοῦτον, καὶ τοῦτ' οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν. λέξω
 δ' οὔτε καινὸν οὔτε περιττὸν οὐδὲν οὔτ' ἴδιον, ἀλλ' ὃ
 πάντες ὑμεῖς ἴστε ὁμοίως ἐμοί. εἰ γὰρ τις ὑμῶν ἐξετά-
 σαι βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποιοῦν τὴν
 βουλήν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν
 ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἑνας ἀρ-
 χὰς ταῖς νέαις ἐκούσας ὑπεξιέναι, καὶ πάντα δι' ὧν ἡ
 πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται γίνεσθαι, τοὺς νόμους εὐ-
 ρήσει τούτων αἰτίους καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθε-
 σθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἐκάστῳ δοθείσης
 ἐξουσίας ὅ τι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἰ- 776
 χεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν
 21 διενέγκαι. τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιεῖν λυ-
 θέντων τῶν νόμων, ὃς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν;
 ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται
 σώζειν τὴν πόλιν, δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον,
 ὥσπερ ἂν εἰ καθῆσθε ἐράνου πληρωταί, τὸν μὲν πει-
 θόμενον τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν
 πλήρη τῆ πατρίδι τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν δ' ἀπειθοῦν-
 22 τα κολάζειν. ἔρανος γὰρ ἐστὶ πολιτικὸς καὶ κοινὸς
 πάνθ' ὅσα, ταξάντων τῶν νόμων, ἕκαστος ἡμῶν ποιεῖ.
 ὃν ὁ λείπων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ καλὰ καὶ
 σεμνὰ καὶ μεγάλα ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ
 23 καθ' αὐτόν· ὧν ἓν ἡ δύο ἐρωῶ παραδείγματα ἕνεκα,

τὰ γνωριμώτατα. τὸ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ τῆς ἀσθενοῦς τοιαυτησὶ κινκλίδος τῶν ἀπορρήτων κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας ἐπεισιέναι· τὸ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾶ καθεξομένη περισχοινίσηται, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας ἐκποδῶν ἀποχωρεῖν· τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπάσας, ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν ὑμῶν, ἅμα τῷ τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν "μετάσθητε ἔξω" τῶν νόμων κρατεῖν ἐφ' οἷς εἰσεπέμφθησαν, καὶ μὴ 24 τοὺς ἀσελγεστάτους βιάζεσθαι· ἄλλα μυρία. πάντα γὰρ τὰ σεμνὰ καὶ καλὰ, καὶ δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σώζεται, ἡ σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη, ἡ εὐτα- 777 ξία, τῇ τῶν νόμων προσθήκῃ τῶν αἰσχυρῶν περιέστι, τῆς ἀναισχυντίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναιδείας. ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ πλεονεκτικὸν, καὶ τούναντίον ἡ καλοκαγαθία ἡσύχιον καὶ ὀκνηρὸν καὶ βραδὺ καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. τοὺς νόμους οὖν δεῖ τηρεῖν καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικάζοντας ὑμῶν· μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονη- 25 ρῶν περιείσιν. εἰ δὲ μὴ, λέλυται πάντα, ἀνέφικται, συγκέχυται, τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ εἷς ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν Ἀριστογείτονος τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν λαβῶν, καὶ διαλογισάμενος ταῦθ' ἅπερ οὗτος, ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν μέχρι παντὸς ὅτι ἂν βούληται τις ἐν δημοκρατίᾳ, ἔάνπερ τοῦ ποῖός τις εἶναι δόξει ὁ ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ 26 τῶν ἀδικημάτων εὐθύς αὐτὸν ἀποκτείνει· εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χειροτονηθέντι ἐξ ἴσου ζητοίη εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν, καὶ ὅλως μὴ νέος, μὴ πρεσβύτερος τὰ

προσῆκοντα πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελά-
 σας ἕκαστος ἐκ τοῦ βίου τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν νόμον,
 ἀρχὴν, πάνθ' ὑπολαμβάνοι· εἰ ταῦτα ποιοῖμεν, ἔστιν
 ἔτι τὴν πόλιν οἰκειῖσθαι; τί δέ; τοὺς νόμους κυρίου
 εἶναι; πόσῃν δ' ἂν οἴεσθε βίαν καὶ ὕβριν καὶ παρανο-
 μίαν ἐν ἀπάσῃ τῇ πόλει καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν γί-
 γνεσθαι καὶ βλασφημίαν ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας καὶ
 27 τάξεως; καὶ τί δεῖ λέγειν ὅτι τοῖς νόμοις ἅπαντα κο-
 σμεῖται καὶ τῷ τούτοις πείθεσθαι; ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάν- 778
 των ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὐ οἶδ'
 ὅτι βουλομένων εἰς τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μό-
 νοι δικάζεσθ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἴτ' ἀπεκλη-
 ρώθητε· ταῦτα δὲ οἱ νόμοι λέγουσιν. εἴθ' ὑμεῖς αὐτοὶ
 κατὰ τοὺς νόμους εἰσεληλυθότες τὸν παρὰ τοὺς νό-
 μους λέγειν ἢ πράττειν τι βιαζόμενον λαβόντες ἀφή-
 σετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν οὐδὲ ὀργὴν ἔχων φανή-
 σεται ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος οὗτος ἰ-
 28 βιάζεται τοὺς νόμους; ὅς, ὃ μισροῦτατε πάντων τῶν
 ὄντων ἀνθρώπων, κεκλειμένης σου τῆς ἐξουσίας οὐ
 κινκλίσειν οὐδὲ θύραις, ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις, ἀλ-
 λά τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων
 παρὰ τῇ θεῷ κειμένων, εἰς τὸ ἐντὸς τούτων βιάζει καὶ
 προσέρχει πρὸς ταῦτ', ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσί σε οἱ νό-
 μοι· ἀπεσχοιτισμένος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις,
 γνώσεσι δικαστηρίων τριῶν, ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν,
 ἑτέρᾳ πρακτόρων, τῇ τῆς βουλευσεως, ἣν αὐτὸς διώ-
 κεις; γραφῇ, μόνον οὐχ ἀλύσει σιδηρᾶ, ὑποδύει παρὰ
 ταῦτα καὶ διασπᾶς, καὶ προφάσεις πλάττων καὶ ψευ-
 δεῖς αἰτίας συντιθεῖς τὰ κοινὰ δίκαι' ἀνατρέψειν οἶει.
 29 καὶ μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἐρῶ παράδειγμα, ὅτι
 ταῦτ' οὐδὲ καθ' ἓν προσήκει παριδεῖν. εἰ γάρ τις αὐ-
 τικά δὴ μάλα εἶποι ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ τῶν πλου-

σιωτάτων ἢ τῶν λελειτοργηκότων ἢ τῶν τοιούτων
 τινὸς μερῶν, ἀφορίσας, τοὺς λέγοντας εἶναι δεῖ, ἀπο-
 κτείναιτ' ἂν αὐτὸν εὖ οἶδ' ὅτι, ὡς καταλύοντα τὸν δῆ-
 30 μον. καὶ δικαίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. καὶ μὴν ὅτι 77
 βούλεσθε τούτων ἥττον ἐστὶ δεινὸν ἢ εἴ τις, ἐξ ὧν οὐ-
 τὸς ἐστὶ μερῶν, εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν,
 ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν ὁ δῆ-
 μος τοὺς πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις ἄρχειν
 λαχοῦσιν, ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθά-
 παξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονηροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ οὔσι·
 πάντα γὰρ ταῦθ' ὑπάρχει τούτῳ, καὶ πρόσεστι τοῖς
 οἰόσπερ οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ ἐφ' οἷς νυνὶ ποιεῖ δι-
 31 καίως ἂν ἀποθανεῖν, πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδὲν γε
 ἥττον, ἐφ' οἷς δηλὸς ἐστὶ ποιήσων, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν
 ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρόν· ὃ μὴ γένοιτο. ὃ καὶ θαυ-
 μαστόν ἐστίν, εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ ὅτι ἐπὶ μὲν καλὸν ἢ
 χρηστὸν ἢ τῆς πόλεως ἄξιον προᾶγμα οὐδὲν οὗτός ἐστι
 χρήσιμος (μὴ γὰρ. ὧ Ζεῦ καὶ θεοὶ, τοσαύτη σπάνις ἀν-
 32 δρῶν γένοιτο τῇ πόλει ὥστε παρὰ Ἀριστογείτονος τῶν
 καλῶν τι ποιήσασθαι). ἐφ' ἃ δ' ἂν καὶ χρησάιτό τις
 τοιούτῳ θηριῷ. ἀπεύχεσθαι τοῖς θεοῖς μὴ γενέσθαι δεῖ.
 εἰ δ' ἄρα συμβαίῃ, μείζον ἐστὶν εὐτύχημα τῇ πόλει
 ἀπορῆσαι τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν, δι' οὗ τοῦτο
 ποιήσουσιν, ἢ τοῦτον ἀφειμένον αὐτοῖς ἔτοιμον ὑπάρ-
 32 ξαι. τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιὰρὸς καὶ πα-
 τρικῆς ἐχθρας πρὸς τὸν δῆμον ἀνάμεστος; τίς δ' ἂν
 ἄλλος μᾶλλον, ὃ μὴ γένοιτο, ἀνατρέψειε τὴν πόλιν, εἰ
 λάβοιτ' ἐξουσίας; οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τῆς φύσεως αὐτοῦ
 καὶ τῆς πολιτείας οὐ λογισμὸς οὐδ' αἰδῶς οὐδεμία,
 ἀλλ' ἀπόνοια ἡγεῖται, μᾶλλον δ' ὅλον ἐστὶν ἀπόνοια ἢ

- τούτου πολιτεία; ἢ μέγιστον μὲν ἐστὶν αὐτῶ τῶ ἔχοντι
 κακὸν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσι, πόλει δ' οὐκ ἀνε- 780
 κτόν. ὁ γὰρ ἀπονενοημένος ἅπας αὐτὸν μὲν προεῖται
 καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν, ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου
 33 καὶ παραλόγου, ἐὰν ἄρα σωθῆ, σώζεται. τίς ἂν οὖν εὖ
 φρουᾷν αὐτὸν ἂν ἢ τὰ τῆ πατρίδι συμφέροντα ταύτη
 συνάψει; τίς οὐκ ἂν εἰς ὅσον δυνατὸν φεύγοι, καὶ
 τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδῶν ποιήσαιο, ἵνα μηδ' ἄκων
 αὐτῇ ποτὲ περιπέσῃ; οὐκ ἀπονοίας, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους δεῖ ζητεῖν
 ὅτῳ κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν καὶ
 προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γὰρ εἰς εὐδαιμονίαν ἄγει
 πάντας ἀνθρώπους, ἐκείνη δὲ οἷ τοῦτον ἀπελθεῖν δεῖ.
 34 θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἕμὸν λόγον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα
 τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες. εἰσὶ ταῖς πόλεσι
 πάσαις βωμοὶ καὶ νεῶ πάντων τῶν θεῶν, ἐν δὲ τούτοις
 καὶ Προνοίας Ἀθηναῖς ὡς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης θεοῦ,
 καὶ παρὰ τῶ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιστος καὶ μέγι-
 στος νεῶς εὐθύς εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν, ὅς ὢν θεὸς καὶ
 μάντις οἶδε τὸ βέλτιστον· ἀλλ' οὐκ ἀπονοίας οὐδ' ἀναι-
 35 δείας. καὶ δίκης γε καὶ εὐνομίας καὶ αἰδοῦς εἰσὶ πᾶσιν
 ἀνθρώποις βωμοὶ, οἳ μὲν κάλλιστοι καὶ ἀγιώτατοι ἐν
 αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐκάστου καὶ τῇ φύσει, οἳ δὲ καὶ κοινῇ
 τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἰδρυνέμενοι· ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας οὐ-
 δὲ σνκοφαντίας οὐδ' ἐπιρκίας οὐδ' ἀχαριστίας, ἅ πάν-
 τα τούτῳ πρόσσεστιν.
- 36 Οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν
 τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύξεται, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ πε-
 ρίεισι λαιδορούμενος καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμε- 781
 νος κρινεῖν, εἰσάξειν, παραδώσειν, τὰ τοιαῦτα δή. ἔστι
 δὲ πάντ' αὐτῶ ταῦτα, ἐάνπερ ὑμεῖς ὀρθῶς ἀκούητε,
 ἀδόκιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελέγηγκται τούτων ἐπὶ πάντων

37 πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ', Ἀριστογεΐτου,
 ἑπτὰ γραφὰς κέκρικός με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τότε
 πράττουσι σεαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος
 δις κατηγορήσας. καὶ Ἀδράστειαν μὲν ἄνθρωπος ὢν
 ἐγὼ προσκυνῶ, καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς καὶ πᾶσιν ὑμῖν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς σώσασί με πολλὴν χάριν· σὺ δ'
 οὐδεπώποτε οὐδὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης, ἀλλ' αἰεὶ συ-
 κοφαντῶν ἠλέγχου. ἐὰν οὖν ἀκύρους τοὺς νόμους
 οὔτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν με ἐξελέγ-
 38 ξεις; περὶ τοῦ; σκοπεῖτε γὰρ οὕτως. δὴ ἔτη βιάζεται
 λέγειν οὗτος οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. ἔπειτ'
 ἐν τούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην καὶ τὸν χαλ-
 κοτύπον τὸν ἐκ Πειραιῶς καὶ τὸν σκυλόδεψον, καὶ
 ὅσων ἄλλων κατηγορήκε παρ' ὑμῖν, εἶδεν ἀδικούντας
 τὴν πόλιν, ἐμὲ δ' οὐχ ἑώρα τὸν ῥήτορα, ὧ ἐπολέμει,
 οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον, οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν ἀν-
 τίκα δὴ τὰ πολλὰ ἔρεϊ; καὶ μὴν κατ' ἀμφοτέρο' ἄξιός
 ἐστὶν ἀπολωλέναι, τοῦτο μὲν, εἴ τι καθ' ἡμῶν ἔχων
 ἀδίκημα δεικνύναι ἡμᾶς μὲν ἠφίει, ἐπὶ δὲ τοὺς ἰδιώ-
 τας ἐπορεύετο, τοῦτο δ', εἴ μηδὲν ἔχων ἔνεκα τοῦ πα-
 39 ρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι ὑμᾶς ταῦτ' ἔρεϊ. εἴ τοί-
 νυν ἄρα καὶ τοιοῦτός τις ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν τῇ πόλει,
 οἷος ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινοῦντά τινας καὶ συκο-
 φαντήσοντα ζητεῖν, εἴ δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως μηδὲν 782
 φροντίζειν, οὐδέν' ἂν ἦττον εὖροι χορήσιμον ὄντα ἢ
 τοῦτον ἑαυτῷ, ὅτι τὸν κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων καὶ
 πάντα κρινοῦντα αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρχειν δεῖ,
 ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν ἀποφεύγῳσιν ἐκεῖνοι.
 τούτου δ' οὔτε πλειόνων οὔτε μειζόνων ἀμαρτημάτων
 40 οὐδεὶς μᾶλλον ἐστὶ μεστὸς ἐν τῇ πόλει. τί οὖν οὗτός
 ἐστι; κύων νῆ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. ποδαπός;
 οἷος οὖς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι μὴ δάκνειν, ἃ δὲ

φησι φυλάττειν πρόβατα αὐτὸς κατεσθίειν. τίνα γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἰργασταί τι κακὸν τοσοῦτον ἤλικου τοὺς ιδιώτας, περὶ ὧν ψηφίσματα γράψας ἤλω; τίνα δ', ἐξ οὗ νῦν πάλιν λέγει, κέκρικε ῥήτορα; οὐδένα. ἀλλ' ιδιώτας πολλούς. ἀλλὰ μὴν τοὺς γευομένους κύννας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν, ὥστ' οὐκ

41 ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήσιμός ἐστιν ὧν φησὶν, ἀλλ' οὗτος προᾶγμ' ἐόρακε μιὰρὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ προπετῶς ἅπασιν προσκρούων, ὧν ἂν ἐκ τούτων ἀθρόους πάντας ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσῃται, τούτων καταβάς καθ' ἓνα ὑμῶν παρ' ἐκάστου δίκην λαμβάνει συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον. οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὔτοι μὲν γὰρ ἐπίστανται τούτῳ διαβαπτίζεσθαι), ἀλλὰ τοὺς ιδιώτας καὶ τοὺς

42 ἀπείρους· ἴσασι δὲ οἱ πεπληγμένοι. ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρήσιμον δ' ἄνθρωπον τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε πάντα ταῦτα παριδόντας δεῖν αὐτὸν σώζειν. ἀλλ' ὧν ἔργῳ πείρα ἐλήφατε, ὧ 783 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέποτε' ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖσθε. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντε ἐτῶν, ὧν ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τούτου ἐπόθησε; τί τῶν τῆς πόλεως ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου, τί δ', ἀφ' οὗ νῦν λέγει, βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντίον, ὅν μὲν οὐ προσῆει χρόνον ὑμῖν, ἀναπαύσασθαι τῶν κακῶν ἢ πόλις ὧν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν, ἀφ' οὗ δὲ πάλιν δημηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταραχώδεις ἐν ἀπάσαις ἀεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγοντος τούτου.

43 Βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινὸς ἄψασθαι λόγου καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φι-

λουῖσιν αὐτόν· οὓς ὁποίους μὲν τινὰς χρῆ νομίζειν εἶ-
 ναι, αὐτοὶ σκοπεῖσθε, ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἶποιμι, πλὴν
 ὅτι γ' οὐ σωφρονοῦσι προσνέμοντες αὐτοὺς τούτῳ.
 τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν οὐ-
 δέν' εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι· καὶ γὰρ δίκαιον, ὡς ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέ-
 44 γειν ἐμὲ καὶ φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πο-
 λιτῶν, ἴν' ὡς εἰς ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀγάγω,
 τὸν μαθητὴν, εἰ δὲ βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ,
 Φιλοκράτην τὸν Ἐλευσίνιον, μόνου εἶναι τοιοῦτον τί-
 θεμαι, οὐχ ὡς οὐχὶ πλειόνων ὄντων (ὄφειλε γὰρ μη-
 δεὶς ἄλλος Ἀριστογεῖτονι χαίρειν), ἀλλ' ὃ καθ' ὑμῶν
 ὡς ὄνειδος ὀκνῶ λέγειν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν δί-
 45 καιός εἰμι δημοσίᾳ κατηγορεῖν· εἶτα καὶ ταῦτό ποιή-
 σει καὶ πρὸς ἓνα ῥηθῆεις ὁ λόγος. τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν
 ἀκριβῶς οἶον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογεῖ-
 τονι χαίροντα, ἐάσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάβημα ἀναγ-
 κάζωμαι λέγειν καὶ διεξιέναι. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω. εἰ 784
 πονηρός ἐστίν Ἀριστογεῖτων ἀπλῶς καὶ πικρὸς καὶ συ-
 κοφάντης καὶ τοιοῦτος οἶος ὑπισχνεῖται, δίδωμι. συγ-
 χωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ τῷ τοιούτῳ τὸν ὅμοιον σώζειν·
 τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων καὶ ποιούντων ἂν δεῖ καὶ φυ-
 46 λατιόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἶμαι
 γενέσθαι. εἰ δὲ κάπηλός ἐστι πονηρίας καὶ παλιγκά-
 πηλος καὶ μεταβολεὺς, καὶ μόνον οὐ ζυγὰ καὶ σταθμὰ
 ἔχων πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξεν ἐπώλει, τί τοῦτον,
 ὦ μάταιε, ἀκουᾶς; οὔτε γὰρ μαγεῖρω μαχαίρας οὐδὲν
 ἐστ' ὄφελος δῆπουθεν ἤτις μὴ τέμνει, οὔτε τῷ βουλο-
 μένῳ δι' αὐτοῦ πᾶσι πράγματα καὶ κακὰ γίνεσθαι ὁ
 ταῦτ' ἀποδωσόμενος συκοφάντης οὐδὲν ἐστι χρήσι-
 47 μος. ἀλλὰ μὴν ὅτι τοιοῦτος οὗτός ἐστιν εἰδότε σοι φρά-
 σω. τὴν καθ' Ἡγήμονος εἰσαγγελίαν μέμνησαι ὡς

ἀπέδοτο· τὰς κατὰ Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλι-
 πεν. τὸν ἐλαιοπώλην Ἀγάθωνα (ταυτὶ γὰρ τὰ πρῶην)
 βοῶν καὶ κεκραγῶς καὶ ἰοῦ ἰοῦ, πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω
 ποιῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὡς δέον στρεβλοῦν, λαβῶν
 ὀτιδιήποτε, παρῶν ὅτ' ἠφίετο, ἄφωνος ἐγένετο. τὴν
 κατὰ Δημοκλέους εἰσαγγελίαν ἀνασείδας ποῖ ἔτρεψεν;
 ἄλλα μυρία, ὧν ἐμοὶ μὲν ἔργον ἀπάντων ἐστὶ μνησθῆ-
 ναι, σὺ δ' εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἔχεις,
 48 ἔργολαβῶν αὐτῶ. τίς οὖν ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων ἢ
 πονηρὸς ἢ χρηστός; ἢ διὰ τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων
 προδότης, τῶν δὲ χρηστῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γέ-
 νους· πλὴν εἰ συκοφάντου τις καὶ πονηροῦ σπέρμα
 καὶ ῥίζαν, ὥσπερανεὶ γεωργὸς, οἶεται δεῖν ὑπάρχειν
 τῇ πόλει. τοῦτο δ' οὐ καλόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νο- 785
 μίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὅσιον· οὐδὲ γὰρ τοὺς προ-
 γόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ' ὑμῖν οἰκοδο-
 μῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν αὐτοῖς μοσχεύητε, ἀλλὰ
 τούναντίον ἴν' ἀνείργητε καὶ κολάξητε καὶ μηδεὶς ζηλοῦ
 μηδ' ἐπιθυμῆ κακίας.

49 Δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει προᾶγμ' εἶναι
 πονηρία. ὅπου γὰρ Ἀριστογείτων ἐπὶ τοῖς ὠμολογη-
 μένοις ἀδικήμασι κρίνεται καὶ οὐκ ἀπύλωλε πάλαι, τί
 χρὴ ποιεῖν ἢ λέγειν; ὅς εἰς τοῦθ' ἤκει πονηρίας ὥστ'
 ἐνδεδειγμένος ἤδη βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ
 ἐπαύετο, οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστα ἐνεχειρίζετε στρατη-
 γοῖς, ὅτι αὐτῶ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ ἔδοσαν, οὐδὲ
 50 τῶν κοπρῶνων ἂν ἐπιστάτας ἐλέσθαι φάσκων, οὐκ
 ἐκείνους ὑβρίζων, οὗ (ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξῆν μικρὸν
 ἀργύριον δοῦσι τούτῳ μὴ ἀκούειν ταῦτα), ἀλλὰ τὴν
 ὑμετέραν χειροτοनीαν προπηλακίζων καὶ τῆς αὐτοῦ
 πονηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος, τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρ-
 χὰς σπαράττων, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον, τί κα-

κὸν οὐ παρέχων; τὰ τελευταῖα δὲ ταυτὶ πάντας εἰς τα-
 ραχὴν καὶ στάσιν ἐμβάλλειν ζητήσας, γράμματ' ἐκτι-
 θεῖς ψευδῆ, ὅλως δ' ἐπὶ τῷ πάντων κακῷ πεφυκῶς,
 καὶ πρόδηλος ὢν ὅτι τοιοῦτός ἐστι τῷ βίῳ. σκοπεῖτε
 51 γάρ. εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι πάντες Ἀθηναῖοι. τούτων
 ἕκαστος ἐν γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται
 ἤτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ'
 οὐχ οὗτος οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς ὅτῳ τον βίον
 ἐστὶ τῶν μετρίων ἢ καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγα-
 θῶν ἐπ' οὐδενὶ τῇ ψυχῇ διατρίβει· οὐ τέχνης, οὐ γε- 786
 ωργίας, οὐκ ἄλλης ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται· οὐ
 φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ·
 52 ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὥσπερ ἔχῃς ἢ σκορ-
 πῖος, ἠρκῶς τὸ κέντρον, ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε, σκοπῶν
 τίνι συμφορὰν ἢ βλασφημίαν ἢ κακόν τι προστριψάμε-
 νος καὶ καταστήσας εἰς φόβον ἀργύριον εἰσπράξεται.
 οὐδὲ προσφοιτᾷ πρὸς τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κου-
 ρείων ἢ μυροπωλίων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ
 πρὸς ἕν· ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμικτος, οὐ χά-
 ριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν ὢν ἄνθρωπος μέτριος
 γινώσκων. μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς ἐν
 Αἴδου γράφουσιν, μετὰ τούτων, μετ' ἀρᾶς καὶ βλασ-
 φημίας καὶ φθόνου καὶ στάσεως καὶ νείκους, περιέρ-
 53 χεται. εἰθ' ὃν οὐδὲ τῶν ἐν Αἴδου θεῶν εἰκὸς ἐστὶ τυ-
 χεῖν ἵλεων, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆναι διὰ τὴν πο-
 νηρίαν τοῦ βίου, τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες οὐ
 μόνον οὐ τιμωρήσεσθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες
 δωρεῶν ἀφήσετε ἢ τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποτε
 ὑμεῖς ἔδοτε, ἐὰν ὄφλη τι τῷ δημοσίῳ, τοῦτο μὴ κατα-
 θέντι τῶν ἴσων μετέχειν; οὐδενί. μὴ τοίνυν μηδὲ τού-
 τῳ δότε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποι-
 ῆσατε τοῖς ἄλλοις.

54 Ἄξιον δ' ἐστίν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ λοιπὰ
 ἀκοῦσαι· δεινῶν γὰρ ὄντων καὶ οὐκ ἐχόντων ὑπερβο-
 λὴν ὧν ἠκούσατε ἄρτι λέγοντος Δυκούργου, τὰ λοιπα
 ἐνάμιλλα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὐρεθήσεται.
 πρὸς μὲν γὰρ τῷ τὸν πατέρα ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ προ-
 δοὺς ἀπελθεῖν ἐξ Ἑρετρίας, ὡσπερ ἠκούσατε Φαί- 781
 δρου, ἀποθανόντα ὁ ἄσεβῆς οὗτος καὶ μιαρὸς οὐκ ἔθα-
 ψεν, οὐδὲ τοῖς θάψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ
 55 καὶ δίκην πρὸς ἔλαχεν. πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ ἀπε-
 σχῆσθαι τῷ χεῖρι, ὡσπερ ἄρτίως ἠκούσατε τῶν μαρ-
 τύρων, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ οὐχ ὁμοπατρίαν
 μὲν οὔσαν, θυγατέρα δ' ἐκείνης ὁπωσδήποτε γενομέ-
 νην (ἐὼ γὰρ τοῦτο), ἀλλ' ἀδελφὴν γε, ἐπ' ἐξαγωγῇ
 ἀπέδοτο, ὡς φησι τὸ ἐγκλημα τῆς δίκης ἦν ὑπὲρ τού-
 των ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρηστός ἀδελφὸς οὕτοσι. ὁ νῦν συν-
 56 ἀπολογησόμενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὔσιν
 ἕτερον δεινὸν, ὡς γῆ καὶ θεοὶ, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. ὅτε
 γὰρ τὸ δεσμωτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς γυ-
 ναϊκὰ τιν' ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ἣ ἐτύγχανεν, ὡς ἔοι-
 κε, κεχρομένος ποτέ· καὶ κρύπτει καὶ διασώζει τὰς
 πρώτας ἡμέρας αὐτὸν ἐκείνη, ἃς ἐξήτουν καὶ ἐκήρυτ-
 τον οἱ ἕνδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσα δραχμὰς ὀκτῶ
 ἐφόδιον καὶ χιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον ἐξέπεμψεν εἰς Μέ-
 57 γαρα. ταύτην τὴν ἄνθρωπον, τὴν τοιαῦτ' εὐεργετή-
 σασαν αὐτὸν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει καὶ λαμπρὸς,
 μεμφομένην τι καὶ τούτων ὑπομιμνήσκουσιν καὶ
 ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπει-
 λήσας ἀπέπεμψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὡς δ' οὐκ ἐπαύετο ἡ
 ἄνθρωπος, ἀλλὰ γυναικοῦ πρᾶγμ' ἐποίει καὶ πρὸς τοὺς
 γνωρίμους προσιοῦσα ἐνεκάλει, λαβὼν αὐτὸς αὐτο-
 χειρίᾳ πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου ἀπήγαγε·
 καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ μετοικίον ἔτυχεν, ἐπέπρατ'

ἂν διὰ τοῦτον, ὃ τῆς σωτηρίας αὐτῆ αἰτία ἐγεγόνει.
 58 καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν τὴν ταφήν 788
 τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα, καὶ τὸν τῆς δίκης διαιτη-
 τήν, ἣν ὑπὲρ τῆς πράξεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ
 οὔτοσί, καὶ τὸ ἐγκλημα φέρε. κάλει δέ μοι πρῶτον
 πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς ὑποδεξαμένης
 αὐτὸν, καὶ τοὺς πωλητὰς, πρὸς οὓς ἀπήγαγεν αὐτήν.
 ὑμεῖς δ' ἡγανακτεῖτε ἀρτίως, εἰ τῶν τὸν ἔρανον φε-
 ρόντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγορεῖ. μιαρὸν, μι-
 ρὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ θηρίον καὶ ἄμικτον. λέγε
 τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

59 Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πε-
 ποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος
 μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται.

60 Ἐν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευμά-
 των τὰ λοιπὰ ἐάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμω-
 τηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς
 κατεργγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λα-
 λῶν ὅτιδῆποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμέ-
 νου δὲ καὶ δεινὰ ποιούντος τὸν ἀνθρώπου, καὶ λέγοντος
 ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφήρηται, εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται βδε-
 61 λυρίας ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν ἄνθρωπον. νεα-
 λῆς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος περιῆν αὐτοῦ τεταρι-
 χευμένου καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς
 τοῦθ' ἤκεν, ἀπεσθίει τὴν ῥίνα τὸν ἀνθρώπου. καὶ τότε
 μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἄνθρωπος γενόμε-
 νος ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν καὶ ζητεῖν.
 ὕστερον δ' εὐρίσκει τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί,
 οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται 789
 περὶ αὐτοῦ ταῦτα οἱ ἐν τῷ οἰκῆματι, μὴ πυρὸς, μὴ
 λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδενὸς μηδένα τούτῳ

κοινωνεῖν, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον οὐ τὴν εἶνα ὁ μισαρός οὗτος ἐσθίων κατέφαγεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Καλῶν γε ἔργων ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῖν γέγονεν. ἄξιόν γ' ἐκ τοῦ τὰ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον ἢ συμβουλήν τιν' ἀκοῦσαι. ἀνάγνωθι δὴ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

ΔΟΓΜΑ.

- 63 Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ μὲν ἐπὶ πονηρία καὶ τοῖς αἰσχίστοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ οἴκημα τοσοῦτῳ τοῦτον ἠγήσαντο ἑαυτῶν εἶναι πονηρότερον ὥστ' ἄμικτον ἑαυτοῖς καταστῆσαι, ὑμεῖς δ' ἐξεληλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμίξετε; τί τῶν πεπραγμένων ἢ βεβιωμένων ἐπαινέσαντες, ἢ τί τῶν πάντων οὐχὶ δυσχεράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ ἀκάθαρτος; οὐκ συκοφάντης;
- 64 Ἄλλ' ὅμως τοιαῦτα ποιῶν καὶ τοιοῦτος ὢν ἐν ἀπάσασιν ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις "ἐγὼ μόνος εὖνους ὑμῖν. πάντες οὗτοι συνεστᾶσι· προδέδοσθε· ἢ παρ' ἐμοὶ "μόνον εὖνοια λοιπή." βούλομαι δὴ τὴν σφοδρὰν καὶ μεγάλην εὖνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι, πόθεν ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος αὐτῷ γεγονυῖα, ἵν' εἰ μὲν ἐστὶ τοιαύτη, χρῆσθε αὐτῇ καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μὴ, φυλάττησθε.
- 65 πότερον γὰρ, ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέ- 790
γνωτε καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ὄφλοῦσαν ἀποστασίου ἀπέδοσθε; διὰ ταῦτα αὐτὸν ὑμῖν εὖνουν ὑπολαμβάνετε εἶναι; ἀλλ' ἄτοπον νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς τοῦτό γε. εἰ μὲν γὰρ εὖνους ἐστὶν ἐκείνοισ καὶ τὸν τῆς φύσεως διασώζει νόμον. ὅς καὶ ἀνθρώποις καὶ θηρίοις εἰς καὶ
- 66 ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὠρισταί, στέργειν τοὺς γονέας, κακό-

νους ἐστὶ τοῖς ἐκείνους ἀπολωλεκόσι δῆλον ὅτι καὶ νό-
 μοις καὶ πολιτεία τῇ τούτων· εἰ δὲ μηδένα τούτων
 ὑπόλογον ποιεῖται, ἠδέως ἂν εἰδείην τίς ἐστὶν ὁ τὴν
 πρὸς τοὺς γονέας εὐνοϊαν ὀρῶν προδεδωκότα τοῦτον,
 ἣν πρὸς τὸν δῆμον νῦν ἔχειν ὑπισχνεῖται, πιστεύων·
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν, οὐ μόνον ἀν-
 θρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν τῶν γονέων ἀμελοῦντα.
 ἀλλὰ νῆ Δία ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσασθε,
 καὶ δις εἰς τὸ δεσμοπήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ
 τὸν ἀδελφὸν, διὰ ταῦθ' ὑμῖν εὐνοὺς ἐστίν. ἀλλὰ καὶ
 τοῦτ' ἔτοπον. ἀλλ' ὅτι τὴν ἀρχὴν ἣν ἔλαχεν ἀπεδοκι-
 μάσατε; ἀλλ' ὅτι παρανόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ'
 ὅτι πέντε ταλάντων προσετιμήσατε; ἀλλ' ὅτι δακτυλο-
 δεικτεῖτε ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἀπάντων δει-
 κνύναι; ἀλλ' ὅτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολι-
 τείας μενόντων οὐκ ἔνι τῶν αἰσχυρῶν αὐτῷ τούτων
 ἀπαλλαγῆναι; ἀλλὰ διὰ τί ὑμῖν οὗτος εὐνοὺς ἐστίν;
 ὅτι, φησὶν, ἀναιδής ἐστίν. ὁ δ' ἀναιδής ἐκ τίνος ἄνο-
 μάσθη τῶν ἄλλων ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτε ὄντα μήτ' ἂν
 γενόμενα ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν, ὅπερ
 οὗτος ποιεῖ;

Ἐγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἃ μοι πα-
 ραλείπειν ἔδοξε Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς⁷⁹¹
 εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὥσπερ ἂν εἰ χρέος
 ἐσκοπεῖτε ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτουὶ
 τοῦ ἀγῶνος δίκαια. εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν' ἠτιᾶτο
 χρήματα, ὁ δ' ἠρνεῖτο, εἰ μὲν ἐφαίνοντο αἶ τε συνθῆ-
 και καθ' ἃς ἐδανείσατο κείμεναι καὶ οἱ τεθέντες ὄροι
 ἐστηκότες, τὸν ἀρνούμενον ἠγεῖσθ' ἂν ἀναιδῆ δηλου-
 ὅτι, εἰ δ' ἀνηρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα· οὕτω
 ταῦτα πέφυκεν. εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει
 τῇ πόλει συνθῆκαι μὲν οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἐγγράφον-

ται πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες, ὅρος δ' ἡ σανὶς ἢ παρὰ
 τῆ θεῶ κειμένη. εἰ μὲν οὖν ἀνήρηται ταῦτα καὶ ἐξαλή-
 λιπται τὸ ὄφλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδό-
 μεθα· εἰ δ' ἔτι ἔστι καὶ ἔσται ἕωσπερ ἂν ἐκτίσῃ καὶ με-
 νεῖ, οὗτος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει, ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ δεινὰ
 71 ποιεῖ τὰ κοινὰ δίκαια ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. οὐ γὰρ, εἰ
 μὴ πᾶν ὅσον ὤφλεν ὀφείλει, νῦν ἡ κρίσις οὐδ' ὁ λόγος,
 ἀλλ' εἰ ὀφείλει. ἢ δεινὰ γ' ἂν πάθοιεν οἱ δραχμῆν ἐγ-
 γεγραμμένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἡδική-
 κασιν, ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ' αὐτῶν· ἐὰν δὲ τις με-
 γάλα ἡδικηκῶς ἦ, μίαν θεὶς ἢ δύο καταβολὰς ἐπίτιμος
 ἔσται. ἔτι τοίνυν τρία ἐστὶ τὰ ὀφλήματα, ἃ ἐγγέγρα-
 πται καὶ ἐφ' οἷς ἐνδέδεται. τὰ μὲν δὴ δύο ἐν ἀπο-
 γραφῇ πεποιήται, τὸ δ' ἐν οὐκ ἀπογέγραπται, ἀλλὰ
 72 βουλευσεως τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει· ναί,
 φησὶν· ἀδίκως γὰρ μ' ἐγγέγραφεν. δεῖ δὴ σε, ὡς ἔοικε,
 δίκην λαβεῖν. οὐκοῦν ὑποσχεῖν πρῶτον καὶ μείναι ἐν
 οἷς πέπονθας ἀνάγκη. ἢ τίνος λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξε-
 στί σοι πάντα ποιεῖν ἄπερ τοῖς ἄλλοις, τί ἡδίκησαι; 79
 73 φέρε δὴ πρὸς θεῶν, κάκεῖνο σκέψασθε. ἂν ἔλη τὸν
 Ἀρίστωνα τῆς βουλευσεως, τί ἔσται; ἐξαλειφθήσεται
 νῆ Δία, ὃ δ' ἀντεγγραφήσεται· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι
 λέγουσι. καλῶς. πότερον οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας
 ὁδὶ μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ ὁ ἐξαλειφθεὶς, ἐκεῖνος
 δ' ἐπίτιμος ἔσται ὁ ἐγγραφεὶς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν ὄδ' ἀξιοῖ,
 ταῦτα συμβαίνει· εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται μὴ ὀφείλει,
 ἐπειδὴν ἐξαλειφθῆ, ὀφειλήσει δηλονότι. ἀλλ' οὐκ ἔστι
 ταῦτα, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῆ. τότε οὐκ ὀφει-
 74 λήσει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. τί δ'; ἂν αὐτὸν ἀποφύγῃ,
 παρὰ τοῦ κοιμειῖται ἢ πόλις ἃ νῦν οὐκ ἐξὸν οὗτος ποιεῖ;
 πόθεν δ', οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται καὶ δεσμοῦ περι-
 ιῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. οἱ μὲν τὰς ψυχὰς, οἱ δὲ τὸ μῆ

δεινὰ πεπονθέναι κομιοῦνται; ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων δικαίων μετουσίαν διδύασιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων ἑτέροις αἴτιος γίνεται, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδ' ὡς συμφέρει γιγνομένων τούτων. ἀλλ' ἔγωγε ταῦθ' ὀρθῶν θαυμάζω, τὸ τάνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι. εἴν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι, μηδὲ γένοιτο. ἀλλ' ὅταν, οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν ὑμετέρων βουλήσεων ἐξῆ, ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορρίπτηται, ὅταν τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἠττᾶται τοῦ φθόου, τότε ἄνω καὶ κάτω πάντα χρῆ νομίζευν τετράφθαι.

Ἦδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἱ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἀλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὡς οὐκ ἀδικοῦσι δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου μετριότητα καὶ 793 σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ λειτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοιαῦτα δι' ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικάζοντας ἤγαγον. τούτω δ' οὐδένα ὀρθῶ τῶν τόπων τούτων βᾶσιμον ὄντα, ἀλλὰ πάντα ἀπόκημα, φάραγγας, βάραθρα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρεῖ; ὧν ὁ πατήρ τι πεποίηκε νῆ Δία. ἀλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνάναι. ἀλλὰ νῆ Δία, εἰ ταῦτ' ἐστὶν αὐτῷ δυσχερῆ τὰ περὶ τὸν πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται ὡς σώφρονα καὶ μέτριον. ποῖον; ὃν ποῦ βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἐοράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. ἀλλ' ὧ τᾶν, εἰς τὰς λειτουργίας ἀποχωρήσεται. τὰς πότε ἢ ποῦ γεγρονυίας; τὰς τοῦ πατρός; ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις, ἀπαγωγὰς, ἐνδείξεις, οὐκ ἢ λειτουργίας εὐρήσετε. ἀλλὰ νῆ Δία καὶ χωρὶς τούτων συγγενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ παραστάντες αὐ-

τὸν ἐξαιτήσονται. ἀλλ' οὐτ' εἰδὼν οὐτ' ἐγένοντο πώ-
 79 ποτε· πῶς γὰρ τῷ γε μηδ' ἐλευθέρῳ; πλὴν ἔστι νη
 Δία, ἔστιν ἀδελφός τις οὗτος αὐτῷ. ὁ παρῶν καὶ τὴν
 καλὴν δίκην αὐτῷ λαχόν. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα τί δεῖ
 λέγειν; ἀδελφός δ' ἔστι τούτου ὁμομήτριος καὶ ὁμο-
 πάτριος καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὐτοσί,
 τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ· ἀλλ' ἐφ' οἷς ὑμεῖς τὴν μιᾶν
 Θεωρίδα, τὴν Δημνίαν, τὴν Φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν
 80 καὶ τὸ γένος ἅπαν ἀπεκτείνετε, ταῦτα λαβὼν τὰ φάρ-
 μακα καὶ τὰς ἐπιβάδας παρὰ τῆς θεραπεύουσας αὐτῆς, ἢ
 κατ' ἐκείνης τότε ἐμήνυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ βᾶσκανος οὐ-
 79-80 τος πεπαιδοποιήται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει, καὶ
 τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι αὐτὸς ὡς ἐπιλήπτος
 πάση πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιτήσεται ὁ φαρμα-
 κός, ὁ λοιμὸς, ὃν οἰωνίσαιτ' ἂν τις μᾶλλον ἰδὼν ἢ
 προσεῖπειν βούλοιο, ὃς αὐτὸς αὐτῷ θανάτου τετίμη-
 κεν, ὅτε τοιαύτην δίκην ἔλαχεν.

81 Τί οὖν λοιπὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἃ κοινὰ νῆ
 Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν
 ἄλλων ὑμῶν φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἐαυτῷ ταῦτα
 φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ' ὑμῶν ἕκαστος ἔχων οἰκο-
 θεν ἔρχεται, ἔλεον, συγγνώμην, φιλανθρωπίαν. ἀλλὰ
 τούτων γ' οὐθ' ὅσιον οὔτε θέμις τῷ μιᾶν τούτῳ με-
 ταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον τῆ
 φύσει κατὰ πάντων ἔχη, τούτου τυγχάνει παρ' ἐκά-
 82-81 στοῦ δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. τίνα οὖν νόμον ὑμῶν ἢ
 τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δο-
 κεῖ; πότερον εὐτυχοῦντας ὁρᾶν καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ
 χρηστῇ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποιῶν ζήσεται; τὰ γὰρ
 τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. οὐκοῦν ἐν κρίσει
 καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βούλε-
 ται· ταῦτα γεωρογεῖ, ταῦτα ἐργάζεται. ὁ δὲ δὴ παμπό-

νηρος ἄνθρωπος ποῖός τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κα-
 λοῖτ' ἂν δικαίως, ὁ τρισκατάρατος, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς, ὁ
 πᾶσι δυσμενής, ὅτῳ μήτε γῆ φέροι καρπὸν μήτ' ἀπο-
 83 θανόντα δέξαιτο; οὐχ ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε νομίζω. τίνος
 δὲ συγγνώμης ἢ ποίων ἐλέων οἱ σεσυκοφαντημένοι τε-
 τυχήκασι παρὰ τούτου, οἷς οὗτος θανάτου πᾶσιν ἐτι-
 μᾶτο ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ταῦτα πρὶν τὴν 795
 πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι; καὶ ἐφ' οἷς ὁ βᾶσκανος
 οὗτος οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε, τούτους ὑμῶν οἱ
 λαχόντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιοῦντες
 ἔσωσον, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντουμένους ἀπε-
 84 ψηφίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετε-
 δίδοσαν τούτῳ. ἀλλ' ἢ γε τούτου πικρία καὶ μισοφονία
 καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο. οὐχὶ παιδία, οὐχὶ μη-
 τέρας τῶν κρινομένων ἐνίων γραῦς παρεστῶσας ὄρων
 οὗτος ἠλέει. εἶτα σοὶ συγγνώμη; πόθεν ἢ παρὰ τοῦ; ἢ
 τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς
 ταῦτα ἔλεον προδέδωκας, Ἀριστογεῖτον, μᾶλλον δ'
 ἀνήρηκας ὅλως. μὴ δὴ πρὸς οὓς αὐτὸς ἔχωσας λιμένας
 καὶ προβόλων ἐνέπλησας, πρὸς τούτους προσορμίζου·
 οὐ γὰρ δίκαιον.

85 Εἰ τοίνυν ἀκούσαίτε καὶ τὰς βλασφημίας ἃς κατὰ
 τὴν ἀγορὰν περιῶν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν, ἐτι μᾶλλον ἂν
 αὐτὸν μισήσαίτε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφεί-
 λειν τῷ δημοσίῳ, τούτους δ' ἅπαντας ὁμοίους ὑπάρ-
 χειν ἑαυτῷ. ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς ἡτυχηκό-
 τας, εἰ καὶ δὴ εἰσὶ μόνον, συγχωρῶ· παντὶ γὰρ πλεί-
 ους εἰσὶ τοῦ δέοντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων ὀφείλειν
 ἔδει. οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γ' ὑπάρχειν ὁμοί-
 ους οἶμαι τούτους, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ καὶ τούτων-
 86 τίων. οὕτως δὲ λογιζέσθε. καὶ μὴ με ὑπολάβητε, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλοντας ὑμᾶς τῷ δημο-

σίῳ διαλέγεσθαι· οὔτε γὰρ ἔστι μήτε γένοιτο τοῦτο, οὔτ' ἐγὼ νομίζω. ἀλλ' εἰ τῷ τις ἄρα ἢ φίλος ἢ γνώρι-
μός ἐστιν ἐν τούτοις, ὡς ὑπὲρ τούτου τοῦτον προσήκει 796
μισεῖν, τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώ-
πους ἐπιεικεῖς, οἷς ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαί γίννον-
ται καὶ ὀφλήματ' ἴδια, οἷς οὐ πρόσεστι κοινὰ ἀδική-
ματα, ἡτυχηκένοι δὲ συμβέβηκεν, εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν
ἑαυτῶ καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ προση-
87 κόντως. οὐ γὰρ ὁμοίον ἐστιν, Ἀριστογεῖτον, οὐδὲ πολ-
λοῦ δεῖ, γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους
ἀποκτείνειν γραφὴν ἀλῶναι παρανόμων, καὶ δέον σε
τεθνάναι ἐπὶ ταύτῃ τιμῆματος τυχεῖν, καὶ φίλον ἐγγυ-
ησάμενον μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεγ-
κεῖν· οὐχ ὅμοιον, οὐ. ἔπειθ' ὅτι τὴν κοινὴν φιλαν-
θρωπίαν, ἣν ὑμεῖς ἔχετε ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους,
οὗτος ἀναιρεῖ καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὐτόν. ἴδοιτε δ'
ἂν ἐντεῦθεν. ὑμεῖς γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ τῆς
φύσεως πρὸς ἀλλήλους, ὅπερ εἶπον, χρώμενοι φιλαν-
θρωπία, ὥσπερ αἱ συγγένειαί τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰ-
88 κίας, οὕτω τὴν πόλιν οἰκεῖτε δημοσία. πῶς οὖν ἐκεῖ-
ναι; ὅπου πατήρ ἐστι καὶ υἱεῖς ἄνδρες, τυχὸν δὲ καὶ
τούτων παῖδες, ἐνταῦθ' ἀνάγκη πολλὰς καὶ μὴδὲν
ὁμοίας εἶναι βουλήσεις· οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων
οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῶ γῆρας. ἀλλ' ὅμως οἷ τε
νέοι πάνθ' ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὧσι μέτριοι, οὕτω
ποιουῦσιν ὥστε μάλιστα μὲν πειραῶσθαι λανθάνειν, εἰ
δὲ μὴ, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν· οἷ
τε πρεσβύτεροι πάλιν, ἂν ἄρ' ἴδωσιν ἢ δαπάνην ἢ πό-
τον ἢ παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὀρθῶσιν
ὥστε μὴ δοκεῖν ἑορακένοι. ἐκ δὲ τούτων γίγνεται τε
89 πάνθ' ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις καὶ καλῶς γίγνεται. τὸν 797
αὐτὸν τοίνυν τρόπον ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν

πόλιν οἰκεῖτε, συγγενικῶς καὶ φιλανθρωπῶς, οἱ μὲν
 οὕτως ὁρῶντες τὰ τῶν ἡτυχηκότων ἔργα ὥστε, τὸ τῆς
 παροιμίας, ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκού-
 ειν, οἱ δ' οὕτω ποιοῦντες ἅ πράττουσιν ὥστ' εἶναι
 φανεροὶ καὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυρόμενοι. ἐκ δὲ
 90 τούτων ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πό-
 λει μένει καὶ συνέστηκεν ὁμόνοια. ταῦτα τοίνυν Ἀρι-
 στοτογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει καὶ τοῖς
 ἡθέσει τοῖς ὑμετέροις κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ καὶ μεταρρίπτει,
 καὶ ἅ τῶν ἄλλων τῶν ἡτυχηκότων ἕκαστος ἀποφρητὶ
 ποιεῖ, ταῦθ' οὕτως μόνον οὐ κώδωνας ἐξαψάμενος δια-
 πράττεται. οὐ πρότασις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης,
 οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν δύναται.
 91 ἐπειδὴν οὖν τις ὑμῶν ἐφ' οἷς οὕτως ἀσελγαίνει λυπη-
 θεῖς εἶπη " τουτοὺν ταῦτα ποιεῖν, καὶ ταῦτ' ὀφείλουτα
 " τῷ δημοσίῳ," τί δ'; οὐ καὶ ὁ δεῖνα, φησὶν, ὀφείλει;
 τὸν ἐχθρὸν ἕκαστος ὑπειπὼν τὸν αὐτοῦ. ὥστε τὴν πο-
 νηρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν, αἱ
 περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τούτῳ διὰ τοῦτον γίνονται.
 92 Λοιπὸν τοίνυν ἐστὶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς
 ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις τούτου, ἀδίκημα σαφὲς καὶ
 εναργὲς ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων μάλιστα μὲν αὐτῷ θα-
 νάτου τιμῆσαι, εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτον ἀναθεῖναι τίμημα
 χρημάτων, ὅσον μὴ δυνήσεται φέρειν· ἄλλη γὰρ οὐκ
 93 ἔστιν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς ἐπίστασθε. καὶ γὰρ,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων ἂν τις
 ἴδοι τοὺς μὲν βελτίστους καὶ μετριωτάτους αὐτῇ τῇ 798
 φύσει πάντα ποιοῦντας ἐκόντας ἅ δεῖ, τοὺς δὲ χείρους
 μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροῦς ἄγαν κληθῆναι, τῷ
 φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις καὶ
 ὀνειδέσιν ἀλγεῖν εὐλαβουμένους ἐξαμαρτάνειν· τοὺς
 δὲ ποιηροτάτους καὶ ἐξαγίστους ὀνομαζομένους τὰς γε

- 94 συμφορὰς σαφρονίζειν λέγουσιν. οὐτοσί τοίνυν Ἀρι-
στογείτων τοσοῦτον ὑπερῆρκεν ἅπαντας ἀνθρώπους
πονηρία ὥστ' οὐδὲ παθῶν ἐνουθετήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς
αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεονεκτήμασι πάλιν εἴληπται.
καὶ τοσοῦτω πλείονος ὀργῆς ἄξιός ἐστι νῦν ἢ πρότε-
ρον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν παρὰ τοὺς
νόμους, νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν, δια-
βάλλειν, βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγγέλ-
λειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους αὐτὸς ὀφείλων τῷ
- 95 δημοσίῳ· τούτου γὰρ οὐδέν ἐστι δεινότερον. τὸ μὲν
οὖν νουθετεῖν τοῦτον μανία· ὅς γὰρ οἷς ὁ δῆμος ἅπας
τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θοροῦβοις μηδεπώ-
ποθ' ὑπεῖξε μηδὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειε τοῦ
παρ' ἐνὸς λόγου. ἀνιάτον, ἀνιάτον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὸ προᾶγμά ἐστι τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ
ιατροὶ, ὅταν καρκίνον ἢ φαγέδαιναν ἢ τῶν ἄλλων
ἀνιάτων τι κακῶν ἴδωσιν, ἀπέκαυσαν ἢ ὄλωσ ἀπέκο-
ψαν, οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ῥῖψαι ἐκ
τῆς πόλεως, ἀνελεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν, ὃ
μῆτ' ἰδία μῆτε δημοσία γένοιτο, ἀλλὰ προευλαβηθέν-
96 τας. ὡδὶ γὰρ ὁράτε. οὐδένα πώποτ' ἴσως ὑμῶν ἔχισ
ἔθακεν οὐδὲ φαλάγγιον, μηδὲ δάκοι· ἀλλ' ὅμως ἅπαντα 799
τὰ τοιαῦτα ἐπὰν ἴδητε, εὐθύς ἀποκτείνετε. τὸν αὐτὸν
τοίνυν τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν σκυο-
φάντην καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἀνθρώπου ἴδητε,
μὴ πόθ' ἕκαστου ὑμῶν δῆξεται περιμένετε, ἀλλ' ὁ προσ-
τυχῶν ἀεὶ τιμωρησάσθω.
- 97 Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηναῖν ἐμαρτύρετο καὶ
τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς
προγόνους τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνων
ἀνακαλῶ, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν,
εἰκότως· ἐπολιτεύοντο γὰρ οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ

συκοφάνταις συνεργεῖν διδόντες ἑαυτοὺς, οὐδὲ τὸν ἐν-
τὸς τείχους φθόνου ἀσκοῦντες ἐπ' ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ
τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν σώφρονας καὶ
χρηστοὺς τιμῶντες, τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς μι-
σοῦντες καὶ κολάζοντες. ἐξ ὧν πάντες ἀθληταὶ τῶν
καλῶν ἔργων ἐγένοντο.

- 98 Ἐν δ' εἰπὼν ἔτι παύσασθαι βούλομαι. ἔξιτε αὐ-
τικά δὴ μάλα ἐκ τοῦ δικαστηρίου, θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς
οἱ περιεστηκότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται, καὶ κατ' ἄνδρα
εἰς ἕκαστον τὸν παριόντα βλέπονται καὶ φυσιογνωμο-
νήσουσι τοὺς ἀποψηφισαμένους. τί οὖν ἐρεῖτε, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἔξιτε; ποίοις
προσώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων
99 ἀντιβλέψετε; πῶς δ' εἰς τὸ μητροῶν βαδιεῖσθε, ἄντι
βούλησθε; οὐ γὰρ δήπου εἷς καθ' ἓνα ὑμῶν ἕκαστος
ὥσπερ ἐπὶ κυρίους τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ
βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἔξιτε ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς
νουμηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τὰ γὰθὰ
τῇ πόλει διδόναι καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὖξε- 800
ται, ὅταν ὄντος τούτου ἐκεῖ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
τοῦ χρηστοῦ τὰναντία τοῖς ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμ-
100 μασιν ἐγνωκότες ἦτε; ἢ τί ἐρεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τί ἐρεῖτε, ἄν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ γνωρίσας τοὺς ἀπεψηφι-
σμένους; τί φήσετε; ἀρέσκειν τοῦτον ὑμῖν; καὶ τίς ὁ
τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς ὁ τῆς τούτου πονηρίας μετ'
ἀρεῶς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος; ἀλλ'
οὐκ αὐτὸς ἕκαστος ἀποψηφισασθαι; οὐκοῦν καταρά-
σεσθε τοῖς ἀποψηφισαμένοις, τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος
101 διδοὺς ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός ἐστι. καὶ τί δεῖ ταῦτα ποι-
εῖν, ἐξὸν εὐφημεῖν καὶ ἅπαντας ἅπασιν πάντα τὰ γὰθὰ
εὖχεσθαι, καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθη-
ναίους ἅπαντας ὑμῖν, προσθήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους

καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας; ἐφίεται γὰρ, ἐφίεται πάντων ἢ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πονηρίας καὶ δίκην δεδωκότα αὐτὸν ἐπιδεῖν.

XXVI.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστογεῖτων οὕτως καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος καὶ οἱ νόμοι διαορηθῆναι ἀπαγορεύουσιν ἐν τῷ δήμῳ μὴ ἐξεῖναι λέγειν τοῖς τοιούτοις, φανερῶς ἐπιδέδεικται, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. 103
 δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπειργεῖν καὶ κωλύειν τοὺς παρανομοῦντας, πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς 2
 οὖντας καὶ τοὺς πολιτευομένους· διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ καὶ βλάβεσθαι πέφυκεν, ἐὰν ὧσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὧσιν ἐπιεικεῖς καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὥς, ἐὰν ἅπαξ δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανομῆν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὠρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τῆς τούτων κακίας 3
 τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἀμαρτημάτων, ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἀμάρτη, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν. ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινήν τὴν ἀτυχίαν ἅπασιν τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν, ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν 4
 ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται. διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις ἐποίησε βραδείας, ταῖς δ' ἀρχαῖς καὶ τοῖς δημαγωγοῖς ταχείας,

ὑπολαμβάνων τοῖς μὲν ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρό-
 νον τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς δ' οὐκ ἐνεῖναι περιμείναι·
 τὸ γὰρ τιμωρησόμενον οὐχ ὑπέσται τῆς πολιτείας κα-
 ταλυθείσης. καὶ τούτοις τοῖς δικαίοις οὐδείς οὕτως
 οὔτε ἀναιδῆς οὔθ' ὑπὲρ ὑμᾶς φρονῶν ἐστὶν ὅστις ἀν-
 τιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν Ἀριστογείτονος τουτουὶ καὶ
 τῆς τούτου τόλμης καὶ πονηρίας. ἀλλὰ πάσας τὰς ἀρ- 802
 χὰς καὶ τοὺς πολιτενομένους εὐρήσομεν, ἐπειδὴν ἅπαξ
 5 τι καταγνώτε ὑμεῖς, τούτοις ἐμμένοντας. τοῦτο μὲν
 γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσί τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς,
 παραχρῆμα πέπαννται ἄρχοντες καὶ τοὺς στεφάνους
 περιήρηται· τοῦτο δ' ὅσοις τῶν θεσμοθετῶν εἰς
 Ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τε ἐστὶν ἀνελθεῖν, παρέντες τὸ
 βιάζεσθαι στέργουσιν εἰκόντες ταῖς ὑμετέροις γνώ-
 σεσι. καὶ τοῦτ' εἰκότως· ὥσπερ γὰρ, ὅταν ἄρχωσι,
 τοὺς ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὐτοῖς πειθαρχεῖν, ὡσαύ-
 τως, ὅταν αὐτοὶ ἰδιῶται γένωνται πάλιν, τοῖς τῆς πό-
 6 λεως ἄρχουσι νόμοις δικαίως ἂν ἀκολουθοῖεν. ἔτι τοί-
 νυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ τῶν παλαιῶν εἰ βού-
 λεσθε ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν. ὡσαύτως φαίνονται
 εἰκόντες τοῖς ὑμετέροις δικαίοις. Ἀριστείδην μὲν γὰρ
 φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντα ἐν Αἰγίνη
 διατρίβειν, ἕως ὃ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο, Μιλτιάδην
 δὲ καὶ Περικλέα ὑφλόντας, τὸν μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ
 7 πεντήκοντα τάλαντα, ἐκτίσαντας οὕτω δημηγορεῖν. ὃ
 καὶ δεινότατον ἂν εἴη συμβαῖνον, τοὺς μὲν πολλὰ καὶ
 μεγάλα ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ μετέχειν ταύτης
 τῆς δωρεᾶς, ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τι τοὺς κειμένους
 ὑμῖν πράξαι, τὸν δὲ μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένου,
 ὑπερπλήθη δ' ἐξημαρτηκότα, τοῦτου οὕτω προχείρως
 φαίνεσθαι καὶ παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξου-
 σίαν παρ' ὑμῶν τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. καὶ τί δεῖ

λέγειν περὶ τῶν παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε, εἴ τις οὕτως ἀναιδῆς γέγονε πώποτε · 803 οὐδένα γὰρ ἂν εὔροιτε, εἰ βουλήσεσθε ἀκριβῶς ἐξετά-
8 ζειν. χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος ἢ τὸ ψήφισμα ἄκυρόν ἐστιν, ὁ δὲ θεὸς ἢ γράψας οὐδὲν ἀναισχυντεῖ βιαζόμενος, ἀλλ' ὅτι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τούτῳ ἐμμένει, κἂν ἢ πρῶτος τῷ δύνασθαι λέγειν ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἅ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέμενοι ἐψηφίσασθε κατὰ τοὺς νόμους, ἄκυρα εἶναι, τὴν δ' Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν οἶεσθαι δεῖν τῶν νόμων
9 αὐτῶν καταστῆναι; πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιῶν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι μηδ' ἀπάγειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἶεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνόχων ὄντων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίαις. Ἀριστογείτονος δ', ὡς ἔοικε, μόνῳ τῶν ἀπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον
10 οὔτε νόμος κυριωτέρον ἐστὶ τῆς αὐτοῦ βουλήσεως. καὶ ταῦτα πάντα οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδεπώποτε οὔθ' ὑμῖν οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δημοκρατίας φυλακὴ τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλευομένων ἢ μαχομένων περιεῖναι, τῶν δὲ νόμων ἢ προαιρουμένων ἢ συναναγκαζομένων ἠτιᾶσθαι. καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ'
11 αὐτοῦ τούτου συνωμολόγηται. ὅτε γὰρ Ὑπερείδης ἔγραψε, τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἑλλησι γενομένων καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλειμένης, εἶναι 804 τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους, ἴν' ὁμονοοῦντες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως ἀγωνίζωνται, ἐάν τις κίνδυ-

νος τηλικούτος καταλαμβάνη τὴν πόλιν, τούτου τοῦ
 ψηφίσματος γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνί-
 12 ζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰς μὲν
 τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν
 Ἀριστογεΐτονα τουτουὶ συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτι-
 μίας, εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ παρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν
 ἀξιούν λαμβάνειν τὴν αὐτὴν ὄψεσιν; καίτοι πολὺ γε
 νομιμώτερον καὶ δικαιότερον τὸ ψήφισμα ἐκείνου ἢν οὐ
 3 σὺ νῦν ἀξιόις ψηφίσασθαι σοὶ τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ
 ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασιν τοῖς πολίταις ἦν, τὸ δ' ἄνισον
 καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατα-
 σκευάζον· καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρή-
 νην ἐφ' ᾧ τε ἕνα κύριον τῆς ὅλης πολιτείας καταστη-
 ναι, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνὶ δόγματα καὶ νόμιμα
 ἐκ παλαιοῦ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων σοὶ
 μόνῳ δεδόςθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνοντι καὶ
 4 πράττοντι ὅ τι ἂν βουλευθῆς. ἡδέως δ' ἂν ἐγὼ γ' αὐ-
 τὸν ἐρωτήσαιμι πότερα ἔννομον καὶ δικαίαν ἐπιση-
 σατο τοῦ ψηφίσματος τὴν γραφὴν ἢ τοῦναντίον ἄδι-
 κον καὶ παράνομον. εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον καὶ τῷ
 δήμῳ βλαβερὸν, δι' αὐτὸ τοῦτο δικαίως ἂν ἀποθάνοι·
 εἰ δὲ συμφέρουσαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, διὰ τί
 νῦν τάναντία οἷός σου ἐγραψας ψηφίζεσθαι τούτους
 ἀξιόις; ἀλλ' οὐτ' ἐκεῖνα δίκαια οὔτε ταῦτ' ἔννομα οὐδὲ
 5 συμφέροντά ἐστιν ὑμῖν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς ἐγῶγε, ᾧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ ὑμῶν
 αὐτῶν πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθε ἰδιω- 805
 τῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ἐφ' ὑμῶν μὲν
 αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν
 περιεργαζομένων τι καὶ κοινῇ πάντα ἐνοχλούντων
 καὶ προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι ῥαθυμῶς
 οὕτως ἔχειν;

- 16 Οὐ γὰρ δὴ τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσή-
κειν μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ τὴν
ἐπιείκειαν τὴν Ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρήσιμον αὐτὸν
ὑμῖν εἶναι παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντα αὐτόν. ὅτι
μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἄδικος, ἱκα-
νῶς ὑμῖν. ὡς ἐγώ γ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυ-
κούργος ἐπιδέδειχεν· ὅτι δ' οὐδὲ χρήσιμος. ἐξ αὐτῶν
- 17 τῶν πολιτευμάτων ἂν τις αὐτὸν θεωρήσειεν. τίνα γὰρ
παραγαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὧν αἰτιᾶται, τούτων
κατηγόρηκε καὶ εἶλεν; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν;
ἢ τί ψήφισμα γέγραφεν, ᾧ πεισθέντες ὑμεῖς οὐ πάλιν
μετανοῆσαι προεἶλεσθε; καὶ γὰρ ταῦτα· οὕτω σκαιὸς
ἔστι καὶ βάρβαρος τὸν τρόπον ὧσθ', ὅταν ὑμᾶς ἴδη
παροργισθέντας τι πρὸς τινὰς καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος
παροξυνθέντας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ
- 18 βουλήματα λαβὼν τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται. δεῖ δὲ τὸν
πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑμῶν οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ'
ὀργῆς πάθεισιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν,
ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρ-
χουσι καιροῖς· τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἰθίσται,
τὰ δὲ διαμένειν καὶ πλείω χρόνον ὑπάρχειν· ὧν οὗτος
οὐδὲν ἐνθυμούμενος ἐλέγχει τὰ ἀπόρρητα τῆς πολι-
τείας, ὥστε ταῦτ' ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια καὶ πάλιν
ἄκνυρα ποιεῖν.
- 19 Ἄλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας αἰεὶ προαιρεῖται λοι-
δορεῖσθαι καὶ διαβουᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγό-
μενα, διὰ ταῦτα περιποιησάμενος νῦν αὐτὸν ἀρμόττει·
ἀλλὰ ταῦτά γε νῆ τὴν Ἀθηναίων ὄνειδος ἔστιν, ἄνδρες
δικασταί. τὰ γιννόμενα τῇ πόλει ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
διὰ τὰς τούτων ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολι-
τεύεσθαι παρὰ τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἔστιν. εἰ δ' οὖν
τινὶ τοῦθ' ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀπορήσετε

τῶν τοιαῦτα ποιησόντων, ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμ' ἐστίν. οὐ γὰρ ἐπιτιμᾶν τοῖς συμβεβουλευμένοις χαλεπὸν, ἀλλὰ καὶ συμβουλευῆσαι καὶ πείσαι τι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς, ὅτ' ἠγωνίσαστο τὴν προτέραν ἐνδειξιν, ἣν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους τι συγχωρεῖν (οὐ δεῖ γὰρ παρανομεῖν δόντας τισὶ τοὺς ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράττειν,) οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως γε εὐλογώτερον ἦν τὸ πιστεῦσαι καὶ κατα-
 21 χαρίσασθαι καὶ προσέσθαι τι τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ τότε ἀφέντες ἐπὶ ταῖς ὁμολογουμέναις ἐλπίσι μικρὸν ὑστερον τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ, πάλιν ἐκολάσατε, τίς ὑπολείπεται σκήψις ὑμῖν ἀρμόττουσα, ἂν νῦν παρακρουσθῆτε; ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πείραν εἰλήφατε, τί δεῖ τοῖς λόγοις πιστεύειν; ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετε ἀκριβῆ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως
 22 ἀναγκαῖόν ἐστι κρίνειν. θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἐχόντων ὥστε τὰ μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν ἐπιεικέσι, τούτοις παρακατατίθεσθαι, 807 τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἐξεληλεγμένοις οὖσι φαύλοις ἐπιτρέπειν. καὶ κῦνα μὲν ἐπὶ ποιμνὴν ἀγευνῆ καὶ φαῦλον οὐδ' ἂν εἰς ἐπιστήσειε φυλάττειν· ἐπὶ δὲ τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας τοὺς τυγχόντας ἀνθρώπους φασὶν ἐνιοὶ φύλακας δεῖν ἐπιπέμπειν, οἱ προσποιούμενοι μηνύειν τοὺς ἀμαρτάνοντας αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυλακῆς δεόμενοι.

23 ὦν, εἰ ἂν ἐχητε νοῦν, ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φάσκοντας τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἐάσατε, αὐτοὶ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως μηδενὶ ἐξουσίαν ἀκύρους τοὺς νό-

μους ποιεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων. ὡς πάνδεινόν ἐστι τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς νόμους ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς δὲ μηδὲ τοὺς ἑξαμαρτάνοντας εἰς ἑαυτοὺς τιμωρεῖσθαι, καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα ἐψηφίσθαι χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στηῆσαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι, δι' οὓς κἀκείνους ὑπερ-
 24 βαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι. πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλογον, εἰ νομοθετοῦντες μὲν ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ τινας εἰληφότες ἀθώους ἐάσετε; καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἕνα ὄντα πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι τοῖς φαύλοις, ὑμᾶς δὲ μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κοινῇ συλλεγέντας ἐπιδειξασθαι μισοῦντας τοὺς πονηροὺς, ἀλλ' ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς πονηρίας ἠτιηθῆναι; καὶ θάνατον μὲν ὠρικένοι τὴν ζημίαν, εἴαν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται, τοὺς δὲ τοὺς ὄντας νόμους εἰς τὴν τῶν ὥσπερ οὐκ ὄντων 808 νόμων τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιορᾶν;

25 Οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς κειμένοις νόμοις πείθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι, καὶ τὸ καταφρονεῖν καὶ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κακόν, εἰ τὰ τ' ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρὶς καὶ τὰ διὰ τῆς παρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς ποιησάμενοι θεωρήσαιτε. εὗρήσετε γὰρ τὴν μὲν τὰ τῆς μαυρίας καὶ ἀκρασίας καὶ πλεονεξίας, τὸν δὲ τὰ τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα
 26 διαπραττόμενον. δῆλον δέ· τῶν γὰρ πόλεων ταύτας ἄριστ' οἰκουμένας ἴδοιμεν ἂν ἐν αἷσι ἄριστοι νομοθέται γεγονάσιν· τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀρρωστήματα τοῖς τῶν ἰατρῶν εὗρήμασι καταπαύεται, τὰς

δ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξο-
ρίζουσι διάνοιαι. ὅλως δ' οὐδὲν οὔτε σεμνὸν οὔτε
σπουδαῖον εὐρήσομεν ὃ μὴ νόμου κεκοινῶνηκεν,
27 ἔπει καὶ τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς κα-
λουμένας ὥρας νόμος καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς ὄρω-
μένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαίνεται. παρακαλέσαντες
οὖν ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε
μὲν τοῖς νόμοις, καταψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον
ἀσεβεῖν προηρημένων. καὶ ταῦτ' ἂν πράξητε, τὰ
δέοντα ποιήσετε καὶ τὰ κράτιστα ψηφιεῖσθε.

XXVII.

ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος πα-
τὴρ, τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶ, τῷ τε Δημοσθένει καὶ θυγα-
τρὶ, ἐπιτρόπους καθίστησι καὶ τῶν παιδῶν καὶ τῶν χρημά-
των τρεῖς, δύο μὲν συγγενεῖς, Ἀφοβὸν τε καὶ Δημοφῶντα,
ἓνα δὲ φίλον ἐκ παιδῶν, Θηριππίδην. καὶ Θηριππίδῃ μὲν
δίδωσιν ἑβδομήκοντα καρποῦσθαι μνᾶς, ἄλλοις ἂν Δημοσθέ-
νης εἰς ἄνδρας ἐγγραφῇ. Δημοφῶντι δὲ ἐγγυᾶ τὴν θυγα-
τέρα, προστάξας αὐτὸν προῖκα δύο τάλαντα λαβεῖν. Ἀφοβῶ 812
δὲ τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα, τῶν δὲ παιδῶν μητέρα, Κλεο-
βούλην τὴν Γύλωνος, ἀξιῶ γήμασθαι μνᾶς ἐπιδούς ὀγδοή-
κοντα, καὶ χρῆσθαι κελεύει τῇ τε οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ
σκεύεσι μέχρι τῆς Δημοσθένους εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆς. οὗτοι
τὰ μὲν δοθέντα χρήματα αὐτοῖς εὐθύς λαμβάνουσι, γαμεῖ δὲ
οὔτε Ἀφοβος τὴν γυναῖκα τοῦ τελευτήσαντος οὔτε Δημοφῶν
τὴν θυγατέρα. διαχειρίζαντες δὲ τὴν οὐσίαν τεττάρων καὶ
δέκα τάλαντων, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐπιδείκνυσιν, ὀφείλοντες τριά-
κοντα τάλαντα ἐκτίσαι ἐπικαρπίας καὶ ἀποδοῦναι, μικρὰ
παντελῶς παρέδωκαν εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆντι τῷ Δημοσθένει.

διὸ πρὸς τὸν Ἀφοβὸν εἰσελήλυθεν ἐπιτροπῆς δέκα ταλάντων τὴν δίκην λαχῶν, ἐπειδὴ τρίτος ἂν ἐπίτροπος τὸ τρίτον ὀφείλει τῶν χρημάτων· ἃ καὶ συντίθησιν ὁ ρήτωρ ἐκ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῆς ἐπικαρπίας. — Κατὰ Ἀφόβου Β. πρὸς τινὰς ἀντιρρήσεις λεγομένας ὑπὸ τοῦ Ἀφόβου οὗτος ὁ λόγος ἐπηγώνισται, ἔχει δὲ καὶ τῶν προειρημένων ἐπανάμνησιν.

Εἰ μὲν ἐβούλετο Ἀφῶβος, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ 813
 δίκαια ποιεῖν ἢ περὶ ὧν διαφερόμεθα τοῖς οἰκείοις ἐπι-
 τρέπειν, οὐδὲν ἂν ἔδει δικῶν οὐδὲ πραγμάτων· ἀπέ-
 χρη γὰρ ἂν τοῖς ὑπ' ἐκείνων γνωσθεῖσιν ἐμμένειν,
 ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς τοῦτον διαφορὰν.
 ἐπειδὴ δ' οὗτος τοὺς μὲν σαφῶς εἰδόμενος τὰ ἡμέτερα
ἔφυγε μηδὲν διαγνῶναι περὶ αὐτῶν, εἰς δ' ὑμᾶς τοὺς
 οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν,
 ἀνάγκη ἐστὶν ἐν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ πειραῶσθαι τῶν δι-
 2 καίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 ὅτι πρὸς ἄνδρας καὶ λέγειν ἱκανοὺς καὶ παρασκευά-
σασθαι δυναμένους χαλεπὸν ἐστὶν εἰς ἀγῶνα καθί-
 στασθαι περὶ τῶν ὄντων ἀπάντων, ἄπειρον ὄντα
 παντάπασι πραγμάτων διὰ τὴν ἡλικίαν· ὅμως δὲ,
 καίπερ πολὺ τούτων καταδεέστερος ἂν, πολλὰς ἐλπί-
 δας ἔχω καὶ παρ' ὑμῖν τεύξεσθαι τῶν δικαίων καὶ μέχρι
 γε τοῦ τὰ γεγενημένα διεξελεθεῖν καὶ αὐτὸς ἀρκοῦντως
 ἐρεῖν, ὥσθ' ὑμᾶς μὴτ' ἀπολειφθῆναι τῶν πραγμάτων
 μηδὲ καθ' ἑν μὴτ' ἀγνοῆσαι περὶ ὧν δεήσει τὴν ψῆφον 814
 3 ἐνεργεῖν. δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, μετ'
 εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι, κἂν ἡδικῆσθαι δοκῶ, βοη-
 θῆσαί μοι τὰ δίκαια. ποιήσομαι δ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
 βραχυτάτων τοὺς λόγους. ὅθεν οὖν ῥᾶστα μαθήσεσθε
 περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειρά-
 σομαι διδάσκειν.

4 Δημοσθένης γὰρ οὐμὸς πατήρ, ὧ ἄνδρες δικα-

σταλ, κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τεττάρων καὶ δέκα
 ταλάντων, ἐμὲ δ' ἔπτ' ἔτων ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν
 πέντε, ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πεντήκοντα μνᾶς
 εἰς τὸν οἶκον εἰσενηνεγμένην. βουλευσάμενος δὲ περὶ
 ἡμῶν, ὅτ' ἔμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτα ἐνεχείρισεν
 Ἀφόβῳ τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ,
 τούτοις μὲν ἀδελφιδοῦν ὄντοις, τῷ μὲν ἕξ ἀδελφοῦ,
 τῷ δ' ἕξ ἀδελφῆς γεγονότοις, ἔτι δὲ Θηριπίδῃ τῷ
 Παιανιεῖ, γένει μὲν οὐδὲν προσήκοντι, φίλῳ δ' ἐκ παι-
 5 δὸς ὑπάρχοντι. κἀκείνῳ μὲν ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐμῶν ἐβ-
 δομήκοντα μνᾶς καρπώσασθαι τοσοῦτον χρόνον, ἕως
 ἐγὼ ἀνῆρ εἶναι δοκιμασθείην, ὅπως μὴ δι' ἐπιθυμίαν
 χρημάτων χειρὸν τι τῶν ἐμῶν διοικήσειε· Δημοφῶντι
 δὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν καὶ δύο τάλαντα εὐθύς ἔδωκεν
 ἔχειν. αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν καὶ
 προῖκα ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τῇ οἰκίᾳ καὶ σκεύεσι
 χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς, ἡγούμενος, καὶ τούτους ἔτι οἰκειο-
 6 τέρους εἴ μοι ποιήσειεν, οὐκ ἂν χειρὸν με ἐπιτροπευ-
 θῆναι ταύτης τῆς οἰκειότητός μοι προσγενομένης. λα-
 βόντες δ' οὗτοι ταῦτα πρῶτον σφίσις αὐτοῖς ἐκ τῶν
 χρημάτων, καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἅπασαν διαχειρίσαν- 815
 τες, καὶ δέκα ἔτη ἡμᾶς ἐπιτροπεύσαντες, τὰ μὲν ἄλλα
 πάντα ἀπεστερήκασιν, τὴν οἰκίαν δὲ καὶ ἀνδράποδα
 τέτταρα καὶ δέκα καὶ ἀργυρίου μνᾶς τριάκοντα, μά-
 7 λιστα σύμπαντα ταῦτα εἰς ἐβδομήκοντα μνᾶς παρα-
 δεδώκασιν. καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον τῶν ἀδικημάτων,
 ὡς ἂν συντομώτατ' εἴποι τις, τοῦτ' ἔστιν, ὃ ἄνδρες
 δικασταί· τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ κα-
 ταλειφθὲν, μέγιστοι μὲν αὐτοὶ μάρτυρές μοι γεγονά-
 σιν· (εἰς γὰρ τὴν συμμορίαν ὑπὲρ ἐμοῦ συνετάξαντο
 κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας δραχμᾶς
 εἰσφέρειν, ὅσον περ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέ-

γιστα κεκτημένοι τιμήματα εἰσέφερον·) δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς ἀκοῦσαι τὰ τ' ἐνεργὰ αὐτῶν καὶ ὅσα ἦν ἀργὰ καὶ ὅσου ἦν ἄξια ἕκαστα. ταῦτα γὰρ μαθόντες ἀκριβῶς εἴσεσθε ὅτι τῶν πώποτ' ἐπιτροπευσάντων οὐδένας ἀναιδέστερον οὐδὲ περιφανέστερον ἢ οὗτοι τὰ ἡμέτερα διηρηπάκασιν. πρῶτον μὲν οὖν ὥς συνειμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ ταύτην τὴν εἰσφορὰν εἰς τὴν συμμορίαν, παρέξομαι τούτων μάρτυρας, ἔπειθ' ὅτι οὐ πένητα κατέλιπέ με ὁ πατήρ οὐδ' ἐβδομήκοντα μνῶν οὐσίαν κεκτημένον, ἀλλὰ τοσαύτην ὄσσην οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι ἀποκρούσασθαι διὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν πόλιν ἐδυνήθησαν. καὶ μοι ἀναγίνωσκε λαβῶν ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ἐστὶ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας. πεντεκαίδεκα ταλάντων γὰρ τρία τάλαντα 816 τίμημα· ταύτην ἡξίουσαν εἰσφέρειν τὴν εἰσφορὰν. ἔτι δ' ἀκριβέστερον εἴσεσθε τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἀκούσαντες. ὁ γὰρ πατήρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, κατέλιπε δύο ἐργαστήρια, τέχνης οὐ μικρᾶς ἑκάτερον, μαχαιροποιοὺς μὲν τριάκοντα καὶ δύο ἢ τρεῖς, ἀνὰ πέντε μνᾶς καὶ ἕξ, τοὺς δ' οὐκ ἐλάττονος ἢ τριῶν μνῶν ἀξίους, ἀφ' ὧν τριάκοντα μνᾶς ἀτελεῖς ἐλάμβανε τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον, κλινοποιοὺς δ' εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, τετταράκοντα μνῶν ὑποκειμένους, οἱ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς αὐτῶ προσέφερον, ἀργυρίου δ' εἰς τάλαντον ἐπὶ δραχμῇ δεδανεισμένου, οὗ τόκος ἐγίγνετο τοῦ ἐνιαυτοῦ 10 ἐκάστου πλεῖν ἢ ἐπτὰ μναῖ. καὶ ταῦτα μὲν ἐνεργὰ κατέλιπεν, ὥς καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὁμολογήσουσιν· ὧν γίγνεται τοῦ μὲν ἀρχαίου κεφάλαιον τέτταρα τάλαντα καὶ πεντακισχίλια, τὸ δ' ἔργον αὐτῶν πεντή-

- κοντα μναῖ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου. χωρὶς δὲ τούτων ἐλέφαντα μὲν καὶ σίδηρον, ὃν κατειργάζοντο, καὶ ξυλα κλίνεια εἰς ὀγδοήκοντα μναῖς ἄξια, κηκίδα δὲ καὶ χαλκὸν ἐβδομήκοντα μναῖν ἐωνημένα, ἔτι δ' οἰκίαν τρισχιλίων, ἐπιπλα δὲ καὶ ἐκπώματα καὶ χρυσία καὶ ἱμάτια καὶ κόσμον τῆς μητρὸς ἄξια σύμπαντα ταῦτα εἰς μυριάς δραχμὰς, ἀργυρίου δ' ἔνδον ὀγδοήκοντα μναῖς.
- 11 καὶ ταῦτα μὲν οἴκοι κατέλιπε πάντα, ναυτικὰ δ' ἐβδομήκοντα μναῖς, ἐκδοσιν παρὰ Ξούθῳ, τετρακοσίας δὲ καὶ δισχιλίας ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Πασιώνος, ἑξακοσίας δ' ἐπὶ τῇ Πυλάδου, παρὰ Δημομέλει δὲ τῷ Δήμωνος υἱεὶ χιλίας καὶ ἑξακοσίας, κατὰ διακοσίας δὲ καὶ 817 τριακοσίας ὁμοῦ τι τάλαντον διακεχυμένον. καὶ τούτων αὖ τῶν χρημάτων τὸ κεφάλαιον πλεόν ἢ ὀκτώ τάλαντα καὶ πενήκοντα μναῖ γίνονται. συμπάντων δ' εἰς τέτταρα καὶ δέκα τάλαντα εὐρήσετε σκοποῦντες.
- 12 Καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς οὐσίας τοῦτ' ἦν τὸ καταλειφθὲν, ὃ ἄνδρες δικασταί. ὅσα δ' αὐτῆς διακέκλεπται καὶ ὅσα ἰδίᾳ ἕκαστος εἴληφε καὶ ὀπόσα κοινῇ πάντες ἀποστεροῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται πρὸς τὸ αὐτὸ ὕδωρ εἰπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη χωρὶς ἕκαστον διελεῖν ἐστίν. ἅ μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότ' ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ' αὐτῶν τὰς γραφὰς ἀπενέγκωμεν· ἅ δὲ τοῦτον ἔχοντα ἐξελέγχουσιν ἐκεῖνοι καὶ ἐγὼ οἶδα αὐτὸν εἴληφότα, περὶ τούτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους πρὸς ὑμᾶς. πρῶτον μὲν οὖν ὡς ἔχει τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς, τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἂν ἐγὼ δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
- 13 Οὗτος γὰρ εὐθύς μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον ὤκει τὴν οἰκίαν εἰσελθὼν κατὰ τὴν ἐκείνου διαθή-

κην, καὶ λαμβάνει τὰ τε χρυσία τῆς μητρὸς καὶ τὰ ἐκ-
 πώματα τὰ καταλειφθέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἰς πεν-
 τήκοντα μναῖς εἶχεν, ἔτι δὲ τῶν ἀνδραπόδων πιπρασκο-
 μένων παρὰ τε Θηριππίδου καὶ Δημοφῶντος τὰς τιμὰς
 ἐλάμβανεν, ἕως ἀνεπληρώσατο τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοή-
 14 κοντα μναῖς. καὶ ἐπειδὴ εἶχεν, ἐκπλεῖν μέλλων εἰς Κέρ-
 κυραν τριήραρχος ἀπέγραψε ταῦτα πρὸς Θηριππίδην
 ἔχοντα ἑαυτὸν καὶ ὠμολόγει κεκομισθαι τὴν προῖκα.
 καὶ πρῶτον μὲν τούτων Δημοφῶν καὶ Θηριππίδης, οἱ 818
 τούτου συνεπίτροποι, μάρτυρές εἰσιν· ἔτι δὲ καὶ ὡς
 αὐτὸς ὠμολόγει ταῦτ' ἔχειν, Δημοχάρης τε ὁ Λευκο-
 νοεὺς, ὁ τὴν τηθίδα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
 15 μάρτυρες γεγόνασιν. οὐ γὰρ διδόντος τούτου σίτον
 τῇ μητρὶ, τὴν προῖκα ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθοῦν
 ἐθέλοντος, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων διαχειρί-
 ζειν ἀξιοῦντος, ἐποίησατο λόγους περὶ τούτων ὁ Δη-
 μοχάρης. οὗτος δ' ἀκούσας οὔτ' ἠμφισβήτησε μὴ
 ἔχειν οὔτε χαλεπῶς ἤνεγκεν ὡς οὐκ εἰληφῶς, ἀλλ'
 ὠμολόγει καὶ τι μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα πε-
 ρὶ χρυσιδίων ἀντιλέγεσθαι· τοῦτ' οὖν διενκρινησά-
 μενος καὶ περὶ τῆς τροφῆς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιή-
 16 σαι οὕτως ὥστ' ἔχειν μοι πάντα καλῶς. καίτοι εἰ φα-
 νήσεται πρὸς τε τὸν Δημοχάρην ταῦθ' ὠμολογηκῶς
 καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἱ παρήσαν, παρὰ τε τοῦ Δημο-
 φῶντος καὶ τοῦ Θηριππίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν
 προῖκα τὰς τιμὰς εἰληφῶς, αὐτὸς θ' ἑαυτὸν ἔχειν τὴν
 προῖκα ἀπογράφας πρὸς τοὺς συνεπιτρόπους, οἰκῶν τε
 τὴν οἰκίαν ἐπειδὴ τάχιστα ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, πῶς
 οὐκ ἐκ πάντων ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος εὐρε-
 θήσεται φανερῶς τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς,
 κεκομισμένους καὶ λίαν ἀναιδῶς μὴ λαβεῖν ἕξαρονόμε-

17 νος; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε λαβὼν. μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκα ὀφείλειν ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς, ἐγὼ δ' ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι. γίγνεται δ', 819 εἴαν τις συντιθῆ τό τ' ἀρχαῖον καὶ τὸ πρόσεργον τῶν
 18 δέκα ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ὑμῖν ἐπιδείκνυμι λαβόντα καὶ ἔχειν ὁμολογήσαντα μαρτύρων ἐναντίον τοσοῦτων· ἄλλας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς, τοῦ ἐργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσοδον, καὶ ἀναισχυντότατ' ἀνθρώπων ἀποστρεφεῖν ἐπιχειρήσκειν. ἐμοὶ δ' ὁ πατήρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς ἀπ' αὐτῶν τὴν πρόσοδον· ἀποδομένων δὲ τούτων τὰ ἡμίση τῶν ἀνδραπόδων πεντεκαίδεκά μοι μνᾶς γενέσθαι
 19 κατὰ λόγον προσῆκεν. Θηριπίδης μὲν οὖν ἐπτὰ ἔτη τῶν ἀνδραπόδων ἐπιμεληθεὶς ἔνδεκα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέφηνε, τέτταρσι μναῖς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἔλαττον ἢ ὅσον προσῆκε λογιζόμενος. οὗτος δὲ δὴ ἔτη τὰ πρῶτα ἐπιμεληθεὶς οὐδ' ὀτιοῦν ἀποδείκνυσιν, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν φησιν ἀργῆσαι τὸ ἐργαστήριον, ἐνίοτε δ' ὡς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπεμελήθη τούτων, ὁ δ' ἐπίτροπος Μιλύας, ὁ ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος, διώκησεν αὐτὰ, καὶ παρ' ἐκείνου μοι προσῆκει λόγον λαβεῖν. ἂν οὖν καὶ νῦν εἴπητινὰ τούτων τῶν λόγων, ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος. ἂν μὲν οὖν ἀργὸν φῆ γενέσθαι, λόγον αὐτὸς ἀπενήνοχεν ἀναλωμάτων οὐκ εἰς σιτία τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' εἰς ἔργα, τὸν εἰς τὴν τέχνην ἐλέφαντα καὶ μαχαιρῶν λαβὰς καὶ ἄλλας ἐπισκευὰς, ὡς ἐργαζομένων τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ Θηριπίδῃ τρι-

ἄνδραπόδων, ἃ ἦν αὐτῶ ἐν τῷ ἐμῷ ἐργαστηρίῳ, μισθὸν ἀποδεδωκένας λογίζεται. καίτοι μὴ γενόμενης ἐργασίας οὐτ' ἐκείνῳ λαβεῖν μισθὸν οὐτ' ἐμοὶ τὰ ἀνα-
 21 λώματα ταῦτα λογισθῆναι προσήκεν. εἰ δ' αὖ γενέ- 820
 σθαι μὲν φήσει, τῶν δ' ἔργων ἀπρασίαν εἶναι, δεῖ δὴ-
 που τά γε ἔργα αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι φαίνεσθαι, καὶ
 ἄν ἐναντίον ἀπέδωκε παρασχέσθαι μάρτυρας. εἰ δὲ
 μηδὲν τούτων πεποίηκε, πῶς οὐκ ἔχειν τὴν πρόσδοδον
 δυοῖν ἔτοιῖν τὴν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου, τὰς τριάκοντα
 22 μνᾶς, φανερώς οὕτω τῶν ἔργων γεγενημένων; εἰ δ'
 αὖ τούτων μὲν μηδὲν ἔρει, Μιλύαν δ' αὐτὰ φήσει πάν-
 τα διωκηκένας, πῶς χρη πιστεύειν, ὅταν φῆ τὰ μὲν
 ἀναλώματα αὐτὸς ἀνηλωκένας, πλεον ἢ πεντακοσίας
 δραχμᾶς, λῆμμα δ' εἴ τι γέγονεν, ἐκείνον ἔχειν; ἐμοὶ
 μὲν γὰρ δοκεῖ τοῦναντίον ἂν γενέσθαι τούτων, εἰ καὶ
 Μιλύας αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, τὰ μὲν ἀναλώματ' ἐκείνος
 ἀναλώσει, τὰ δὲ λήμματα οὗτος λαβεῖν, εἴ τι δεῖ τε-
κμαίρεσθαι πρὸς τὸν ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀναί-
 δειαν. λαβὲ οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας, καὶ ἀνάγνωθι
 αὐτοῖς.

(ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.)

23 Ταύτας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ ἐρ-
 γαστηρίου, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτώ ἔτων· ὃ ἂν ἐπὶ
 δραχμῇ τις τιθῆ μόνον, ἄλλας τριάκοντα μνᾶς εὐρήσει.
 καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἴληφεν· ἃ συντεθέντα πρὸς
 τὴν προῖκα μάλιστα τέτταρα τάλαντα γίγνεται σὺν τοῖς
 ἀρχαίοις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων κοινῇ διήρ-
 πακε, καὶ ὅσα ἐνια μηδὲ καταλειφθῆναι παντάπασιν
 ἠμφισβήτηκε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη ἐπιδείξω καθ' ἕναστον.
 24 πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν κλινοποιῶν, οὓς κατέλιπε
 μὲν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσι δ' οὗτοι, τετταράκοντα μὲν

μνῶν ὑποκειμένους, εἴκοσι δ' ὄντας τὸν ἀριθμὸν, 821
 ἐπιδείξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδῶς καὶ φανερῶς με ἀπο-
 στεροῦσιν. τούτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι παρ'
ἡμῖν πάντες ὁμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς ἐκάστου
τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίνεσθαι φασιν. αὐτοὶ δὲ
 λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν ἐν δέκα ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ γεγε-
 νημένου ἀποφαίνουσιν ἀλλ' οὐδὲ μικρὸν, ἀναλώματος
 δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς οὗτος ὀλίγου δεῖν λογίζεται
 25 χιλιάς· εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐλήλυθεν. αὐτοὺς δὲ τοὺς
 ἀνθρώπους, εἰς οὓς ταῦτ' ἀναλωκέναι φησὶν, οὐδα-
 μοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων κενότατον λό-
 γον λέγουσιν, ὡς ὁ ὑποθαῖς τῷ πατρὶ τάνδράποδα πο-
 νηρότατος ἀνθρώπων ἐστὶ καὶ ἐράνους τε λέλοιπε
πλείστους καὶ ὑπέρχεως γέγονε, καὶ τούτων οὐκ ὀλί-
 γους κεκλήκασι κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δ' ἀνδρά-
 ποδα ὅστις ἐστὶν ὁ λαβῶν ἢ πῶς ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλθεν
 ἢ τίς ἀφείλετο ἢ πρὸς τίνα δίκην ἤττηνται περὶ αὐ-
 26 τῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. καίτοι εἴ τι ἔλεγον ὑγιᾶς, οὐκ
 ἂν κατὰ τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυρας,
 ἧς οὐδὲν μοι προσήκει φροντίζειν, ἀλλὰ τούτων ἂν
 ἀντελαμβάνοντο καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν καὶ
 οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. νῦν δ' ὡμότατ' ἀνθρώ-
 πων ὁμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς
αὐτοὺς καὶ καρπωσάμενοι δέκα ἔτη τοὺς ἀνθρώπους,
 ἄρδην ὅλον τὸ ἐργαστήριον ἀφανίζουσιν. καὶ ταῦθ'
 ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀναγί-
 γνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

822

27 Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης οὐδ' ἦν
 τῷ πατρὶ τοῦτο τὸ συμβόλαιον εἰς τάνδράποδα ἡλι-
 θίως συμβεβλημένου, μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε·

λαβῶν γὰρ ὡς ἑαυτὸν Ἄφοβος τοῦτο τὸ ἐργαστήριον, ὡς αὐτοὶ τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δέου αὐτὸν, εἰ καὶ τις ἄλλος ἐβούλετο εἰς ταῦτα συμβάλλειν, τοῦτον διακωλύειν ἐπίτροπόν γ' ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδάνεισεν, ἅς ὀρθῶς καὶ δικαίως παρ' ἐκείνου κεκομίσθαι
 28 ὠμολόγηκεν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τῷ λῆμμα ἀπ' αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι καὶ αὐτὰ τὰ ὑποτεθέντα ἀπόλωλεν, οἱ πρότερον συνεβάλομεν, τῷ δ' εἰς τὰ ἡμέτερα δανείσαντι καὶ τοσοῦτω χρόνῳ πράξαντι καὶ οἱ τόκοι καὶ τὰρχαῖα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέδονται καὶ οὐδεμία ἀπορία γέγονεν; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29 Σκέψασθε τοίνυν ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς κλινοποιοὺς κλέπτουσι, τετταράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον, δέκα δ' ἐτῶν τὸ ἔργον αὐτῶν δύο τάλαντα· δώδεκα γὰρ μνᾶς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον αὐτῶν ἐλάμβανον. ἄρα μικρὸν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς ποθεν καὶ παραλογίσασθαι ῥάδιον, ἀλλ' οὐ φανερῶς οὐτωσὶ μικροῦ δεῖν τρία τάλαντα ταῦτα ἀνηρπάκασιν; ὧν κοινῇ διαπεφορημένων τὸ τρίτον δήπου μέρος παρὰ τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι.

30 Καὶ μὴν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέ- 823
 φαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος παραπλήσιά πως τούτοις πεποιήκασιν· οὐδὲ γὰρ ταῦτ' ἀποφαίνουσιν. καίτοι κεκτημένον μὲν τοσοῦτους κλινοποιοὺς, κεκτημένον δὲ μαχαιροποιοὺς οὐχ οἶόν τε μὴ οὐχὶ καὶ σίδηρον καὶ ἐλέφαντα καταλιπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη ταῦτά γ' ὑπάρχειν· τί γὰρ ἂν εἰργάζοντο τούτων μὴ ὑπαρ-
 31 ξάντων; τὸν τοίνυν πλεῖν ἢ πεντήκοντα ἀνδράποδα

κεκτημένον καὶ δυοῖν τέχναιν ἐπιμελούμενον, ὧν θά-
 τερον ἐργαστήριον εἰς τὰς κλίνας ῥαδίως δύο μνᾶς τοῦ
 μηνὸς ἀνήλισκεν ἐλέφαντος, τὸ δὲ μαχαιροποιεῖον οὐκ
 ἔλαττον ἢ τοσοῦτον ἕτερον, σὺν σιδηρῶ, τοῦτον οὐ φα-
 σι καταλιπεῖν οὐδὲν τούτων· εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἔλη-
 32 λύθασιν. ὅτι μὲν οὖν οὐ πιστὰ λέγουσι, καὶ ἐκ τούτων
 αὐτῶν ῥαδίον ἐστι μαθεῖν. ὅτι δ' ἐκεῖνος κατέλιπε το-
 σοῦτον τὸ πλῆθος ὥστε μὴ μόνον ἱκανὸν εἶναι κατερ-
 γάζεσθαι τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ βουλο-
 μένῳ προσωνεῖσθαι τῶν ἄλλων, ἐκεῖθεν φανερόν, ὅτι
 αὐτός τ' ἐπώλει ζῶν καὶ Δημοφῶν καὶ οὗτος τοῦ πα-
 τρὸς ἤδη τετελευτηκότος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἀπεδί-
 33 δοντο τοῖς βουλομένοις. καίτοι πόσον τινὰ χρῆ τὸν
 καταλειφθέντα νομίζειν εἶναι, ὅταν φαίνεται τηλικού-
 τοις τε ἐργαστηρίοις ἐξαρκῶν καὶ χωρὶς ὑπὸ τῶν ἐπι-
 τρώπων πιπρασκόμενος; ἂρ' ὀλίγον, ἀλλ' οὐ πολλῶ
 πλείω τῶν ἐγκεκλημένων; λαβὲ τοίνυν τὰς μαρτυρίας
 ταυτασὶ καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

824

Τούτου τοίνυν τοῦ ἐλέφαντός ἐστι πλεόν ἢ τά-
 λαντον, ὃν οὔτε αὐτὸν οὔτε τὸ ἔργον μοι ἀποφαίνου-
 σιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἄρδην ἀφανίζουσιν ὅλον.

34 "Ἐτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί. παρὰ τὸν λόγον, ὃν
 ἀποφέρουσιν, ἐξ ὧν αὐτοὶ λαβεῖν ὁμολογοῦσιν, ἐπι-
 δεῖξω ὑμῖν τρεῖς μὲν ὄντας αὐτοὺς πλεόν ἢ ὀκτῶ τά-
 λαντα ἐκ τῶν ἐμῶν ἔχοντας, ἰδίᾳ δ' ἐκ τούτων Ἄφοβον
 τρία τάλαντα καὶ χιλίας εἰληφότα, τὰ τ' ἀνηλωμένα χω-
 ρὶς τούτων πλείω τιθεῖς καὶ ὅσα ἐκ τούτων ἀπέδωσαν
 ἀφαιρῶν. ἴν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μικρᾶς ἀναιδείας τὰ ἐγχει-
 35 ρήματ' αὐτῶν ἐστίν. λαβεῖν γὰρ ἐκ τῶν ἐμῶν ὁμολο-
 γοῦσιν οὗτος μὲν ὀκτῶ καὶ ἑκατὸν μνᾶς, χωρὶς ὧν

ἔχοντ' αὐτὸν ἐγὼ ἐπιδείξω νῦν, Θηριππίδης δὲ δύο τά-
 λαντα, Δημοφῶν δ' ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα μναῖς. τοῦτο
 δ' ἐστὶ πέντε τάλαντα καὶ πεντεκαίδεκα μναῖ. τούτου
 τοίνυν ὃ μὲν οὐχ ἄθρονον ἐλήφθη, σχεδόν εἰσιν ἑβδο-
 μήκοντα μναῖ καὶ ἑπτὰ, ἢ πρόσδοδος ἢ ἀπὸ τῶν ἀνδρα-
 πόδων, ὃ δ' εὐθύς ἔλαβον οὗτοι, μικροῦ δέοντα τέττα-
 ρα τάλαντα· οἷς τὸ πρόσσεργον ἂν προσθῆτε ἐπὶ δρα-
 χμῇ μόνον τῶν δέκα ἐτῶν, ὅκτῳ τάλαντα εὐρήσετε σὺν
 36 τοῖς ἀρχαίοις καὶ τετρακισχιλίας γιγνομένης. τὴν μὲν
 τοίνυν τροφήν ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν καὶ ἑπτὰ
 λογιστέων τῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου γενομένων. Θη-
 ριππίδης γὰρ ἑπτὰ μναῖς ἐδίδου καθ' ἕκαστον τὸν ἐπι-
 αὐτὸν εἰς ταῦτα, καὶ ἡμεῖς τοῦτο λαβεῖν ὁμολογοῦμεν.
 ὥστε ἑβδομήκοντα μνῶν ἐν τοῖς δέκα ἔτεσι τροφήν
 τούτων ἡμῖν ἀνηλωκότων τὸ περιὸν τὰς ἑπτακοσίας 825
 προστίθῃμι αὐτοῖς, καὶ τούτων πλείω εἰμὶ τεθεικώς.
 ὃ δ' ἐμοὶ δοκιμασθέντι παρέδωσαν καὶ ὅσον εἰς τὴν πό-
 λιν εἰσενηνόχασι, τοῦτο ἀπὸ τῶν ὀκτῶ τάλαντων καὶ
 37 τοῦ προσόντος ἀφαιρετέον ἐστίν. ἀπέδωσαν μὲν τοί-
 νυν οὗτος καὶ Θηριππίδης μίαν καὶ τριάκοντα μναῖς,
 εἰσφοράς δ' εἰσενηνοχέται λογίζονται δυοῖν δεούσας
 εἴκοσι μναῖς. ἐγὼ δ' ὑπερβαλὼν τοῦτο ποιήσω τριά-
 κοντα μναῖς, ἵνα πρὸς ταῦτα μηδ' ἀντειπεῖν ἔχωσιν.
 οὐκοῦν ἂν ἀφέλητε τὸ τάλαντον ἀπὸ τῶν ὀκτῶ τάλαν-
 των, ἑπτὰ τὰ λειπόμενά ἐστι, καὶ ταῦτ', ἐξ ὧν αὐτοὶ
 λαβεῖν ὁμολογοῦσι, τούτους ἔχειν ἐστὶν ἀναγκαῖον.
 τοῦτο τοίνυν, εἰ καὶ ἄλλα πάντα ἀποστεροῦσιν ἀρ-
 νούμενοι μὴ ἔχειν, ἀποδοῦναι προσῆκεν ὁμολογοῦν-
 38 τὰς γε λαβεῖν ταῦτα ἐκ τῶν ἐμῶν. νῦν δὲ τί ποιούσιν;
 ἔργον μὲν οὐδὲν ἀποφαίνουσι τοῖς χρήμασιν, αὐτὰ δὲ
 τὰ ἀρχαῖα πάντα ἀνηλωκέται φασὶ σὺν ταῖς ἑπτὰ καὶ
 ἑβδομήκοντα μναῖς· Δημοφῶν δὲ καὶ προσοφείλουτας

ἡμᾶς ἐνέγραψεν. ταῦτ' οὐ μεγάλη καὶ περιφανῆς ἀναι-
 σχυντία; ταῦτ' οὐχ ὑπερβολὴ δεινῆς αἰσχροκερδίας;
 τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ δεινόν, εἰ μὴ ταῦτα δόξει τηλικαύ-
 39 τας ὑπερβολὰς ἔχοντα; οὗτος τοίνυν, τὸ καθ' αὐτὸν
 ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μναῖς λαβεῖν ὁμολογῶν, ἔχει καὶ αὐτὰς
 καὶ τὸ πρόσθερον δέκα ἑτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα καὶ
 χιλίας. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τοῖς λόγοις
 τοῖς τῆς ἐπιτροπῆς τὸ λῆμμα ἕκαστος τοῦθ' ὁμολογῶν
 λαβεῖν ἅπαν ἀνηλωκέναι λογίζεται, λαβὲ τὰς μαρτυ- 826
 ρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Νομίζω τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων
 ἱκανῶς μὲν ὑμᾶς μεμαθηκέναι, ὅσα καὶ κλέπτουσι καὶ
 κακουροῦσιν ἕκαστος αὐτῶν. ἔτι δ' ἀκριβέστερον
 ἔγνωτ' ἂν, εἰ μοι τὰς διαθήκας, ἃς ὁ πατήρ κατέλιπεν,
 οὗτοι ἀποδοῦναι ἠθέλησαν. ἐν γὰρ ἐκείναις ἐγγέγρα-
 πτο, ὡς φησιν ἡ μήτηρ, ἃ κατέλιπεν ὁ πατήρ πάντα,
 καὶ ἐξ ὧν ἔδει τούτους λαβεῖν τὰ δοθέντα, καὶ τὸν οἰ-
 41 κον ὅπως μισθώσουσι. νῦν δ' ἀπαιτοῦντος ἐμοῦ κα-
 ταλειφθῆναι μὲν ὁμολογοῦσιν, αὐτὰς δ' οὐκ ἀποφαί-
 νουσιν. ταῦτα δὲ ποιοῦσι τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι
 καταφανὲς ποιῆσαι τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθὲν, ὃ διηρ-
 πάκασιν οὗτοι, τὰς τε δωρεὰς ἵνα μὴ δοκῶσιν ἔχειν,
 ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξελεγχθησόμενοι
 ῥαδίως. λαβὲ δ' αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας ὧν ἀπεκρίναν-
 το καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

42 Οὗτος διαθήκην μὲν γενέσθαι φησὶ, καὶ τὰ δύο
 τάλαντα Δημοφῶντι καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ
 δοθῆναι μαρτυρεῖ. τὰς δ' ἑβδομήκοντα μναῖς, ἃς Θε-

ριπίδης ἔλαβεν, οὐ προσγραφῆναί φησιν, οὐδὲ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθῆν, οὐδὲ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσιν· οὐ γὰρ αὐτῶ συμφέρει προσομολογῆσαι ταῦτα. λαβὲ δὴ τὴν τούτου ἀπόκρισιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

827

43 Οὗτος αὖ τὴν μὲν διαθήκην γενέσθαι φησὶ καὶ τὸ ἀργύριον ἐκ τοῦ χαλκοῦ καὶ τῆς κηκίδος ἀποδοθῆναι τῶ Θηριππίδῃ, ὃ ἐκεῖνος οὐ φησι, καὶ τὰ δύο τάλαντα τῶ Δημοφῶντι· περὶ δὲ τῶν αὐτῶ δοθέντων γραφῆναι μὲν φησιν, οὐχ ὁμολογῆσαι δ' αὐτὸς, ἵνα μὴ δοκῆ λαβεῖν. τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας οὐδ' οὗτος ἀποφαίνει καθόλου, οὐδὲ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον· οὐδὲ γὰρ
 +1 οὐδὲ τούτῳ συμφέρει προσομολογῆσαι ταῦτα. δῆλον τοίνυν ἐστὶν οὐδὲν ἦττον τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων, καίπερ ἀφανιζόντων τούτων τὴν οὐσίαν, ἐκ τῶν διαθηκῶν, ἐξ ὧν τοσαῦτα χρήματα ἀλλήλοις φασὶ δοθῆναι. ὅστις γὰρ ἐκ τεττάρων τάλαντων καὶ τρισχιλίων τοῖς μὲν τρία τάλαντα καὶ δισχιλίας προῖκα δέδωκε, τῶ δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καρποῦσθαι, φανερὸν δήπου πᾶσιν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ πλέον
 +5 ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ κατέλιπε ταῦτ' ἀφείλεν. οὐ γὰρ δήπου τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα ἐβούλετο καταλιπεῖν, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους ποιῆσαι ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ πλῆθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τοσοῦτον ἀργύριον καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὕτω μέλλουσι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικήσειν, καρποῦσθαι ἔδωκεν, ἵνα δυοῖν θάτερον διαπράξαιτο, ἢ διὰ τὰ διδόμενα βελτίους αὐτοὺς εἶναι τὰ περὶ τὴν ἐπιτροπὴν προτρέψειεν, ἢ εἰ κακοὶ γίννοιτο, μηδεμιᾶς συγγνώμης παρ' ὑμῶν τυγχάνοιεν, εἰ τοσοῦτων ἀξιοθέντες τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς 828

46 ἔξαμαρτάνοιεν. οὗτος τοίνυν καὶ αὐτὸς πρὸς τῇ προικί καὶ τὰς θεραπαίνας λαβὼν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκῶν, ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν δοῦναι τούτων, τὰ τε αὐτοῦ πράττειν φησὶ καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδείας ἤλθεν ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε καὶ τῶν εἰσφορῶν ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἐμοὶ δὲ λογίζεται. λαβὲ δὴ καὶ ταύτας αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

47 Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε πάντα διηρηκότεα καὶ μὴδὲ τῶν μικρῶν ἀπεσχημένον, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιδεικνὺς μετὰ τοσοῦτων μαρτύρων καὶ τεκμηρίων τὴν μὲν προῖκα λαβεῖν ὁμολογήσαντα καὶ ἔχειν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους ἀπογράψαντα, τὸ δ' ἐργαστήριον κεκαρπωμένον αὐτὸν καὶ
48 τὴν πρόσδοδον οὐκ ἀποφαίνοντα, τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν πεπρακότεα καὶ τὰς τιμὰς οὐκ ἀποδεδωκότεα, τὰ δ' ὡς ἑαυτὸν λαβόντα καὶ ταῦτ' ἠφανικότεα, ἔτι δὲ παρὰ τὸν λόγον ὃν αὐτὸς ἀπέδωκε τοσαῦτα κλέπτοντα, πρὸς δὲ τούτοις τὴν διαθήκην ἠφανικότεα, τᾶλλα οὕτω πάντα διωκηκότεα ὡς οὐδ' ἂν οἱ ἔχθιστοι διοικήσειαν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειεν.

49 Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν ὡς ἀπὸ τῶν χρημάτων χρέα τε πάμπολλα ἐκτέτικεν ὑπὲρ ἐμοῦ Δημοφῶντι καὶ Θηριπίδῃ τοῖς συνεπιτρόποις, καὶ ὡς πολλὰ τῶν ἐμῶν λάβοιεν, οὐδέτερα ἔχων ἐπιδεικνῦναι τούτων. οὕτε γὰρ ὡς ὑφείλοντά με κατέλιπεν ὁ πατήρ ἐν τοῖς γραμμασιν ἀπέφηεν, οὐδ' οἷς ἀποδεδω- 829 κέναι ταῦτ' ἔφη παρέσχηται μάρτυρας, οὕτ' αὖ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρημάτων εἰς τοὺς συνεπιτρόπους ἐπ-
ἀνέφερεν ὅσον αὐτὸς φαίνεται λαβὼν, ἀλλὰ πολλοῖς

50 ἐλάττω χρήμασιν. ἐρωτηθεῖς δ' ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ταῦτά τε καθ' ἕναστος, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν αὐτοῦ πότερον ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν ἢ τὰρχαῖα ἀναλίσκων διώκηκε, καὶ πότερον ἐπιτροπευθεὶς ἀπεδέξατ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἢ τὰρχαί' ἂν ἀπολαβεῖν ἡξίου σὺν τοῖς ἔργοις τοῖς γεγενημένοις, πρὸς μὲν ταῦτ' ἀπεκρίνατο οὐδὲν, προὔκαλειτο δ' ἐθέλειν ἐπιδείξαι μοι τὴν οὐσίαν δέκα ταλάντων οὔσαν·

51 εἰ δέ τι ἐλλίποι, αὐτὸς ἔφη προσθήσειν. κελεύοντος δ' ἐμοῦ πρὸς τὸν διαιτητὴν ἐπιδεικνύναι ταῦτα οὐκ ἐπέδειξεν, οὐδ' ὡς οἱ συνεπίτροποι παρέδοσαν· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῦ κατεδιήτησε· μαρτυρίαν δ' ἐνεβάλετο τοιαύτην, περὶ ἧς πειράσεται τι λέγειν. ἂν μὲν οὖν καὶ νῦν ἔχειν με φῆ, τίνος παραδόντος ἐρωτᾶτε αὐτὸν, καὶ
52 καθ' ἕναστος παρασχέσθαι μάρτυρας ἀξιοῦτε. εἰ δ' εἶναι μοι φῆ τοῦτον τὸν τρόπον, λογιζόμενος τὰ παρ' ἑκατέρω τῶν ἐπιτρόπων, διπλασίοις ἐλάττω φανήσεται λέγων, ἔχοντα δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀποφαίνων. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ τοῦτου τοσαῦτ' ἔχοντ' ἐξήλεγξα, οὕτω κἀκείνων ἑκάτερον οὐκ ἐλάττω τούτων ἔχοντα ἐπιδείξω. ὥστ' οὐ τοῦτ' αὐτῷ λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συνεπίτροποι παρέδοσαν. εἰ δὲ μὴ τοῦτ' ἐπιδείξει, πῶς χρὴ ταύτη τῇ προκλήσει προσέχειν ὑμᾶς τὸν νοῦν; οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἔχοντά με ἐπιδείκνυσιν.

830

53 Πολλὰ τοίνυν ἀπορηθεὶς πρὸς τῷ διαιτητῇ περὶ πάντων τούτων, καὶ καθ' ἕναστος ἐξελεγχόμενος ὥσπερ νυνὶ παρ' ὑμῖν, ἐτόλμησε ψεύσασθαι πάντων δεινότατον, ὡς τέτταρά μοι τάλαντα ὁ πατήρ κατέλιπε κατορωρυγμένα καὶ τούτων κυρίαν τὴν μητέρα ἐποίησεν. ταῦτα δ' εἶπεν, ἴν' εἰ μὲν καὶ νῦν προσδοκῆσαιμι αὐτὸν ἐρεῖν, ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι, δέον ἕτερά με αὐτοῦ κατηγορεῖν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ' ὡς

οὐ ῥηθησομένων παραλίπομι, νῦν αὐτὸς εἶποι, ἵνα
 54 δοκῶν εἶναι πλούσιος ἤττον ὑφ' ὑμῶν ἐλεοίμην. καὶ
 μαρτυρίαν μὲν οὐδεμίαν ἐνεβάλετο τούτων ὁ ταῦτ' εἶ-
 πεῖν ἀξιώσας, ψιλῶ δὲ λόγῳ χρησάμενος ὡς πιστευθη-
 σόμενος δι' ἐκείνων. καὶ ὅταν μὲν ἔρηται τις αὐτὸν εἰς
 τί τῶν ἐμῶν τοσαῦτα χρήματ' ἀνήλωκε, χρέα φησὶν
 ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκτετικέναι καὶ πένητα ἐνταυθὶ ζητεῖ ποι-
 εῖν· ὅταν δὲ βούληται, πλούσιον, ὡς ἔοικεν, εἶπερ γε
 καὶ τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀργύριον οἴκοι κατέλιπεν. ὡς
 δ' οὐκ ἀληθῆ λέγειν οἶόν τε αὐτὸν, ἀλλ' ἀδύνατόν τι
 55 γενέσθαι τούτων, ἐκ πολλῶν ῥάδιον μαθεῖν. εἰ μὲν
 γὰρ ὁ πατήρ ἠπίσκει τούτοις, δῆλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾶλλα
 ἐπέτρεπεν οὐτ' ἂν ταῦθ' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς
 ἔφραζε· μαρία γὰρ δεινὴ τὰ κεκρυμμένα εἶπειν, μηδὲ
 τῶν φανερῶν μέλλοντα ἐπιτροπους καταστήσειν. εἰ δ'
 ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν
 χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν.
 οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρί μου ταῦτα φυλάττειν ἔδωκεν,
 αὐτὴν δ' ἐκείνην ἐνὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναικ' 831
 ἔδωκεν· οὐ γὰρ ἔχει λόγον σώζειν μὲν τὰ χρήματα διὰ
 τῆς ἐμῆς μητρὸς ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπιστουμένων καὶ
 56 αὐτῆς καὶ τῶν χρημάτων κύριον ποιεῖν. ἐτι δὲ, τούτων
 εἴ τι ἦν ἀληθές, οἶεσθ' οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν δοθῆσαν
 ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅς τὴν μὲν προῖκα αὐτῆς ἤδη, τὰς
 ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς συνοικήσων αὐτῇ τὴν Φι-
 λωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρ' ἔγρημε· τετάρων δὲ
 ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς
 οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἠγείσθ' αὐτὸν καὶ ἐπιδραμεῖν,
 57 ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; ἢ τὴν μὲν
 φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ συνῆδσαν ὅτι
 κατελείφθη, μετὰ τῶν σινεπιτρόπων οὕτως αἰσχροῶς
 διήρπασεν, ὧν δ' οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυ-

ρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν χρήμαθ', ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, πάντα τούτοις παρέδωκεν, οὗτος δ', ἵν' ἦττον ἐλεηθῶ παρ' ὑμῖν, τούτοις τοῖς λόγοις χρήσεται.

58 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν· ἐν δὲ περὶ πάντων κεφάλαιον εἰπὼν πάσας αὐτοῦ διαλύσω τὰς ἀπολογίας. τούτῳ γὰρ ἐξῆν μηδὲν ἔχειν τούτων τῶν πραγμάτων μισθώσαντι τὸν οἶκον κατὰ τουτουσὶ τοὺς νόμους. λαβὲ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι.

NOMOI.

Κατὰ τούτους τοὺς νόμους Ἀντιδώρῳ μὲν ἐκ τριῶν ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐν ἑξ ἔτεσιν ἑξ τάλαντα 832 καὶ πλέον ἐκ τοῦ μισθωθῆναι παρεδόθη, καὶ ταῦθ' ὑμῶν τινὲς εἶδον· Θεογένης γὰρ ὁ Προβαλίσσιος, ὁ μισθωσάμενος αὐτοῦ τὸν οἶκον, ἐν τῇ ἀγορᾷ ταῦτα τὰ 59 χρήματα ἐξηρίθμησεν. ἐμοὶ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ἐν δέκα ἔτεσι πρὸς τὸν χρόνον τε καὶ τὴν ἐκείνου μίσθωσιν πλέον ἢ τριπλάσια κατὰ τὸ εἶκος προσῆκον γενέσθαι, τοῦτο διὰ τί οὐκ ἐποίησεν, ἐρωτᾷτ' αὐτόν. εἰ μὲν γὰρ φησι βέλτιον εἶναι μὴ μισθωθῆναι τὸν οἶκον, δειξάτω μὴ διπλάσια μηδὲ τριπλάσια μοι γεγεννημένα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα ἐμοὶ πάντα ἀποδομένα. εἰ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ἐμοὶ μὲν μηδ' ἑβδομήκοντα μναῖς παραδεδώκασιν, ὁ δὲ καὶ προσοφείλοντά με αὐτῷ ἀπέγραψε, πῶς ἀποδέξασθαι τι προσήκει τούτων λεγόντων; οὐδαμῶς δῆπουθεν.

60 Τοσαύτης τοίνυν οὐσίας μοι καταλειφθείσης ὄσσην ἑξ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ τοῦ τρίτου μέρους πρόσδοον

αὐτῆς φερούσης πεντήκοντα μναῖς, ἐξὸν τούτοις ἀπλη-
 στοτάτοις οὔσι χρημάτων, καὶ εἰ μὴ μισθοῦν τὸν οἶ-
 κον ἐβούλοντο, ἀπὸ μὲν τούτων τῶν προσιόντων,
 ἐῶντας ὥσπερ εἶχε κατὰ χώραν, ἡμᾶς τε τρέφειν καὶ
 τὰ πρὸς τὴν πόλιν διοικεῖν, καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν περιεγί-
 61 γνετο, ταῦτα προσπεριποιεῖν, τὴν δ' ἄλλην οὐσίαν
 ἐνεργὸν ποιήσασιν, οὔσαν ταύτης διπλασίαν, αὐτοῖς
 τε, εἰ χρημάτων ἐπεθύμουν, μέτρια ἐξ αὐτῶν λαβεῖν
 ἐμοί τε σὺν τοῖς ἀρχαίοις τὸν οἶκον ἐκ τῶν προσόδων
 μείζω ποιῆσαι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐποίησαν, ἀποδόμε-
 νοι δ' ἀλλήλοις τὰ πλείστου ἄξια τῶν ἀνδραπόδων, τὰ 833
 δὲ παντάπασιν ἀφανίσαντες, ἐμοῦ μὲν ἀνεῖλον καὶ τὴν
 ὑπάρχουσαν πρόσοδον, σφίσι δ' αὐτοῖς οὐ μικρὰν ἐκ
 62 τῶν ἐμῶν κατεσκευάσαντο. λαβόντες δὲ καὶ τᾶλλα
 αἰσχροῦς οὕτωσὶ πάντα, πλέον ἢ τὰ ἡμίση τῶν χρημά-
 των μηδὲ καταλειφθῆναι κοινῇ πάντες ἀμφισβητοῦ-
 σιν, ὡς πεντεταλάντου δὲ μόνου τῆς οὐσίας οὔσης ἐκ
 τοσαύτης τοὺς λόγους ἀπενηνόχασιν, οὐ πρόσοδον μὲν
 ἐξ αὐτῶν οὐκ ἀποφαίνοντες, τὰ δὲ κεφάλαια φανερὰ
 ἀποδεικνύντες, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα οὕτως ἀναιδῶς
 ἀνηλῶσθαι φάσκοντες. καὶ οὐδ' αἰσχύνονται ταῦτα
 63 τολμῶντες. καίτοι τί ποτ' ἂν ἔπαθον ὑπ' αὐτῶν, εἰ
 πλείω χρόνον ἐπετροπεύθην; οὐκ ἂν ἐχοιεν εἰπεῖν.
 ὅπου γὰρ δέκα ἐτῶν διαγενομένων παρὰ μὲν τῶν οὕτω
 μικρὰ κεκόμισμαι, τῷ δὲ καὶ προσοφείλων ἐγγέγραμ-
 μαι, πῶς οὐκ ἄξιον διαγανακτεῖν; δῆλον δὲ παντάπα-
 σιν· εἰ κατελείφθην μὲν ἐνιαύσιος, ἐξ ἔτη δὲ προσεπε-
 τροπεύθην ὑπ' αὐτῶν, οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ταῦτα παρ'
 αὐτῶν ἀπέλαβον. εἰ γὰρ ἐκεῖνα ἀνήλωται ὀρθῶς, οὐ-
 δὲν ἂν τῶν νῦν παραδοθέντων ἐξήρκεσεν εἰς ἕκτον
 ἔτος, ἀλλ' ἢ παρ' αὐτῶν ἂν με ἔτρεφον ἢ τῷ λιμῷ πε-
 64 ριεῖδον ἀπολόμενον. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἕτεροι

μὲν οἴκοι ταλαντιαῖοι καὶ διτάλαντοι καταλειφθέντες
 ἐκ τοῦ μισθωθῆναι διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι γεγόνα-
 σιν, ὥστε ἀξιοῦσθαι λειτουργεῖν, ὁ δ' ἐμὸς τριηραρχεῖν
 εἰθισμένος καὶ μεγάλας εἰσφορὰς εἰσφέρειν μηδὲ μι-
 κρὰς δυνήσεται διὰ τὰς τούτων ἀναισχυντίας; τίνας
 δ' οὔτοι λελοίπασιν ὑπερβολὰς εἰπεῖν; οἱ καὶ τὴν δια-
 θήκην ἠφανίκασιν ὡς λήσοντες, καὶ τὰς μὲν σφετέρας 834
 αὐτῶν οὐσίας ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν διωκήκασι, καὶ τὰρ-
 χαῖα τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῶν ἐμῶν πολλῶ μείζω πε-
 ποιήκασι, τῆς δ' ἐμῆς οὐσίας, ὥσπερ τὰ μέγιστα ὑφ'
 ἡμῶν ἀδικηθέντες, ὅλον τὸ κεφάλαιον ἀνηρήκασιν;
 65 καὶ ὑμεῖς μὲν οὐδὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ἀμαρτανόντων ὅταν
 τινὸς καταψηφίσησθε, οὐ πάντα τὰ ὄντα ἀφείλεσθε,
 ἀλλ' ἢ γυναικας ἢ παιδί' αὐτῶν ἐλεήσαντες μέρος τι
 κἀκείνοις ὑπελίπετε· οὔτοι δὲ τοσοῦτον διαφέρουσιν
 ὑμῶν ὥστε καὶ δωρεὰς παρ' ἡμῶν προσλαβόντες, ἵνα
 δικαίως ἐπιτροπεύσωσι, τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς ὑβρίκασι,
 καὶ οὐδ' ἠσχύνθησαν εἰ μὴ ἠλέησαν τὴν ἐμὴν ἀδελ-
 φήν, εἰ δυοῖν ταλάντοις ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀξιοθεῖσα
 μηδενὸς τεύξεται τῶν προσηκόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἔχθι-
 στοί τινες, ἀλλ' οὐ φίλοι καὶ συγγενεῖς καταλειφθέν-
 66 τες οὐδὲν τῆς οἰκειότητος ἐφρόντισαν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν
 ὁ πάντων ταλαιπωρότατος πρὸς ἀμφοτέρω ἀπορῶ,
 ταύτην θ' ὅπως ἐκδῶ καὶ τ' ἄλλ' ὀπόθεν διοικῶ. προσ-
 ἐπίκειται δ' ἡ πόλις ἀξιοῦσα εἰσφέρειν, δικαίως· οὐ-
 σίαν γὰρ ἱκανὴν πρὸς ταῦτα κατέλιπέ μοι ὁ πατήρ.
 τὰ δὲ χρήματα τὰ καταλειφθέντα οὔτοι πάντ' εἰλή-
 67 φασι. καὶ νῦν κομίσασθαι τὰ μαντοῦ ζητῶν εἰς κίν-
 δυνον κατέστηκα τὸν μέγιστον. ἂν γὰρ ἀποφύγη με
οὔτος, ὃ μὴ γένοιτο, τὴν ἐπωβελίαν ὀφλήσω μναῖς ἑκα-
 τόν. καὶ τούτῳ μὲν, εἰ ἂν καταψηφίσησθε, τιμητὸν,
 κούκ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμῶν ποιή-

σεται τὴν ἔκτισιν· ἐμοὶ δ' ἀτίμητον τοῦτ' ἔστιν, ὥστ' οὐ μόνον ἔσομαι τῶν πατρῶων ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡτιμωμένους, ἂν μὴ νῦν ὑμεῖς μ' ἐλεήσητε.

68 δέδμαι οὖν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ 835 ἀντιβολῶ, μνησθέντας καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ὄρκων, οὓς ὁμόσαντες δικάζετε, βοηθῆσαι ἡμῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ περὶ πλείονος τὰς τούτου δεήσεις ἢ τὰς ἡμετέρας ποιήσασθαι. δίκαιοι δ' ἔστ' ἐλεεῖν οὐ τοὺς ἀδίκους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τοὺς παραλόγως δυστυχοῦντας, οὐδὲ τοὺς ὁμῶς οὕτως τ' ἀλλότρια ἀποστεροῦντας, ἀλλ' ἡμᾶς τοὺς πολὺν χρόνον ὧν ὁ πατήρ ἡμῖν κατέλιπε στερομένους καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους καὶ νῦν

69 περὶ ἀτιμίας κινδυνεύοντας. μέγα δ' ἂν οἶμαι στενάξαι τὸν πατέρ' ἡμῶν, εἰ αἰσθοίτο τῶν προικῶν καὶ τῶν δωρεῶν ὧν αὐτὸς τούτοις ἔδωκεν, ὑπὲρ τούτων τῆς ἐπωβελίας τὸν αὐτοῦ υἱὸν ἐμὲ κινδυνεύοντα, καὶ ἄλλους μὲν τινὰς ἤδη τῶν πολιτῶν οὐ μόνον συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ φίλων ἀνδρῶν ἀποροῦντων θυγατέρας παρὰ σφῶν αὐτῶν ἐκδόντας, Ἄφοβον δὲ μηδ' ἦν ἔλαβε προικ' ἐθέλοντα ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτ' ἔτει δεκάτῳ. *Ἀμην*

XXVIII.

ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Β.

Πολλὰ καὶ μεγάλ' ἐψευσμένον πρὸς ὑμᾶς Ἄφοβου τοῦτ' αὐτὸν ἐλέγξει πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἠγανάκτησα τῶν ῥηθέντων. εἶπε γὰρ ὡς ὁ πάππος ὤφειλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατήρ οὐκ ἐβού- 836 λητο μισθωθῆναι τὸν οἶκον, ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ. καὶ τὴν μὲν πρόφασιν ποιεῖται ταύτην, ὡς δ' ὀφείλων ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδεμίαν παρέσχετο μαρτυρίαν·

ἀλλ' ὡς μὲν ᾤφλεν, ἐνεβάλετο τηρήσας τὴν τελευταίαν
 ἡμέραν, ταύτην δ' εἰς τὸν ὕστερον λόγον ὑπελίπετο
 2 ὡς διαβαλεῖν τὸ πρᾶγμα ἐξ αὐτῆς δυνησόμενος. εἰάν
 οὖν ἀναγνῶ, προσέχετ' αὐτῇ τὸν νοῦν· εὐρήσετε γὰρ
οὐχ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένην, ἀλλ' ὡς ᾤφλεν. τοῦτ'
 οὖν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ φρονεῖ μάλι-
 στα· ὃ καὶ ἡμεῖς ἀμφισβητοῦμεν. εἰ μὲν οὖν τότε' ἐξε-
 γένετο καὶ μὴ τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἐνηδρεύθημεν, παρε-
 σχόμεθ' ἂν μάρτυρας ὡς ἐξετίσθη τὰ χρήματα καὶ
 πάντ' αὐτῷ διελέλυτο τὰ πρὸς τὴν πόλιν· νῦν δὲ τε-
 κμηρίοις μεγάλοις ἐπιδείξομεν ὡς οὐτ' ᾤφειλεν οὐτ'
 ἦν κίνδυνος οὐδεὶς ἡμῖν φανερὰ κεκτημένοις τὰ ὄντα.
 3 πρῶτον μὲν γὰρ Δημοχάρης, ἔχων ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς
 μητρὸς, θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέκρυπται τὴν
 οὐσίαν, ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ καὶ τὰς ἄλλας λει-
 τουργίας λειτουργεῖ καὶ οὐδὲν τῶν τοιούτων δέδοικεν.
 ἔπειτ' αὐτὸς ὁ πατὴρ τὴν τ' ἄλλην οὐσίαν καὶ τέτταρα
 τάλαντα καὶ τρισχιλίας φανερὰς ἐποίησεν, ἃς οὔτοι
 γραφῆναι τε ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς
 4 κατ' ἀλλήλων καταμαρτυροῦσιν. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἄφο-
 βος μετὰ τῶν συνεπιτρόπων τῇ πόλει τὸ πλῆθος τῶν
 καταλειφθέντων χρημάτων ἐμφανὲς ἐποίησεν, ἠγε-
 μόνα με τῆς συμμορίας καταστήσας οὐκ ἐπὶ μικροῖς τι-
 μήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ τηλικούτοις ὥστε κατὰ τὰς πέντε 837
 καὶ εἴκοσι μναῖς πεντακοσίας εἰσφέρειν. καίτοι εἴ τι
 τούτων ἦν ἀληθές, οὐδὲν ἂν αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ
 πάντ' ἂν ἠύλαβήθη. νῦν δὲ καὶ Δημοχάρης καὶ ὁ πα-
 τὴρ καὶ αὐτοὶ οὔτοι φαίνονται φανερὰ ποιοῦντες, καὶ
 οὐδένα τοιοῦτον κίνδυνον δεδιότες.

5 Πάντων δ' ἀτοπώτατόν ἐστι, λέγοντας ὡς ὁ πα-
 τὴρ οὐκ εἶα μισθοῦν τὸν οἶκον τὴν μὲν διαθήκην μη-
 δαμοῦ ταύτην ἀποφαίνειν, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι τὰ κριβές,

- τηλικαύτην δ' ἀνελόντας μαρτυρίαν οὕτως οἴεσθαι δεῖν εἰκῆ πιστεῦεσθαι παρ' ὑμῖν. ἀλλ' ἐχοῖν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, εἰσκαλέσαντας μάρτυρας πολλοὺς παρασημήνασθαι κελεύσαι τὰς διαθήκας, ἵν' εἴ τι ἐγίγνετο ἀμφισβητήσιμον, ἦν εἰς τὰ γράμματα ταῦτ' ἐπανελεθεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντων εὐρεῖν.
- 6 νῦν δ' ἕτερα μὲν παρασημήνασθαι ἤξιωσαν, ἐν οἷς πολλὰ τῶν καταλειπομένων οὐκ ἐγέγραπτο, ὑπομνήματα δ' ἦν· αὐτὴν δὲ τὴν διαθήκην, δι' ἧς τούτων ὧν ἐσημήναντο γραμμάτων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων χρημάτων ἐγίγνοντο κύριοι, καὶ τοῦ μὴ μισθοῦν τὸν οἶκον τῆς αἰτίας ἀπελέλυτο, ταύτην δ' οὐκ ἐσημήναντο, οὐδ' αὐτὴν ἀπέδοσαν. ἄξιόν γε πιστεῦειν αὐτοῖς ὅ τι ἂν περὶ τούτων λέγωσιν.
- 7 Ἄλλ' ἐγὼ οὐκ οἶδ' ὅ τι τοῦτ' ἔστιν. οὐκ εἶα μισθοῦν τὸν οἶκον οὐδ' ἐμφανῆ τὰ χρήματα ποιεῖν ὁ πατήρ. πότερον ἐμοὶ ἢ τῇ πόλει; φαίνεσθε γὰρ τοῦναντίον ἐκείνῃ μὲν φανερὰ ποιήσαντες, ἐμοὶ δὲ παντάπασι ἀφανῆ πεποιηκότες, καὶ οὐδὲ ταῦτα ἀποφαίνοντες ἐξ ὧν τιμησάμενοι τὰς εἰσφορὰς εἰσεφέρετε. δεῖξάτε γὰρ ταύτην τὴν οὐσίαν, τίς ἦν καὶ ποῦ παρῆδοτέ 838
- 8 μοι καὶ τίνος ἐναντίον. τὰ μὲν γὰρ δύο τάλαντα καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς ἀπὸ τῶν τεττάρων ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐλάβετε, ὥστ' οὐδὲ ταύτας ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐτιμήσασθε· ὑμετέρας γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. ἀλλὰ μὴν ἕκ γε τῆς οἰκίας καὶ τῶν τεττάρων καὶ δέκα ἀνδραπόδων καὶ τῶν τριάκοντα μνῶν, ἃ μοι παρεδώκατε, τὴν εἰσφορὰν οὐχ οἶόν τε γενέσθαι τοσαύτην ὅσην ὑμεῖς συνετάξασθε πρὸς τὴν 9 συμμορίαν, ἀλλ' ἀνάγκη μεγάλη τὰ καταλειφθέντα, πολλῶ πλείον' ὄντα τούτων, πάνθ' ὑμᾶς ἔχειν ἔστιν, ἃ φανερωῶς ὅτι διηρηπάκατε ἐξελεγχόμενοι τοιαῦτα πλίτ-

τεσθαι τολμᾶτε. καὶ τοτὲ μὲν εἰς ἀλλήλους ἀναφέρετε, πάλιν δ' εἰληφέναι κατ' ἀλλήλων μαρτυρεῖτε. φάσκοντες δ' οὐ πολλὰ λαβεῖν μεγάλων ἀναλωμάτων λόγους
 10 ἀπενηνόχατε. πάντες δὲ κοινῇ με ἐπιτροπεύσαντες ἰδίᾳ μετὰ ταῦτα ἕκαστοι μηχανᾶσθε. καὶ τὴν μὲν διαθήκην ἠφανίκατε, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι περὶ πάντων τὴν ἀλήθειαν, φαίνεσθε δ' οὐδέποτε ταῦτὰ περὶ ἀλλήλων λέγοντες.

Λαβὲ δὴ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς πάσας ἐφεξῆς, ἵνα μνησθέντες καὶ τῶν μεμαρτυρημένων καὶ τῶν εἰρημύμων ἀκριβέστερον διαγιγνώσκωσι περὶ αὐτῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ταῦθ' οὗτοι πρὸς πεντεκαίδεκα καταλάντους οἴκους συνειμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ· μνῶν δ' οὐδ' ἑβδομήκοντα ἀξίαν μοι παραδεδῶκασι τὴν οὐσίαν τρεῖς ὄντες. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

839

Ταύτην τὴν προῖκα, ἣν οἱ τε ἐπίτροποι καταμαρτυροῦσιν αὐτὸν λαβεῖν, ἄλλοι τε πρὸς οὓς ἔχειν ὠμολόγησε, ταύτην οὔτε αὐτὴν οὔτε τὸν σῆτον ἀποδέδωκεν. λαβὲ τὰς ἄλλας καὶ ἀναγίνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Δύο ἔτη τὸ ἐργαστήριον διοικήσας Θηριπίδη μὲν ἀποδέδωκε τὴν μίσθωσιν· ἐμοὶ δὲ, δυοῖν ἐτοῖν λαβῶν τὴν πρόσοδον, τριάκοντα μνᾶς, οὔτε αὐτὰς οὔτε τὸ ἔργον ἀποδέδωκεν. λαβὲ ἑτέραν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταῦτα τὰνδράποδα ὡς αὐτὸν λαβῶν οὔτος, καὶ τᾶλλα τὰ μετὰ τούτων ὑποτεθέντα ἡμῖν, ἀνάλωμα μὲν εἰς αὐτὰ τοσοῦτο λελόγισται, λῆμμα δ' ἀπ' αὐτῶν οὐδ'

ὅτι οὖν, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠφάνικεν, οἱ δώδεκα μναῖς ἀτελεῖς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ προσέφερον. λέγ' ἑτέραν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

13 Τοῦτον τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν σίδηρον πεπρακῶς οὐδὲ καταλειφθῆναί φησιν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν τιμὴν ἀποστερεῖ με, μάλιστα τάλαντον καὶ δισχιλίας. λέγε ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ταῦθ' οὗτος τρία τάλαντα καὶ χιλίας ἔχει χωρὶς τῶν ἄλλων, τοῦ μὲν ἀρχαίου τρία τάλαντα, ἃ εἶληφε· σὺν δὲ τοῖς ἔργοις, ἂν ἐπὶ δραχμῇ τις τιτῆ μόνον, πλέον ἢ δέκα τάλαντα ἔχει. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 Ταῦθ' οὗτοι γραφῆναι μὲν ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων μαρτυροῦσιν. οὗτος δὲ καὶ μεταπεμφθῆναι φάσκων ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλθῶν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσελθεῖν μὲν οὐ φησιν ὡς 840 τὸν μεταπεμψάμενον, οὐδ' ὁμολογῆσαι περὶ τούτων οὐδὲν, Δημοφῶντος δ' ἀκοῦσαι γραμματεῖον ἀναγιγνώσκοντος καὶ Θηριππίδου λέγοντος ὡς ἐκεῖνος ταῦτα διέθετο, καὶ προεισεληλυθὼς καὶ ἅπαντα διωμολογημένος πρὸς τὸν πατέρα, ὅσαπερ ἐκεῖνος γράψας κατέλιπεν. 15 ὁ γὰρ πατήρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὡς ἤσθητο τὴν νόσον οὐκ ἀποφευξόμενος, συγκαλέσας τούτους τρεῖς ὄντας, καὶ συμπαρακαθιστάμενος Δήμωνα τὸν ἀδελφὸν, τὰ σώματα ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνέθηκε παρακαταθήκην ἐπονομάζων, τὴν μὲν ἀδελφὴν Δημοφῶντι καὶ δύο τάλαντα προῖκα διδοὺς εὐθύς, καὶ γυναῖκ' αὐτῷ ταύτην ἐγγυῶν, ἐμὲ δὲ πᾶσι κοινῇ μετὰ τῶν χρημάτων παρακατατιθέμενος, καὶ ἐπισκῆπτων

- μισθῶσαι τε τὸν οἶκον καὶ συνδιασῶσαι μοι τὴν οὐ-
 16 σίαν, διδοὺς ἅμα τε Θηριππίδη τὰς ἑβδομήκοντα μναῖς,
 καὶ τούτῳ τὴν τ' ἔμην μητέρα ἐγγυῶν ἐπὶ ταῖς ὀγδοή-
 κοντα μναῖς, καὶ μὲ εἰς τὰ τούτου γόνατα τιθεῖς· ὧν
 οὗτος ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος οὐδένα λόγον
 ἐποίησατο, κύριος τῶν ἐμῶν γενόμενος ἐπὶ τούτοις,
 ἀλλὰ τὰ χρήματά με πάντα ἀπεστερηκῶς μετὰ τῶν
 συνεπιτρόπων ἐλεείσθαι νῦν ὑφ' ὑμῶν ἀξιώσει, μνῶν
 οὐδ' ἑβδομήκοντα ἄξια τρίτος αὐτὸς ἀποδεδωκῶς, εἶτα
 17 καὶ τούτοις αὐτοῖς πάλιν ἐπιβεβουλευκῶς. ὥς γὰρ τὰς
δίκας ταύτας ἔμελλον εἰσιέναι κατ' αὐτῶν, ἀντίδοσιν
 ἐπ' ἐμὲ παρεσκεύασαν, ἵν' εἰ μὲν ἀντιδοίην, μὴ ἐξείη
 μοι πρὸς αὐτοὺς ἀντιδικεῖν ὡς καὶ τῶν δικῶν τούτων
 τοῦ ἀντιδόντος γιγνομένων, εἰ δὲ μηδὲν τούτων ποι- 841
 οίην, ἵν' ἐκ βραχείας οὐσίας λειτουργῶν παντάπασιν
 ἀναιρεθείην. καὶ τοῦτ' αὐτοῖς ὑπηρέτησε Θρασύλοχος
 ὁ Ἀναγυράσιος· ὧ τούτων οὐδὲν ἐνθυμηθεῖς ἀντέ-
δωκα μὲν, ἀπέκλεισα δὲ ὡς διαδικασίας τευξόμενος·
 οὐ τυχῶν δὲ ταύτης, τῶν χρόνων ὑπογύων ὄντων, ἵνα
 μὴ στερηθῶ τῶν δικῶν, ἀπέτισα τὴν λειτουργίαν ὑπο-
 θεῖς τὴν οἰκίαν καὶ τὰ μαυτοῦ πάντα, βουλόμενος εἰς
 ὑμᾶς εἰσελθεῖν τὰς πρὸς τουτουσὶ δίκας.
- 18 Ἄρ' οὐ μεγάλα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἠδίκημαι, μεγάλα δ',
 ὅτι δίκην ζητῶ λαβεῖν, νῦν ὑπ' αὐτῶν βλάπτομαι; τίς
 δ' οὐκ ἂν ὑμῶν τούτῳ μὲν φθονήσειε δικαίως, ἡμᾶς
 δ' ἐλεήσειεν, ὁρῶν τῷ μὲν πρὸς τῇ οὐσίᾳ τῇ παραδο-
 θεῖσῃ πλεῖν ἢ δέκα ταλάντων τὴν ἔμην τοσαύτην οὐ-
 σαν προσγεγεννημένην, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνου τῶν πα-
 τρώων διημαρτηκότας, ἀλλὰ καὶ τῶν νῦν παραδοθέν-
 των διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπεστερημένους; ποῖ δ'
 ἂν τραποίμεθα, εἴ τι ἄλλο ψηφίσαισθ' ὑμεῖς περὶ αὐ-
 τῶν; εἰς τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν; ἀλλὰ τῶν

ὑποθεμένων ἐστίν. ἀλλ' εἰς τὰ περιόντ' αὐτῶν; ἀλλὰ
 19 τούτου γίνγεται, τὴν ἐπαβελίαν ἐὰν ὄφλωμεν. μηδα-
 μῶς, ὧς ἄνδρες δικασταὶ, γένησθε ἡμῖν τοσοῦτων αἰτιοι
 κακῶν· μηδὲ τὴν μητέρα καμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀνά-
 ξια παθόντας περιύδητε, οὓς ὁ πατήρ οὐκ ἐπὶ ταύταις
 ταῖς ἐλπίσι κατέλιπεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ὡς Δημοφῶντι
 συνοικήσουσαν ἐπὶ δυοῖν ταλάντοις προικί, τὴν δ' ἐπὶ
 ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ τῷ σχετικωτάτῳ πάντων ἀν- 842
 θρώπων, ἐμὲ δ' ὑμῖν διάδοχον ἀνθ' αὐτοῦ τῶν λει-
 20 τουργιωῶν ἐσόμενον. βοηθήσατε οὖν ἡμῖν, βοηθήσατε,
 καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ ἡμῶν καὶ
 τοῦ πατρὸς τοῦ τετελευτηκότος. σώσατε, ἐλεήσατε,
 ἐπειδὴ με οὗτοι συγγενεῖς ὄντες οὐκ ἠλέησαν. εἰς ὑμᾶς
 καταπεφεύγαμεν. ἰκετεύω, ἀντιβολῶ πρὸς παίδων,
 πρὸς γυναικῶν, πρὸς τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. οὕτως
 ὄναισθε τούτων, μὴ περιύδητέ με, μηδὲ ποιήσητε τὴν
 μητέρα καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐλπίδων εἰς τὸν βίον στερη-
 21 θεῖσαν ἀνάξιον αὐτῆς τι παθεῖν· ἢ νῦν μὲν οἶεται τυ-
 χόντα με τῶν δικαίων παρ' ὑμῖν ὑποδέξεσθαι καὶ τὴν
 ἀδελφὴν ἐκδώσειν· εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι γνώσεσθε, ὃ μὴ
 γένοιτο, τίνα οἶεσθε αὐτὴν ψυχὴν ἔξειν, ὅταν ἐμὲ μὲν
 ἴδη μὴ μόνον τῶν πατρῶων ἀπεστερημένον, ἀλλὰ καὶ
 πρὸς ἠτιμωμένον, περὶ δὲ τῆς ἀδελφῆς μηδ' ἐλπίδα
 ἔχουσαν ὡς τεύξεταί τινος τῶν προσηκόντων διὰ τὴν
 22 ἐσομένην ἀπορίαν; οὐκ ἄξιός, ὧς ἄνδρες δικασταὶ, οὗτ'
 ἐγὼ δίκης ἐν ὑμῖν μὴ τυχεῖν, οὗθ' οὗτος τοσαῦτα χροῆ-
 ματ' ἀδίκως κατασχεῖν. ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ καὶ μήπω πεί-
 ραν εἰλήφατε, ποῖός τις ἂν εἰς ὑμᾶς εἶην, ἐλπίζειν
 προσήκει μὴ χεῖρω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι. τούτου δὲ πεί-
 ραν ἔχετε, καὶ σαφῶς ἴστε ὅτι πολλὴν οὐσίαν παραλα-
 βῶν οὐ μόνου οὐδὲν πεφιλοτίμηται πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ
 23 καὶ τὰλλότρια ἀποστερωῶν ἀποδέδεικται. ταῦτ' οὖν

σκοποῦντες καὶ τᾶλλα μνησθέντες, ἢ δίκαιόν ἐστι, ταύτη διαψηφίσασθε. πίστεις δ' ἔχεθ' ἱκανὰς ἐκ μαρτύρων, ἐκ τεκμηρίων, ἐκ τῶν εἰκότων, ἐξ ὧν οὔτοι λα- 843
 24 βεῖν ὁμολογοῦντες ἄθρόα τὰ μὰ ταῦτ' ἀνηλωκέναι φασὶν οὐκ ἀνηλωκότες, ἀλλ' αὐτοὶ πάντ' ἔχοντες. ὧν ἐνθυμουμένους χρῆ ποιήσασθαί τινα ἡμῶν πρόνοιαν, εἰδότας ὅτι ἐγὼ μὲν τὰ μαντοῦ δι' ὑμῶν κοιμισάμενος εἰκότως λειτουργεῖν ἐθελήσω, χάριτας ὀφείλων ὅτι μοι δικαίως ἀπέδοτε τὴν οὐσίαν. οὗτος δ', ἐὰν αὐτὸν ποιήσῃτε τῶν ἐμῶν κύριον, οὐδὲν ποιήσει τοιοῦτον. μὴ γὰρ οἶεσθε αὐτὸν, ὑπὲρ ὧν ἡρνηται μὴ λαβεῖν, ὑπὲρ τούτων ὑμῖν λειτουργεῖν ἐθελήσειν, ἀλλ' ἀποκρούεσθαι μᾶλλον, ἵνα δικαίως ἀποπεφευγέναι δοκῇ.

XXIX.

ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Κρινόμενος τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ἐξήτει παρὰ Δημοσθένους Μιλύαν εἰς βάσανον, εἰδὼς οὐ δοθησόμενον. οὐ γὰρ ἐδίδου Δημοσθένης, φάσκων οὐκ οἰκέτην, ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι τὸν Μιλύαν, ἐλευθερωθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἐτελεύτα, καὶ εἰς τούτου πίστιν ἄλλα τε παρεχόμενος καὶ δὴ καὶ μαρτυρίαν Φάνου, ὡς ἐμαρτύρησε πρὸς τοὺς δικαστὰς, φάσκων ὁμολογηκέναι Ἄφοβον ἐπὶ τοῦ διαιτητοῦ ἐλεύθερον εἶναι Μιλύαν. ἀλοὺς δὴ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ψευδομαρτυριῶν Φάνου δικάζεται, ὑπὲρ οὗ τούτου τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης λέγει, καὶ τάληθῆ φάσκων αὐτὸν μεμαρτυρηκέναι, καὶ πρὸς τούτῳ δεικνὺς ὡς οὐδὲν ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας Ἄφο- 844
 βος ἐβλάβη, ἀλλὰ δι' ἑτέρους ἦλω μάρτυρας, οἷς οὐκ ἐπισκηψάμενος δῆλός ἐστιν ἡδικηκώς.

Εἰ μὴ πρότερόν μοι δίκης γενομένης πρὸς Ἄφο-

βου, ὡς ἄνδρες δικασταί, συνήθειν πολλῶν τούτων μείζω καὶ δεινότερ' αὐτοῦ ψευσαμένου ῥαδίως ἐξελέγξας διὰ τὴν περιφάνειαν τῶν ἀδικημάτων, θαυμασίως ἂν ὡς ἠύλαβούμην μὴ καὶ νῦν οὐ δυνηθῶ δεῖξαι πῆ παρακρούεται ποθ' ἕκαστα ὑμᾶς αὐτῶν. νῦν δὲ σὺν θεοῖς εἰπεῖν, ἄπερ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθ' ἡμῶν ἀκροῶται, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μηδὲν ἥττον ὑμᾶς τὴν ἀναίδειαν τὴν τούτου γνώσεσθαι τῶν πρότερον δικασάντων. καὶ ταῦτ' εἰ μὲν ἐδεῖτο λόγου τινὸς ἢ ποικιλίας, ἔγωγε κατώκνου ἂν τὴν ἑμαυτοῦ καταμεμφόμενος ἡλικίαν· νῦν δ' ἀπλῶς δεῖ διδάξαι καὶ διηγῆσασθαι τὰ τούτῳ πεπραγμένα περὶ ἡμῶν. ἐκ δὲ τούτων οἶμαι πᾶσιν ὑμῖν εἴγνωστον ἔσεσθαι πότερός ποθ' ἡμῶν ἔσθ' ὁ πονηρός.

- 2 Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὴν δίκην οὗτος εἴληχε ταύτην οὐχὶ τῷ τὰ ψευδῆ τιν' αὐτοῦ καταμεμαρτυρηκέναι ἐξελέγξειν πιστεύων, ἀλλ' ἠγούμενος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ τιμήματος τῆς δίκης, ἣν ὠφλεν, ἐμοὶ μὲν ἂν γενέσθαι ⁸⁴⁵ τινὰ φθόνον, αὐτῷ δ' ἔλεον. καὶ διὰ ταῦτα περὶ τῆς γεγενημένης δίκης νῦν ἀπολογεῖται, περὶ ἧς τότε οὐδὲν ἔσχε δίκαιον εἰπεῖν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἐπεπράγμην τοῦτον τὴν δίκην ἢ μηδὲν ἠθέλον μέτριον συγχωρεῖν, ἠδίκουν μὲν οὐδ' ἂν οὕτως, τὰ παρ' ὑμῖν γνωσθέντα πραττόμενος αὐτὸν, ὅμως δ' ἂν εἶχέ τις εἰπεῖν ὡς λίαν ὠμῶς καὶ πικρῶς ὄντα συγγενῆ τοῦ-
- 3 τον ἐκ τῆς οὐσίας ἀπάσης ἐκβέβληκα. νῦν δὲ τοῦναντίου ἐστίν. οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπάντων μετὰ τῶν συνεπιτρόπων ἀπεστέρηκε, καὶ οὐδ' ἐν ὑμῖν φανερωῶς ἐξελεγχθεὶς οἶεται δεῖν οὐδὲν τῶν μετρίων ποιεῖν, ἀλλὰ διασκευασάμενος τὴν οὐσίαν, καὶ παραδοὺς τὴν μὲν συνοικίαν Αἰσίῳ, τὸν δ' ἄγρὸν Ὀνήτορι, πρὸς μὲν ἐκείνους δίκην καὶ πράγματ' ἔχειν ἐμὲ πεποιήκεν, ἐκ δὲ τῆς οἰκίας αὐτὸς τὰ σκευῆ λαβὼν καὶ τὰνδρόποδα

ἐξαγαγὼν καὶ τὸν λάκκον συντρίψας καὶ τὰ θυρώματα ἀποσπάσας καὶ μόνον οὐκ αὐτὴν τὴν οἰκίαν ἐμπρήσας Μέγαράδ' ἐξώκηκε κακεῖ μετοίκιον τέθεικεν. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον διὰ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦτον μισήσαιτε ἢ ἐμοῦ τινα ἀνεπιείκειαν καταγνοίητε.

- 4 Περὶ μὲν οὖν τῆς αἰσχροκερδίας τῆς τούτου καὶ μιαρίας ὕστερόν μοι δοκεῖ διεξελθεῖν πρὸς ὑμᾶς. καὶ νῦν δ' ὡς ἐν κεφαλαίοις ἀκηκόατε· περὶ δὲ τῶν μεμαρτυρημένων, ὡς ἔστιν ἀληθῆ, περὶ ὧν περ οἴσεται τὴν ψῆφον, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. δέομαι δ' ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, δικαίαν δέησιν, ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι. τοῦτο δ' ἔστι καὶ ὑπὲρ 846 ὑμῶν ὁμοίως· ὅσῳ γὰρ ἂν ἀκριβέστερον τὰ πεπραγμένα μάθητε, τοσούτῳ δικαιότεραν καὶ εὐορκοτέραν
- 5 θήσεσθε τὴν ψῆφον περὶ αὐτῶν. ἐπιδείξω δὲ τοῦτον οὐ μόνον ὡμολογηκότα εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ φανερόν τοῦτ' ἔργῳ πεποιηκότα, καὶ πρὸς τούτοις ἐκ βασιάνου περὶ αὐτῶν πεφευγότα τοῦτου τοὺς ἀκριβεστάτους ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἐθελήσαντ' ἐκ τούτων ἐπιδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον καὶ διακλέπτοντα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων, οὕτω μεγάλοις καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις ὥσθ' ὑμᾶς πάντας εἴσεσθαι σαφῶς ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀληθῆ λέγομεν, οὗτος δ' οὐδὲν ὑγιὲς εἴρηκεν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν ὅθεν καὶ ὑμεῖς ῥᾶσ' ἂν μάθοιτε καὶ γὰρ τάχιστ' ἂν διδάξαιμι.
- 6 Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, Δημοφῶντι καὶ Θηριπίδῃ καὶ τούτῳ δίκας ἔλαχον ἐπιτροπῆς ἀποστερηθεῖς ἀπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς τοῦτον πρῶτον ἐπέδειξα σαφῶς τοῖς δικάζουσιν, ὥσπερ ὑμῖν ἐπιδείξω, πάνθ' ὅσα ἡμῖν κατελείφθη χοήματα ἀπεστερηκότα τοῦτου μετ' ἐκείνων, οὐ καταψευ-

7 δομαρτυρησάμενος. τεκμήριον δὲ μέγιστον· μαρτυριῶν γὰρ πλέον ἢ πάνυ πολλῶν τῶν ἀπασῶν ἀναγνωσθεισῶν ἐπὶ τῇ δίκῃ, καὶ τούτων τῶν μὲν ὡς ἔδοσαν τι τούτῳ τῶν ἐμῶν καταμαρτυρουσῶν, τῶν δ' ὡς παρήσαν κομιζομένῳ, τῶν δ' ὡς προιάμενοι παρὰ τούτου τούτῳ τὰς τιμὰς διέλυσαν, οὐδ' ἤ τιμι τούτων τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκήψατο, οὐδὲ τετόλμηκε διώκειν ἀλλ' ἢ ταύτην μίαν οὔσαν, ἐν ἣ δραχμὴν οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι
 8 μεμαρτυρημένην. καίτοι τό γε τίμημα τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερήμην, οὐκ ἐκ ταύτης συντιθεῖς ἐλογιζόμην τοσοῦτον (οὐ γὰρ ἔνεστ' ἀργύριον), ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καθ' ἕκαστα τιθεῖς, αἷς οὗτος οὐκ ἐπεσκήψατο. ὅθεν οἱ τότε ἀκούσαντες οὐ μόνον αὐτοῦ κατέγνωσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐτίμησαν. τίνος οὖν ἕνεκ' ἐκείνας μὲν εἶασε, τῆδε δὲ ἐπεσκήψατο; ἐγὼ καὶ τοῦτο
 9 διδάξω. τῶν μαρτυριῶν ὅσαι μὲν αὐτοῦ χρήματ' ἔχειν κατεμαρτύρουν, ἥδει σαφῶς ὅτι τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐξελεγχθήσεται ταῦτ' ἔχων, ὅσῳ πλείων λόγος δοθήσεται καθ' ἓν περὶ ἐκάστου. τοῦτο δ' ἐμελλεν ἐν τῇ τῶν ψευδομαρτυριῶν ἔσεσθαι κρίσει· ὁ γὰρ τότε ἐν μικρῷ μέρει τινὶ τοῦ παντὸς ὕδατος μετὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσαμεν, νῦν πρὸς ἅπαν τὸ ὕδωρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ διδά-
 10 ξειν ἐμέλλομεν. ἀποκρίσει δ' ἐπισκηψάμενος ἐνόμιζεν, ὡσπερ τότε ὠμολόγησεν, οὕτω πάλιν ἔξαρονος γενέσθαι ταῦτα ἐφ' ἑαυτῷ γενήσεσθαι. διὰ ταῦτα τήνδε διώκει. βούλομαι δὴ ταύτην, ὡς ἔστιν ἀληθῆς, ἐπιδειξαι σαφῶς πᾶσιν ὑμῖν, οὐκ ἐξ εἰκότων οὐδὲ λόγων πρὸς τὸ παρὸν μεμηχανημένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν δόξοντος, ὡς ἐγὼ νομίζω, δικαίου. σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες.

11 Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς ἐν τῷ γραμματεῖῳ γεγραμμένης εἰδὼς ὄντα μοι τὸν

ἀγῶνα, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμᾶς οἴσοντας ἐπιστάμενος, ᾗθῆην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρότερον ἢ τοῦτου προκαλούμενος ἐλέγξαι. καὶ τί ποιῶ; παρα- 8+8
δοῦναι παῖδα ἥθελον αὐτῷ γράμματ' ἐπιστάμενον βασανίζειν. ὃς παρῆν ὅθ' ὠμολόγει ταυτ' οὗτος, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἔγραφεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν κελευσθεὶς κατοτεχνεῖν, οὐδὲ τὸ μὲν γράφειν, τὸ δ' ἀφαιρεῖν ὧν οὗτος εἰρήκει περὶ τούτων, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπὲρ τοῦ πάντ'
12 ἀληθῆ καὶ τὰ τούτῳ ρηθέντα γράψαι. καίτοι τί κάλλιον ἦν τοῦ τὸν παῖδα στρεβλοῦντα ἐλέγξαι ψευδομένους ἡμᾶς; ἀλλὰ συνήδει πάντων μάλιστα' ἀνθρώπων ὅτι τάληθῆ μεμαρτύρηται· διόπερ ἔφευγε τὴν βάσανον. ἀλλὰ μὴν οὐχ εἷς οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν, οὐδ' ὑπὸ μάλης ἢ πρόκλησις γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέση πολλῶν παρόντων. καὶ μοι κάλει τούτων τοὺς μάρ-
τυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

13 Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστι σοφιστῆς καὶ σφόδρ' ἐκὼν τὰ δίκαι' ἀγνοεῖν προσποιούμενος ὥστε ψευδομαρτυριῶν διώκων, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμῶν μελλόντων οἴσειν καὶ ὁμωμοκότων, περὶ τῆς μαρτυρίας μὲν ἔφευγε τὴν βάσανον, περὶ οὗ μάλιστα προσῆκεν αὐτῷ τὸν λόγον ποιεῖσθαι, περὶ δ' ἄλλων φησὶν ἐξαι-
14 τεῖν, ψευδόμενος. καίτοι πῶς οὐχ ὑπερφυῆς αὐτὸν μὲν δεινὰ πεπονθέναι φάσκειν, εἰ τὸν ἐλεύθερον ἐξαιτωῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω, μὴ παρέλαβε, τοὺς δὲ μάρτυρας οὐ δεινὰ πάσχειν νομίζειν, τὸν ὁμολογουμένως δοῦλον περὶ ὧν ἐμαρτύρησαν ἐκδιδόντος, οὐκ ἐθέλοντος τούτου παραλαβεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὡς περὶ μὲν τινῶν ὧν αὐτὸς βούλεται σαφῆς ἢ βάσανος, περὶ δ' αὖ τινῶν οὐ σαφῆς.

- 15 Ἐπι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ταύτην τὴν μαρ- 849
 τυρίαν ἐμαρτύρησεν ὁ ἀδελφὸς ὁ τούτου πρῶτος Αἴ-
 σιος, ὃς νῦν μὲν ἕξαρονός ἐστι τούτῳ συναγωνιζόμενος,
 τότε δ' ἐμαρτύρησε ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, οὔτ' ἐπιορ-
 κεῖν οὔτ' εὐθύς παραχρηῖμα δίκην ὀφλισκάνειν βουλό-
 μενος. ὃν οὐκ ἂν δήπου, ψευδῆ μαρτυρίαν εἰ παρε-
 σκευαζόμεν, ἐνέγραψα ἂν εἰς τοὺς μάρτυρας, ὁρῶν
 μὲν Ἀφόβῳ χρώμενον μάλιστ' ἀνθρώπων ἀπάντων.
 εἰδὼς δὲ συνεροῦντ' αὐτῷ τὴν δίκην, ἔτι δ' ἔμαντοῦ
 ὄντ' ἀντίδικον· οὐ γὰρ ἔχει λόγον τὸν ἑαυτοῦ διάφο-
 ρον καὶ τούτου ἀδελφὸν μὴ ἀληθινῆς μαρτυρίας ἐγ-
 16 γράψαι μάρτυρα. τούτων τοίνυν εἰσὶ μὲν πολλοὶ μάρ-
 τυρες, ἔτι δ' οὐκ ἐλάττω τεκμήρια τῶν μαρτύρων.
 πρῶτον μὲν γὰρ, εἶπερ ὡς ἀληθῶς ταῦτα μὴ ἐμαρτύ-
 ρησεν, οὐκ ἂν νῦν ἕξαρονος ἦν, ἀλλὰ τότε εὐθύς ἐπὶ
 τοῦ δικαστηρίου τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης,
 ἠνίκα μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἢ νῦν ὠφέλει. δεύτερον δ' οὐκ
 ἂν ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ δίκην ἂν μοι βλάβης ἔλαχεν, εἰ
 ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποιοῦν κατὰ τὰδελ-
 17 φοῦ οὐ προσῆκον, ἐν ἧ καὶ περὶ χρημάτων καὶ περὶ ἀτι-
 μίας ἀνθρώποι κινδυνεύουσιν. ἔτι δὲ τὸ πρῶγμ' ἂν
 ἐξελέγξαι ζητῶν ἐξήτησεν ἂν με τὸν παῖδα τὸν γρά-
 φοντα τὰς μαρτυρίας, ἵν' εἰ μὴ παρεδίδουν, μηδὲν δί-
 καιον λέγειν ἐδόκουν. νῦν δὲ τοσοῦτο τοῦ ποιῆσαι τι
 τούτων ἐδέησεν ὥστ' οὐδ' ἔμοῦ παραδιδόντος, ἐπειδὴ
 ταῦτ' ἕξαρονος ἐγένεθ', οὔτος παραλαβεῖν ἠθέλησεν,
 ἀλλ' ὁμοίως φαίνονται καὶ περὶ τούτων φεύγοντες τὰς
 18 βασάνους. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τε τοῖς 850
 μάρτυσι μεμαρτυρηκῶς Αἴσιος οὐκ ἠρνήθη ταῦτα ἐπὶ
 τοῦ δικαστηρίου τούτῳ παρεστῆκῶς τῆς μαρτυρίας
 ἀναγιγνωσκομένης, ἔμοῦ τ' ἐκδιδόντος τὸν παῖδα περὶ
 ἀπάντων τούτων βασανίζειν αὐτοῖς οὐκ ἠθέλησε πα-

ραλαβεῖν, καθ' ἕκαστον ὑμῖν παρεξομαι τοὺς μάρτυρας. καί μοι κάλει δεῦρ' αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Ὁ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων τῶν εἰρη-
 μένων οἶμαι μέγιστον ὑμῖν ἐρεῖν σημεῖον τοῦ ταῦτ'
 ἀποκρίνασθαι τοῦτον, βούλομαι διελθεῖν. ἐπειδὴ γὰρ
 ἐξήτει με τὸν ἄνθρωπον ταῦθ' ὠμολογηκῶς ἂ μεμαρ-
 τύρηται, βουλόμενος καὶ τοῦτ' αὐτὸν ἐξελέγξαι τεχνά-
 20 ζοντα τί ποιῶ; προκαλοῦμαι κατὰ Δήμωνος εἰς μαρτυ-
 ρίαν, οὗτος αὐτῷ θεῖον καὶ κοινωνοῦ τῶν ἀδικημάτων,
 καὶ συγγράψας ταῦτ' ἐκέλευον μαρτυρεῖν ἂ νῦν διώ-
 κει τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὗτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον
 ἀπηναισχύντει, τοῦ δὲ διαιτητοῦ κελεύοντος μαρτυρεῖν
 ἢ ἐξομνύειν ἔμαρτύρησε πάνυ μόλις. καίτοι εἴ γ' ἦν
 δοῦλος ἄνθρωπος καὶ μὴ προωμολόγητο πρὸς τοῦδ'
 ἐλεύθερος εἶναι, τί παθῶν ἔμαρτύρησεν, ἀλλ' οὐκ ἐξο-
 21 μόσας ἀπηλλάγη τοῦ πράγματος; ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ
 τούτων ἤθελον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν γράφοντα
 τὴν μαρτυρίαν, ὅς τὰ τε γράμματα' ἔμελλε γνώσεσθαι
 τὰ ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον ἐμνημόνευεν ἀκριβῶς μαρτυρή-
 σαντα ταῦτα. καὶ ταῦτ' ἤθελον οὐχὶ μαρτύρων ἀπο-
 ρῶν οἳ παρῆσαν· ἦσαν γάρ· ἀλλ' ἵνα μὴ τούτους αἰ-
 τιῶτο τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ἐκ τῆς βα-
 σάνου τούτοις ὑπάρχοι. καίτοι πῶς ἄξιόν ἐστι κατα- 851
 γινῶναι τῶν μαρτύρων διὰ τοῦτο, οἳ μόνοι τῶν πάποτ'
 ἠγωνισμένων δίκην ἐν ὑμῖν τὸν διώκοντ' αὐτὸν αὐτοῖς
 μάρτυρα τούτων ἐπιδεικνύουσι γεγεννημένον; ἀλλὰ
 μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν πρόκλησιν καὶ τὴν μαρ-
 τυρίαν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 Τηλικαῦτα τοίνυν δίκαια φυγῶν οὗτος, καὶ ἐκ το-

σούτων τεκμηρίων ἐπιδεικνύμενος ὅτι συκοφαντεῖ, τοῖς
 μὲν αὐτοῦ μάρτυσιν ἀξιοὶ πιστεῦειν ὑμᾶς, τοὺς δ' ἐμοὺς
 διαβάλλει καὶ φησιν οὐ τᾶληθῆ μαρτυρεῖν. βούλομαι
 δὴ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. οἶδ' οὖν ὅτι
 πάντες ἂν ὁμολογήσατε τοὺς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας
 ἢ κέρδεσι δι' ἀπορίαν ἐπαιρομένους ἢ δι' ἐταιρίαν ἢ καὶ
 δι' ἔχθραν τῶν ἀντιδίκων ἐθέλειν ἄν τι τοιοῦτον ποι-
 23 ῆσαι. τούτων τοίνυν οὐδὲ δι' ἓν ἂν εἶεν ἐμοὶ μεμαρτυ-
 ρηκότες· οὔτε γὰρ ἐταιρία· πῶς γὰρ, οἷ γε μήτε ἐν ταῖς
 αὐταῖς διατριβαῖς μήτε καθ' ἡλικίαν, μὴ ὅτι ἐμοὶ τινες
 αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ σφίσιν αὐτοῖς εἰσίν; οὔτ' ἔχθρα τού-
 του· φανερόν γὰρ καὶ τοῦτ' ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ἀδελφὸς
 καὶ σύνδικος, Φᾶνος δ' ἐπιτήδειος καὶ φυλέτης, Φί-
 λιππὸς δ' οὔτε φίλος οὔτ' ἔχθρὸς, ὥστ' οὐδὲ ταύτην
 24 ἂν τις ἐπενέγκοι δικαίως τὴν αἰτίαν. καὶ μὴν οὐδὲ δι'
 ἀπορίαν ἂν τις φήσειε· πάντες γὰρ κέκτηνται τοσαύ-
 την οὐσίαν ὥστε καὶ λειτουργεῖν ὑμῖν προθύμως καὶ
 τὰ προσταττόμενα ποιεῖν. χωρὶς δὲ τούτων οὔτ' ἀγνώ-
 τες ὑμῖν οὔτ' ἐπὶ τὰ χεῖρω γινγνωσκόμενοι, μέτριοι δ'
 ὄντες ἄνθρωποι. καίτοι εἰ μὴτ' ἀποροὶ μὴτ' ἔχθροὶ
 τούτου μὴτ' ἐμοὶ φίλοι, πῶς γρηῃ κατὰ τούτων λαβεῖν 852
 τιν' ὑποψίαν ὡς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ
 οὐκ οἶδα.

25 Ταῦτα τοίνυν οὔτος εἰδὼς, καὶ πάντων μάλιστα
 ἐπιστάμενος τᾶληθῆ μεμαρτυρηκότης αὐτοὺς, ὅμως
 συκοφαντεῖ καὶ φησὶν οὐ μόνον οὐκ εἰπεῖν ταῦτα, ἀ-
 πῶς τις ἂν μᾶλλον ἐξελέγξειεν εἰρηκότητα; ἀλλὰ καὶ δοῦ-
 λον εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῷ ὄντι. βούλομαι δὲ διὰ
 βραχέων εἰπὼν πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγξαι καὶ ταῦτ' αὐτὸν
 ψευδόμενον. ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ
 τούτων ἠθέλησα τούτῳ παραδοῦναι βασανίζειν τὰς
 θεραπαίνας, αἱ τελευτῶντος τοῦ πατρὸς μνημονεύ-

26 ουσιν ἀφεθέντα τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι τότε. καὶ πρὸς τούτοις ἢ μήτηρ κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, οἱ μόνοι παῖδές ἐσμεν αὐτῇ, δι' οὓς κατεχέρευσε τὸν βίον, πίστιν ἠθέλησεν ἐπιθεῖναι παραστησαμένη τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀφεῖναι τὸν πατέρα ἢνίκ' ἐτελεύτα, καὶ νομίζεσθαι παρ' ἡμῖν τοῦτον ἐλεύθερον· ἢν μηδεὶς ὑμῶν νομιζέτω καθ' ἡμῶν ποτ' ἂν ὀμνύναι ταῦτ' ἂν ἐθέλειν, εἰ μὴ σαφῶς ἤδει τὰ εὖορκα ὁμοιμένη. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ ταῦτ' ἤμεν ἔτοιμοι ποιεῖν, κἀλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

27 Τοσαῦτα τοίνυν δίκαια λέγειν ἐχόντων ἡμῶν, καὶ καταφεύγειν εἰς τοὺς μεγίστους ἐλέγχους ἐθελόντων περὶ τῶν μεμαρτυρημένων, πάντα ταῦτα φυγῶν οὗτος οἶεται, περὶ τῆς γεγενημένης δίκης διαβάλλων καὶ κατηγορῶν ἐμοῦ, τοῦ μάρτυρος ὑμᾶς πείσειν καταψηφίσασθαι, πάντων, οἶμαι, πρᾶγμα κατασκευάσας ἀδίκωτάτου καὶ πλεονεκτικώτατου. αὐτὸς μὲν γὰρ μάρτυρας ψευδεῖς παρεσκεύασται περὶ τούτων, συγχορη- 853 γὸν ἔχων Ὀνήτορα τὸν κηδεστήν καὶ Τιμοκράτην· ἡμεῖς δ' οὐχὶ προειδότες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας ἠγούμενοι τὸν ἀγῶν' ἔσεσθαι, τοὺς περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς χρημάτων μάρτυρας οὐ παρεσκευάσαμεθα νῦν. ὅμως δὲ, καίπερ οὕτω τοῦτου σεσοφισμένου, τὰ πράγματ' αὐτὰ διεξιῶν οἶμαι ῥαδίως ὑμῖν ἐπιδείξειν δικαιοτάτ' ἀνθρώπων τοῦτον ὠφληκότα τὴν 29 δίκην, οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ἐκώλων βασανίζειν, οὐδ' ὅτι τοῦτον ἐλεύθερον ὠμολόγησεν, οἱ δὲ μάρτυρες οἶδ' ἐμαρτύρησαν, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῶν ἐμῶν ἐξηλέγχθη λαβῶν καὶ τὸν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε τῶν νόμων κελευόντων καὶ τοῦ πατρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, ὡς ἐγὼ

σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω· ταῦτα μὲν γὰρ ἦν πᾶσιν ἰδεῖν, οἱ νόμοι καὶ τὸ πλῆθος ὧν οὗτοι διηροπάκεισαν χρημάτων· τὸν Μιλύαν δ' οὐδ' ὅστις ἔστιν οὐδεὶς ἤδει. γνώσεσθε δ' ἐκ τῶν ἐγκεκλημένων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχοντ' ἐστίν.

- 30 Ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ἔλαχον
 τούτῳ τῆς ἐπιτροπῆς οὐχ ἔν τιμημα συνθεῖς, ὥσπερ ἂν
 εἴ τις συκοφαντεῖν ἐπιχειρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐγγράψας,
 καὶ πόθεν λαβῶν καὶ πόσον τὸ πλῆθος καὶ παρὰ τοῦ,
 καὶ οὐδαμοῦ τὸν Μιλύαν παρέγραψα ὡς εἰδότα τι τού-
 31 τῶν. ἔστιν οὖν τοῦ μὲν ἐγκλήματος ἀρχὴ "τάδ' ἐγκαλεῖ
 " Δημοσθένης Ἀφόβῳ· ἔχει μου χρήματ' Ἀφοβος ἀπὸ
 " ἐπιτροπῆς ἐχόμενα, ὀγδοήκοντα μὲν μυᾶς, ἣν ἔλαβε
 " προῖκα τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ πατρός."
 τοῦτο πρῶτόν ἐστι τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερηθῆναι
 φημι. τοῖς δὲ μαρτυροῦσι τί μεμαρτύρηται; "μαρτυροῦσι
 " παραγενέσθαι πρὸς τῷ δαιτητῇ Νοθάρχῳ, ὅτε" Αφο- 854
 " βος ὠμολόγει τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον εἶναι, ἀφεθέντα
 32 " ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους πατρός." σκοπεῖτε τοίνυν παρ'
 ὑμῖν αὐτοῖς εἴ τις ἂν ὑμῖν ἢ ῥήτωρ ἢ σοφιστὴς ἢ γόης
 οὕτω θαυμάσιος δοκεῖ γενέσθαι καὶ λέγειν δεινός, ὥσ.
 ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας διδάξει τιν' ἀνθρώπων ὡς
 ἔχει τὴν προῖκ' Ἀφοβος τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ. καὶ τί
 λέγων, ὧ πρὸς Διός; ὠμολόγησεν εἶναι Μιλύαν ἐλεύθε-
 ρον; καὶ τί μᾶλλον ἔχων τὴν προῖκα; οὐδὲν ἂν δή-
 33 που διὰ τοῦτό γε δόξειεν. ἀλλὰ πόθεν τοῦτ' ἐπεδεί-
 χθη: πρῶτον μὲν Θηροπιπίδης ὧν αὐτῷ συνεπίτροπος
 κατεμαρτύρησε δοῦναι δεύτερον δὲ Δήμων θεῖος ὧν
 καὶ τῶν ἄλλων οἱ παρόντες ἐμαρτύρησαν σίτον τῇ μη-
 τρὶ δάσειν ὁμολογεῖν τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν προῖκα.
 καὶ τούτοις οὐκ ἐπεσκήψατο, δηλονότι ὡς τάληθῆ με
 μαρτύρηται εἰδώς. ἔτι τοίνυν ἢ μήτιρ πίστιν ἠθέλησε

ἐπιθεῖναι κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, παραστησαμένη λαβεῖν τὴν προῖκα τοῦτον τὴν ἑαυτῆς κατὰ τὴν τοῦ
 34 πατρὸς διαθήκην. ταύτας τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς πό-
 τερ' αὐτὸν ἔχειν φῶμεν ἢ μῆ; καὶ πότερον διὰ τούσδε
 ὀφλεῖν τοὺς μάρτυρας ἢ διὰ τούσδε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
 διὰ τὴν ἀλήθειαν. ταύτας τοίνυν δέκ' ἔτη κεκαρωμέ-
 νος, καὶ οὐδὲ δίκην ὀφλὼν ἀποδοῦναι τετολμηκῶς,
 δεινὰ πεπονθέναι φησὶ καὶ διὰ τούσδε τοὺς μάρτυρας
 ὠφληκένοι. καίτοι τούτων γ' οὐδεὶς αὐτὸν ἔχειν ταύ-
 την ἔμαρτύρησεν.

35 Περὶ τοίνυν τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν κλινοποιῶν καὶ
 τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ καταλειφθέντος ἡμῖν ἐλέφαντος
 καὶ τῆς προικὸς τῆς ἀδελφῆς, ἣν οὗτος καθυφεῖκεν
 ὑπὲρ τοῦ καὶ αὐτὸς ἔχειν ὅσα βούλοιο τῶν ἐμῶν, 855
 ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖθ' ὡς δικαίως τ' ὠφληκε καὶ οὐ-
 36 δὲν ἦν Μιλύαν περὶ τούτων βασιανιστέον. περὶ μὲν
 γὰρ ὧν καθυφεῖκας, νόμος ἔστι, διαρρήδην ὃς κελεύει
 σε ὁμοίως ὀφλισκάνειν ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃς· ὥστε τί
 τῷ νόμῳ καὶ τῇ βασάνῳ; περὶ δ' αὖ τῆς ἐκδόσεως, ἐπι-
 κοινωνήσαντες τῷ Ξούθῳ καὶ διανεμιμάμενοι τὰ χρή-
 ματα καὶ τὰς συγγραφὰς ἀνελόντες, καὶ πάνθ' ὄν τρό-
 πον ἐβούλεσθε κατασκευάσαντες, καὶ διαφθείραντες
 τὰ γράμμαθ', ὡς ὑμῶν ὁ Δῆμων κατεμαρτύρει, φε-
 37 νακίζετε καὶ τουτουσὶ παρακρούσασθαι ζητεῖτε. περὶ
 τοίνυν τῶν κλινοποιῶν, εἰ σὺ λαβῶν ἀργύριον καὶ
 πολλὰ ἰδίᾳ κερδάνας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζων, ὅν καὶ
 τοὺς ἄλλους προσῆκε κωλύειν, εἴτ' ἀφανεῖς πεποίη-
 κας, τί σοι ποιήσωσιν οἱ μάρτυρες; οὐ γὰρ οὗτοί γε
 μεμαρτυρήκασιν ὡς ὠμολόγεις ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζειν
 καὶ λαβεῖν τάνδραποδα ὡς σαυτὸν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ
 τοῦτ' ἔγραψας σὺ, κατεμαρτύρησαν δὲ οἱ μάρτυρες.
 38 ἀλλὰ μὴν περὶ γε τοῦ ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου, πάν-

τας ἐγωγέ φημι τοὺς οἰκέτας εἰδέναι τοῦτον πωλοῦν-
 τα, καὶ παραδοῦναι καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον αὐτῷ τού-
 των ὄντινα βούλοιο λαβὼν βασανίζειν. εἰ τοίνυν φή-
 σει με, τὸν εἰδότα οὐκ ἐθέλοντα ἐκδοῦναι, τοὺς οὐκ
 εἰδότας ἐκδιδόναι, πολὺ δὴ μᾶλλον αὐτῷ παραλαβεῖν
 φανήσεται προσῆκον· εἰ γὰρ, οὓς ὡς εἰδότας ἐξεδίδουν
 ἐγὼ, μηδὲν ἔχειν ἔφασαν τούτων αὐτὸν, ἀπήλλακτο
 39 δῆπουθεν ἂν τῆς αἰτίας. ἀλλ' οὐχὶ τοιοῦτόν ἐστιν,
 ἀλλὰ σαφῶς ἂν ἐξηλέγχθη πωλῶν καὶ τὴν τιμὴν κεκο-
 μισμένος. διόπερ τοὺς ὁμολογουμένως δούλους παρα- 856
 βὰς τὸν ἐλεύθερον ἡξίου βασανίζειν, ὃν οὐδ' ὅσιον
 παραδοῦναι, τὸ πρᾶγμα οὐκ ἄγειν εἰς ἔλεγχον ζητῶν,
 ἀλλὰ μὴ παραλαμβάνων βουλόμενός τι δοκεῖν λέγειν.
 περὶ τοίνυν πάντων τούτων, πρῶτον μὲν περὶ τῆς
 προικὸς, εἶθ' ὑπὲρ ὧν καθυφεῖκεν, εἶθ' ὑπὲρ τῶν
 ἄλλων, ἀναγνώσεται τοὺς τε νόμους καὶ τὰς μαρτυ-
 ρίας, ἵν' εἰδῆτε.

NOMOI. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων ἂν γνοιήτε ὅτι δει-
 νὸν οὐδ' ὅτι οὖν πέπονθε τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐκδόντος
 ἐμοῦ βασανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἰ σκέ-
 ψαισθε. θῶμεν γὰρ δὴ τὸν Μιλύαν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ
 στρεβλοῦσθαι, καὶ τί μάλιστ' ἂν αὐτὸν εὗξαιτο λέγειν
 σκοπῶμεν. οὐχ ὅτι τῶν χρημάτων οὐδ' ὅτι οὖν οἶδε
 τοῦτον ἔχοντα; καὶ δὴ λέγει. διὰ τοῦτ' ἄρ' οὐκ ἔχει;
 πολλοῦ γε δεῖ· τοὺς γὰρ εἰδότας καὶ διδόντας καὶ παρ-
 όντας μάρτυρας παρεσχόμεν ἐγώ. τεκμήριον δὲ καὶ
 πίστις ἐστὶν οὐκ εἴ τις τι μὴ οἶδε τοῦτον ἔχοντα (πολ-
 41 λοὶ γὰρ ἂν εἶεν), ἀλλ' εἴ τις οἶδεν. καταμαρτυρησάντων
 τοίνυν σου τοσοῦτων μαρτύρων τίμι τῶν ψευδομαρ-
 τυριῶν ἐπεσκήψω; δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις δεῖξαι.

καίτοι πῶς οὐ σαφῶς σὺ σαυτὸν ἐξελέγγεις, ὅτι ψεύδει δεινὰ πεπονθέναι φάσκων καὶ τὴν δίκην ἀδίκως ὠφληκέναι τὸν ἄνθρωπον οὐ παραλαβὼν, ὃς τοὺς ταῦτα μαρτυρήσαντας ἔχειν σε καὶ λαβεῖν, περὶ ὧν ὡς οὐ καταλειφθέντων σὺ τὸν Μιλύαν ἐξήτεις, ἀφῆκας τῶν ψευδομαρτυριῶν; οὓς πολὺ κάλλιον ἦν, εἴπερ ἠδίκησο, διώκειν. ἀλλ' οὐκ ἠδικημένος σὺ συκοφαντεῖς.

- 42 Πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἴδοι τὴν σὴν πονη- 857
 ρίαν, μάλιστα δ' εἰ περὶ τῆς διαθήκης ἀκούσειεν. τοῦ γὰρ πατρὸς, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὰ καταλειφθέντα πάντα ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσι, ταύτην μὲν οὐκ ἀπέδωκεν, ἵνα μὴ τὸ πλήθος εὐροίμι ἐγὼ τῶν χρημάτων ἐξ αὐτῆς, ὡμολόγει δὲ κερκτῆσθαι ταῦθ' ἢ μάλιστα' οὐχ οἶόν τ' ἦν
- 43 ἐξάρῳ γενέσθαι διὰ τὴν περιφάνειαν. ἦν δὲ ταῦθ' ἢ γεγράφθαι φησὶν ἐν τῇ διαθήκῃ, δύο μὲν τάλαντα Δημοφῶντα λαβεῖν εὐθύς, τὴν δ' ἀδελφὴν ὅταν ἡλικίαν ἔχη (τοῦτο δ' ἐμελλεν εἰς ἔτος δέκατον γενήσεσθαι), τοῦτου δ' ὀγδοήκοντα μναῖς καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκεῖν, Θηριππίδην δ' ἑβδομήκοντα μναῖς λαβόντα καρπώσασθαι, ἕως ἀνῆρ ἐγὼ γενοίμην. τὰ δ' ἄλλα ὅσ' ἐμοὶ χωρὶς τούτων κατελείφθη καὶ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον ἠφάνιζεν ἐκ τῆς διαθήκης. οὐ συμφέρον αὐτῷ νομίζων ταῦτ' ἐπιδει-
- 44 χθῆναι παρ' ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγητο ὑπ' αὐτοῦ τούτου τὸν πατέρα ἡμῶν τελευτῶντα τοσοῦτον ἀργύριον τούτων ἐκάστω δοῦναι, τεκμήριον οἱ δικάζοντες τότε τὰς ὁμολογίας ἐποιήσαντο ταύτας τοῦ πλήθους τῶν χρημάτων· ὅστις γὰρ ἀπὸ τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχιλίας προῖκα καὶ δωρεὰν ἔδωκε, φανερόν ἦν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ πλέον ἢ δι-
- 45 πλασίας ἦς ἐμοὶ κατέλιπε ταῦτ' ἀφείλεν. οὐ γὰρ ἂν

ἐδόκει τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα βούλεσθαι καταστῆσαι, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους ποιῆσαι ἐπιθυμῆν, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὐπω μέλλουσι τῇ 858 ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικῆσειν, καρποῦσθαι δοῦναι. ταῦτα δὴ τὰ χρήματα οὐδαμοῦ παραδοῦς ἐφαίνετο, οὐδ' ἐλάττω μικροῖς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνηλωκέναι, τὰ δ' οὐ λαβεῖν ἔφη, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ τὸν δεῖν' ἔχειν, τὰ δ' ἔνδον εἶναι, τὰ δὲ πάντα μᾶλλον ἢ ὅπου παρέδωκεν εἶχε λέγειν.

- 46 Περὶ δὲ τοῦ μὴ καταλειφθῆναι τὰ χρήματ' ἔνδον βούλομαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδειξάιν ψευδόμενον. τοῦτον γὰρ τὸν λόγον καθεῖκεν, ἐπειδὴ τὰ χρήματα μὲν πολλὰ πέφηνεν ὄντα, οὐκ εἶχε δ' ἐπιδειξάιν ταῦθ' ὡς ἀποδέδωκεν, ἵν' ἐξ εἰκότος οὐδὲν προσῆκον ἡμῖν φανῆ
- 47 κομίζεσθαι τὰ γ' ὄντα παρ' ἡμῖν. εἰ μὲν τοίνυν ὁ πατήρ ἠπίσκει τούτοις, δηλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾶλλα ἐπέτροπεν οὐτ' ἂν ἐκεῖν' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἔφραζεν· ὥστε πόθεν ἴσασιν; εἰ δ' ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίου ἐποίησεν, οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητροῦ μου ταῦτα φυλάττειν παρέδωκεν, αὐτὴν δὲ ταύτην ἐνὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναῖκ' ἠγγύησεν· οὐ γὰρ ἔχει λόγου σῶσαι μὲν τὰ χρήματα δι' ἐκείνης ζητεῖν, εἶνα δὲ τῶν
- 48 ἀπιστουμένων ταύτης κἀκείνων κύριον ποιεῖν. ἔτι δὲ τοῦτον, εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν, πῶς οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρός; ὃς τῆρ' ἐμὴν προικ' αὐτῆς ἦσθ, τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς αὐτῇ συνοικῆσων, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρα ἔγρημε δι' αἰσχροκερδίαν, ἵνα πρὸς αἷς εἶχε παρ' ἡμῶν, ἑτέρας ὀγδοήκοντα μνᾶς λάβοι παρ' ἐκείνου· τεττάρων δὲ τα-

λάπτων ἔνδον ὄντων καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἠγείσθε αὐτὸν κ' ἂν ἐπιδραμεῖν, 859
 49 ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; ἢ τὴν μὲν φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνήδεσαν ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχροῶς διήρπασεν· ὧν δ' οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτα, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα, ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ κατωρύττετο ὅτε εἰς τὰς τούτων χεῖρας ἤλθεν, οὗτος δ' οὐκ ἔχων ἂν εἰπεῖν ὅπου τι τούτων ἀπέδωκεν, ἵν' εὖπορος εἶναι δοκῶν μηδενοῦς τύχῳ παρ' ὑμῶν ἐλέου, τούτοις χρῆται τοῖς λόγοις.

50 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν· οὐκ ἐνδέχεται δέ μοι, τῷ μάρτυρι τοῦ κινδύνου περὶ τῆς ἐπιτιμίας ὄντος, περὶ ὧν αὐτὸς ἠδίκημαι λέγειν. ἀλλὰ βούλομαι πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνῶναι· γνώσεσθε γὰρ ἐξ αὐτῆς ἀκούσαντες τὰ μεμαρτυρημένα ὡς ἔστιν ἀληθῆ, καὶ τὸν Μιλύαν ὅτι νῦν μὲν περὶ πάντων φησὶν ἐξαιτεῖν, τὸ δὲ πρῶτον ὑπὲρ τριάκοντα μόνον μνῶν ἐξήτει, καὶ προσέτι ζημιουῖται κατὰ τὴν
 51 μαρτυρίαν οὐδέν. ἐγὼ γὰρ πανταχῆ τοῦτον ἐξελέγξαι βουλόμενος, καὶ τὰς τέχνας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας ἐμφανεῖς ὑμῖν καταστῆσαι πειρώμενος, ἠρόμην αὐτὸν πόσα εἶη τὰ χρήματα τὸ πλῆθος, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ὡς συνειδότα ἐξήτησεν· οὗτος δὲ ψευδάμενος περὶ πάντων ἔφησεν. “περὶ μὲν τοίνυν,” ἔφην ἐγὼ, “τούτου παρὰ
 52 “ραδῶσω σοι τὸν ἔχοντα τ' ἀντίγραφα, ὡς σύ με προῦκα-
 “λέσω. προομόσαντος δέ μου τὸν ἄνθρωπον ὡς ὠμο- 860
 “λόγησας ἐλεύθερον εἶναι καὶ κατὰ Δήμωνος ἐμαρτύ-
 “ρησας, ἂν ἀπομόσῃς τ' ἀναντία τούτων κατὰ τῆς θυγα-
 “τρὸς, ἀφίημί σοι πάνθ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐξαιτήσας φανῆς

“ τὸ πρῶτον βασανιζομένου τοῦ παιδὸς, καὶ τοσοῦτω σοὶ
 “ γενέσθω τὸ τίμημα ἔλαττον ὢν ὠφλεις, καθ’ ἃ τὸν Μι-
 “ λύαν ἐξήγησας, ἵνα μηδὲν ζημιωθῆς παρὰ τοὺς μάρ-
 53 τυρας.” ταῦτ’ ἐμοῦ προκαλεσαμένου πολλῶν παρόν-
 των οὐκ ἂν ἔφη ποιῆσαι. καίτοι ὅστις αὐτὸς αὐτῷ
 ταῦτ’ ἔφυγε δικάσαι, πῶς ὑμᾶς χρὴ τοὺς ὁμωμοκότας
 τούτῳ πειθομένους καταγνῶναι τῶν μαρτύρων, ἀλλ’
 οὐ τοῦτον ἀναισχυντότατον πάντων ἀνθρώπων εἶναι
 νομίζεις; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τους
 μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

54 Οὐ τοίνυν ἐγὼ μὲν ταῦθ’ ἔτοιμος ἦν, οἱ δὲ μάρ-
 τυρες οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ εἶχον, ἀλλὰ κάκεινοι
 παραστησάμενοι τοὺς παῖδας, ὑπὲρ ὧν ἔμαρτύρησαν,
 πίστιν ἐπιθεῖναι ἠθέλησαν κατ’ ἐκείνων. ὁ δ’ οὐτ’
 ἐκείνοις οὐτ’ ἐμοὶ δοῦναι τὸν ὄρκον ἠξίωσεν, ἀλλ’ ἐπὶ
 λόγοις μεμηχανημένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τάληθῆ μαρ-
 τυρεῖν εἰδισμένοις τὸ πρᾶγμα καταστήσας ἐλπίζει ὀα-
 δίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν. λαβὲ οὖν αὐτοῖς καὶ ταύτην
 τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

55 Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐξελέγξειε συκοφαν-
 τουμένους ἡμᾶς καὶ καταμεμαρτυρημένον τάληθῆ καὶ
 τὴν δίκην δικαίως ὠφλημένην ἢ τοῦτον τὸν τρόπον.
 ἐπιδεικνὺς οἰκέτην τὸν τὴν μαρτυρίαν γράφοντ’ οὐκ
 ἐθέλησαντα τοῦτον βασανίζειν περὶ αὐτῶν τῶν μεμαρ- 861
 τυρημένων, Αἴσιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ταῦτα μεμαρ-
 56 τυρηκότα ἃ φησιν εἶναι ψευδῆ, τοῦτον αὐτὸν ταῦτὰ
 τοῖς μάρτυσιν οὓς διώκει μεμαρτυρηκότα μοι κατ’ Διή-
 μωνος ὄντος αὐτῷ θείου καὶ συνεπιτρόπου, τρεῖς ἢ ρα-
 παίνας οὐκ ἐθέλησεν ὑπὲρ τοῦ τὸν ἀνθρώπου ἐλευ-

θερον εἶναι βασανίζειν, τὴν μητέρα τὴν ἑμαυτοῦ πί-
 στιν περὶ τούτων ἐπιθεῖναι καθ' ἡμῶν ἐθέλουσαν, τῶν
 ἄλλων οἰκετῶν οὐκ ἐθέλοντα τοῦτον παραλαμβάνειν
 οὐδένα τῶν πάντ' εἰδότεων μᾶλλον ἢ Μιλύας, τῶν μαρ-
 τύρων οἱ καταμαρτύρουν χρήματ' ἔχειν αὐτὸν οὐδενὶ
 57 τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκημμένον, τὴν διαθήκην
 οὐκ ἀποδόντα οὐδὲ τὸν οἶκον μισθώσαντα τῶν νόμων
 κελευόντων, πίστιν ἐπιθεῖναι προομνύντος ἑμοῦ καὶ
 τῶν μαρτύρων, ὥστ' ἀφεῖσθαι τοῦτον τῶν χρημάτων
 καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ἐξήτησεν, οὐκ οἰηθέντα δεῖν; μὰ
 τοὺς θεοὺς, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐπιδείξαι ταῦτ'
 ἀκριβέστερον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον. οὕτω τοίνυν φα-
 νερώς τῶν μαρτύρων καταψευδόμενος καὶ ἐκ τῶν
 πραγμάτων οὐδὲν ζημιούμενος καὶ τὴν δίκην δι-
 58 καίως ὠφληκῶς ὅμως ἀναισχυντεῖ. καὶ εἰ μὲν μὴ καὶ
 παρὰ τοῖς αὐτοῦ φίλοις καὶ παρὰ τῷ διαιτητῇ προε-
 γνωσμένος ἀδικεῖν τούτους ἐποίητο τοὺς λόγους, ἦτ-
 τον ἂν ἦν ἄξιον θαυμάζειν· νῦν δ' ἐπιτρέψαι με πεί-
 σασ' Ἀρχένεω καὶ Δρακοντίδῃ καὶ Φάνω τούτῳ τῷ νῦν
 ὑπ' αὐτοῦ φεύγοντι τῶν ψευδομαρτυριῶν, τούτους
 μὲν ἀφῆκεν ἀκούσας αὐτῶν ὅτι, εἰ μεθ' ὄρκου ταῦτα
 διαιτήσουσι, καταγνώσκονται τὴν ἐπιτροπὴν, ἐπὶ τὸν 862
 κληρωτὸν δὲ διαιτητὴν ἐλθῶν καὶ οὐδὲν ἔχων ἀπολύ-
 59 σασθαι τῶν ἐγκεκλημένων ὠφλε τὴν δίκαιαν. οἱ δικα-
 σταὶ δ' ἀκούσαντες, εἰς οὓς ἐφῆκε, ταῦτα καὶ τοῖς τού-
 του φίλοις καὶ τῷ διαιτητῇ περὶ αὐτῶν ἔγνωσαν καὶ
 δέκα ταλάντων ἐτίμησαν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ὅτι τὸν Μι-
 λύαν ὠμολόγησεν εἶναι ἐλεύθερον (τοῦτο μὲν γὰρ οὐ-
 δὲν ἦν), ἀλλ' ὅτι πεντεκαίδεκα ταλάντων οὐσίας μοι κα-
 ταλειφθείσης τὸν μὲν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε, δέκα δ' ἔτη
 μετὰ τῶν συνεπιτρόπων διαχειρίσας πρὸς μὲν τὴν συμ-
 μορίαν ὑπὲρ παιδὸς ὄντος ἑμοῦ πέντε μνᾶς συνετάξατ'

60 εἰσφέρειν, ὅσονπερ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τα μέ-
 γιστα κεκτημένοι τιμήματα εἰσέφερον, χρόνον δὲ το-
 σοῦτον τὰ χρήματα ταῦτα ἐπιτροπεύσας, ὑπὲρ ὧν τη-
 λικαύτην αὐτὸς εἰσφορὰν ἡξίου εἰσφέρειν, ἐμοὶ μὲν τὸ
 καθ' αὐτὸν οὐδ' εἴκοσι μνῶν ἄξια παρέδωκε, μετὰ δ'
 ἐκείνων ὅλα τὰ κεφάλαια καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἀπεστέ-
 ρηκεν. θέντες οὖν οἱ δικασταὶ τοῖς πᾶσι χρήμασιν οὐκ
 ἐφ' ὅσῳ μισθοῦσι τοὺς οἴκους τόκον, ἀλλ' ὅς ἦν ἐλά-
 χιστος, εὗρον τὸ σύμπαν πλέον ἢ τριάκοντα τάλαντ'
 αὐτοὺς ἀποστεροῦντας· διὸ τούτῳ τῶν δέκα τάλαν-
 των ἐτίμησαν.

XXX.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

"Αφοβος, μέλλοντος αὐτῷ Δημοσθένους τὰς τῆς ἐπιτροπῆς 863
 δίκας λαγχάνειν, ἔγημεν Ὀνήτορος ἀδελφὴν ἐκδοθεῖσαν αὐτῷ
 ὑπὸ Τιμοκράτους τοῦ προτέρου ἀνδρός, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπί-
 κληρον λαμβάνειν ἔμελλε. μετὰ δὲ ταῦτα Ὀνήτωρ, ἤδη φεύ-
 γοντος Ἀφόβου τὴν τῆς ἐπιτροπῆς δίκην, ὡς ὁ ῥήτωρ ἀπο-
 δείκνυσι, πλασάμενος ἀπόλειψιν τὴν ἀδελφὴν παρ' ἑαυτὸν
 ἀπήγαγεν. ἐπεὶ δὲ Ἀφοβος ἦλω. ἐπὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τὸν
 ῥήτορα ἀφικνυόμενον καὶ εἰς τὰ χωρία εἰσιόντα ἐξήλασεν
 Ὀνήτωρ, φάσκων τῆς ἀδελφῆς εἶναι τὰ χωρία, εἰς τὴν προῖκα
 ἀποτιμηθέντα. διόπερ ἐξούλης αὐτῷ δικάζεται ὁ Δημοσθέ-
 νης ὡς ἐκ τῶν Ἀφοβου πρότερον, νῦν δὲ ἑαυτῷ γεγεννημέ-
 νων, ἐξεληλαμένος, φάσκων οὐκ εἰληφέναι τὴν προῖκα Ἀφο-
 βου, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα μόνον· τὴν γὰρ προῖκα μὴ βουλη-
 θῆναι Ὀνήτορα δοῦναι, διότι κινδυνεύοντα τὸν Ἀφοβοὶ
 ἑώρα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. νῦν οὖν, φησὶ, πλαστὴ μὲν ἢ
 ἀπόλειψις, ὑπὲρ δὲ ὧν οὐκ εἰληφεν Ἀφοβος, τὸ χωρίον ἀπο-

τετίμηται ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν. τὸ δὲ τῆς ἐξούλης ὄνομα Ἄττικόν· ἐξέλλειν γὰρ ἔλεγον τὸ ἐξωθεῖν καὶ ἐκβάλλειν βία.

Περὶ πολλοῦ ποιούμενος, ὧς ἄνδρες δικασταὶ, μήτε 864
 πρὸς Ἄφοβόν μοι συμβῆναι τὴν γενομένην διαφορὰν
 μήτε τὴν νῦν οὔσαν πρὸς Οὐνήτορα τουτουί, κηδεστὴν
 ὄντα αὐτοῦ, πολλὰ καὶ δίκαια προκαλεσάμενος ἀμφο-
 τέρους οὐδενὸς ἐδυνηθήην τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλ'
 εὗρηκα πολὺ τοῦτον ἐκείνου δυσκολώτερον καὶ μᾶλ-
 2 λον ἄξιον ὄντα δοῦναι δίκην. τὸν μὲν γὰρ οἰόμενος
 δεῖν ἐν τοῖς φίλοις διαδικάσασθαι τὰ πρὸς ἐμὲ καὶ μὴ
 λαβεῖν ὑμῶν πείραν οὐχ οἷός τ' ἐγενόμην πείσαι· τοῦ-
 3 τον δ' αὐτὸν αὐτῷ κελεύων γενέσθαι δικαστὴν, ἵνα
 μὴ παρ' ὑμῖν κινδυνεύσῃ, τοσοῦτον κατεφρονήθηην
 ὥστ' οὐχὶ μόνον λόγου τυχεῖν οὐκ ἠξιώθηην, ἀλλὰ καὶ
 ἐκ τῆς γῆς, ἣν Ἄφοβος ἐκέκτητο ὅτε ὠφλίσκανέ μοι
 τὴν δίκην, ὑβριστικῶς ὑπ' αὐτοῦ πάνυ ἐξεβλήθηην.
 3 ἐπειδὴ οὖν συναποστερεῖ τέ με τῶν ὄντων τῷ ἑαυτοῦ
 κηδεστῇ, πιστεύων τ' εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθε ταῖς αὐτοῦ
 παρασκευαῖς, ὑπόλοιπόν ἐστιν ἐν ὑμῖν πειραῖσθαι παρ'
 αὐτοῦ τῶν δικαίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν, ὧς ἄνδρες
 δικασταὶ, ὅτι μοι πρὸς παρασκευὰς λόγων καὶ μάρτυ-
 4 ρας οὐ τάληθῆ μαρτυρήσοντας ὁ ἀγὼν ἐστιν· ὅμως
 μέντοι τοσοῦτον οἶμαι διοίσειν τῷ δικαιοτέρου τούτου
 λέγειν ὥστ', εἰ καὶ τις ὑμῶν πρότερον τοῦτον ἠγεῖτο
 εἶναι μὴ πονηρὸν, ἔκ γε τῶν πρὸς ἐμὲ πεπραγμένων
 γνωσεται ὅτι καὶ τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἐλάνθαν- 865
 νεν αὐτὸν κάκιστος ὢν καὶ ἀδικώτατος ἀπάντων. ἀπο-
 δεῖξω γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὴν προῖκ' οὐ δεδωκότα,
 ης φησὶ νυν ἀποτετιμῆσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ ἐξ
 ἀρχῆς τοῖς ἐμοῖς ἐπιβουλεύσαντα, καὶ πρὸς τούτοις
 τὴν μὲν γυναῖκα οὐκ ἐπολελοιπυῖαν, ἵππερ ἦς ἐξήγαγέ

5 με ἐκ ταύτης τῆς γῆς, προϊστάμενον δ' ἐπ' ἀποστε-
ρήσει τῶν ἐμῶν Ἀφόβου καὶ τούτους ὑπομένοντα τοὺς
ἀγῶνας, οὕτω μεγάλοις τεκμηρίοις καὶ φανεροῖς ἐλέγ-
χοις ὥστ' ὑμᾶς ἅπαντας εἴσεσθαι σαφῶς ὅτι δικαίως
καὶ προσηκόντως οὗτος φεύγει ταύτην ὑπ' ἐμοῦ τὴν
δίκην. ὅθεν δὲ ῥᾶστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦ-
θεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν.

6 Ἐγὼ γάρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, πολλοὺς τε ἄλλους
Ἀθηναίων καὶ τοῦτον οὐκ ἐλάνθανον κακῶς ἐπιτρο-
πενόμενος, ἀλλ' ἦν καταφανῆς εὐθύς ἀδικούμενος· το-
σαῦται πραγματεῖαι καὶ λόγοι καὶ παρὰ τῶ ἄρχοντι καὶ
παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐγίνοντο ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. τό τε γὰρ
πλῆθος τῶν καταλειφθέντων ἦν φανερόν, ὅτι τ'
ἀμίσθωτον τὸν οἶκον ἐποίουν οἱ διαχειρίζοντες, ἵν'
αὐτοὶ τὰ χρήματα καρποῖντο, οὐκ ἄδηλον ἦν. ὥστ'
ἐκ τῶν γιγνομένων οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐχ ἠγρεῖτο τῶν εἰδό-
των δίκην με λήψεσθαι παρ' αὐτῶν, ἐπειδὴ τάχιστ'
7 ἀνὴρ εἶναι δοκιμασθεῖην. ἐν οἷς καὶ Τιμοκράτης καὶ
Ἄονητος ταύτην ἔχοντες διετέλεσαν τὴν διάνοιαν. τε-
κμήριον δὲ πάντων μέγιστον· οὗτος γὰρ ἐβουλήθη μὲν
Ἀφόβῳ δοῦναι τὴν ἀδελφὴν, ὄρων τῆς τ' αὐτοῦ πα-
τρῶας οὐσίας καὶ τῆς ἐμῆς οὐκ ὀλίγης αὐτὸν κύριον
γεγεννημένον, προσέθαι δὲ τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσεν, 866
ὥσπερ εἰ τὰ τῶν ἐπιτροπενόντων χρήματα ἀποτίμημα
τοῖς ἐπιτροπενόμενοις καθεστάναι νομίζων. ἀλλὰ τὴν
μὲν ἀδελφὴν ἔδωκε, τὴν δὲ προῖκ' αὐτῷ Τιμοκράτης
ἐπὶ πέντ' ὀβολοῖς ὀφειλήσειν ὡμολόγησεν, ὃ πρότερον
8 ἢ γυνὴ συνοικοῦσα ἐτύγχανεν. ὀφλόντος δέ μοι τὴν
δίκην Ἀφόβου τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οὐδὲν δίκαιον ποιεῖν
ἐθέλοντος, διαλύειν μὲν ἡμᾶς Ἄονητος οὐδ' ἐπεχείρη-
σεν, οὐκ ἀποδεδωκῶς δὲ τὴν προῖκα, ἀλλ' αὐτὸς κύ-
ριος ὢν, ὡς ἀπολελοιπυίας τῆς ἀδελφῆς καὶ δοῦς κομί-

σασθαι δ' οὐ δυνάμενος, ἀποτιμήσασθαι φάσκων τὴν γῆν ἐξάγειν μ' ἐξ αὐτῆς ἐτόλμησε· τοσοῦτον καὶ ἐμοῦ 9 καὶ ὑμῶν καὶ τῶν κειμένων νόμων κατεφρόνησεν. καὶ τὰ μὲν γενόμενα, καὶ δι' ἃ φεύγει τὴν δίκην καὶ περὶ ὧν οἴσεται τὴν ψῆφον, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί· παρέξομαι δὲ μάρτυρας πρῶτον μὲν αὐτὸν Τιμοκράτην, ὡς ὠμολόγησεν ὀφειλήσειν τὴν προῖκα καὶ τὸν τόκον ἀπεδίδου τῆς προικὸς Ἀφόβῳ κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἔπειθ' ὡς αὐτὸς Ἀφοβος ὠμολόγει κομίζεσθαι τὸν τόκον παρὰ Τιμοκράτους. καὶ μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 10 Ἐξ ἀρχῆς μὲν τοίνυν ὁμολογεῖται μὴ δοθῆναι τὴν προῖκα μηδὲ γενέσθαι κύριον αὐτῆς Ἀφοβου. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων ὅτι τούτων ἔνεχ' ὧν εἴρηκα ὀφείλειν εἴλοντο μᾶλλον ἢ καταμιῖξαι τὴν προῖκα εἰς τὴν οὐσίαν τὴν Ἀφόβου τὴν οὕτω κινδυνευθήσεσθαι μέλλουσαν. οὔτε γὰρ δι' ἀπορίαν οἰόντ' εἶπειν ὡς οὐκ εὐθύς ἀπέδοσαν· Τιμοκράτει τε γὰρ ἐστὶν οὐσία πλέον ἢ δέκα ταλάντων, Οὐνήτορί τε πλέον ἢ τριάκοντα, ὥστ' 867
- 11 οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γ' εἶεν οὐκ εὐθύς δεδωκότες· οὔτε κτήματα μὲν ἦν αὐτοῖς, ἀργύριον δ' οὐκ ἔτυχε παρὸν, ἢ γυνή δ' ἐκήρευε, διὸ πρᾶξαι ταῦτ' ἠπείχθησαν οὐχ ἅμα τὴν προῖκα διδόντες. ἀργυρίον τε γὰρ οὗτοι δανείζουσιν ἄλλοις οὐκ ὀλίγον, συνοικοῦσάν τε ταύτην, ἀλλ' οὐ χηρεύουσιν παρὰ Τιμοκράτους ἐξέδοσαν, ὥστ' οὐδ' ἂν ταύτην τὴν σκηψιν εἰκότως αὐτῶν τις ἀποδέ-
- 12 ξαιτο. καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, κάκεινο ἂν πάντες ὁμολογήσαιτε, ὅτι τοιοῦτο πρᾶγμα συναλλάττων ὅστισοῦν ἔλοιτ' ἂν ἐτέρῳ μᾶλλον ὀφείλειν ἢ κηδεστῆ τὴν προῖκα μὴ ἀποδοῦναι. μὴ διαλυσάμενος μὲν γὰρ

ἔσται χρήστης ἄδηλος εἶτ' ἀποδώσει δικαίως εἴτε μὴ, μετὰ δὲ τῆς γυναικὸς τὰ κείνης ἀποδοὺς οἰκειὸς καὶ κη-
 13 δεστής· ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ ἔστιν ὑποψία τὰ δίκαια πάντα ποιήσας. ὥσθ' οὕτω τοῦ πράγματος ἔχοντος, καὶ τούτων οὐδὲ καθ' ἐν ᾧ εἶπον ὀφείλειν ἀναγκασθέντων, οὐδὲ βουληθέντων ἂν, οὐκ ἔστ' εἰπεῖν ἄλλην πρόφασιν δι' ἣν οὐκ ἀπέδοσαν, ἀλλ' ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δοῦναι τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσαν.

14 Ἐγὼ τοίνυν ὁμολογουμένως οὕτω ταῦτ' ἐξελέγ-
 χων, ὡς οὐδ' ὕστερον ἀπέδοσαν, οἷμαι θραδίως ἐπιδει-
 ξειν ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, ὥσθ' ὑμῖν γενέσθαι φανερὸν ὅτι, κἂν εἰ μὴ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διὰ
 ταχέων ἀποδοῦναι τὰργύριον εἶχον, οὐκ ἂν ποτ' ἀπέ-
 15 δοσαν οὐδ' ἂν προεῖντο· τοιαύτας ἀνάγκας εἶχεν αὐ-
 τοῖς τὸ πρᾶγμα. δύο μὲν γὰρ ἔστιν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ
 συνοικησαί τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τούτους πεποι-
 ῆσθαι τὴν ἀπόλειψιν· ἐγγήματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου 868
 ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνὸς, ἢ δ' ἀπόλειψις ἐγράφη
 ποσειδεῶνος μηνὸς ἐπὶ Τιμοκράτους· ἐγὼ δ' εὐθέως
 μετὰ τοὺς γάμους δοκιμασθεῖς ἐνεκάλουν καὶ λόγον
 ἀπῆτουν καὶ πάντων ἀποστερούμενος τὰς δίκας ἐλάγ-
 16 χανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. ὁ δὲ χρόνος οὗτος
 ὀφειλῆσαι μὲν ἐνδέχεται κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀποδοῦ-
 ναι δ' οὐκ ἔχει πίστιν. ὅς γὰρ διὰ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς ὀφεί-
 λειν εἴλετο καὶ τόκον φέρειν, ἵνα μὴ κινδυνεύοι ἢ
 προῖξ μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, πῶς οὗτος ἂν ἀπέδωκεν
 ἤδη τὴν δίκην φεύγοντος; ὅς εἰ καὶ τότ' ἐπίστευσε, τη-
 νικαῦτ' ἂν ἀπολαβεῖν ἐξήτησεν. οὐκ ἔνεστι δῆπουθεν,
 17 ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ μὴν ὡς ἐγγήματο μὲν ἢ γυνὴ
 καθ' ὃν ἐγὼ λέγω χρόνον, ἀντίδικοι δ' ἡμεῖς ἤδη πρὸς
 ἀλλήλους ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ κατέστημεν, ὕστερον
 δ' ἢ ἐγὼ τὴν δίκην ἔλαχον τὴν ἀπόλειψιν οὗτοι πρὸς

τὸν ἄρχοντ' ἀπεγράψαντι, λαβέ μοι καθ' ἕκαστον ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα Κηφισόδωρος, Χίων. ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθεῖς, ἔλαχον δὲ τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18 Ἀνάγνωθι δὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν μεμαρτυρημένων ὅτι τὴν προῖκ' οὐ δόντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διασώξειν Ἀφόβῳ τὴν οὐσίαν ταῦτα τολμῶσι πράττειν. οἱ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ καὶ ὀφειλῆσαι καὶ ἀποδοῦναι καὶ οὐ κομίσασθαι καὶ τὴν γυναικ' ἀπολιπεῖν καὶ τὸ χωρίον ἀποτιμήσασθαι φασι, πῶς οὐ φανερόν ὅτι προ- 86
στάντες τοῦ πράγματος τὰ γνωσθένθ' ὑφ' ὑμῶν ἀπο-
19 στερεῆσαί με ζητοῦσιν; ὡς δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς οὔτος καὶ Τιμοκράτης καὶ Ἀφοβος ἀπεκρίναντο, οὐχ οἷόν τ' ἀπο-
δεδοῦσθαι τὴν προῖκα, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι διδά-
σκειν ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τούτων ἕκα-
στον ἠρόμην πολλῶν ἐναντίον μαρτύρων, Ὀνήτορα
μὲν καὶ Τιμοκράτην, εἰ τινες εἶεν μάρτυρες ὧν ἐναν-
τίον τὴν προῖκ' ἀπέδοσαν, αὐτὸν δ' Ἀφοβον, εἰ τινες
20 παρῆσαν ὅτ' ἀπελάμβανεν. καὶ μοι πάντες ἀπεκρί-
ναντο καθ' ἕκαστον ὅτι οὐδεὶς μάρτυς παρείη, κομί-
ξοιτο δὲ λαμβάνων καθ' ὅποσονοῦν δέοιτ' Ἀφοβος παρ' αὐτῶν. καίτοι τῷ τοῦτο ὑμῶν πιστόν, ὡς ταλάντου
τῆς προικὸς οὔσης ἄνευ μαρτύρων Ὀνήτωρ καὶ Τιμο-
κράτης Ἀφόβῳ τοσοῦτον ἀργύριον ἐνεχείρισαν; ὧ μὴ

ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ πολλῶν μαρτύ-
 ρων ἀποδιδούς εἰκῆ τις ἂν ἐπίστευσεν, ἵν' εἴ-τις γί-
 γνηται. μὴ γὰρ ὅτι πρὸς τοῦτον τοιοῦτον ὄντα, ἀλλ'
 21 οὐδὲ πρὸς ἄλλον οὐδ' ἂν εἷς οὐδένα τοιοῦτο συνάλ-
 λαγμα ποιούμενος ἀμαρτύρως ἂν ἔπραξεν· ἀλλὰ τῶν
 τοιούτων ἔνεκα καὶ γάμους ποιούμεν καὶ τοὺς ἀναγ-
 καιοτάτους παρακαλοῦμεν, ὅτι οὐ πάρεργον, ἀλλ'
 ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων βίους ἐγχειρίζομεν, ὑπὲρ ὧν
 22 τὰς ἀσφαλείας μάλιστα σκοποῦμεν. εἰκὸς τοίνυν καὶ
 τοῦτον, ὧν περ ἐναντίον ὀφείλειν ὡμολόγησε καὶ τὸν
 τόκου οἶσειν, τῶν αὐτῶν τούτων παρόντων διαλύσα-
 σθαι πρὸς Ἄφοβον, εἶπερ ὡς ἀληθῶς ἀπεδίδου τὴν 870
 προῖκ' αὐτῶ. τοῦτον μὲν γὰρ τὸν τρόπον πράξας ὅλου
 τοῦ πράγματος ἀπηλλάττετο, μόνος μόνῳ δ' ἀποδιδούς
 τοὺς ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις παραγενομένους ὡς κατ' ὀφεί-
 23 λοντας ἂν αὐτοῦ μάρτυρας ὑπελείπετο. νῦν τοίνυν
 τοὺς μὲν ὄντας οἰκείους καὶ βελτίους αὐτῶν οὐκ ἐδύ-
 νατο πείσαι τὴν προῖκ' ἀποδεδωκέναι σφᾶς μαρτυ-
 ρεῖν, ἐτέρους δ' εἰ παρέχοντο μάρτυρας μηδὲν γένει
 προσήκοντας, οὐκ ἂν ἠγοῦνθ' ὑμᾶς αὐτοῖς πιστεύειν.
 ἔτι δ' ἀθρόαν μὲν φάσκοντες δεδωκέναι τὴν προῖκ'
 ἤδεσαν ὅτι τοὺς ἀπενεγκόντας οἰκέτας ἐξαιτήσομεν,
 οὓς μὴ γεγεννημένης τῆς δόσεως παραδοῦναι μὴ θέ-
 λοντες ἠλέγχοντ' ἂν· εἰ δ' αὐτοὶ μόνοι μόνῳ τοῦτον
 τὸν τρόπον ἀποδεδωκέναι λέγοιεν, ἐνόμιζον οὐκ ἐλεγ-
 24 χθῆσεσθαι. διὰ τοῦτο τοῦτον εἶλοντο ἐξ ἀνάγκης
 ψεύδεσθαι τὸν τρόπον. τοιαύταις τέχναις καὶ πανουργ-
 γίαις, ὡς ἀπλοῖ τινὲς εἶναι δόξοντες, ἠγοῦνται ῥαδίως
 ὑμᾶς ἐξαπατήσειν, ἀπλῶς οὐδ' ἂν μικρὸν ὑπὲρ τῶν
 διαφερόντων, ἀλλ' ὡς οἶόν τε ἀκριβέστατα πράξαντες.

λαβὲ τὰς μαρτυρίας αὐτοῖς ὧν ἐναντίον ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 25 Φέρε δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὴν γυναῖκα ὑμῖν ἀποδείξω λόγῳ μὲν ἀπολελοιπυῖαν, ἔργῳ δὲ συν-οικοῦσαν Ἀφόβῳ· νομίζω γάρ, ἂν τοῦτ' ἀκριβῶς μά-θητε, μᾶλλον ὑμᾶς τούτοις μὲν ἀπιστήσειν, ἐμοὶ δ' ἀδικουμένῳ τὰ δίκαια βοηθήσειν. μάρτυρας δὲ τῶν μὲν ὑμῖν παρέξομαι, τῶν δ' ἐπιδείξω μεγάλα τεκμήρια
- 26 καὶ πίστεις ἱκανάς. ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, μετὰ 87 τὸ γεγράφθαι παρὰ τῷ ἄρχοντι ταύτην τὴν γυναῖκ' ἀπολελοιπυῖαν καὶ τὸ φάσκειν Ὀνήτορ' ἀντὶ τῆς προικὸς ἀποτετιμησθαι τὸ χωρίον ὁρῶν Ἀφοβὸν ὁμοίως ἔχοντα καὶ γεωργοῦντα τὴν γῆν καὶ τῇ γυναικὶ συν-οικοῦντα, σαφῶς ἤδειν ὅτι λόγος ταῦτα καὶ παραγωγῇ
- 27 τοῦ πράγματός ἐστι. βουλόμενος δ' ἐμφανῆ ποιῆσαι ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν, ἐξελέγχειν αὐτὸν ἤξιουν ἐναντίον μαρτύρων, εἰ μὴ φάσκοι ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ παρε-δίδουσι οἰκέτην εἰς βάσανον, ὅς συνήδει πάντ' ἀκριβῶς· ὃν ἔλαβον κατὰ τὴν ὑπερημερίαν ἐκ τῶν Ἀφόβου. οὗτος δ' ἐμοῦ ταῦτ' ἀξιώσαντος περὶ μὲν τοῦ συν-οικεῖν Ἀφόβῳ τὴν ἀδελφὴν ἔφευγε τὴν βάσανον· ὡς δ' οὐκ ἐκεῖνος ἐγεώργει τὴν γῆν, οὐκ ἐδύνατ' ἀρηθῆναι διὰ τὴν περιφάνειαν, ἀλλὰ προσωμολόγησεν.
- 28 οὐ μόνον δ' ἐκ τούτων ἦν ῥᾶδιον γινῶναι ὅτι καὶ συν-ώκει τῇ γυναικὶ καὶ τὸ χωρίον ἐκέκτητο ἔτι πρὶν γε-νέσθαι τὴν δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὀφλῶν διεπράξατο περὶ αὐτῶν. ὡς γὰρ οὐκ ἀποτετιμηκῶς, ἀλλ' ἐμῶν ἐσομένων κατὰ τὴν δίκην, ἃ μὲν οἶόν τ' ἦν ἐξενεγκαῖν, ᾧχετο λαβῶν, τοὺς καρπούς καὶ τὰ σκεύη τὰ γεωρ-γικὰ πάντα πλὴν τῶν πιθαικῶν· ἃ δ' οὐχ οἶόν τ' ἦν

ἀνελεῖν, ἐξ ἀνάγκης ὑπέλιπεν, ὥστ' ἐγγενέσθαι τούτῳ
 29 νῦν αὐτῆς τῆς γῆς ἀμφισβητεῖν. καίτοι δεινὸν τὸν μὲν
 λέγειν ὡς ἀπειτιμήσατο τὸ χωρίον, τὸν δ' ἀποτετιμη-
 κότα φαίνεσθαι γεωροῦντα, καὶ φάσκειν μὲν ἀπολε-
 λοιπέναι τὴν ἀδελφὴν, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ τούτων φανε-
 ρὸν εἶναι φεύγοντα τοὺς ἐλέγχους, καὶ τὸν μὲν οὐ συν-
 οικοῦντα, ὡς οὗτός φησι, καὶ τοὺς καρπούς καὶ τὰ 872
 ἐκ τῆς γεωργίας ἅπαντ' ἐξενεγκεῖν, τὸν δ' ὑπὲρ τῆς
 ἀπολελοιπυίας πράττοντα, ὑπὲρ ἧς ἀποτετιμηθεῖν φη-
 σι τὸ χωρίον, φαίνεσθαι μὴδ' ὑπὲρ ἐνὸς τούτων ἀγα-
 30 νακτοῦντα, ἀλλ' ἡσυχίαν ἔχοντα. ταῦτ' οὐ πολλὴ πε-
 ριφάνειά ἐστι; ταῦτ' οὐχ ὁμολογουμένη προστασία;
 φήσειέ γ' ἂν τις, εἰ διαλογίζοιτ' ὀρθῶς ἕκαστ' αὐτῶν.
 ὡς τοίνυν ὠμολόγει μὲν ἐκείνου γεωροεῖν πρὶν γενέ-
 σθαι τὴν δίκην ἐμοὶ πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ συν-
 οικεῖν τὴν ἀδελφὴν οὐκ ἠθέλησε ποιήσασθαι τὴν
 βάσανον, ἡ δὲ γεωργία ἐξεσκευάσθη μετὰ τὴν δίκην
 πλὴν τῶν ἐργείων, λαβὲ ταύτας τὰς μαρτυρίας καὶ
 ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 Ἐμοὶ τοίνυν τοσοῦτων ὑπαρχόντων τεκμηρίων,
 οὐκ ἦκιστ' αὐτὸς ἔδειξεν Ὀνήτωρ ὅτι οὐκ ἀληθινὴν
 ἐποίησατο τὴν ἀπόλειψιν. ᾧ γὰρ προσῆκε χαλεπῶς
 φέρειν, εἰ τὴν προῖκα δοὺς, ὡς φησιν, ἀντ' ἀργυρίου
 χωρίου ἀμφισβητούμενον ἀπελάμβανεν, οὗτος οὐχ ὡς
 διάφορος οὐδ' ὡς ἀδικούμενος, ἀλλ' ὡς οἰκειότατος
 πάντων τὴν πρὸς ἐμὲ δίκην αὐτῷ συνηγωνίζετο. καὶ μὲ
 μὲν συναποστερηθεῖν μετ' ἐκείνου τῶν πατρῶων ἐπε-
 χείρησε, καθ' ὅσον αὐτὸς οἶός τε ἦν, ὑφ' οὗ κακὸν οὐδ'
 ὀτιοῦν ἦν πεπονθῶς. Ἀφόβῳ δ', ὃν ἀλλότριον εἶναι
 προσῆκε νομίζειν, εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν ὧν νῦν λέ-

γουσι, καὶ τὰ μὰ πρὸς τοῖς ἐκείνου περιποιεῖν ἐξήτησεν.
 32 καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ κατε-
 γνωσμένης ἤδη τῆς δίκης ἀναβὰς ἐπὶ τὸ δικαστήριον
 ἐδεῖτο ἰκετεύων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀντιβολῶν καὶ δά-
 κρουσι κλάων ταλάντου τιμῆσαι, καὶ τούτου αὐτὸς ἐγί- 873
 γνετ' ἐγγυητής. καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενα μὲν ἔστι πολ-
 λαχόθεν· οἱ τε γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τότε δικάζοντες
 καὶ τῶν ἔξωθεν παρόντων πολλοὶ συνίσασιν· ὅμως δὲ
 καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. καί μοι λαβὲ ταύτην
 τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

33 Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τεκμηρίῳ με-
 γάλῳ γνωῶναι ῥάδιον ὅτι τῇ ἀληθείᾳ συνώκει καὶ οὐ-
 δέπω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. αὕτη γὰρ ἡ γυνὴ πρὶν
 μὲν ὡς Ἐφοβὸν ἐλθεῖν μίαν ἡμέραν οὐκ ἐχήρευσεν, ἀλλὰ
 παρὰ ζῶντος Τιμοκράτους ἐκείνῳ συνώκησε, νῦν δ' ἐν
 τρισὶν ἔτεσιν ἄλλῳ συνοικοῦσ' οὐδενὶ φαίνεται. καίτοι
 τῷ πιστὸν, ὡς τότε μὲν, ἵνα μὴ χηρεύσειε, παρ' ἀνδρὸς
 ὡς ἄνδρα ἐβάδιζε, νῦν δ', εἶπερ ὡς ἀληθῶς ἀπολέλοι-
 πε, τοσοῦτον ἂν χρόνον χηρεύουσ' ἠνείχετο ἔξον ἄλ-
 λῳ συνοικεῖν, τοῦ τε ἀδελφοῦ κερκτιμένου τοσαύτην
 34 οὐσίαν, αὕτη τε ταύτην ἔχουσα τὴν ἡλικίαν; οὐκ ἔχει
 ταῦτ' ἀλήθειαν, ὧ ἄνδρες δικασταί, πιθανῆν, ἀλλὰ
 λόγοι ταῦτ' εἰσὶ, συνοικεῖ δ' ἡ γυνὴ φανερώς καὶ οὐκ
 ἐπικρούπεται τὸ πρᾶγμα. παρέξομαι δ' ὑμῖν Πασι-
 φῶντος μαρτυρίαν, ὃς ἀρρωστοῦσαν αὐτὴν θεραπεύων
 ἑώρα παρακαθήμενον Ἐφοβὸν ἐπὶ τούτου τοῦ ἄρχον-
 τος, ἤδη τούτῳ ταυτησὶ τῆς δίκης εἰληγμένης. καί μοι
 λαβὲ τὴν Πασιφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ἐγὼ τοίνυν εἰδώς, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ μετὰ

τὴν δίκην τοῦτον εὐθύς ἀποδεδεγμένον τὰ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Ἀφόβου χρήματα, καὶ κύριον τῶν τ' ἐκείνου καὶ τῶν ἐμῶν ἀπάντων γεγεννημένον, καὶ συνοικοῦσαν 874 αὐτῷ τὴν γυναῖκα σαφῶς ἐπιστάμενος, τρεῖς θεραπεύσας ἐξήτησα αὐτὸν, αἱ συνοικοῦσάν τε τὴν γυναῖκα ἤδεσαν καὶ τὰ χρήματα ὅτι παρὰ τούτοις ἦν, ἵνα μὴ λόγοι 36 μόνον, ἀλλὰ καὶ βάσανοι περὶ αὐτῶν γίγνοιτο. οὗτος δ' ἐμοῦ προκαλεσαμένου ταῦτα καὶ πάντων τῶν παρόντων δίκαια λέγειν με ἀποφηναμένων οὐκ ἠθέλησεν εἰς τοῦτο τὰκριβὲς καταφυγεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἑτέρων τινῶν ὄντων περὶ τῶν τοιούτων σαφεστέρων ἐλέγχων ἢ βασάνων καὶ μαρτυριῶν, οὔτε μάρτυρας παρεχόμενος τὴν προῖκα ὡς ἀποδέδωκεν, οὔτ' εἰς βάσανον ἐκδιδούς τὰς συνειδυίας περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφὴν, ὅτι ταῦτ' ἠξίου, ὑβριστικῶς πάνυ καὶ προπηλακιστικῶς οὐκ εἶα με αὐτῷ διαλέγεσθαι. τούτου γένοιτ' ἂν τις σχετλιώτερος ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον ἐκὼν τὰ δίκαια ἀγνοεῖν προσποιούμενος; λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν πρόκλησιν καὶ ἀνάγνωθι.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

37 Ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβεστάτην πασῶν πίστεων νομίζετε, καὶ ὅπου ἂν δούλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται, δέη δ' εὐρεθῆναι τὸ ζητούμενον, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες οὕτω ζητεῖτε τὴν ἀληθειαν εὐρεῖν, εἰκότως, ὧ ἄνδρες δικασταί. τῶν μὲν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τὰληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν· τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένες πώποτ' ἐξηλέγχθησαν, ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ ἐκ τῆς βασάνου εἶπον. 38 οὗτος δὲ τηλικαῦτα δίκαια φηγῶν καὶ σαφεῖς οὕτω 875 καὶ μεγάλους ἐλέγχους παραλιπὼν, Ἀφοβον παρεχό-

μενος μάρτυρα καὶ Τιμοκράτην, τὸν μὲν ὡς ἀποδέδωκε τὴν προῖκα, τὸν δ' ὡς ἀπέληφεν, ἀξιώσει πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν, ἀμάρτυρον τὴν πρὸς τούτους πράξιν γεγενῆσθαι προσποιούμενος· τοσαύτην ὑμῶν εὐή-
 39 θειαν κατέγνωκεν. ὅτι μὲν τοίνυν οὔτ' ἀληθῆ οὔτ' ἀληθεία ἐοικότα λέξουσιν, καὶ ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ὁμολογεῖν τὴν προῖκα μὴ δοῦναι, καὶ ἐκ τοῦ πάλιν ἄνευ μαρτύρων ἀποδεδωκέναι φάσκειν, καὶ ἐκ τοῦ τὸν χρόνον μὴ ἐγχωρεῖν ἀμφισβητουμένης ἤδη τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι τὰργύριον, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἰκανῶς ἀποδεδειχθαί μοι νομίζω.

XXXI.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραλελειμμένα τινὰ ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ διὰ τούτου προστίθησιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐπισημαίνεται, καὶ δὴ καὶ πρὸς τινὰς ἀντιρροήσεις ἴσταται.

Περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν ὅτι πολλοὶ φασιν αὐτοὺς ὑπὸ Ἰσαίου συντεθῆναι, τοῦ βῆτορος ἀπιστοῦντες εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν, οἳ δὲ γε, εἰ μὴ τοῦτο, διωρθῶσθαί γε ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου· εἰκότασι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν, εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο καὶ μηδέπω πρὸς τὸ τέλειον ἤκων ἐπὶ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῆι τέως.

Ὁ παρέλιπον ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ τεκμήριον, οὐδε- 870
 νὸς τῶν προειρημένων ἔλαττον, τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα τούτους Ἀφόβῳ, τοῦτο πρῶτον εἰπὼν μετὰ τοῦτο καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγγειν

αὐτὸν πειράσομαι. οὗτος γὰρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὸ
 πρῶτον ὅτε τῶν Ἀφόβου διενοεῖτο ἀμφισβητεῖν, οὐχὶ
 τάλαντον ἔφη τὴν προῖχ', ὥσπερ νυνὶ, ἀλλ' ὀγδοήκοντα
 2 μνᾶς δεδωκέναι, καὶ τίθησιν ὄρους ἐπὶ μὲν τὴν οἰκίαν
 δισχιλίων, ἐπὶ δὲ τὸ χωρίον ταλάντου, βουλόμενος μὴ
 μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κάκεινην διασώζειν αὐτῷ. γενομέ-
 νης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς αὐτὸν, ἰδὼν ὡς διέκεισθ'
 ὑμεῖς πρὸς τοὺς λίαν ἀναιδῶς ἀδικούντας, ἔννουσ γί-
 γνεται, καὶ δεινὰ πάσχειν ἠγγήσατο δόξειν ἐμὲ τοσού-
 των χρημάτων ἀπεστερημένον, εἰ μὴδ' ὀτιοῦν ἔξοιμι
 τῶν Ἀφόβου λαβεῖν τοῦ τὰμὰ ἔχοντος. ἀλλ' ὑπὸ τού-
 3 του κωλυόμενος φανερός γενήσομαι. καὶ τί ποιεῖ; τοὺς
 ὄρους ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖ, καὶ τάλαντον μόνον εἶ-
 ναι τὴν προῖκά φησιν, ἐν ᾧ τὸ χωρίον ἀποτετιμῆσθαι.
 καίτοι δῆλον ὅτι τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας ὄρους εἰ δικαίους
 ἔθηκε καὶ ὄντως ἀληθεῖς, δικαίους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ
 χωρίου τέθεικεν· εἰ δ' εὐθύς ἀδικεῖν βουλόμενος ψευ-
 δεῖς ἔθηκεν ἐκείνους, εἰκὸς καὶ τούτους οὐκ ἀληθεῖς
 4 ὑπάρχειν. τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔξ ᾧ ἐγὼ δεδήλωκα λό- 877
 γων δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἔξ ᾧ αὐτὸς οὗτος διεπράξατο·
 οὐδ' ὑφ' ἐνὸς γὰρ ἀναγκασθεῖς ἀνθρώπων αὐτὸς ἀνεῖ-
 λε τοὺς ὄρους, ἔργῳ φανερὸν ποιήσας ὅτι ψεύδεται.
 καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, τὸ μὲν χωρίον καὶ νῦν οὗ-
 τὸς φησιν ἀποτετιμῆσθαι ταλάντου, τὴν δ' οἰκίαν
 ὡς προσωρίσατο δισχιλίων καὶ πάλιν τοὺς ὄρους ἀνεῖ-
 λε γενομένης τῆς δίκης, τοὺς εἰδότας ὑμῖν μάρτυρας
 παρἔξομαι. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

5 Δῆλον τοίνυν ὅτι δισχιλίων μὲν ὠρισμένος τὴν
 οἰκίαν, ταλάντου δὲ τὸ χωρίον, ὡς ὀγδοήκοντα μνᾶς
 δεδωκὼς ἔμελλεν ἀμφισβητήσκειν. μεῖζον οὖν ἂν τι

γένοιτο τεκμήριον ὑμῖν τοῦ μηδὲν ἀληθὲς νῦν λέγειν τοῦτον ἢ εἰ φανεῖη μὴ ταῦτ' ἀλέγων τοῖς ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν αὐτῶν; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν δοκεῖ τούτου μείζον εὐρεθῆναι.

- 6 Σκέψασθε τοίνυν τὴν ἀναίδειαν, ὅς ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀποστερεῖ με ὅσῳ πλείονος ἄξιόν ἐστι ταλάντου, καὶ ταῦτ' αὐτὸς τιμήσας οὐκ ἄξιον εἶναι πλείονος. τί γὰρ βουλόμενος δισχιλίῳ προσωρίσω τὴν οἰκίαν, ὅτε τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς ἐνεκάλεις, εἴ γε τὸ χωρίον ἄξιον ἦν πλείονος, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ 7 τὰς δισχιλίας ἐτίθει; ἢ ὅταν μὲν σοι δοκῇ πάντα τὰ Ἀφόβου διασώζειν, τό τε χωρίον ἐστὶ ταλάντου μόνου ἄξιον, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν δισχιλίαις προσέξεις, ἢ τε προῖξ ὀγδοήκοντα μναῖ γενήσονται, καὶ ἀξιώσεις ἔχειν ἀμφοτέρα· ὅταν δέ σοι μὴ συμφέρη, τὰναντία πάλιν ἢ μὲν οἰκία ταλάντου, διότι νῦν ἐγὼ ταύτην ἔχω, τοῦ δὲ χωρίου τὸ περιὸν οὐκ ἐλάττονος ἢ δυοῖν ἄξιον, ἴν' 8 ἐγὼ δοκῶ βλάπτειν τοῦτον, οὐκ ἀποστερεῖσθαι. ὄραῶς ὡς ὑποκρίνει μὲν δεδωκέναι τὴν προῖκα, φαίνει δὲ κατ' οὐδ' ὄντινοῦν τρόπον δεδωκώς; τὰ γὰρ ἀληθῆ καὶ μὴ κακουρογούμενα τῶν πραγμάτων ἀπλῶς, οἳ ἂν ἐξ ἀρχῆςπραχθῆ, τοιαῦτ' ἐστί· σὺ δὲ τοῦναντίον ἐξελέγχει πράξας εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ὑπηρεσίαν.
- 9 Ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν ὄρκον, ὁποῖόν τιν' ἂν ὤμοσεν, εἴ τις ἔδωκεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν. ὅς γὰρ ὀγδοήκοντα μναῖς ἔφη τὴν προῖκ' εἶναι, εἰ τότ' αὐτῷ τις ἔδωκεν, ὁμόσαντι ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν, κομίσασθαι, τί ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὤμοσε· τί γὰρ καὶ λέγων οὐ φήσει τότ' ἂν ὁμόσαι, νῦν γε τοῦτ' ἀξιῶν; οὐκοῦν ὅτι γ' ἐπιώρησεν ἂν, ἑαυτὸν ἐξελέγχει· νῦν γὰρ οὐκ ὀγδοήκοντα μναῖς, ἀλλὰ τάλαντον δεδωκέναι φησίν. τί μᾶλλον ἂν οὐν εἰκότως τις αὐτὸν ἐκεῖνα ἐπιορκεῖν ἢ τὰδ'

ἡγοῖτο; ἢ τίνα τις δικαίως ἂν ἔχοι περὶ τούτου διά-
νοϊαν τοῦ ῥαδίως οὕτως αὐτὸν ἐξελέγχοντος ὄντ'
ἐπίορκον;

- 10 Ἀλλὰ νῆ Δί' ἴσως οὐχὶ πάντ' αὐτῷ τοιαῦτα πέ-
πρακται, οὐδὲ πανταχόθεν δῆλός ἐστι τεχνάζων. ἀλλὰ
καὶ τιμώμενος φανερός γέγονεν ὑπὲρ Ἀφόβου ταλάν-
του, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἡμῖν ἀποδώσειν ἐγγυώμενος.
καίτοι σκέψασθε ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τεκμήριον οὐ μόνον
τοῦ τὴν γυναῖκα συνοικεῖν Ἀφόβῳ καὶ τοῦτον οἰκείως
11 ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα. τίς γὰρ
ἄνθρωπος ἡλίθιός ἐστιν οὕτως, ὃς ἀργύριον μὲν δούς
τοσοῦτον, ἐπειθ' ἐν λαβῶν χωρίῳ ἀμφισβητούμενον
εἰς ἀποτίμησιν, σὺν οἷς πρότερον ἐξημίωτο, τὸν ἀδι- 879
κήσαντα ὡς δίκαιόν τι ποιήσοντα καὶ τοῦ τῆς δίκης
ὀφλήματος προσεγγυήσασθαι; ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶμαι.
καὶ γὰρ οὐδὲ λόγον τὸ πρᾶγμ' ἔχον ἐστὶ, τὸν αὐτὸν αὐ-
τῷ μὴ δυνάμενον κομίσασθαι τάλαντον, τοῦτον ἄλλῳ
τινὶ φάσκειν ἀποτίσειν καὶ ταῦτ' ἐγγυᾶσθαι. ἀλλὰ καὶ
ἀπ' αὐτῶν τούτων ἐστὶ δῆλον ὅτι τὴν μὲν προῖκα οὐ
δέδωκεν, ἀντὶ δὲ πολλῶν χρημάτων τῶν ἐμῶν οἰκείος
ῶν Ἀφόβῳ ταῦτ' ἀπειμαῖτο, κληρονόμου τὴν ἀδελφὴν
12 τῶν ἐμῶν μετ' ἐκείνου καταστῆσαι βουλόμενος. εἴτα
νῦν παρακρούσασθαι ζητεῖ καὶ φενακίζει, λέγων ὡς
πρότερον τοὺς ὄρους ἔστησεν ἢ ἐκείνου τὴν δίκην
ὀφλεῖν. οὐ πρότερόν γε ἢ παρὰ σοί, εἴ γε νῦν ἀληθῆ
λέγεις. δῆλον γὰρ ὅτι καταγνοὺς ἀδικίαν αὐτοῦ ταῦτ'
ἐποίεις. εἴτα καὶ γελοῖον τοῦτο λέγεις. ὥσπερ οὐκ εἶ-
δότων ὑμῶν ὅτι πάντες οἱ τὰ τοιαῦτ' ἀδικοῦντες σκο-
ποῦσι τί λέξουσιν, καὶ οὐδεὶς πώποτ' ὧφλε σιωπῶν
οὐδ' ἀδικεῖν ὁμολογῶν· ἀλλ' ἐπειδὴν, οἶμαι, μηδὲν
ἀληθὲς λέγων ἐξελεγχθῆ, τότε γιννώσκειται ὁποῖός
13 ἐστὶν ὕπερ καὶ οὗτος ἐμοιγε δοκεῖ πάσχειν. ἐπεὶ, φέ-

ρε, πῶς ἐστὶ δίκαιον, ἐὰν μὲν ὀγδοήκοντα μιν ᾖ θῆς ὄρους, ὀγδοήκοντα μιν εἶναι τὴν προῖκα, ἐὰν δὲ πλείονος πλέον, ἐὰν δ' ἐλάττωνος ἔλαττον; ἢ πῶς ἐστὶ δίκαιον, τῆς ἀδελφῆς τῆς σῆς μηδέπω καὶ τήμερον ἄλλω συνοικουσίῃς μηδ' ἀπηλλαγμένης Ἀφόβου, μηδὲ τὴν προῖκα δεδωκότος σοῦ, μηδ' ὑπὲρ τούτων εἰς βάσανον μηδ' εἰς ἄλλο δίκαιον μηδὲν καταφεύγειν ἐθέλοντος, ὅτι σὺ στῆσαι φῆς ὄρους, σὸν εἶναι τὸ χωρίον; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς οἶμαι· τὴν γὰρ ἀλήθειαν σκεπτέον, οὐχ ἅ τις ἐαυτῷ παρεσκεύασεν ἐξεπίτηδες εἰς τὸ λέγειν τι 880
 14 δοκεῖν, ὥσπερ ὑμεῖς. ἔπειτα τὸ δεινότατον· εἰ καὶ δεδωκότες ἦτε ὡς μάλιστα τὴν προῖκα, ἢν οὐ δεδώκατε, τίς ὁ τούτων αἴτιος; οὐχ ὑμεῖς, ἐπεὶ ἐπὶ τὰ μὰ ἔδοτε; οὐχ ὅλοις ἔτεσι πρότερον δέκα τὰ μὰ λαβὼν εἶχεν ἐκεῖνος ὧν ὠφλε τὴν δίκην, ἢ κηδεστὴν σοι γενέσθαι; ἢ σὲ μὲν ἔδει κομίσασθαι πάντα, τὸν δὲ καὶ καταδικασάμενον καὶ δι' ὀρφανίαν ἠδικημένον καὶ προικὸς ἀληθινῆς ἀπεστερημένον, ὃν μόνον ἀνθρώπων οὐδὲ τῆς ἐπωβελίας ἄξιον ἦν κινδυνεύειν, ἢ ναγκάσθαι τοιαῦτα παθεῖν, κεκομισμένον μηδ' ὅτι οὖν, καὶ ταῦτ' ἐθέλοντα ποιεῖν ὑμῖν αὐτοῖς, εἰ τι τῶν δεόντων ἐβούλεσθε πράττειν;

XXXII.

ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δανεισάμενος παρὰ Δήμωνος, ἐνὸς τῶν Δημοσθένους συγγενῶν, ἔμπορός τις, Πρωῶτος ὄνομα, ἐπρίατο τοῦ ἀργυρίου σίτον ἐν Συρακούσαις, καὶ τοῦτον ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας ἐπὶ

νεώς, ἧς Ἡγέστρατος ἐναυκλήρει. Ἡγέστρατος δὲ καὶ Ζηνόθεμις, πρὸς ὃν ἔστιν ἡ παραγραφή, Μασσαλιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος, κακούργημα δὲ τοιοῦτον ἐν Συρακούσαις ἐκακούργησαν, ὡς ὁ ῥήτωρ φησίν. ἔδανείσαντο χρήματα, ταῦτα δὲ 881 εἰς μὲν τὴν ναῦν οὐκ ἐνέθεντο, λάθρα δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν ἀπέστειλαν, ἀποστερῆσαι τοὺς δανείσαντας βεβουλευμένοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐγγράπτο ἐν τῷ συμβολαίῳ, εἰ πάθοι τι ἡ ναῦς, μὴ ἀπαιτεῖσθαι αὐτοὺς τὰ χρήματα, ἐσκέψαντο καταδῦσαι τὴν ναῦν. νύκτωρ οὖν ἐν τῷ πλῶ κατελθὼν ὁ Ἡγέστρατος διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. φωραθεὶς δὲ καὶ φεύγων τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν εἰσπίπτει καὶ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ὁ τοίνυν Ζηνόθεμις, ὁ κοινωνὸς, ὡς φησιν ὁ ῥήτωρ, τοῦ Ἡγεστράτου, μόλις σωθείσης εἰς Ἀθήνας τῆς νεώς, ἠμφισβῆται τοῦ σίτου, λέγων εἶναι τὸν σῖτον Ἡγεστράτου, ἐκείνον δὲ παρ' ἑαυτοῦ δεδανείσθαι χρήματα. ἐνστάτων δὲ αὐτῷ τοῦ τε Πρωῦτου καὶ τοῦ Δήμωνος ἀμφοτέροις ἔλαχε δίκην ἐμπορικὴν. καὶ τὸν Πρωῦτον ἐξ ἐρήμης ἐλὼν ἐκόντα, ὡς φησι Δημοσθένης, καὶ συγκακουροῦντα, εἰσάγει καὶ τὸν Δήμωνα δεύτερον εἰς τὸ δικαστήριον. ὁ δὲ παραγράφεται μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, νόμον παρεχόμενος τὸν δίδοντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων. Ζηνοθέμιδι δὲ φησι μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μὲν ἄγών ἔστι παραγραφικός, ὁ δὲ λόγος, ὡς τῆς εὐθυδικίας τοῦ πράγματος εἰσηγμένης, οὕτως εἴρηται περὶ τοῦ μὴ Ζηνοθέμιδος εἶναι τὸν σῖτον, ἀλλὰ τοῦ Πρωῦτου, ᾧ ὁ Δήμων ἐδάνεισε τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ βούλεται δοκεῖν ῥήματι τοῦ νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι κατὰ τὸ πρᾶγμα ἀδικῶν, ἀλλὰ δείκνυσιν ὡς θαρρεῖ μὲν 882 καὶ τῇ εὐθείᾳ, ἐκ περιουσίας δὲ αὐτῷ καὶ παραγραφὴν ὁ νόμος δίδωσι.

Ἄνδρες δικασταὶ, βούλομαι παραγεγραμμένος μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην περὶ τῶν νόμων πρῶτον εἰπεῖν, καθ' οὓς παρεγραψάμην. οἱ νόμοι κελεύουσιν, ᾧ ἄνδρες δικασταὶ, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν

συμβολαίων, καὶ περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί· ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην.

2 τούτῳ τοίνυν Ζηνοθέμειδι πρὸς μὲν ἐμὲ ὅτι οὐδὲν ἦν συμβόλαιον οὐδὲ συγγραφή, καὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐγκλήματι· δανεῖσαι δέ φησιν Ἑγεστράτῳ ναυκλήρῳ, τούτου δὲ ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει ἡμᾶς τὸ ναῦλον σφετερίσασθαι· τουτὶ τὸ ἐγκλημά ἐστιν. ἐκ δὴ τοῦ αὐτοῦ λόγου τὴν τε δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὐσαν μα-

3 τουτὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄψεσθε. δέομαι δ' ὑμῶν πάντων, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἶπερ ἄλλῳ τινὶ πώποτε πράγματι τὸν νοῦν προσέσχετε, καὶ τούτῳ προσσχεῖν· ἀκούσεσθε γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἀνπερ ἐγὼ τὰ πεπραγμέν' αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς 883

πολλάκις εἶπειν δυνηθῶ. οἶμαι δέ.

4 Ζηνοθέμεις γὰρ οὐτοσί ὧν ὑπηρέτης Ἑγεστράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς δ', οὐ προσέγραψεν, ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδίκημα τοιουτοῦ μετ' ἐκείνου συνεσκευάσατο. χρήματα ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζετο οὗτος καὶ ἐκεῖνος. ὡμολόγει δ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανείζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ πολὺν, οὐτοσί δὲ πρὸς τοὺς ἐκεῖνον τὸν γόμον οἰκειῖον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεῶς· ὧν δὲ ὁ μὲν ναυκλήρος, ὁ δ' ἐπιβάτης, ἐπιστεύοντο εἰκότως ἅ περὶ ἀλ-

5 λήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα οἰκαδε ἀπέστειλλον εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης τῆς νεῶς ἀποδοῦναι τὰ χρήμαθ', ἵν' ἀποστερήσαιεν τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν καταδύσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἑγέστρατος, ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, κατα-

βὰς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλην ναῦν διέκοπτε τοῦ πλοίου
τὸ ἔδαφος. οὐτοσί δ', ὡς οὐδὲν εἰδὼς, ἄνω μετὰ τῶν
ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου δὲ γενομένου αἰ-
σθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ὅτι κακόν τι ἐν κοίλῃ νηὶ γί-
6 γνεται, καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἤλίσκετο ὁ Ἡγέ-
στρατος καὶ δίκην δώσειν ὑπέλαβε, φεύγει καὶ διωκό-
μενος ῥίπτει αὐτὸν εἰς τὴν θάλατταν, διαμαρτῶν δὲ
τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτα εἶναι ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν
οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιός ἦν, κακὸς κακῶς ἀπώλετο, ἃ⁸⁸⁴
7 τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν αὐ-
7 τός. οὐτοσί δ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ συνεργὸς τὸ μὲν
πρῶτον εὐθύς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τὰ δίκηματα, ὡς οὐ-
δὲν εἰδὼς, ἀλλ' ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτὸς, ἐπειθε τὸν
πρωρέα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον ἐκβαίνειν καὶ
ἐκλιπεῖν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς ἀνεπίστου τῆς
σωτηρίας οὔσης καὶ καταδυσσομένης τῆς νεῶς αὐτίκα
μάλα, ἴν', ὅπερ διενοήθησαν, τοῦτ' ἐπιτελεσθεῖν καὶ
8 ἀποτυχῶν δὲ τούτου, καὶ τοῦ παρ' ἡμῶν συμπλέοντος
ἐναντιωθέντος καὶ τοῖς ναύταις μισθοῦς, εἰ διασώσαι-
εν τὴν ναῦν, μεγάλους ἐπαγγειλαμένου, σωθείσης εἰς
Κεφαλληνίαν τῆς νεῶς διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστα γε, εἶ-
τα καὶ διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετὴν, πάλιν μετὰ τῶν
Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πολιτῶν μὴ κα-
ταπλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε, λέγων ὡς αὐτός
τε καὶ τὰ χροῆματ' ἐκεῖθεν ἔστι, καὶ ὁ ναύκληρος εἴη καὶ
9 οἱ δεδανεικότες Μασσαλιῶται. ἀποτυχῶν δὲ καὶ τού-
του, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ γνόν-
των Ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν, ὅθενπερ ἀνήχθη,
ὄν οὐδ' ἂν εἰς ἐλθεῖν ᾤετο δεῦρο τολμῆσαι τοιαυτὰ γε
ἔσκευωρημένον καὶ πεποικηκότα, οὗτος, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀναιδείᾳ καὶ τόλμῃ,

ὥστ' οὐκ ἐλήλυθε μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ σίτου τοῦ ἡμετέρου ἀμφισβητήσας ἡμῖν δίκην προσείληχεν.

- 10 Τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ ποτ' ἐπηρεμένος οὗτος κατελήλυθε καὶ τὴν δίκην εἴληχεν; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ἄνδρες δικασταί, ἀχθόμενος μὲν νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς, ἀναγκαζόμενος δέ. ἐστὶν ἐργαστήρια μοχθη- 885
 ρῶν ἀνθρώπων συνεστηκότων ἐν τῷ Πειραιεῖ· οὓς
 11 οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοήσετε ἰδόντες. ἐκ τούτων ἓνα, ἥνιχ' οὗτος ἐπραττεν ὅπως ἡ ναῦς μὴ καταπλεύσεται δεῦρο, πρεσβευτήν ἐκ βουλῆς τινα λαμβάνομεν γνώριμον οὕτως, ὅτι δ' ἦν οὐκ εἰδότες, ἀτύχημα οὐδὲν ἔλαττον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἀτυχήσαντες ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς ἀνθρώποις συμμιξαι. οὗτος ὁ πεμφθεὶς ὑφ' ἡμῶν, Ἀριστοφῶν ὄνομα αὐτῷ, ὃς καὶ τὰ τοῦ Μικκαλίωνος κτράγματα ἐσκευώρηται (ταῦτα γὰρ νῦν ἀκούομεν), ἠρογολάβηκεν αὐτὸς καὶ κατεπήγγελται τουτωί, καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος· ὁδὶ δὲ ἄσμενος
 12 δέδεκται ταῦτα. ὥς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθαρηῆναι τὸ πλοῖον, οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα τοῖς δανείσασιν (πῶς γὰρ ἂ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνέθετο;) ἀντιποιεῖται τῶν ἡμετέρων, καὶ φησὶ τῷ Ἡγεστράτῳ ἐπὶ τούτῳ τῷ σίτῳ δεδανεικέναι, ὃν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιπλέων ἐπρίατο. οἱ δὲ δανεισταὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐξηπατημένοι, ὁρῶντες ἑαυτοῖς ἀντὶ τῶν χρημάτων ἀνθρώπων πονηρὸν χρηστην, ἄλλο δ' οὐδὲν, ἐλπίδα ἔχοντες ὑπὸ τούτου παρακρουσθέντων ὑμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπολήψεσθαι τὰ ἑαυτῶν, ὃν ἴσασι ψευδόμενον ταῦτα καθ' ἡμῶν, τούτῳ συνδικεῖν ἀναγκάζονται τοῦ συμφέροντος ἕνεκα τοῦ ἑαυτῶν.

- 13 Τὸ μὲν οὖν πράγμα, ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε, ὥς εἰπεῖν ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ τοὺς μάρτυρας ὧν λέγω προῶτον ὑμῖν παρασχόμενος,

μετὰ ταῦτα δὴ καὶ τᾶλλα διδάσκειν. καὶ μοι λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

886

- 14 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τῶν Κεφαλλήνων ἀντιπράττοντος τούτου, ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτὸ, τὴν μὲν ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηὶ δεδανεικότες ἐνθένδε εὐθέως εἶχον, τὸν δὲ σίτου ὁ ἡγορακῶς εἶχεν· ἦν δ' οὗτος ὁ ἡμῖν τὰ χρήματ' ὀφείλων. μετὰ ταῦτα ἦκεν οὗτος ἔχων τὸν παρ' ἡμῶν πεμφθέντα πρεσβευτήν, τὸν Ἀριστοφῶντα, καὶ ἡμφισβήτηι τοῦ σίτου, φάσκων Ἐγέστρατῳ
- 15 δεδανεικέναι. "τί λέγεις, ἄνθρωπε;" εὐθέως ὁ Πρωῶτος (τοῦτο γὰρ ἦν τοῦνομα τῷ τὸν σίτον εἰσαγαγόντι, τῷ τὰ χρήμαθ' ἡμῖν ὀφείλοντι) "σὺ χρήματα δέδωκας "Ἐγέστρατῳ, μεθ' οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας, ὅπως "δανείσεται, καὶ σοὶ πολλάκις λέγοντος ὅτι τοῖς προῖε-
 "μένοις ἀπολεῖται τὰ χρήματα; σὺ οὖν ταῦτ' ἀκούων
 "αὐτὸς ἂν προήκω;" ἔφη, καὶ ἀναιδῆς ἦν. "οὐκοῦν εἰ
 "τὰ μάλιστα ἀληθῆ λέγεις," τῶν παρόντων τις ὑπέλαβεν,
 "ὁ σὸς κοινωνὸς καὶ πολίτης, ὁ Ἐγέστρατος, ὡς
 "ἔοικεν, ἐξηπάτηκέ σε, καὶ ὑπὲρ τούτων αὐτὸς αὐτῷ
 16 "θανάτου τιμῆσας ἀπόλωλεν." "καὶ ὅτι γ'," ἔφη τις τῶν παρόντων, "ἀπάντων ἐστὶ συνεργὸς οὗτος ἐκείνω,
 "σημεῖον ὑμῖν ἐρῶ· πρὸ γὰρ τοῦ διακόπτειν ἐπιχειρή-
 "σαι τὴν ναῦν, τίθενται πρὸς τινα τῶν συμπλεόντων
 "οὗτος καὶ ὁ Ἐγέστρατος συγγραφῆν. καίτοι εἰ μὲν εἰς
 "πίστιν ἔδωκας, τί πρὸ τοῦ κακουργήματος ἂν τὰ βέ-
 "βαια ἐποιούῃ; εἰ δ' ἀπιστῶν ἐτύγχανες, τί οὐχ, ὥσπερ
 17 "οἱ ἄλλοι, τὰ δίκαια ἐλάμβανες ἐν τῇ γῆ;" τί ἂν τὰ πολλὰ λέγοι τις; ἦν γὰρ οὐδ' ὅτι οὖν πλέον ἡμῖν ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' εἶχετο τοῦ σίτου. ἐξῆγεν αὐτὸν Πρωῶτος 887

καὶ ὁ κοινωνὸς τοῦ Πρώτου, Φέρτατος· οὔτοσι δ' οὐκ ἐξήγετο, οὐδ' ἂν ἔφη διαρρηθῆναι ὑπ' οὐδενὸς ἐξαχθῆ-
 18 ναι, εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ ἐξάξω. μετὰ ταῦτα προῦκαλεῖτο ὁ Πρωῖτος αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν Συρακοσίων, κὰν μὲν ἐωνημένος τὸν σίτον ἐκεῖνος φαίνεται καὶ τὰ τέλη κείμενα ἐκεῖνου καὶ τὰς τιμὰς ὁ διαλύων ἐκεῖνος, τοῦτον πονηρὸν ὄντα ἀξιοῦμεν ζημιουσθαι, εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ διάφορα ἀπολαβεῖν καὶ τάλαντον προσλαβεῖν, καὶ τοῦ σίτου ἀφιστάμεθα. ταῦτ' ἐκεῖνον προκαλουμένου καὶ λέγοντος καὶ ἡμῶν οὐδὲν ἦν πλέον, ἀλλ' ἦν αἴρεσις ἢ τοῦτον ἐξάγειν ἡμᾶς ἢ ἀπολωλε-
 19 κέναι σωθέντα καὶ παρόντα τὰ ἡμέτερόν αὐτῶν. ὁ γὰρ αὖ Πρωῖτος διεμαρτύρετο ἐξάγειν, βεβαιῶν ἀναπλεῖν ἐθέλειν εἰς τὴν Σικελίαν· εἰ δὲ ταῦτ' ἐθέλοντος αὐτοῦ προησόμεθ' ἡμεῖς τούτῳ τὸν σίτον, οὐδὲν αὐτῷ μέλειν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ οὗτ' ἂν ἐξαχθῆναι ἔφη, εἰ μὴ ὑπ' ἐμοῦ, οὐθ' ἂν προῦκαλεῖτο περὶ τοῦ ἀναπλεῖν ἐδέχετο, ἔν τε τῷ πλοίῳ τὴν συγγραφὴν ἔθετο, λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 Ἐπειδὴ τοίνυν οὔτ' ἐξάγεσθαι ἤθελεν ὑπὸ τοῦ Πρώτου οὗτ' εἰς τὴν Σικελίαν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὰ δίκαια, προειδώς θ' ἅπαντα ἐφαίνετο ἃ ὁ Ἡγέστρατος ἐκακούργει, λοιπὸν ἦν ἡμῖν τοῖς ἐνθένδε μὲν πεποιημένοις το συμβόλαιον, παρειληφόσι δὲ τὸν σίτον παρὰ τοῦ δικαί-
 21 ως ἐκεῖ πριαμένου, ἐξάγειν τοῦτον. τί γὰρ ἂν καὶ ἄλλο ἐποιοῦμεν; οὐπω γὰρ τοῦτό γε οὐδεὶς ἡμῶν τῶν κοινωνῶν ὑπέλαβεν, ὡς ὑμεῖς γνώσεσθέ ποτ' εἶναι τού- 888
 του τὸν σίτον, ὃν καταλιπεῖν οὔτος ἔπειθε τοὺς ναύτας, ὅπως ἀπόλοιτο τοῦ πλοίου καταδύντος. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσήκειν αὐτῷ· τίς

γὰρ ἂν τὸν ἑαυτοῦ σίτον ἔπειθε προέσθαι τοὺς σώζειν
 βουλομένους; ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλει δεξάμενος τὴν πρό-
 κλησιν εἰς τὴν Σικελίαν, οὗ ταῦτα ἦν ἐλέγξαι καθά-
 22 ρῶς; καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' ἐμελλον ὑμῶν καταγνώσε-
 σθαι, ὡς εἰσαγώγιμον ψηφιεῖσθε τούτῳ τὴν δίκην πε-
 ρὶ τούτων τῶν χρημάτων, ἃ κατὰ πολλοὺς τρόπους
 οὗτος ἔπραττεν ὅπως μὴ εἰσαγώγιμα δεῦρ' ἔσται, πρῶ-
 τον μὲν ὅτε αὐτὰ καταλιπεῖν τοὺς ναύτας ἔπειθεν, εἰδ'
 ὅτ' ἐν Κεφαλληνίᾳ μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔπρατ-
 23 τευ. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν γένοιτο, εἰ
 Κεφαλλῆνες μὲν, ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις σωθῆ τὰ χρή-
 ματα, δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔκριναν, ὑμεῖς δ' ὄντες
 Ἀθηναῖοι τὰ τῶν πολιτῶν τοῖς καταποντίσαι βουλη-
 θεῖσι δοῦναι γνοίητε, καὶ ἃ μὴ καταπλεῖν ὅλως οὗτος
 δεῦρο ἔπραττε, ταῦτ' εἰσαγώγιμα τούτῳ ψηφίσαι-
 σθε; μὴ δῆτα, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί. λέγε δὴ μοι τί παρα-
 γέγραμμαι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

Λέγε δὴ μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

24 Ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ τῶν νόμων παρεγραψάμην μὴ
 εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἶμαι δεδειχθαι·
 τέχνην δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ τοῦ ταῦτα πάντα συν-
 τεθεικότος, τοῦ Ἀριστοφῶντος. ὡς γὰρ ἐκ τῶν πρα-
 γμάτων ἀπλῶς οὐδὲν ἑώρων δίκαιον ἑαυτοῖς ἐνὸν,
 ἐπικηρυκεύονται τῷ Πρώτῳ καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρω- 889
 πον ἐνδοῦναι τὰ πράγμαθ' ἑαυτοῖς, πράττοντες μὲν,
 ὡς ἔοικε, καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο, ὡς ἡμῖν νῦν φανερὸν γέ-
 25 γονεν, οὐ δυνάμενοι δὲ πείσαι. ὁ γὰρ Πρῶτος, ἕως
 μὲν ᾤετο τὸν σίτον κέρδος ἐλθόντα ποιήσειν, ἀντείχετο

τούτου καὶ μᾶλλον ἤροῖτο αὐτός τε κερδᾶναι καὶ ἡμῖν
 τὰ δίκαια ἀποδοῦναι, ἢ κατακοινωνήσας τούτοις τῆς
 μὲν ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μερίτας, ἡμᾶς δ' ἀδικῆ-
 σαι· ὡς δὲ δεῦρο ἤκοντος αὐτοῦ καὶ περὶ ταῦτα πρα-
 γματευομένου ἐπανῆκεν ὁ σῖτος, ἄλλην εὐθέως ἔλαβε
 26 γνώμην. καὶ ἅμα (εἰρήσεται γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πᾶσα πρὸς ὑμᾶς ἢ ἀλήθεια) καὶ ἡμεῖς οἱ δεδανεικότες
 προσεχροούμεν αὐτῷ καὶ πικρῶς εἶχομεν, τῆς τε ζη-
 μίας ἐφ' ἡμᾶς λούσης τῆς περὶ τὸν σῖτον, καὶ συκο-
 φάντην ἀντὶ χρημάτων αἰτιώμενοι τοῦτον ἡμῖν κε-
 κοικέναι. ἐκ τούτων, οὐδὲ φύσει χρηστὸς ὢν ἄνθρω-
 πος δηλονότι, ἐπὶ τούτους ἀποκλίνει, καὶ συγχωρεῖ
 τὴν δίκην ἔρημον ὀφλεῖν, ἣν οὗτος αὐτῷ λαγχάνει
 27 τότε, ὅτε οὐπω ταῦτ' ἐφρόνου. εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε
 τὸν Πρωῶτον, ἐξελέλεγκτ' ἂν εὐθέως ἡμᾶς συκοφαν-
 τῶν· ὀφλεῖν δὲ παρῶν ἐκεῖνος οὐ συνεχώρει, ἴν' ἂν
 μὲν αὐτῷ ποιῶσιν ἢ ὠμολογήκασιν· εἰ δὲ μὴ, τὴν
 ἔρημον ἀντιλάχη. ἀλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ ἂ γέ-
 γραφεν οὗτος εἰς τὸ ἔγκλημα ἐποίει, οὐκ ὀφλεῖν ἂν
 δίκην δικαίως, ἀλλ' ἀποθανεῖν ὁ Πρωῶτος ἔμοιγε δο-
 κεῖ. εἰ γὰρ ἐν κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον
 ἐπινεν ὥσθ' ὅμοιον εἶναι μανία, τί οὐκ ἄξιός ἐστι πα-
 28 θεῖν; ἢ εἰ γράμματ' ἔκλεπτεν ἢ ὑπανέσργεν; ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὅπως ποτ' ἔχει
 διακρινεῖσθε· τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκείνης πρόσαγε. 890
 εἰ τί σε ἠδίκηκεν ὁ Πρωῶτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν, ἔχεις,
 ὡς ἔοικε, δίκην· οὐδεὶς ἡμῶν ἐκώλυσεν, οὐδὲ νῦν
 παραιτεῖται. εἰ σεσυκοφάντηκας, οὐ περιεργαζόμεθα.
 29 νῆ Δία, ἀλλ' ἐκποδῶν ἐστὶν ἄνθρωπος. διὰ γε ὑμᾶς,
 ἵνα τὰς τε μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπη, καὶ νῦν
 ὑμεῖς ὅτι ἂν βούλησθε λέγητε κατ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ μὴ
 δι' ὑμῶν ἔρημος ἐγίγνετο ἡ δίκη, ἅμα ἂν αὐτὸν προσ-

εκαλοῦ καὶ κατηγγύας πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ εἰ μὲν κατέστησέ σοι τοὺς ἐγγυητάς, μένειν ἠναγκάζετ' ἂν ἢ σὺ παρ' ὧν λήψει δίκην ἐτοίμους εἶχες, εἰ δὲ μὴ
 30 κατέστησεν, εἰς τὸ οἴκημα ἂν ἦει. νῦν δὲ κοινωσάμενοι τὸ πρᾶγμα, ὁ μὲν διὰ σοῦ τὴν γεγонуῖαν ἐνδειαν οὐκ ἀποδώσειν ἡμῖν οἶεται, σὺ δ' ἐκείνου κατηγορῶν τῶν ἡμετέρων κύριος γενήσεσθαι. τεκμήριον δέ· ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν κλητεύσω, σὺ δ' οὔτε κατηγύησας οὔτε νῦν κλητεύεις.

31 Ἔτι τοίνυν ἑτέρα τις ἐστὶν ἐλπίς αὐτοῖς τοῦ παρακρούσεσθαι καὶ φενακιεῖν ὑμᾶς. αἰτιάσονται Δημοσθένην, καὶ ἐκείνῳ ἐμὲ πιστεύοντα φήσουσιν ἐξάγειν τουτουῖ, ὑπολαμβάνοντες τῷ ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶναι ἐκείνον πιθανὴν ἔχειν τὴν αἰτίαν. ἐμοὶ δ' ἐστὶ μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Δημοσθένους οἰκεῖος γένει (καὶ πάντας ὑμῖν ὄμνυμι τοὺς θεοὺς ἢ μὴν
 32 ἐρεῖν ἀλήθῃ), προσελθόντος δ' αὐτῷ μου καὶ παρεῖναι καὶ βοηθεῖν ἀξιούντος, εἴ τι ἔχοι, Δήμων, ἔφη, ἐγὼ ποιήσω μὲν ὡς ἂν σὺ κελεύης· καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἶη. δεῖ μέντοι καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοῦμόν λογίσασθαι. ἐμοὶ συμβέβηκεν, ἀφ' οὔ περὶ τῶν κοινῶν λέ- 891
 γειν ἠρξάμην, μηδὲ πρὸς ἓν πρᾶγμα ἰδίον προσεληλυθέναι· ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας αὐτῆς τὰ τοιαῦτα ἐξέστηκα . . . .

XXXIII.

ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ παραγραφόμενος τὴν δίκην ἰδίᾳ μὲν τινα συμβόλαια πρὸς Ἀπατούριον ἔχων ἄφεσιν ἐπ' ἐκείνοισι καὶ ἀπαλλαγὴν ἐποίησατο,

νῦν δὲ ὑπὲρ Παρμένοντος ἐγκαλεῖται καὶ ἀπαιτεῖται χρήματα. ὁ γὰρ Παρμένων πολίτης μὲν ἦν τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀπατουρίου Βυζάντιος, φυγὴν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος κατεδεδίκαστο. φίλω δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀπατουρίῳ χρώμενος, ὕστερον προσκρούσας εἰς δίκας ἦλθε, καὶ ἐδίωκε τὸν Ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης, κάκεινος αὐτίς τῷ Παρμένοντι δίκην ἀντέλαχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀπατούριος ἐνὶ διαιτητῇ τὸ πρᾶγμα ἐπιτραπῆναί φησιν Ἀριστοκλεῖ, κάκεινον καταγνῶναι τοῦ Παρμένοντος· διόπερ ἐπὶ τοῦτον ἦκει τὸν νῦν παραγραφόμενον τὴν δίκην, ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος γεγενῆσθαι φάσκων. ὁ δὲ οὐδὲν τούτων ὁμολογεῖ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν φησι τρισὶν αὐτοὺς ἐπιτρέψαι διαιτηταῖς, οὐχ ἐνὶ τῷ Ἀριστοκλεῖ, ἔπειτα ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος ἐν ταῖς συνθήκαις Ἀρχιππον γραφήναι, κάκεινας δὲ ἀφανισθῆναι τὰς συνθήκας κακουργία τοῦ Ἀπατουρίου, πείσαντος τὸν Ἀριστοκλέα τὸν ἔχοντα αὐτὰς μὴ κομίζειν εἰς μέσον, ἀλλὰ λέγειν ὡς ἀπολώλεκε τὸ γραμματεῖον 892 καθεύδων ὁ παῖς· ἐτέρας δὲ οὐκέτι γραφήναι συνθήκας, οὐδὲ ἐπιτραπῆναι τὸ πρᾶγμα διαίτη, τῆς μὲν πρότερον ἀνααιρεθείσης τῇ τῶν συνθηκῶν ἀπωλείᾳ, δευτέρας δὲ οὐκέτι συμβαθείσης αὐτοῖς· τὸν δὲ Ἀριστοκλέα παρὰ πάντα τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Παρμένοντος ἀποφήνασθαι οὐκέτ' ὄντα διαιτητὴν, καὶ ταῦτα ἀποδημοῦντός τε τοῦ Παρμένοντος κατὰ συμφορὰν μεγάλην καὶ ἀπηγορευκότος αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ταῦτά τε οὖν ὁ τὴν δίκην φεύγων προτείνεται τὰ δίκαια, καὶ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα, λέγων ἐπὶ μὲν τοῖς γενομένοις αὐτῷ πρὸς Ἀπατούριον συμβολαίοις ἄφεσιν ὑπάρξαι, ὕστερον δὲ οὐδὲν ἔτι γεγενῆσθαι συμβόλαιον, περὶ δὲ τῶν τοιούτων τοὺς νόμους μὴ διδόναι δικάζεσθαι.

Τοῖς μὲν ἐμποροῖς, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, εἴαν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἐνθένδε ποι πλείοντες ἢ ἐτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικουῦσι δεσμὸν ἔταξε τοῦπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῇ ἠθένα τῶν ἐμποροῦν εἰκῆ. τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων συμβολαίων

εἰς κρίσιν καθισταμένοις ἐπὶ τὴν παραγραφὴν κατα-
 φεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μηδεὶς συκοφαντῆται, ἀλλ' 893
 αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ
 τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὦσιν. καὶ πολλοὶ ἤδη τῶν
 φευγόντων ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς παραγραψάμενοι κατὰ
 τὸν νόμον τουτουὶ καὶ εἰσελθόντες εἰς ὑμᾶς ἐξήλεξαν
 τοὺς δικαζομένους ἀδίκως ἐγκαλοῦντας καὶ ἐπὶ τῇ προ-
 3 φάσει τοῦ ἐμπορεύεσθαι συκοφαντοῦντας. ὁ μὲν οὖν
 μετὰ τούτου μοι ἐπιβεβουλευκῶς καὶ τὸν ἀγῶνα του-
 τουὶ κατεσκευακῶς προϊόντος τοῦ λόγου καταφανῆς
 ὑμῖν ἔσται· ἐγκαλοῦντος δέ μοι Ἀπατουρίου τὰ ψευδῆ
 καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου, καὶ ὅσα μὲν ἐμοὶ
 καὶ τούτῳ ἐγένετο συμβόλαια, πάντων ἀπαλλαγῆς καὶ
 ἀφέσεως γενομένης, ἄλλου δὲ συμβολαίου οὐκ ὄντος
 ἐμοὶ πρὸς τοῦτον, οὔτε ναυτικοῦ οὔτ' ἐγγείου, παρ-
 εγραψάμην τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι κατὰ τοὺς
 νόμους τουτουσί.

ΝΟΜΟΙ.

4 Ὡς τοίνυν παρὰ τοὺς νόμους τούτους ἐλληγέ μοι
 τὴν δίκην Ἀπατούριος καὶ τὰ ψευδῆ ἐγκέκλήκεν, ἐκ
 πολλῶν ὑμῖν τοῦτ' ἐπιδείξω. ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, πολὺν ἤδη χρόνον ἐπὶ τῆς ἐργασίας ὦν τῆς κατὰ
 θάλατταν μέχρι μὲν τινος αὐτὸς ἐκινδύνευον, οὐπω δ'
 ἔτη ἔστιν ἑπτὰ ἀφ' οὔ τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα, μέτρια
 5 δ' ἔχων τούτοις πειρωῶμαι ναυτικοῖς ἐργάζεσθαι. διὰ δὲ
 τὸ ἀφῆχθαι πολλαχόσε καὶ διὰ τὸ εἶναι μοι τὰς διατρι-
 βὰς περὶ τὸ ἐμπόριον γνωρίμως ἔχω τοῖς πλείστοις τῶν
 πλεόντων τὴν θάλατταν· τούτοις δὲ τοῖς ἐκ Βυζαντίου
 καὶ πάνυ οἰκείως χρῶμαι διὰ τὸ ἐνδιατριῦσαι αὐτόθι.
 ἔχοντος δέ μου οὕτως ὡς λέγω, κατέπλευσαν δεῦρο τρι- 894
 του ἔτος οὗτός τε καὶ πολίτης αὐτοῦ Παρμένων, Βυ-

6 ζάντιος μὲν τὸ γένος, φυγὰς δ' ἐκεῖθεν. προσιόντες δέ μοι ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὗτος καὶ ὁ Παρμένων ἐμνήσθησαν περὶ ἀργυρίου. ἔτυχε δὲ οὗτοσί ὀφείλων ἐπὶ τῇ νηὶ τῇ ἑαυτοῦ τετραράκοντα μναῖς, καὶ οἱ χρῆσται κατήπειγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντες καὶ ἐνεβάτενον εἰς τὴν ναῦν, εἰληφότες τῇ ὑπερημερίᾳ. ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ μναῖς μὲν δέκα ὁ Παρμένων ὠμολόγησε δῶσειν, τριάκοντα δὲ μναῖς ἐδειτό μου οὗτος συνευπορηῆσαι, αἰτιώμενος τοὺς χρήστας ἐπιθυμοῦντας τῆς νεῶς διαβεβληκέναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἵνα κατὰσχῶσι τὴν ναῦν εἰς ἀπορίαν

7 καταστήσαντες τοῦ ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἔτυχε παρὸν ἀργύριον, χρώμενος δ' Ἡρακλείδῃ τῷ τραπεζίτῃ ἔπεισα αὐτὸν δανεῖσαι τὰ χρήματα λαβόντα ἐμὲ ἐγγυητὴν. ἤδη δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν πεπορισμένων ἔτυχε προσκεκρουκῶς τι τούτῳ ὁ Παρμένων· ὠμολογηκῶς δ' εὐπορήσειν αὐτῷ δέκα μναῖς, καὶ τούτων δεδωκῶς τὰς τρεῖς, διὰ τὸ προειμένον ἀργύριον ἠναγκάζετο καὶ τὸ λοιπὸν διδόναι. αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτ' οὐκ ἐβούλετο ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἐμὲ δ' ἐκέλευε πρᾶξαι ὅπως αὐτῷ ὡς ἀσφαλέστατα ἔξει. λαβῶν δ' ἐγὼ τὰς ἑπτὰ μναῖς παρὰ τοῦ Παρμένοντος, καὶ τὰς τρεῖς, ἃς προειλήφει οὗτος παρ' ἐκείνου, ἀνθομολογησάμενος πρὸς τοῦτον, ὠνὴν ποιοῦμαι τῆς νεῶς καὶ τῶν παιδων, ἕως ἀποδοίη τάς τε δέκα μναῖς, ἃς δι' ἐμοῦ ἔλαβε, καὶ τὰς τριάκοντα, ὧν κατέστησεν ἐμὲ ἐγγυητὴν τῷ τραπεζίτῃ. καὶ ὡς 895 ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

9 Τὸν μὲν τρόπον τοῦτον ἀπήλλαξε τοὺς χρήστας Ἀπατούριος οὗτοσί. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ μετὰ ταῦτα τῆς τραπέζης ἀνασκευασθείσης, καὶ τοῦ Ἡρακλείδου

κατ' ἀρχὰς κεκρυμμένον, ἐπιβουλεύει οὕτωσὶ τοὺς τε
παῖδας ἐκπέμψαι Ἀθήνηθεν καὶ τὴν ναῦν ἐξορμίσαι ἐκ
τοῦ λιμένος. ὅθεν ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἡ πρώτη διαφορὰ
ἐγένετο. αἰσθόμενος γὰρ ὁ Παρμένων ἐξαγομένων τῶν
παίδων ἐπιλαμβάνεται καὶ τὴν ναῦν κατεκώλυσεν αὐ-
τὸν ἐξορμίζειν, καὶ μεταπεμψάμενος ἐμὲ λέγει τὸ πρῶ-
10 γμα. ὡς δ' ἤκουσα, τοῦτον μὲν ἀνοσιώτατον ἠγησά-
μην εἶναι τῷ ἐπιχειρήματι, ἐσκοπούμην δὲ ὅπως αὐτός
τε ἀπολυθήσομαι τῆς ἐγγύης τῆς ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ
ὁ ξένος μὴ ἀπολεῖ ἂ δι' ἐμοῦ τούτῳ ἐδάνεισεν. κατα-
στήσας δὲ φύλακας τῆς νεῶς διηγησάμην τοῖς ἐγγυη-
ταῖς τῆς τραπέζης τὴν πρῶξιν, καὶ παρέδωκα τὸ ἐνέχυ-
ρον, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι δέκα μναὶ ἐνειήσαν τῷ ξένῳ ἐν
τῇ νηί. ταῦτα δὲ πράξας κατηγγύησα τοὺς παῖδας, ἵν'
εἴ τις ἔνδεια γίγνοιτο, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῶν παίδων
11 εἴη. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ ἔλαβον τοῦτον ἀδικοῦντα,
διωρθωσάμην ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τοῦ ξένου· ὁ δ' ὥσπερ
ἀδικούμενος, ἀλλ' οὐκ ἀδικῶν ἐμέμφετό μοι, καὶ ἠρώτα
εἰ οὐχ ἱκανόν μοι εἶη αὐτῷ ἀπολυθῆναι τῆς ἐγγύης τῆς
πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου τοῦ
Παρμένοντος τὴν ναῦν κατεγγυῶ καὶ τοὺς παῖδας, καὶ
12 ὑπὲρ ἀνθρώπου φυγάδος ἀπεχθανοίμην αὐτῷ. ἐγὼ δὲ 896
τὸν πιστεύοντα ἑμαυτῷ τοσοῦτῳ ἔφην ἦττον ἂν περι-
δεῖν, ὅσῳ φυγὰς ὦν καὶ ἀτυχῶν ἠδικεῖτο ὑπὸ τούτου.
πάντα δὲ ποιήσας καὶ εἰς πᾶσαν ἀπέχθειαν τούτῳ ἔλθῶν
μόλις εἰσέπραξα τὸ ἀργύριον, πραθείσης τῆς νεῶς τετ-
ταράκοντα μνῶν, ὅσου περ ἡ θέσις ἦν. ἀποδοθεισῶν δὲ
τῶν τριάκοντα μνῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ τῶν δέκα
μνῶν τῷ Παρμένοντι, ἐναντίον πολλῶν μαρτύρων τάς
τε συγγραφὰς ἀνειλόμεθα, καθ' ἃς ἐδανείσθη τὰ χρή-
ματα, καὶ τῶν συναλλαγμάτων ἀφείμεν καὶ ἀπηλλά-
ξαμεν ἀλλήλους. ὥστε μήτε τούτῳ πρὸς ἐμὲ μήτ' ἐμοὶ

πρὸς τοῦτον πρᾶγμ' εἶναι μηδέν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐμοὶ μὲν οὔτε μεῖζον οὔτ' ἔλαττον πρὸς αὐτὸν συμβόλαιον γέγονεν· ὁ δὲ Παρμένων ἐδικάζετο τούτῳ τῶν τε πληγῶν ὧν ἔλαβεν ὑπὸ τούτου, ὅτε τῶν παίδων ἐξαγομένων ἐπελάβετο, καὶ ὅτι τοῦ εἰς Σικελίαν πλοῦ διὰ τοῦτον κατεκωλύθη. ἐνεστηκυίας δὲ τῆς δίκης δίδωσιν ὁ Παρμένων ὄρκον τούτῳ περὶ τινῶν ἐγκλημάτων. καὶ οὗτος ἐδέξατο, ἐπιδιαθέμενος ἀργύριον, εἰ μὴ ὁμόση τὸν ὄρκον. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Δεξάμενος τοίνυν τὸν ὄρκον, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ αὐτῷ συνείδονται ἐπιορκήσαντι, ἐπὶ μὲν τὸ ὁμόσαι οὐκ ἀπήντα, ὡς δὲ δίκη λύσων τὸν ὄρκον προσκαλεῖται τὸν Παρμένοντα. ἐνεστηκυῶν δ' αὐτοῖς τῶν δικῶν πεισθέντες ὑπὸ τῶν παρόντων εἰς ἐπιτροπὴν ἔρχονται, 897 καὶ γράψαντες συνθήκας ἐπιτρέπουσιν ἐνὶ μὲν διαίτητῇ κοινῷ Φωκρίτῳ πολίτῃ αὐτῶν, ἕνα δ' ἑκάτερος παρεκαθίσατο, οὗτος μὲν Ἀριστοκλέα Οἰῆθεν, ὁ δὲ 15 Παρμένων ἐμέ. καὶ συνέθεντο ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰ μὲν τρεῖς ὄντες ὁμογνώμονες γενοίμεθα, ταῦτα κύρια εἶναι αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ, οἷς οἱ δύο γνοίησαν, τούτοις ἐπάναγκες εἶναι ἐμμένειν. συνθέμενοι δὲ ταῦτα ἐγγυητὰς τούτων ἀλλήλοις κατέστησαν, οὗτος μὲν ἐκείνῳ τὸν Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τούτῳ Ἀρχιππον Μυρρινούσιον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐτίθεντο τὰς συνθήκας παρὰ τῷ Φωκρίτῳ, εἶτα κελεύσαντος τοῦ Φωκρίτου παρ' ἄλλῳ τινὶ θέσθαι τίθενται παρὰ τῷ

Ἀριστοκλεῖ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 16 Ὅτι μὲν ἐτέθησαν αἱ συνθήκαι παρὰ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο Φωκρίτω καὶ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἐμοὶ, οἱ εἰδότες ταῦτα μεμαρτυρήκασιν ὑμῖν. δέομαι δὲ ὑμῶν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντ' ἀκούσαί μου· ἐντεῦθεν γὰρ ἔσται φανερὸν ὑμῖν ὅτι συκοφαντοῦμαι ὑπὸ τουτουὶ Ἀπατουρίου. ἐπειδὴ γὰρ ἤσθετο ὁμογνώμονας ὄντας ἐμὲ καὶ τὸν Φώκριτον καὶ ἐγνώ καταδικαιήσοντας ἡμᾶς ἑαυτοῦ, λῦσαι βουλόμενος τὴν ἐπιτροπὴν διαφθεῖραι τὰς συνθήκας ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ ἔχοντος αὐτάς. καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἀμφισβητεῖν ὡς αὐτῷ διαιτητῆς εἶη ὁ Ἀριστοκλῆς, τὸν δὲ Φώκριτον καὶ ἐμὲ οὐδενὸς κυρίους ἔφησεν εἶναι ἀλλ' ἢ τοῦ διαλυῖσαι. ἀνανακτήσας δὴ τῷ λόγῳ ὁ Παρμένων ἡξίου τὸν Ἀριστοκλέα ἐκφέρειν τὰς συνθήκας, οὐ πόρ- 898
ρω φάσκων εἶναι τὸν ἔλεγχον, εἴ τι κακουργοῖτο περὶ τὰ γράμματα· γεγραφέναι γὰρ αὐτὰ οἰκέτην ἑαυτοῦ.
- 18 ὁμολογήσας δ' ἐξοίσειν τὰς συνθήκας ὁ Ἀριστοκλῆς ἐμφανεῖς μὲν οὐπω καὶ τήμερον ἐνήνοχεν, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν τὴν συγκειμένην ἀπαντήσας εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον προῦφασίζετο ὡς ὁ παῖς περιμένων αὐτὸν ἀπολωλεκῶς εἶη τὸ γραμματεῖον καθεύδων. ὁ δὲ ταῦτα κατασκευάξων ἦν Ἐρυξίας ὁ ἰατρὸς ὁ ἐκ Πειραιῶς, οἰκείως ἔχων τῷ Ἀριστοκλεῖ· ὅπερ καὶ ἐμοὶ τοῦ ἀγῶνος αἰτιός ἐστι, διαφόρως ἔχων. καὶ ὡς ἐσκήψατο ἀπολωλέναι ὁ Ἀριστοκλῆς, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 19 Ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέλυτο,

ἠφανισμένων τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διαιτητῶν ἀντι-
 λεγομένων· ἐπιχειροῦντες δὲ γράφειν ἑτέρας συνθή-
 κας περὶ τούτων διηρέχθησαν, οὗτος μὲν ἀξιῶν τὸν
 Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τοὺς τρεῖς, οἷσπερ καὶ ἐξ
 ἀρχῆς ἢ ἐπιτροπῇ ἐγένετο. οὐ γραφεισῶν δ' ἑτέρων
 συνθηκῶν, τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς ἀφανισθεισῶν εἰς τοῦτ'
 ἦλθεν ἀναιδεΐας ὁ ἠφανικῶς τὰς συνθήκας ὥστε εἰς
 ὧν ἀποφανεῖσθαι ἔφη τὴν δίαιταν. παρακαλέσας δ' ὁ
 Παρμένων μάρτυρας ἀπέιπε τῷ Ἀριστοκλεῖ μὴ ἀπο-
 φαίνεσθαι παρὰ τὰς συνθήκας καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν
 συνδιαιτητῶν. καὶ ὧν ἐναντίον ἀπέιπεν, ἀκούσατε τῆς
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 20 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τῷ Παρμένοντι συνέβη συμ-
 φορὰ δεινὴ, ᾧ ἄνδρες δικασταί. οἰκοῦντος γὰρ αὐτοῦ 899
 ἐν Ὀφρουνίῳ διὰ τὴν οἰκοθεν φυγὴν, ὅτε ὁ σεισμὸς ἐγένε-
 νετο ὁ περὶ Χερρόνησον, συμπεσούσης αὐτῷ τῆς οἰκίας
 ἀπώλοντο ἢ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες. καὶ ὁ μὲν πυθόμενος
 τὴν συμφορὰν ὄχθετο ἐνθένδε ἀποπλέων· ὁ δ' Ἀριστο-
 κλῆς, διαμαρτυραμένου τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον μαρ-
 τύρων μὴ ἀποφαίνεσθαι καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν συν-
 διαιτητῶν, ἀποδημήσαντος τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν
 συμφορὰν ἐρήμην κατ' αὐτοῦ ἀπεφήνατο τὴν δίαι-
 21 ταν. καὶ ἐγὼ μὲν καὶ ὁ Φώκριτος ἐν ταῖς αὐταῖς συν-
 θήκαις γεγραμμένοι, ὅτι ἠμφισβήτησεν οὗτος μὴ εἶναι
 ἡμᾶς διαιτητὰς αὐτῷ, ἐφύγομεν τὸ διαιτῆσαι· ὁ δ'
 οὐ μόνον ἀμφισβητηθεὶς, ἀλλὰ καὶ ἀπορρηθὲν αὐ-
 τῷ, οὐδὲν ἤττον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο. ὁ οὐθ'
 ὑμῶν οὔτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπομεῖναι ἂν ποιῆ-
 σαι οὐδεὶς.
- 22 Ἄ μὲν οὖν περὶ τὴν ἀφάνισιν τῶν συνθηκῶν καὶ

περὶ τὴν γυνῶσιν τῆς διαίτης Ἀπατουρίῳ καὶ τῷ διαι-
 τητῇ πέπρακται, ἔάν ποτε σωθῆ ὁ ἠδικημένος, δίκην
 παρ' αὐτῶν λήψεται· ἐπειδὴ δ' εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν
 Ἀπατούριος ἀναιδείας ὥστε καὶ μοι δικάζεται, ἐπιφέ-
 ρων αἰτίαν ὡς ἀνεδεξάμην ἐκτίσειν, εἴ τι καταγνωσθεῖη
 τοῦ Παρμένοντος, καὶ φησὶν ἐγγραφῆναι εἰς τὰς συν-
 θήκας ἐμὲ ἐγγυητὴν, ὥσπερ προσήκει τοιαύτην αἰτίαν
 ἀπολύσασθαι, πρῶτον μὲν ὑμῖν μάρτυρας παρασχέ-
 σομαι ὡς οὐκ ἠγγυησάμην ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, ἀλλ'
 Ἄρχιππος Μυρρινούσιος, ἔπειτα πειράσομαι καὶ ἐκ τε-
 κμηρίων τὴν ἀπολογία ἀποιήσασθαι, ὡς ἄνδρες δικα-
 23 σταί. πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον ἐμαυτῷ ἠγοῦμαι
 μάρτυρα εἶναι τοῦ μὴ ἀληθὲς τὸ ἐγκλημα εἶναι. ἡ μὲν 900
 γὰρ ἐπιτροπὴ τούτῳ πρὸς τὸν Παρμένοντα τρίτον ἔτος
 γέγονε καὶ ἡ γυνῶσις τοῦ Ἀριστοκλέους· αἱ δὲ λήξεις
 τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἐμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοη-
 δρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος, ἵνα παραχορῆμα
 τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγονται. εἰ δὲ τῇ ἀληθείᾳ
 ἐγγυητὴς ἦν τοῦ Παρμένοντος, διὰ τί πρῶτον μὲν οὐκ
 εὐθύς τῆς γνώσεως γενομένης ἐπράττετο τὴν ἐγγύην;
 24 οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' αὐτῷ ἐνι εἰπεῖν, ὡς διὰ τὴν πρὸς
 ἐμὲ φιλίαν ὄκνει μοι ἀπεχθῆσθαι. αὐτὸς γὰρ εἰσεπέ-
 πρακτο ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἔχθραν τὰς χιλίας δραχμὰς τὰς
 τοῦ Παρμένοντος, καὶ ὅτ' ἐξώρμιζε τὴν ναῦν ἐπιβου-
 λεύων ἀποδρᾶναι καὶ ἀποστερηῆσαι τὸ ἐπὶ τὴν τράπεζαν
 χρέως, ἐκωλύθη ὑπ' ἐμοῦ. ὥστε εἰ ἦν ἠγγυημένος
 ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἂν τρίτῳ ἔτει ὕστερον, ἀλλ'
 25 εὐθύς τότε εἰσέπραττεν ἂν με τὴν ἐγγύην. ἀλλὰ νῆ
 Δία εὐπόρως διέκειτο, ὥστ' ἐνεδέχετο αὐτῷ καὶ ὕστε-
 ρον ἐπ' ἐμὲ ἐλθεῖν, τότε δ' ἀσχόλως εἶχε περὶ ἀναγω-
 γὴν αὖν. ἀλλὰ δι' ἀπορίαν ἐξειστήκει τῶν ἑαυτοῦ καὶ
 τὴν ναῦν ἐπεπράκει. εἰ δ' ἄρ' ἐμποδῶν τι αὐτῷ ἐγέ-

νετο τοῦ μὴ εὐθύς τότε δικάσασθαι, διὰ τί πέρυσιν ἐπιδημῶν, μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι ἐτόλμησεν; καίτοι προσῆκεν, εἰ ὁ μὲν Παρμένων ὠφλήκει αὐτῷ τὴν δίκην, ἐγὼ δ' ἐγγυητῆς ἦν, προσελθεῖν αὐτόν μοι ἔχοντα μάρτυρας καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐργύην, εἰ μὴ προπέρυσιν, ἐν τῷ ἐξελθόντι ἐνιαυτῷ· καὶ εἰ μὲν αὐτῷ ἀπεδίδουν, κομίσασθαι, εἰ δὲ μὴ, δικάζε-
 26 σθαι. τῶν γὰρ τοιούτων ἐγκλημάτων πρότερον τὰς 90 ἀπαιτήσεις ποιοῦνται ἅπαντες ἢ δικάζονται. οὐκ ἔστι τοίνυν ὅστις μαρτυρήσει παραγενέσθαι, ὅπου οὗτος ἢ πέρυσιν ἢ προπέρυσιν ἐδικάσατό μοι ἢ λόγον ὄντινου ἔποιήσατο πρὸς ἐμὲ περὶ ὧν νυνί μοι δικάζεται. ὅτι δ' ἐπεδήμει πέρυσιν, ὅτε αἱ δίκαι ἦσαν, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Λαβὲ δὴ μοι καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὰς ἐγγύας ἐπετείους εἶναι. καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι τῷ νόμῳ, ὡς οὐ δεῖ με δίκην δοῦναι εἰ ἠγγυησάμην, ἀλλὰ μάρτυρα μοί φημι τὸν νόμον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτὸν τοῦτον· ἐδεδίκαστο γὰρ ἂν μοι τῆς ἐγγύης ἐν τῷ χρόνῳ τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ.

ΝΟΜΟΣ.

28 Γενέσθω τοίνυν καὶ τοῦτο ὑμῖν τεκμήριον τοῦ ψεύδεσθαι Ἀπατούριον· εἰ γὰρ ἠγγυησάμην ἐγὼ τούτῳ τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἔστιν ὅπως τούτῳ μὲν ὑπὲρ ἐκείνου ἀπηχθόμην, πρόνοιαν ποιούμενος ὅπως μὴ ἀπολεῖ ἂ δι' ἐμοῦ τούτῳ συνέβαλεν, αὐτὸς δ' ἑμαυτὸν περιεῖδον ἂν ὑπ' ἐκείνου πρὸς τοῦτον ἐν ἐγγύῃ καταλειπόμενον. τίνα γὰρ ἐλπίδα ἔσχον τοῦτον ἀποσχῆσθαι μου, ὃν αὐτὸς ἠναγκάκειν ἐκείνῳ τὰ δίκαια ποιῆ-

σαι; καὶ τὴν ἐγγύην αὐτὸν εἰσπράξας τὴν εἰς τὴν τράπεζαν πρὸς ἀπέχθειαν, τί προσεδόκων ὑπὸ τούτου αὐτὸς πείσεσθαι;

29 Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' ἐνθυμηθῆναι, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐκ ἂν ποτε ἕξαρονος ἐγενόμην, εἰ ἡγγυήμην· πολὺ γὰρ ὁ λόγος ἦν μοι ἰσχυρότερος ὁμολογοῦντι τὴν ἐγγύην ἐπὶ τὰς συνθήκας ἰέναι, καθ' ἃς ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. ὅτι μὲν γὰρ τρισὶν ἐπετρόπη διαιτηταῖς μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὁπότε δὲ μὴ ἐγνωσται ὑπὸ τῶν τριῶν, τί βουλόμενος ἠρνούμην ἂν τὴν ἐγγύην; 902 μὴ γὰρ γενομένης τῆς γνώσεως κατὰ τὰς συνθήκας, οὐδ' ἂν ἐγὼ τῆς ἐγγύης ὑπόδικος ἦν. ὥστε οὐκ ἂν ποτε, ὡς ἄνδρες δικασταί, παραλιπὼν τὴν οὐσίαν μοι ἀπολογία, εἰ ἡγγυησάμην, ἐπὶ τὸ ἀρνεῖσθαι ἦλθον.

30 Ἄλλὰ μὲν καὶ τοῦτο μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὅτι ἐπειδὴ ἠφανίσθησαν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τούτων, ἐξήτουν ἑτέρας γράφεσθαι οὗτος καὶ ὁ Παρμένων, ὡς ἀκίρων ὄντων αὐτοῖς τῶν πρότερον ὁμολογημένων. καίτοι ὁπότε περὶ τῆς μελλούσης γνώσεως γενήσεσθαι ἑτέρας ἐνεχείρουν συνθήκας γράφεσθαι, ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσαι ἀπώλοντο, πῶς ἐνῆν μὴ γραφειῶν συνθηκῶν ἑτέρων ἢ δίαιταν γενέσθαι ἢ ἐγγύην; περὶ αὐτοῦ γὰρ τούτου διενεχθέντες οὐκ ἔγραψαν ἕτερα γράμματα, ὁ μὲν ἀξιῶν εἶνα διαιτητὴν αὐτῷ εἶναι, ὁ δὲ τρεῖς. ὁπότε δ' αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνθήκαι ἠφανίσθησαν, καθ' ἃς ἐμέ φησι γενέσθαι ἐγγυητὴν, ἕτεροι δὲ μὴ ἐγράφησαν, πῶς ὀρθῶς ἂν ἐμοὶ δικάζοιτο, καθ' οὗ μὴ ἔχει παρασχέσθαι συνθήκας;

31 Ἄλλὰ μὲν καὶ ὡς ἀπηγόρευεν ὁ Παρμένων τῷ Ἀριστοκλεῖ καθ' αὐτοῦ μὴ γιννώσκειν ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς ἠφανικῶς φαίνεται τὰ γράμματα, καθ' ἃ ἔδει τὴν δίαιταν

γενέσθαι, καὶ ἄνευ τῶν συνδαιτητῶν παρὰ τὴν ἀπόρ-
 ρησιν φῆ δεδιητηκέναι, πῶς ἂν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ
 32 πιστεύσαντες δικαίως ἐμὲ ἀπολέσαιτε; σκέψασθε γὰρ
 τοῦτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὴ ἐμὲ νυνὶ, ἀλλὰ τὸν
 Παρμένοντα ἐδίωκεν Ἀπατούριος οὐτοσί, εἰσπράττων
 τὰς εἴκοσι μναῖς, ἰσχυριζόμενος τῆ Ἀριστοκλέους γνώ- 90
 σει, ὁ δὲ Παρμένων παρῶν ἀπελογεῖτο ὑμῖν καὶ μάρ-
 τυρας παρείχετο, τοῦτο μὲν ὅτι οὐ μόνῳ τῷ Ἀριστο-
 33 κλεῖ, ἀλλὰ τρίτῳ ἐπέτρεψεν, εἶδ' ὅτι ἀπεῖπεν αὐτῷ
 ἄνευ τῶν συνδαιτητῶν καθ' αὐτοῦ μὴ ἀποφαίνεσθαι,
 καὶ ὅτι ἀπολομένης αὐτῷ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν
 ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ ἐπὶ τηλικαύτην συμφορὰν ἀπά-
 ραντος οἴκαδε ὁ τὰς συνθήκας ἠφανικῶς ἐρήμην αὐ-
 τοῦ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ κατέγνω τὴν δίαιταν, ἔστιν ὅστις
 ἂν ὑμῶν ταῦτα τοῦ Παρμένοντος ἀπολογουμένου τὴν
 οὔτω παρανόμως γνωσθεῖσαν δίαιταν κυρίαν ἔγνω εἰ-
 34 ναι; μὴ γὰρ ὅτι ἀμφισβητουμένων ἀπάντων, ἀλλ' εἰ
 ἦσαν μὲν αἱ συνθήκαι, ὠμολογεῖτο δ' εἷς εἶναι ὁ διαι-
 τητῆς Ἀριστοκλῆς, μὴ ἀπεῖπε δὲ ὁ Παρμένων αὐτῷ
 καθ' αὐτοῦ μὴ διαιτᾶν, ἀλλὰ συνέβη πρὶν τὴν ἀπόφα-
 σιν γενέσθαι τῆς διαίτης ἢ συμφορὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τίς
 οὔτως ὠμός ἐστιν ἀντίδικος ἢ διαιτητῆς ὃς οὐκ ἂν ἀνε-
 βάλετο εἰς τὸ ἐπιδημῆσαι τὸν ἄνθρωπον; εἰ δ' ὁ Παρ-
 μένων εἰς λόγον καταστὰς πανταχοῦ δικαιότερ' ἂν
 φαίνοιτο λέγων τούτου, πῶς ἂν ὀρθῶς ἐμοῦ καταγι-
 γνώσκοιτε, ὧ τὸ παράπαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τουτουὶ
 μηδὲν συμβόλαιόν ἐστιν;

35 Ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ μὲν ὀρθῶς τὴν παραγραφὴν πε-
 ποιῆμαι, Ἀπατούριος δὲ τὰ ψευδῆ μοι ἐγκέκληκε καὶ
 παρὰ τοὺς νομοὺς τὴν λῆξιν πεποιήται, ἐκ πολλῶν οἴ-
 μαι ἐπίδεδεῖχθαι τοῦτο ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί· τὸ
 δὲ κεφάλαιον, πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπα-

τούριος, ὡς συνθήκαι τινες αὐτῷ εἰσίν. ὅταν δὲ λέγη
 ψευδόμενος ὡς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Παρμένοντα συνθήκαις 904
 ἐνεγράφην ἐγγυητῆς, ἀπαιτεῖτε αὐτὸν τὰς συνθήκας.
 36 καὶ ἐνταῦθ' αὐτῷ ἀπαντᾶτε, ὅτι πάντες ἄνθρωποι.
 ὅταν πρὸς ἀλλήλους ποιῶνται συγγραφὰς, τούτου ἐνε-
 κα σημηνάμενοι τίθενται παρ' οἷς ἂν πιστεύσωσιν, ἵν',
 εἴαν τι ἀντιλέγωσιν, ἢ αὐτοῖς ἐπανελθοῦσιν ἐπὶ τὰ
 γράμματα ἐντεῦθεν τὸν ἔλεγχον ποιήσασθαι περὶ τοῦ
 ἀμφισβητουμένου. ὅταν δ' ἀφανίσας τις τὰ κριβὲς λόγῳ
 37 ἕξαπατᾶν πειρᾶται, πῶς ἂν δικαίως πιστεύοιτο; ἀλλὰ
 νῆ Δία (τὸ ῥᾶστον τοῖς ἀδικεῖν καὶ συκοφαντεῖν προη-
 ρημένοις) μαρτυρήσει τις αὐτῷ κατ' ἐμοῦ. εἴαν οὖν
 ἐπισκῆψωμαι αὐτῷ, πόθεν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται
 τοῦ ἀληθῆ μαρτυρεῖν; ἐκ τῶν συνθηκῶν; τοῦτο τοί-
 νυν μὴ ἀναβαλλέσθω, ἀλλ' ἤδη φερέτω ὁ ἔχων τὰς
 συνθήκας. εἰ δ' ἀπολωλέναι φησὶ, πόθεν λάβω ἐγὼ
 τὸν ἔλεγχον καταψευδομαρτυρηθεῖς; εἰ μὲν γὰρ παρ'
 ἐμοὶ ἐτέθη τὸ γραμματεῖον, ἐνῆν αἰτιάσασθαι Ἀπατου-
 38 ρίῳ ὡς ἐγὼ διὰ τὴν ἐγγύην ἠφάνικα τὰς συνθήκας· εἰ
 δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοκλεῖ, διὰ τί, εἴπερ ἄνευ τῆς τούτου
 γνώμης ἀπολώλασιν αἱ συνθήκαι, τῷ μὲν λαβόντι αὐ-
 τὰς καὶ οὐ παρεχόντι οὐ δικάζεται, ἐμοὶ δ' ἔγκαλεῖ,
 μάρτυρα παρεχόμενος κατ' ἐμοῦ τὸν ἠφανικότα τὰς
 συνθήκας, ᾧ προσῆκεν αὐτὸν ὀργίζεσθαι, εἴπερ μὴ
 κοινῇ μετὰ τούτου ἐκακοτέχνει;

Εἴρηταί μοι τὰ δίκαια, ὅσα ἐδυνάμην. ὑμεῖς οὖν
 κατὰ τοὺς νόμους γινώσκετε τὰ δίκαια.

XXXIV.

ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Φορμίων ἔμπορος δανείζεται παρὰ Χρυσίππου μνᾶς εἴκοσι 995
 πλέων εἰς Βόσπορον. ἀφικόμενος δὲ ἐκεῖσε κατέλαβεν ἀπρα-
 σίαν τῶν φορτίων ὧν ἐκόμιζε. διόπερ τοῦ ναυκλήρου Λάμπι-
 δος ἀποπλεῖν βουλομένου Ἀθήναζε, καὶ κελεύοντος αὐτὸν ἐν-
 θέσθαι τῇ νηὶ τὰ ἀγοράσματα τῶν χρημάτων τῶν παρὰ Χρυ-
 σίππου (τοῦτο γὰρ ἔφραξεν ἢ συγγραφῇ) οὔτε φόρτον τινα
 ἐνέθετο οὔτε ἀργύριον, ἀλλ' ἔφη πρὸς τὸν Λάμπιν ἀδυνατάως
 ἔχειν ἐν τῷ παρόντι ποιῆσαι ταῦτα, μικρὸν δ' ὕστερον ἐφ'
 ἑτέρας ἐκπλεύσεσθαι νεῶς ἅμα τοῖς χρήμασιν. ἡ μὲν οὖν τοῦ
 Λάμπιδος ναὺς ἀναγκαστῆσα διαφθείρεται, καὶ μετ' ὀλίγων ὁ
 Λάμπις ἐν τῷ λέμβῳ σώζεται, καὶ ἀφικόμενος Ἀθήναζε μη-
 νύει Χρυσίππῳ τὸ εὐτύχημα τοῦ Φορμίωνος, ὡς ἀπελείφθη τε
 ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ εἰς τὴν ναῦν οὐδὲν ἐνέθετο. ὁ δὲ Φορμίων,
 καταπλεύσας ὕστερον καὶ τὸ ἀργύριον ἀπαιτούμενος, τὸ μὲν
 πρῶτον, ὡς ἔφη Χρυσίππος, καὶ ὀφείλειν ὠμολόγει καὶ ἀποδώ-
 σαι ὑπισχνεῖτο, ἔπειτα ὡς ἀποδεδωκὼς Λάμπιδι μηδὲν ὀφεί-
 λειν ἔλεγε· τὴν γὰρ συγγραφὴν κελεύειν παθούσης τι κατὰ θά-
 λατταν τῆς νεῶς ἀπηλλάχθαι τοῦ ὀφλήματος τὸν Φορμίωνα·
 ἔλαχεν οὖν δίκην αὐτῷ ὁ Χρυσίππος. ὁ δὲ παρεγράψατο. καὶ
 Λάμπις ἐμαρτύρησε παρὰ τῷ διαιτητῇ ὡς ἀπειληφῶς εἶη παρὰ
 Φορμίωνος ἐν Βοσπόρῳ τὰ χρήματα καὶ ἀπολωλεκῶς μετὰ τῶν
 ἄλλων ἐν τῇ ναυαγίᾳ. πρότερον δὲ τἀναντία τούτων εἰρήκει 996
 πρὸς Χρυσίππον, ὡς οὐδὲν ὁ Φορμίων εἰς τὴν ναῦν ἐντέθει-
 κεν ἔλεγχόμενος δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Λάμπις ἔξεστηκέναι τότε
 ἔφησεν, ὅτε ἐκεῖνα πρὸς τὸν Χρυσίππον ἔλεγε. τούτων ἀκού-
 σας ὁ διαιτητὴς καὶ μηδὲν ἀποφηνάμενος εἰς τὸ δικαστήριον
 τὸ πρᾶγμα πέπομφε. καὶ ὁ ἀγὼν ὀνόματι μὲν ἔστι παραγρα-
 φικός, τῷ δὲ ἀληθεῖ τὴν εὐθεΐαν γίννεται· εὖ γὰρ καὶ ὁ ῥή-
 τωρ κατ' ἀρχὰς ἐπισημαίνεται ὡς οὐκ ἔστιν ὄλως παραγραφῇ
 τὸ λέγειν πεποιηκέναι πάντα κατὰ τὰ συγκείμενα, ἀποδιδόναι
 τὰ χρήματα Λάμπιδι, κελευούσης τοῦτο τῆς συγγραφῆς καὶ

ἀφιεΐσης ἐπὶ τοιούτῳ πάθει τὸ ὄφλημα· ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὴν εὐθυδικίαν ἀγωνιζομένου καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγκλήμασιν ἀπαντῶντος, ἀλλ' οὐχὶ ἀναιροῦντος τὸν περὶ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης· παραγραφὴν δὲ, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσι περὶ τῶν μὴ γενομένων ὅλως Ἀθήνησι μηδὲ εἰς Ἀθήνας συμβολαίων.

Τετήρηται δὲ ἐν τῷ λόγῳ ταῦτόν ὅπερ καὶ περὶ τὸν κατὰ Νεαίρας, ὅτι μὴ ὑφ' ἑνὸς εἴρηται προσώπου. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἑκατέρου διαστολὴ φανερά, ἐνταῦθα δὲ συγκέχρται. δοκεῖ δὲ ἔμοιγε ἐντεῦθεν ὁ δεῦτερος λέγειν "ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Θεόδωτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Δάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν." δῆλον δὲ ὅτι κοινωνοὶ τινές εἰσιν οἱ πρὸς τὸν Φορμίωνα ἀγωνιζόμενοι.

Δίκαια ὑμῶν δεησόμεθ', ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀκοῦ- 907
σαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας ἐν τῷ μέρει λεγόντων, γνόντας ὅτι ἰδιῶται παντελῶς ἐσμεν, καὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον εἰσαφικνούμενοι καὶ συμβόλαια πολλοῖς συμβάλλοντες οὐδεμίαν πώποτε δίκην πρὸς ὑμᾶς εἰσήλθομεν, οὔτ' ἐγκαλοῦντες οὔτ' ἐγκαλούμενοι ὑφ' ἐτέρων. οὐδ' ἂν νῦν, ἀκριβῶς ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ὑπελαμβάνομεν ἀπολωλέναι τὰ χρήματα ἐπὶ τῆς νεῶς τῆς διαφθαρείσης, ἃ ἐδανείσαμεν Φορμίῳνι, οὐκ ἂν ποτ' ἐλάχομεν τὴν δίκην αὐτῷ· οὐχ οὕτως ἡμεῖς ἀναίσχυνοι ἐσμεν οὐδ' ἄπειροι τοῦ ζημιούσθαι. πολλῶν δ' ἡμᾶς κακιζόντων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν Βοσπόρῳ ἐπιδημησάντων ἅμα Φορμίῳνι. οἵπερ τοῦτον ἤδεσαν οὐ συναπολέσαντα τὰ χρήματα ἐν τῇ νηϊ, δεινὸν ἡγοῦμεθ' εἶναι τὸ μὴ βοηθῆσαι ἡμῖν αὐτοῖς ἀδικουμένοις ὑπὸ τούτου.

3 Περὶ μὲν οὖν τῆς παραγραφῆς βραχὺς ἐστὶν ὁ λόγος· καὶ γὰρ οὔτοι οὐ τὸ παράπαν συμβόλαιον ἔξαρτοῦνται μὴ γενέσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ, ἀλλ' οὐκέτι εἰναί φασι πρὸς ἑαυτοὺς οὐδὲν συμβόλαιον· πε-

ποιηκέναι γὰρ οὐδὲν ἔξω τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμ- 908
 4 μένων. οἱ μὲν οὖν νόμοι, καθ' οὓς ὑμεῖς δικασταὶ κά-
 θησθε, οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ γε-
 νομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι μὴδ' εἰς τὸ Ἀθη-
 ναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι δεδώκασιν, ἐὰν δέ
 τις γενέσθαι μὲν ὁμολογῇ, ἀμφισβητῇ δὲ ὡς πάντα πε-
 ποιήκε τὰ συγκείμενα, ἀπολογεῖσθαι κελεύουσιν εὐ-
 θυδικίαν εἰσιόντα, οὐ κατηγορεῖν τοῦ διώκοντος. οὐ
 μὴν ἀλλ' ἔγωγε ἐλπίζω καὶ ἔξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος
 5 δεῖξεν εἰσαγωγίμον τὴν δίκην οὔσαν. σκέψασθε δ', ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν τούτων
 καὶ τί ἀντιλέγεται· οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα ἐξετάσαιτε.
 οὐκοῦν δανείσασθαι μὲν τὰ χρήματα ὁμολογοῦσι καὶ
 συνθήκας ποιήσασθαι τοῦ δανείσματος, φασὶ δ' ἀποδε-
 δωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι τῷ Δίωνος οἰκέτῃ ἐν Βοσ-
 πόρῳ. ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον τοῦτο δεῖξομεν, ὡς
 οὐκ ἀποδέδωκεν, ἀλλ' ὡς οὐδ' ἐξῆν αὐτῷ ἀποδοῦ-
 ναι. ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ βραχέα τῶν ἐξ ἀρχῆς διηγῆσα-
 σθαι ὑμῖν.

6 Ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐδάνεισα Φορμίῳ
 τούτῳ εἴκοσι μναῖς ἀμφοτερόπλου ἐἰς τὸν Πόντον ἐπὶ
 ἑτέρῳ ὑποθήκῃ, καὶ συγγραφὴν ἐθέμην παρὰ Κίττῳ
 τῷ τραπεζίτῃ. κελευούσης δὲ τῆς συγγραφῆς ἐνθέσθαι
 εἰς τὴν ναῦν τετρακισχιλίων φορτία ἄξια, πρᾶγμα ποιεῖ
 πάντων δεινότατον· εὐθύς γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐπιδα-
 νεῖζεται λάθρα ἡμῶν παρὰ μὲν Θεοδώρου τοῦ Φοίνικος
 τετρακισχιλίας πεντακοσίας δραχμὰς, παρὰ δὲ τοῦ ναυ-
 7 κλήρου Λάμπιδος χιλίας. δεόν δ' αὐτὸν καταγοράσαι
 φορτία Ἀθήνηθεν μῶν ἑκατὸν καὶ δέκα καὶ πέντε, εἰ 909
 ἔμελλε τοῖς δανεισταῖς πᾶσι ποιῆσειν τὰ ἐν ταῖς συγ-
 γραφαῖς γεγραμμένα, οὐ κατηγόρασεν ἀλλ' ἢ πεντα-
 κισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν, σὺν τῷ ἐπισι-

τισμῶ· ὀφείλει δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ πέντε. ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη ἐγένετο τοῦ ἀδικήματος, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὔτε γὰρ τὴν ὑποθήκην παρέσχετο οὔτε τὰ χρήματ' ἐνέθετ' εἰς τὴν ναῦν, κελευούσης τῆς συγγραφῆς ἐπάναγκες ἐντίθεσθαι. καὶ μοι λαβὲ τὴν συγγραφὴν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τῶν πεντηκостολόγων ἀπογραφὴν καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ἐλθὼν τοίνυν εἰς τὸν Βόσπορον, ἔχων ἐπιστολὰς παρ' ἐμοῦ, ἃς ἔδωκ' αὐτῷ ἀπενεγκεῖν τῷ παιδί τῷ ἐμῷ παραχειμάζοντι ἐκεῖ καὶ κοινωῶ τινι, γράψας ἐν τῇ ἐπιστολῇ τό τε ἀργύριον ὃ ἐδεδανείκειν καὶ τὴν ὑποθήκην, καὶ προστάξας, ἐπειδὴν τάχιστ' ἐξαιρεθῆ τὰ χρήματα, ἐξετάζειν καὶ παρακολουθεῖν, τὰς μὲν ἐπιστολὰς οὐκ ἀποδίδωσιν οὔτος ἅς ἔλαβε παρ' ἐμοῦ, ἵνα μηδὲν εἰδείησαν ὧν ἐπραττεν οὔτος, καταλαβὼν δ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ μοχθηρὰ τὰ πράγματα διὰ τὸν συμβάντα πόλεμον τῷ Παιρισάδῃ πρὸς τὸν Σκύθην καὶ τῶν φορτίων ὧν ἤγε πολλὴν ἀπρασίαν, ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἦν· καὶ γὰρ οἱ δανεισταὶ εἶχοντο αὐτοῦ οἱ τὰ ἐτε-
9 ρόπλοα δανείσαντες. ὥστε τοῦ ναυκλήρου κελεύοντος αὐτὸν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐντίθεσθαι τὰ ἀγοράσματα τῶν ἐμῶν χρημάτων, εἶπεν οὔτος ὁ νῦν φάσκων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα· ἄπρατον γὰρ εἶναι τὸν ῥῶ-910 πον. κάκεινον μὲν ἐκέλευεν ἀνάγεσθαι, αὐτὸς δ', ἐπειδὴν διαθῆται τὰ φορτία, ἐφ' ἑτέρας νεῶς ἔφη ἐκπλεύσεσθαι. καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτος

μὲν ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατελέλειπτο, ὁ δὲ Λάμπις ἀνα-
 χθεις ἐναυάγησεν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου· γεγε-
 μισμένης γὰρ ἤδη τῆς νεῶς, ὡς ἀκούομεν, μᾶλλον τοῦ
 δέοντος, προσανέλαβεν ἐπὶ τὸ κατάστροφμα χιλίας βύρ-
 σας, ὅθεν καὶ ἡ διαφθορὰ τῆ νηὶ συνέβη. καὶ αὐτὸς
 μὲν ἀπεσώθη ἐν τῷ λέμβῳ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων
 τῶν Δίωνος, ἀπώλεσε δὲ πλεον ἢ τριάκοντα σώματα
 χωρὶς τῶν ἄλλων. πολλοῦ δὲ πένθους ἐν τῷ Βοσπόρῳ
 ὄντος, ὡς ἐπύθοντο τὴν διαφθορὰν τῆς νεῶς, ἠὺδαι-
 μόνιζον τὸν Φορμίωνα πάντες τουτονὶ ὅτι οὔτε συν-
 ανήχθη οὔτ' ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν οὐδέν. συνέβαινε δὲ
 παρὰ τε τῶν ἄλλων καὶ παρὰ τούτου ὁ αὐτὸς λόγος.
 καὶ μοι ἀνάγνωθι ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 11 Αὐτὸς μὲν τοίνυν ὁ Λάμπις, ᾧ φησιν ἀποδεδωκέ-
 ναι τὸ χρυσίον (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν), προσ-
 ελθόντος αὐτῷ ἐμοῦ, ἐπειδὴ τάχιστα κατέπλευσεν ἐκ
 τῆς ναυαγίας Ἀθήναζε, καὶ ἐρωτῶντος ὑπὲρ τούτων,
 ἔλεγεν ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἐνδοίτο εἰς τὴν ναῦν οὔτος
 κατὰ τὴν συγγραφὴν, οὔτε τὸ χρυσίον εἰληφὼς εἶη
 παρ' αὐτοῦ ἐν Βοσπόρῳ τότε. καὶ μοι ἀνάγνωθι τὴν
 μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 12 Ἐπειδὴ τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπεδήμησε
 Φορμίων οὗτοσι σεσωσμένος ἐφ' ἑτέρας νεῶς, προσή-
 ειν αὐτῷ ἀπαιτῶν τὸ δάνειον. καὶ οὔτος κατὰ μὲν ἀρ-
 χὰς οὐδεπώποτ', ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶπε τὸν λόγον
 τοῦτου ὃν νυνὶ λέγει, ἀλλ' αἰεὶ ὠμολόγει ἀποδώσειν·
 ἐπεὶ δ' ἀνεκοινώσατο τοῖς νῦν παροῦσιν αὐτῷ καὶ συν-
 13 δικούσιν, ἕτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ὡς δ' ἠσθό-
 μην αὐτὸν διακρουόμενόν με. προσέρχομαι τῷ Λάμ-

πιδι, λέγων ὅτι οὐδὲν ποιεῖ τῶν δικαίων Φορμίων οὐδ'
 ἀποδίδωσι τὸ δάνειον, καὶ ἅμα ἠρόμην αὐτὸν εἰ εἰδείη
 ὅπου ἐστίν, ἵνα προσκαλεσαίμην αὐτόν. ὁ δ' ἀκολου-
 θεῖν μ' ἐκέλευεν ἑαυτῷ, καὶ καταλαμβάνομεν πρὸς τοῖς
 14 μυροπωλίοις τουτονί· καὶ γὰρ κλητῆρας ἔχων προσεκα-
 λεσάμην αὐτόν. καὶ ὁ Λάμπις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 παρῶν προσκαλουμένῳ μοι οὐδαμοῦ ἐτόλμησεν εἰπεῖν
 ὡς ἀπέλιπε παρὰ τούτου τὸ χρυσίον, οὐδ' ὁ εἰκὸς ἦν
 εἶπε "Χρῦσιππε, μαίνει· τί τοῦτον προσκαλεῖ; ἐμοὶ
 " γὰρ ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον." ἀλλὰ μὴ ὅτι ὁ Λάμπις
 ἐφθέγγαστο, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς οὕτως ἠξίωσεν εἰπεῖν, παρ-
 εστηκότος τοῦ Λάμπιδος, ὃ νῦν φησιν ἀποδεδωκέναι
 15 τὸ χρυσίον. καίτοι εἰκὸς γ' ἦν αὐτὸν εἰπεῖν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, "τί με προσκαλεῖ, ἄνθρωπε; ἀποδέδωκα
 " γὰρ τούτῳ τῷ παρεστηκότι τὸ χρυσίον" καὶ ἅμα ὁμο-
 λογοῦντα παρέχειν τὸν Λάμπιν· νῦν δ' οὐδέτερος αὐ-
 τῶν οὐδ' ὅτι οὖν εἶπεν ἐν τοιούτῳ καιρῷ. καὶ ὅτι ἀλη-
 θῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν κλητῆρων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

912

16 Λαβέ δή μοι καὶ τὸ ἐγκλημα ὃ ἔλαχον αὐτῷ πέρυ-
 σιν· ὃ ἐστίν οὐδενὸς ἔλαττου τεκμήριον ὅτι οὐδέπω τότε
 ἔφησε Φορμίων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Τοῦτο τὸ ἐγκλημα ἔλαχον ἐγὼ, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν σκοπῶν ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἀπαγ-
 γελίας τῆς Λάμπιδος, ὃς οὐκ ἔφασκεν οὔτε τὰ χρήματα
 ἐντεθειῖσθαι τοῦτον οὔτε τὸ χρυσίον ἀπειληφέναι· μὴ
 γὰρ οἶεσθέ με οὕτως ἀπόπληκτον εἶναι καὶ παντελῶς
 μαινόμενον ὥστε τοιοῦτο γράφειν ἐγκλημα ὁμολο-
 γοῦντος τοῦ Λάμπιδος ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον, ὑφ'
 οὗ ἔμελλον ἐξελεγχθῆσθαι.

- 17 Ἔτι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κάκεινο σκέψασθε· αὐτοὶ γὰρ οὗτοι παραγραφὴν διδόντες πέρουσιν, οὐκ ἐτόλμησαν ἐν τῇ παραγραφῇ γράψαι ὡς ἀποδεδώκασι Λάμπιδι τὸ χρυσίον. καὶ μοι λαβὲ ταύτην τὴν παραγραφὴν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

- Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδαμοῦ γέγραπται ἐν τῇ παραγραφῇ ὡς ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον Φορμίων Λάμπιδι, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ διαρρήδην γράψαντος εἰς τὸ ἔγκλημα ὃ ἠκούσατ' ἀρτίως, ὅτι οὔτε τὰ χρήματ' ἐνδοίτο εἰς τὴν ναῦν οὔτ' ἀπέδωκε τὸ χρυσίον. τίνα οὖν ἄλλον χρὴ περιμένειν ὑμᾶς μάρτυρα, ὅταν τηλικαύτην μαρτυρίαν παρ' αὐτῶν τούτων ἔχητε;
- 18 Μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰδέναι εἰς τὸ δικαστήριον ἐδέοντο ἡμῶν ἐπιτρέψαι τινί· καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψαμεν Θεοδότῳ ἰσοτελεῖ κατὰ συνθήκας. καὶ ὁ Λάμπις μετὰ ταῦτα νομίσας αὐτῷ ἀσφαλὲς ἤδη εἶναι πρὸς διαιτητῇ μαρτυρεῖν ὅτι βούλοιο, μερισάμενος τὸ ἐμὸν 913 χρυσίον μετὰ Φορμίωνος τουτουὶ ἐμαρτύρει τὰναντία
- 19 οἷς πρότερον εἰρήκει. οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα ἐμβλέποντα τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν καὶ πρὸς διαιτητῇ· παρ' ὑμῖν μὲν γὰρ καὶ ὄργῃ μεγάλη καὶ τιμωρία ὑπόκειται τοῖς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσι, πρὸς δὲ τῷ διαιτητῇ ἀκινδύνως καὶ ἀναισχύντως μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν βούλωνται. ἀγανακτοῦντος δέ μου καὶ σχετλιάζοντος, ὧ ἄνδρες
- 20 Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῇ τόλμῃ τοῦ Λάμπιδος, καὶ παρεχομένου πρὸς τὸν διαιτητὴν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν ἤνπερ καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς παρέχομαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς προσελθόντων αὐτῷ μεθ' ἡμῶν, ὅτε οὔτε τὸ χρυσίον ἔφη ἀπειληφέναι παρὰ τούτου οὔτε τὰ χρήματ' αὐτὸν ἐνδέσθαι εἰς τὴν ναῦν, οὕτως ὁ Λάμπις κατὰ κράτος ἐξε-

λεγχόμενος τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν καὶ πονηρὸς ὢν ὁμολόγει μὲν εἰρηκέναι ταῦτα πρὸς τοῦτον, οὐ μέντοι γε ἐντὸς ὧν εἰπεῖν αὐτοῦ. καὶ μοι ἀνάγνωθι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 11 Ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐκ ἀπέγνω τῆς δίκης, ἀλλ' ἐφήκεν ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον· καταγνῶναι μὲν γὰρ οὐκ ἔβουλήθη διὰ τὸ οἰκείως ἔχειν Φορμίῳ τούτῳ, ὡς ἡμεῖς ὕστερον ἐπυθόμεθα, ἀπογνῶναι δὲ τῆς δίκης ᾧ κνει, ἵν'
- 12 αὐτὸς μὴ ἐπιροκήσειεν. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ πράγματος λογίσασθε, ᾧ ἄνδρες δικασταί, παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ὁπόθεν ἔμελλεν οὗτος ἀποδώσειν τὸ χρυσίον. ἐνθένδε μὲν γὰρ ἐξέπλει οὐκ ἐνθέμενος εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα καὶ 914 ὑποθήκην οὐκ ἔχων, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς χρήμασιν ἐπιδανεισάμενος· ἐν Βοσπόρῳ δ' ἀπρασίαν τῶν φορτίων κατέλαβε, καὶ τοὺς τὰ ἑτερόπλοια δανείσαντας μόλις
- 13 ἀπήλλαξεν. καὶ οὗτος μὲν ἐδάνεισεν αὐτῷ δισχιλίας δραχμὰς ἀμφοτερόπλου, ὥστ' ἀπολαβεῖν Ἀθήνησι δισχιλίας ἐξακοσίας δραχμὰς· Φορμίῳν δὲ φησὶν ἀποδοῦναι Λάμπιδι ἐν Βοσπόρῳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατήρας Κυζικηνοῦς (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν) δανεισάμενος ἐγγείων τόκων. ἦσαν δὲ ἔφεκτοι οἱ ἐγγεῖοι τόκοι, ὁ δὲ Κυζικηνὸς ἐδύνατο ἐκεῖ εἴκοσι καὶ ὀκτώ
- 14 δραχμὰς Ἀττικὰς. δεῖ δὲ μαθεῖν ὑμᾶς ὅσα φησὶ χρήματ' ἀποδεδωκέναι. τῶν μὲν γὰρ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατήρων γίνονται τρισχίλια τριακόσια ἐξήκοντα, ὁ δὲ τόκος ὁ ἐγγεῖος ὁ ἔφεκτος τῶν τριάκοντα μῶν καὶ τριῶν καὶ ἐξήκοντα, πεντακόσια δραχμὰ καὶ ἐξήκοντα· τὸ δὲ σύμπαν κεφάλαιον γίνεταί τόσον καὶ τόσον.
- 15 ἔστιν οὖν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ γε-

νήσεται ποτε, ὅς ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν
 τριάκοντα μνᾶς καὶ τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα ἀποτί-
 νειν προείλετ' ἄν, καὶ τόκον πεντακοσίας δραχμᾶς
 καὶ ἑξήκοντα δανεισάμενος, ἃς φησιν ἀποδεδωκέναι
 Φορμίων Λάμπιδι, τρισχιλίας ἑννακοσίας εἴκοσιν; ἔξου
 δ' αὐτῷ ἀμφοτερόπλουν Ἀθήνησιν ἀποδοῦναι τὸ ἀρ-
 γύριον, ἐν Βοσπόρῳ ἀπέδωκε, τρισὶ καὶ δέκα μναῖς
 26 πλέον; καὶ τοῖς μὲν τὰ ἑτερόπλοα δανείσασι μόλις τάρ-
 χαῖα ἀποδέδωκας, οἱ συνέπλευσάν σοι καὶ προσή-
 δρευον· τούτῳ δὲ τῷ μὴ παρόντι οὐ μόνον τάρχαῖα
 καὶ τοὺς τόκους ἀπεδίδους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτίμια τὰ ἐκ 913
 τῆς συγγραφῆς ἀπέτινες, οὐδεμιᾶς σοι ἀνάγκης οὔσης;
 27 κἀκείνους μὲν οὐκ ἔδεδίεις, οἷς αἱ συγγραφαὶ ἐν Βοσ-
 πόρῳ τὴν πρᾶξιν ἐδίδοσαν τοῦ δανείου· τούτου δὲ
 φῆς φροντίζειν, ὃν ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ἠδίκηεις οὐκ ἐνθέ-
 μενος τὰ χρήματ' εἰς τὴν ναῦν κατὰ τὴν συγγραφὴν
 Ἀθήνηθεν; καὶ νῦν μὲν εἰς τὸ ἐμπόριον ἦκων, οὗ τὸ
 συμβόλαιον ἐγένετο, οὐκ ὀκνεῖς ἀποστερεῖν τὸν δα-
 νείσαντα· ἐν Βοσπόρῳ δὲ πλείω τῶν δικαίων φῆς ποι-
 28 εῖν, οὗ δίκην οὐκ ἔμελλες δώσειν; καὶ οἱ μὲν ἄλλοι
 πάντες οἱ τὰ ἑτερόπλοα δανειζόμενοι, ὅταν ἀπο-
 στέλλωνται ἐκ τῶν ἐμπορίων, πολλοὺς παρίστανται,
 ἐπιμαρτυρούμενοι ὅτι τὰ χρήματα ἤδη κινδυνεύεται τῷ
 δανείσαντι· σὺ δ' ἐνὶ σκῆπτει μάρτυρι αὐτῷ τῷ συνα-
 δικοῦντι, καὶ οὔτε τὸν παῖδα τὸν ἡμέτερον παρέλαβες
 ἐν Βοσπόρῳ ὄντα οὔτε τὸν κοινωνόν, οὐδὲ τὰς ἐπιστο-
 λὰς ἀπέδωκας αὐτοῖς, ἃς ἡμεῖς ἐπεθήκαμεν, ἐν αἷς ἐγέ-
 29 γραπτο παρακολουθεῖν σοι, οἷς ἂν πράττης; καίτοι, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, τί οὐκ ἂν πράξειεν ὁ τοιοῦτος, ὅστις
 γράμματα λαβὼν μὴ ἀποδέδωκεν ὀρθῶς καὶ δικαίως;
 ἢ πῶς οὐ φανερόν ἐστιν ὑμῖν τὸ τούτου κακούργημα
 ἐξ αὐτῶν ὧν ἔπραττεν; καίτοι, ὧ γῆ καὶ θεοὶ, προσῆκέ

γε τοσοῦτο χρυσίον ἀποδιδύνα, καὶ πλέον τοῦ δα-
 νείσματος, περιβόητον ποιεῖν ἐν τῷ ἔμπορίῳ, καὶ πα-
 ρακαλεῖν πάντας ἀνθρώπους, πρῶτον δὲ τὸν παῖδα
 30 τὸν τούτου καὶ τὸν κοινωνόν· ἴστε γὰρ δήπου πάντες
 ὅτι δανεῖζονται μὲν μετ' ὀλίγων μαρτύρων, ὅταν δ'
 ἀποδιδῶσι, πολλοὺς παρίστανται μάρτυρας, ἵν' ἐπιει-
 κεῖς δοκῶσιν εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια. σοὶ δ' ἀποδι- 916
 δόντι τό τε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἀμφοτέρους, ἕτερο-
 πλόῳ τῷ ἀργυρίῳ κεχορημένῳ, καὶ προστιθέντι ἑτέρας
 τρεῖς καὶ δέκα μναῖς, πῶς οὐχὶ πολλοὺς ἦν παραληπτέον
 μάρτυρας; καὶ εἰ τοῦτ' ἔπραξας, οὐδ' ἂν εἰς σοῦ μάλ-
 31 λον τῶν πλεόντων ἐθαυμάζετο. σὺ δ' ἀντὶ τοῦ πολ-
 λοὺς μάρτυρας τούτων ποιεῖσθαι πάντας ἀνθρώπους
 λανθάνειν ἐπειρῶ, ὥσπερ ἀδικῶν τι. καὶ εἰ μὲν ἐμοὶ
 τῷ δανείσαντι ἀπεδίδους, οὐδὲν ἔδει μαρτύρων· τὴν
 γὰρ συγγραφὴν ἀνελόμενος ἀπήλλαξο ἂν τοῦ συμβο-
 λαίου· νῦν δ' οὐκ ἐμοὶ, ἀλλ' ἑτέρῳ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποδι-
 δούς, καὶ οὐκ Ἀθήνησιν, ἀλλ' ἐν Βοσπόρῳ, καὶ τῆς
 συγγραφῆς σοὶ κειμένης Ἀθήνησι καὶ πρὸς ἐμὲ, καὶ ᾧ
 τὸ χρυσίον ἀπεδίδους ὄντος θνητοῦ καὶ πέλαγος το-
 σοῦτον μέλλοντος πλεῖν, μάρτυρα οὐδέν' ἐποίησω, οὔ-
 32 τε δοῦλον οὔτ' ἐλεύθερον. ἢ γὰρ συγγραφὴ με, φησὶ,
 τῷ ναυκλήρῳ ἐκέλευεν ἀποδοῦναι τὸ χρυσίον. μάρ-
 τυρας δέ τοι οὐκ ἐκώλυε παρακαλεῖν, οὐδὲ τὰς ἐπι-
 στολὰς ἀποδοῦναι. καὶ οἶδε μὲν πρὸς σὲ δύο συγγρα-
 φὰς ἐποίησαντο ὑπὲρ τοῦ συμβολαίου, ὡς ἂν οἱ μά-
 λιστ' ἀπιστοῦντες· σὺ δὲ μόνος μόνῳ φῆς δοῦναι τῷ
 ναυκλήρῳ τὸ χρυσίον, εἰδὼς κατὰ σοῦ κειμένην Ἀθή-
 νησι συγγραφὴν πρὸς τοῦτον.

33 Λέγει δ' ὡς ἡ συγγραφὴ σωθείσης τῆς νεῶς αὐ-
 τὸν ἀποδοῦναι κελεύει τὰ χρήματα. καὶ γὰρ ἐνθῆσθαι
 τὰγοράσματα εἰς τὴν ναῦν κελεύει σε, εἰ δὲ μὴ, πεντα-

μισχιλίας δραχμὰς ἀποτίνειν. σὺ δὲ τοῦτο μὲν τῆς συγγραφῆς οὐ λαμβάνεις, παραβεβηκῶς δ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ τὰ χρήματα οὐκ ἐνθέμενος ἀμφισβητεῖς πρὸς 917
 ἐν ῥῆμα τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτ' ἀνηρηκῶς ἀν-
 τός. ὁπότε γὰρ ἐν τῷ Βοσπόρῳ φῆς μὴ τὰ χρήματ' ἐν-
 θέσθαι εἰς τὴν ναῦν, ἀλλὰ τὸ χρυσίον τῷ ναυκλήρῳ
 ἀποδοῦναι, τί ἐτι περὶ τῆς νεῶς διαλέγει; οὐ γὰρ μετ-
 34 ἐσχληκας τοῦ κινδύνου διὰ τὸ μηδὲν ἐνθέσθαι. καὶ τὸ
 μὲν πρῶτον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥρμησεν ἐπὶ ταύτην
 τὴν σκῆψιν, ὡς ἐντεθειμένος τὰ χρήματα εἰς τὴν ναῦν.
 ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἔμελλεν ἐλεγχθῆσεσθαι
 ψευδόμενος, ἐκ τε τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐν Βοσπόρῳ
 παρὰ τοῖς ἐλλιμενισταῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ
 ἐπιδημούντων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τηνικαῦτα με-
 35 σὶν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι, ἐφόδιον μὲν λα-
 βῶν τὴν συγγραφὴν κελεύειν, οὐκ ἂν ἡγούμενος δ'
 ἡμᾶς εὐπόρως ἐξελέγξαι ὅσα μόνοι πρὸς αὐτοὺς αὐ-
 τοὶ πράξειαν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅσα μὲν εἶπε πρὸς ἐμὲ
 πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἐντὸς ὧν αὐτοῦ
 φησιν εἶπεῖν· ἐπειδὴ δὲ τὸ χρυσίον τοῦμὸν ἐμερίσατο,
 τότε ἐντὸς εἶναι φησιν αὐτοῦ καὶ πάντ' ἀκριβῶς μνη-
 μονεύειν.

36 Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐμοῦ μόνου κατε-
 φρόνει Λάμπις, οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστόν· νῦν δὲ πολ-
 λῶ δεινότερα τούτου πέπρακται αὐτῷ πρὸς πάντας
 ὑμᾶς. κήρυγμα γὰρ ποιησαμένου Παιρισάδου ἐν Βοσ-
 πόρῳ, εἴαν τις βούληται Ἀθήναζε εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπο-
 ριον σιτηγεῖν, ἀτελῆ τὸν σῖτον ἐξάγειν, ἐπιδημῶν ἐν
 τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λάμπις ἔλαβε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου
 καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ὀνόματι, γεμίσας
 δὲ ναῦν μεγάλην σίτου ἐκόμισεν εἰς Ἀκανθοῦ κακεί 918

διέθετο προσκοινωνήσας τούτῳ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων
 37 χρημάτων. καὶ ταῦτ' ἐπραξεν, ὡς ἄνδρες δικασταί, οἰ-
 κῶν μὲν Ἀθήνησιν, οὔσης δ' αὐτῷ γυναικὸς ἐνθάδε
 καὶ παιδῶν, τῶν δὲ νόμων τὰ ἔσχατα ἐπιτίμια προτε-
 θεικότων, εἴ τις οἰκῶν Ἀθήνησιν ἄλλοσέ ποι σιτηγῆ-
 σειεν ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, ἐτι δ' ἐν τοιοῦτῳ και-
 ρῷ ἐν ᾧ ὑμῶν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστει οἰκοῦντες διεμε-
 τροῦντο τὰ ἄλφιστα ἐν τῷ ᾠδεῖῳ, οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ
 ἐν τῷ νεωρίῳ ἐλάμβανον κατ' ὀβολὸν τοὺς ἄρτους καὶ
 ἐπὶ τῆς μακροῦς στοᾶς, τὰ ἄλφιστα καθ' ἡμίεκτον με-
 τρούμενοι καὶ καταπατούμενοι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω,
 λαβέ μοι τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΝΟΜΟΣ.

38 Φορμίῳν τοίνυν τούτῳ χρώμενος κοινωνῶ καὶ
 μάρτυρι οἶεται δεῖν ἀποστερηῆσαι τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς, οἵ
 γε σιτηγοῦντες διατετελέκαμεν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπό-
 ριον, καὶ τριῶν ἤδη καιρῶν κατειληφόντων τὴν πόλιν
 ἐν οἷς ὑμεῖς τοὺς χρησίμους τῷ δήμῳ ἐξητάζετε, οὐδε-
 νὸς τούτων ἀπολελείμεθα, ἀλλ' ὅτε μὲν εἰς Θήβας
 Ἀλέξανδρος παρήει, ἐπεδώκαμεν ὑμῖν τάλαντον ἄρ-
 39 γυρίου, ὅτε δ' ὁ σῖτος ἐπετιμήθη πρότερον καὶ ἐγένε-
 το ἐκκαίδεκα δραχμῶν, εἰσαγαγόντες πλείους ἢ μυ-
 ρίους μεδίμνους πυρῶν διεμετρήσαμεν ὑμῖν τῆς καθε-
 στηκυίας τιμῆς, πέντε δραχμῶν τὸν μέδιμνον· καὶ
 ταῦτα πάντες ἴστε ἐν τῷ πομπείῳ διαμετρούμενοι· πέ-
 ρυσι δ' εἰς τὴν σιτωνίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάλαν-
 τον ὑμῖν ἐπεδώκαμεν ἐγὼ τε καὶ ὁ ἀδελφός. καὶ μοι
 ἀνάγνωθι τούτων τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Ἀλλὰ μὴν εἴ γε δεῖ καὶ τούτοις τεκμαίρεσθαι, οἷκ 919

εἰκὸς ἦν ἐπιδιδόναι μὲν ἡμᾶς τοσαῦτα χρήματα, ἵνα παρ' ὑμῖν εὐδοξῶμεν, συκοφαντεῖν δὲ Φορμίωνα, ἵνα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιείκειαν ἀποβάλωμεν. δικαίως ἂν οὖν βοηθήσαιτε ἡμῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί. ἐπέδειξα γὰρ ὑμῖν οὐτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ φορτία ἐνθήμενον τοῦτον εἰς τὴν ναῦν ἀπάντων ὧν ἐνδανείσατο Ἀθήνηθεν, τῶν τ' ἐν Βοσπόρῳ πραθέντων τοὺς τὰ ἑτερόπλοα δανεί-
 41 σαντας μόλις διαλύσαντα, ἔτι δ' οὐτ' εὐποροῦντα οὐθ' οὕτως ὄντ' ἀβέλτερον ὥστ' ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν τριάκοντα μνᾶς καὶ ἐννέα ἀποδοῦναι, πρὸς τε τούτοις, ὅτε ἀποδοῦναί φησι τὸ χρυσίον τῷ Λάμπιδι, οὔτε τὸν παῖδα παραλαβόντα τὸν ἐμὸν οὔτε τὸν κοινωνὸν ἐπιδημοῦντα ἐν Βοσπόρῳ. ἐμοὶ δὲ Λάμπις αὐτὸς μαρτυρῶν φαίνεται ὡς οὐκ ἀπεί-
 42 ληφε τὸ χρυσίον, πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρεῖν. καίτοι εἰ καθ' ἕνα οὕτως ἐδείκνυε Φορμίων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἄλλως ἄμεινον ἀπελογήσατο. ὑπὲρ δὲ τοῦ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον εἶναι ὁ νόμος αὐτὸς διαμαρτύρεται, κελεύων τὰς δίκας εἶναι τὰς ἐμπορικὰς τῶν συμβολαίων τῶν Ἀθήνησι καὶ εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, καὶ οὐ μόνον τῶν Ἀθήνησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσ' ἂν γένηται ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε. λαβὲ δὴ μοι τοὺς νόμους.

NOMOI.

43 Ὡς μὲν τοίνυν γέγονέ μοι τὸ συμβόλαιον πρὸς Φορμίων Ἀθήνησιν, οὐδ' αὐτοὶ ἕξαρνοὶ εἰσι, παραγράφονται δὲ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὔσαν. ἀλλ' εἰς ποῖον δικαστήριον εἰσέλθωμεν, ὡς ἄνδρες δικασ- 920
 σταί, εἰ μὴ πρὸς ὑμᾶς, οὐπὲρ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμεθα; δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ μὲν ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε ἡδικοῦμένην, εἰναί μοι παρ' ὑμῖν τὸ δίκαιον

λαβεῖν παρὰ Φορμίωνος, ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβόλαιον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἔμπορίῳ γέγονε, μὴ φάσκειν παρ' ὑμῖν
 44 τούτους ὑφέξειν τὴν δίκην. καὶ ὅτε μὲν Θεοδότῳ τὴν δίκαιαν ἐπετρέψαμεν, ὡμολόγησαν εἶναι καθ' αὐτῶν ἔμοι τὴν δίκην εἰσαγώγιμον· νυνὶ δὲ τοῦναντίον λέγουσιν ὧν πρότερον αὐτοὶ συγκεχωρήκασιν, ὡς δέον παρὰ μὲν τῷ Θεοδότῳ τῷ ἰσοτελεῖ ὑποσχεῖν αὐτοὺς δίκην ἄνευ παραγραφῆς, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Ἀθηναίων δικαστήριον εἰσερχόμεθα, μηκέτ' εἰσαγώγιμον τὴν
 45 δίκην εἶναι. ἐνθυμοῦμαι δ' ἔγωγε τί ἂν ποτε εἰς τὴν παραγραφὴν ἔγραψεν, εἰ ὁ Θεόδωτος ἀπέγνω τῆς δίκης, ὅπου νῦν γνόντος τοῦ Θεοδότου ἀπιέναι ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον οὗ φησι τὴν δίκην εἶναι εἰσαγώγιμον παρ' ὑμῖν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἔγνω ἀπιέναι. πάθοιμι μὲντὰν τὰ δεινότερα, εἰ οἱ μὲν νόμοι τῶν Ἀθήνησι συμβολαίων κελεύουσι τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὑμεῖς δ' ἀπογνοίητε τῆς δίκης ὁμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι.

46 Τοῦ μὲν οὖν δανεῖσαι ἡμᾶς τὰ χρήματα αἵ τε συνθήκαι καὶ αὐτὸς οὗτός ἐστι μάρτυς· τοῦ δ' ἀποδεδωκέναι οὐδεὶς ἐστι μάρτυς ἔξω τοῦ Λάμπιδος τοῦ συναδικούντος. καὶ οὗτος μὲν εἰς ἐκεῖνον μόνον ἀναφέρει τὴν ἀπόδοσιν, ἐγὼ δ' εἰς τε τὸν Λάμπιν αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκούσαντας αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔφη ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. τούτῳ μὲν οὖν τοὺς ἔμοὺς μάρτυρας ἔξεστι κρίνειν, εἰ μὴ φησι τάληθῆ μαρτυρεῖν αὐτούς· ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω τί χρήσωμαι τοῖς τούτου μάρτυσιν, οἳ φασιν 921 εἰδέναι τὸν Λάμπιν μαρτυροῦντα ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. εἰ μὲν γὰρ ἡ μαρτυρία ἢ τοῦ Λάμπιδος κατεβάλλετο ἐνταῦθ', ἴσως ἂν ἔφασαν οὗτοι δίκαιον εἶναι ἐπισκῆπτεσθαι μ' ἐκείνῳ· νῦν δ' οὔτε τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἔχω, οὐτοσί τε οἶεται δεῖν ἀθῶος εἶναι οὐδὲν βέ-

βαιον ἐνέχυρον καταλιπὼν ὧν πείθει ὑμᾶς ψηφίζε-
 47 σθαι. πῶς δ' οὐκ ἂν εἶη ἄτοπον, εἰ αὐτοῦ Φορμίωνος
 ὁμολογοῦντος δανείσασθαι, φάσκοντος δ' ἀποδεδω-
 κέναι, τὸ μὲν ὁμολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἄκνυ-
 ρον ποιήσετε, τὸ δ' ἀμφισβητούμενον κύριον ψηφιεῖ-
 σθε; καὶ ὁ μὲν Λάμπις, ὃ οὗτος σκήπτεται μάρτυρι,
 ἕξαρονος γενόμενος τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡς οὐκ ἀπέιληφε τὸ
 χρυσίον, νῦν τὰ ἐναντία μαρτυρεῖ· ὑμεῖς δὲ γνόντες
 ὡς οὐκ ἀπέιληφ' ἐκεῖνος, οὐκ ἐστὲ μάρτυρες τοῦ πρά-
 48 γματος; καὶ ὅσα μὲν εἶπε μετὰ τῆς ἀληθείας, μὴ χρῆ-
 σθε τεκμηρίῳ, ἃ δ' ἐψεύσατο τὸ ὕστερον, ἐπειδὴ διε-
 φθάρη, πιστότερα ταῦθ' ὑπολάβοιτε εἶναι; καὶ μὴν,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολὺ δικαιότερόν ἐστι τοῖς ἐξ ἀρ-
 χῆς ῥηθεῖσι τεκμαίρεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς ὕστερον τε-
 κταινομένοις. τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐκ παρασκευῆς, ἀλλ' ἐκ
 τῆς ἀληθείας ἔλεγε, τὰ δ' ὕστερον ψευδόμενος καὶ
 49 πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ. ἀναμνήσθητε δ', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις ἕξαρονος ἐγένετο
 ὡς οὐκ εἶη εἰρηκῶς ὅτι οὐκ ἀπέιληφε τὸ χρυσίον, ἀλλ'
 εἰπεῖν μὲν ὠμολόγει, οὐ μέντοι γ' ἐντὸς ὧν αὐτοῦ εἰ-
 πεῖν. οὐκ οὖν ἄτοπον, εἰ τῆς ἐκεῖνου μαρτυρίας τὸ μὲν
 πρὸς τοῦ ἀποστεροῦντος πιστῶς ἀκούσεσθε, τὸ δ' ὑπὲρ 921
 50 τῶν ἀποστερουμένων ἀπιστον ἔσται παρ' ὑμῖν; μηδα-
 μῶς, ὧ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γάρ ἐστε οἱ αὐτοὶ οἱ
 τὸν ἐπιδεδανεισμένον ἐκ τοῦ ἐμπορίου πολλὰ χρήμα-
 τα καὶ τοῖς δανεισταῖς οὐ παρασχόντα τὰς ὑποθήκας
 θανάτῳ ζημιώσαντες εἰσαγγελθέντα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ
 ταῦτα πολίτην ὑμέτερον ὄντα καὶ πατρὸς ἐστρατηγη-
 51 κότος. ἠγείσθε γὰρ τοὺς τοιούτους οὐ μόνον τοὺς ἐν-
 τυγχάνοντας ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ βλάπτειν τὸ ἐμ-
 πόριον ὑμῶν, εἰκότως. αἱ γὰρ εὐπορίαι τοῖς ἐργαζο-
 μένοις οὐκ ἀπὸ τῶν δανειζομένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δα-

νειζόντων εἰσὶ, καὶ οὔτε ναῦν οὔτε ναύκληρον οὔτ' ἐπιβάτην ἔστ' ἀναχθῆναι, τὸ τῶν δανειζόντων μέ-
 52 ρος ἂν ἀφαιρῆτε. ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις πολλαὶ καὶ
 καλαὶ βοήθειαί εἰσιν αὐτοῖς· ὑμᾶς δὲ δεῖ συνεπανορ-
 θοῦντας φαίνεσθαι καὶ μὴ συγχωροῦντας τοῖς πονη-
 ροῖς, ἵν' ὑμῖν ὡς πλείστη ὠφέλεια παρὰ τὸ ἐμπόριον
 ᾗ. ἔσται δ', εἰὰν διαφυλάττητε τοὺς τὰ ἑαυτῶν προῖε-
 μένους, καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν τοιού-
 των θηρίων.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὅσαπερ οἶός τ' ἦν εἴρηκα· καλῶ δὲ
 καὶ ἄλλον τινὰ τῶν φίλων, εἰὰν κελεύητε.

XXXV.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΓΡΑΦΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄνδροκλῆς δανείσας χρήματα Ἀρτέμωνι Φασηλίτῃ τὸ γέ-
 νος, ἐμπόρῳ, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ἀρ-
 γύριον, εἰσπράττει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λάκριτον τὸν σοφι- 923
 στήν, δύο προβαλλόμενος δίκαια, ὅτι τε παρόντος Λακρίτου
 καὶ ἀναδεξαμένου τὸ ἀργύριον ἐδάνεισε τῷ Ἀρτέμωνι, καὶ
 ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν Ἀρτέμωνος Λάκριτος. ὁ δὲ τῆς μὲν
 κληρονομίας ἀφίστασθαί φησι, παραγραφεται δὲ τὴν δίκην.
 λέγων μηδὲν ἑαυτῷ πρὸς Ἀνδροκλέα συμβόλαιον εἶναι μηδὲ
 συγγραφὴν μηδεμίαν. πάντως δὲ καὶ τὸ ἀναδεδέχθαι ἕξαρ-
 νος γίνεται· οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦτο ὁμολογῶν ἠγνωμόνει πρὸς
 τὴν ἔκτισιν.

Οὐκ ὀρθῶς δέ τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον μὴ γνήσιον εἶ-
 ναι, ἀμυδροῖς ἀπατηθέντες τεκμηρίοις. τὸ μὲν γὰρ τῆς φρά-
 σεως ἀνεμῆνον οὐκ ἀπρεπὲς ἰδιωτικοῖς ἀγῶσι, τὸν δὲ Δία
 τὸν ἄνακτα κατὰ τὴν τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκειμένου συν-

ήθειαν δηλός ἐστιν ὠνομακῶς, πρὸς δὲ τὴν παραγραφὴν ἄσθενέστερον ἀπήντηκε διὰ τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρόν.

Οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλίται, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἅπερ εἰώθασιν. οὗτοι γὰρ δεινότατοι μὲν εἰσι δανείσασθαι χρήματ' ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐπειδὴν δὲ λάβωσι καὶ συγγραφὴν συγγράψονται ναυτικὴν, εὐθύς ἐπελάθοντο καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ὅτι δεῖ ἀποδοῦναι αὐτοὺς ἃ ἔλαβον, καὶ οἴονται, εἰάν ἀποδῶσιν, ὥσπερ τῶν ἰδίων τι τῶν ἑαυ- 92- τῶν ἀπολωλέκεναι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι σοφίσματα εὐρίσκουσι καὶ παραγραφὰς καὶ προφάσεις, καὶ εἰσὶ πονηρότατοι ἀνθρώπων καὶ ἀδικώτατοι. τεκμήριον δὲ τούτου· πολλῶν γὰρ ἀφικνουμένων εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πλείους δίκαι εἰσὶν ἐκάστοτε αὐτῶν τῶν Φασηλιτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀπάντων. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν. ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, χρήματα δανείσας Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ κατὰ τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους, εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν Ἀθήναζε, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναί μοι τὰ χρήματα, Λακρίτῳ τούτῳ εἰληχα τὴν δίκην ταύτην κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τού- 4- τους καθ' οὔσπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμην, ἀδελφῷ ὄντι τούτῳ ἐκείνου καὶ ἔχοντι ἅπαντα τὰ Ἀρτέμωνος, καὶ ὅσα ἐνθάδε κατέλιπε καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ ἐν τῇ Φασήλιδι, καὶ κληρονόμῳ ὄντι τῶν ἐκείνου ἀπάντων, καὶ οὐκ ἂν ἔχοντος τούτου δεῖξαι νόμον ὅστις αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν ἔχειν μὲν τὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διακηκέναι ὅπως ἐδόκει αὐτῷ, μὴ ἀποδοῦναι δὲ τὰλλότρια χρήματα, ἀλλὰ λέγειν νῦν ὅτι οὐκ ἔστι κληρονόμος, ἀλλ' ἀφίσταται τῶν ἐκείνου. ἢ μὲν τουτουὶ Λα-

κρίτου πονηρία τοιαύτη ἐστίν· ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι, ὧς ἄνδρες δικασταί, εὐνοικῶς ἀκούσαι μου περὶ τοῦ πράγματος τουτουί· κὰν ἐξελέγξω αὐτὸν ἀδικοῦντα ἡμᾶς τε τοὺς δανείσαντας καὶ ὑμᾶς οὐδὲν ἤττον, βοηθεῖτε ἡμῖν τὰ δίκαια.

- 6 Ἐγὼ γὰρ, ὧς ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς μὲν οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐγνώριζον τοὺς ἀνθρώπους τούτους· Θρασυμήδης δ' ὁ Διοφάντου υἱὸς, ἐκείνου τοῦ Σφηττίου, 921 καὶ Μελάνωπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπιτήδειοί μοί εἰσι, καὶ χρώμεθ' ἀλλήλοις ὡς οἷόν τε μάλιστα. οὔτοι προσῆλθόν μοι μετὰ Λακρίτου τουτουί, ὀπόθεν δήποτε
- 7 ἐγνώρισμένοι τούτῳ (οὐ γὰρ οἶδα), καὶ ἐδέοντό μου δανεῖσαι χρήματ' εἰς τὸν Πόντον Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ καὶ Ἀπολλοδώρῳ, ὅπως ἂν ἐνεργοὶ ᾖσιν, οὐδὲν εἰδῶς, ὧς ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁ Θρασυμήδης τῆν τούτων πονηρίαν, ἀλλ' οἰόμενος εἶναι ἐπιεικεῖς ἀνθρώπους καὶ οἰοίπερ προσεποιοῦντο καὶ ἔφασαν εἶναι, καὶ ἠγούμενος ποιήσειν αὐτοὺς πάντα ὅσαπερ ὑπὶ
- 8 σχνεῖτο καὶ ἀνεδέχeto Λάκριτος οὕτωσί. πλεῖστον δ' ἄρ' ἦν ἐψευσμένος, καὶ οὐδὲν ἤδει οἷοις θηρίοις ἐπλησίαζε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. κὰγὼ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρασυμήδους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ Λακρίτου τουτουί ἀναδεχομένου μοι πάντ' ἔσεσθαι τὰ δίκαια παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοῦ, ἐδάνεισα μετὰ ξένου τινὸς ἡμετέρου Καρυστίου τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου.
- 9 βούλομαι οὖν, ὧς ἄνδρες δικασταί, τῆς συγγραφῆς ἀκούσαι ὑμᾶς πρῶτον, καθ' ἣν ἐδανείσαμεν τὰ χρήματα, καὶ τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων τῷ δανείσματι· ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἐπιδείξομεν, οἷα ἐτοιχωρύχησαν οὔτοι περὶ τὸ δάνειον. λέγε τῆν συγγραφὴν, εἶτα τὰς μαρτυρίας.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

10

[Ἐδάνεισαν Ἀνδροκλῆς Σφήτιος καὶ Ναυσικράτης Καρύστιος Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολλοδώρῳ Φασηλίταις δρα-

11

χμᾶς ἀργυρίου τρισχιλίας Ἀθήνηθεν εἰς Μένδην ἢ Σκιώ- 926
νην, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βόσπορον, εἰάν δὲ βούλωνται, τῆς
ἐπ' ἀριστερὰ μέχρι Βορυσθένους καὶ πάλιν Ἀθήναζε, ἐπὶ
διακοσίαις εἴκοσι πέντε τὰς χιλίας, εἰάν δὲ μετ' Ἀρκτοῦρον
ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ' Ἱερὸν, ἐπὶ τριακοσίαις
τὰς χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίσις Μενδαίοις τρισχιλίσις, ὅς
πλεύσεται ἐκ Μένδης ἢ Σκιώνης ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν
Ἵβλησίος ναυκληρεῖ. ὑποτιθέασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀφείλον-
τες ἐπὶ τούτοις ἄλλω οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδα-
νεῖσονται. καὶ ἀπάξουσι τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἀν-
τιφορισθέντα Ἀθήναζε πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ ἅπαντα.
σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων Ἀθήναζε ἀποδώσουσιν οἱ
δανεισάμενοι τοῖς δανείσασι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κα-
τὰ τὴν συγγραφὴν ἡμερῶν εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν
Ἀθήναζε, ἐντελὲς πλὴν ἐκβολῆς, ἣν ἂν οἱ σύμπλοι ψηφι-
σάμενοι κοινῇ ἐκβάλωσι, καὶ ἂν τι πολεμίσις ἀποτίσω-
σιν· τῶν δ' ἄλλων ἀπάντων ἐντελὲς. καὶ παρέξουσι τοῖς
δανείσασι τὴν ὑποθήκην ἀνέπαφον κρατεῖν, ἕως ἂν ἀπο-
δῶσι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφὴν.

12

ἔάν δὲ μὴ ἀποδῶσιν ἐν τῷ συγκεκριμένῳ χρόνῳ, τὰ ὑποκείμενα
τοῖς δανείσασι ἐξέστω ὑποθεῖναι καὶ ἀποδόσθαι τῆς
ὑπαρχούσης τιμῆς· καὶ εἰάν τι ἐλλείπη τοῦ ἀργυρίου, ὃ δεῖ
γενέσθαι τοῖς δανείσασι κατὰ τὴν συγγραφὴν, κατὰ Ἀρτέ-
μωνος καὶ Ἀπολλοδώρου ἔστω ἡ προᾶξις τοῖς δανείσασι καὶ
ἐκ τῶν τούτων ἀπάντων, καὶ ἐγγείων καὶ ναυτικῶν, παν-
ταχοῦ ὅπου ἂν ᾧσι, καθάπερ δίκην ὠφληκότων καὶ ὑπερ- 927

13

ἡμέρων ὄντων, καὶ ἐνὶ ἑκατέρῳ τῶν δανεισάντων καὶ
ἀμφοτέροις. εἰάν δὲ μὴ εἰσβάλωσι, μείναντες ἐπὶ κνὴ ἡμέ-
ρας δέκα ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ σῦλαι
ᾧσιν Ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε
τοὺς τόκους ἀποδόντων τοὺς πέρουσι γραφέντας εἰς τὴν
συγγραφὴν. εἰάν δέ τι ἢ ναῦς πάθῃ ἀνήμεστον ἐν ἧ ἂν
πλήρ' τὰ χρήματα, σωτηρία ἔστω τῶν ὑποκειμένων· τὰ
δὲ περιγεγόμενα κοινὰ ἔστω τοῖς δανείσασι. κυριώ-

τερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες Φορμίων Πειραιεὺς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιτθεύς.]

14 Λέγε δὴ καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Ἀρχενομίδης Ἀρχεδάμαντος Ἀναγυράσιος μαρτυρεῖ συνθήκας παρ' ἑαυτῷ καταθέσθαι Ἀνδροκλέα Σφήττιον, Ναυσικράτην Καρύστιον, Ἀρτέμωνα, Ἀπολλόδωρον Φασηλίτας, καὶ εἶναι παρ' ἑαυτῷ ἔτι κειμένην τὴν συγγραφὴν.]

Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν παραγενομένων μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Θεόδοτος ἰσοτελής, Χαρίνος Ἐπιχάρους Λευκονοεὺς, Φορμίων Κηφισοφῶντος Πειραιεὺς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιτθεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτ' ἐδάνεισεν Ἀνδροκλῆς Ἀπολλοδώρῳ καὶ Ἀρτέμωνι ἀργυρίου τρισχιλίας δραχμᾶς, καὶ εἰδέναι τὴν συγγραφὴν καταθεμένους παρὰ Ἀρχενομίδῃ Ἀναγυράσιῳ.]

15 Κατὰ τὴν συγγραφὴν ταύτην, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐδάνεισα τὰ χρήματα Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ, κελεύοντος τούτου καὶ ἀναδεχομένου ἅπαντ' ἔσεσθαι 928 μοι τὰ δίκαια κατὰ τὴν συγγραφὴν, καθ' ἣν ἐδάνεισα τούτου αὐτοῦ γράφοντος καὶ συσσημηναμένου, ἐπειδὴ ἐγράφη. οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὶ οἱ τούτου ἔτι νεώτεροι ἦσαν καὶ μειράκια παντάπασιν, οὗτοσι δὲ Λάκριτος 16 Φασηλίτης, μέγα πρᾶγμα, Ἴσοκράτους μαθητής· οὗτος ἦν ὁ πάντα διοικῶν, καὶ ἑαυτῷ με τὸν νοῦν προσέχειν ἐκέλευεν· αὐτὸς γὰρ ἔφη ποιήσειν μοι τὰ δίκαια ἅπαντα καὶ ἐπιδημήσειν Ἀθήνησι, τὸν δ' ἀδελφὸν ἑαυτοῦ Ἀρτέμωνα πλεύσεσθαι ἐπὶ τοῖς χρήμασι. καὶ

- τότε μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτ' ἐβούλετο τὰ χρήματα λαβεῖν παρ' ἡμῶν, καὶ ἀδελφὸς ἔφη εἶναι καὶ κοινωνὸς τοῦ Ἀρτέμιωνος, καὶ λόγους θαυμασίως ὡς πιθανοὺς
- 17 ἔλεγεν· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τοῦ ἀργυρίου, τοῦτο μὲν διενείμαντο καὶ ἐχρῶντο ὅτι ἐδόκει τούτοις, κατὰ δὲ τὴν συγγραφὴν τὴν ναυτικὴν, καθ' ἣν ἔλαβον τὰ χρήματα, οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἔπρατον, ὡς αὐτὸ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. οὐτοσὶ δὲ Λάκριτος ἀπάντων ἦν τούτων ὁ ἐξηγητής. καθ' ἕκαστον δὲ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ ἐπιδείξω τούτους οὐδ' ὅτιοῦν πεποιηκότας ὑγιές.
- 18 Πρωῶτον μὲν γὰρ γέγραπται ὅτι ἐπ' οἴνου κεραμίσις τρισχιλίσις ἐδανείζοντο παρ' ἡμῶν τὰς τριάκοντα μναῖς, ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ὑποθήκης ἐτέρων τριάκοντα μνῶν, ὥστ' εἰς τάλαντον ἀργυρίου τὴν τιμὴν εἶναι τοῦ οἴνου καθισταμένην, σὺν τοῖς ἀναλώμασιν, ὅσα ἔδει ἀναλίσκεσθαι εἰς τὴν κατασκευὴν τὴν περὶ τὸν οἶνον· τὰ δὲ τρισχίλια κεράμια ἄγεσθαι ταῦτα εἰς 929 τὸν Πόντον ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει.
- 19 γέγραπται μὲν ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἧς ὑμεῖς ἀκηκόατε· οὗτοι δ' ἀντὶ τῶν τρισχιλίων κεραμίων οὐδὲ πεντακόσια κεράμια εἰς τὸ πλοῖον ἐνέθεντο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἠγοράσθαι αὐτοῖς τὸν οἶνον, ὅσον προσῆκε, τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο ὅτι ἐδόκει τούτοις, τὰ δὲ κεράμια τὰ τρισχίλια οὐδ' ἐμέλλησαν οὐδὲ διενεώθησαν ἐνθέςθαι εἰς τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συγγραφὴν. ὅτι δ' ἀληθῆ ταῦτα λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπλεόντων ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ τούτοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 20 [Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ κυβερνᾶν τὴν ναῦν ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον ἀγόμενον ἐν τῷ

πλοῖω οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πενήκοντα, καὶ οὐ πλείω· ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγώγιμον ἄγεσθαι ἐν τῷ πλοῖω Ἀπολλόδωρον εἰς τὸν Πόντον.

Ἰππίας Ἀθηνίππου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ἐν τῇ Ὑβλησίῳ νηὶ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον τὸν Φασηλίτην ἀγόμενον ἐν τῷ πλοῖω ἐκ Μένδης εἰς τὸν Πόντον οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πενήκοντα, ἄλλο δὲ μηδὲν φορτίον.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Ἀρχιάδης Μνησωνίδου Ἀχαρνέως, Σώστρατος Φιλίππου Ἰστιαιόθεν, Εὐμάριχος Εὐβοίου Ἰστιαιόθεν, Φιλτιάδης Κτησίῳ Ἐυπεταίων, Διονύσιος Δημοκρατίδου Χολλείδης.]

- 21 Περὶ μὲν οὖν τοῦ πλήθους τοῦ οἴνου, ὅσον ἔδει αὐτοὺς ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, ταῦτα διεπράξαντο, καὶ ἤρξαντο εὐθύς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ πρώτου γεγραμ- 930
μένου παραβαίνειν καὶ μὴ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. με-
τὰ δὲ ταῦτ' ἔστιν ἐν τῇ συγγραφῇ ὅτι ὑποτιθέασι ταῦτ'
ἐλεύθερα καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες, καὶ ὅτι οὐδ'
22 ἐπιδανείσονται ἐπὶ τούτοις παρ' οὐδενός. ταῦτα διαρ-
ρήδην γέγραπται, ὡς ἄνδρες δικασταί. οὗτοι δὲ τί ἐποί-
ησαν; ἀμελήσαντες τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγρα-
φῇ δανείζονται παρὰ τινος νεανίσκου, ἕξαπατήσαντες
ὡς οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες· καὶ ἡμᾶς τε παρεκρού-
σαντο καὶ ἔλαθον δανεισάμενοι ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις,
ἐκεῖνόν τε τὸν νεανίσκον τὸν δανείσαντα ἐξηπάτησαν
ὡς ἐπ' ἐλευθέροις τοῖς χρήμασι δανειζόμενοι· τοιαῦτα
τούτων ἐστὶ τὰ κακουργήματα. ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶ τὰ
σοφίσματα Λακρίτου τουτουί. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ
ἐπεδανείσαντο χρήματα παρὰ τὴν συγγραφὴν, μαρτυ-
ρίαν ἀναγνώσεται ὑμῖν αὐτοῦ τοῦ ἐπιδανείσαντος.
23 λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Ἄρατος Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ δανεῖσαι Ἀπολλο-

δώρω ἑνδεκα μναῖς ἀργυρίου ἐπὶ τῇ ἐμπορίᾳ, ἣν ἤγεν ἐν τῇ Ἰβλησίῳ νηὶ εἰς τὸν Πόντον, καὶ τοῖς ἐκείθεν ἀνταγορασθεῖσι, καὶ μὴ εἰδέναι αὐτὸν δεδανεισμένον παρὰ Ἀνδροκλέους ἀργύριον· οὐ γὰρ ἂν δανεῖσαι αὐτὸς Ἀπολλοδώρῳ τὸ ἀργύριον.]

- 24 Αἱ μὲν πανουργίαι τοιαῦται τῶν ἀνθρώπων τούτων εἰσίν. γέγραπται δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴν ἀποδῶνται ἐν τῷ Πόντῳ ἃ ἤγον, πάλιν ἀνταγοράζειν χρήματα καὶ ἀντιφορτίζειν 931 καὶ ἀπάγειν Ἀθήναζε τὰ ἀντιφορτισθέντα, καὶ ἐπειδὴν ἀφίκωνται Ἀθήναζε, ἀποδοῦναι εἴκοσιν ἡμερῶν τὸ ἀργύριον ἡμῖν δόκιμον· ἕως δ' ἂν ἀποδῶσι, κρατεῖν τῶν χρημάτων ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαφα ταῦτα παρέχειν
- 25 τούτους, ἕως ἂν ἀπολάβωμεν. γέγραπται μὲν γὰρ ταῦτα οὕτως ἄκριβῶς ἐν τῇ συγγραφῇ· οὗτοι δ', ὃ ἄνδρες δικασταί, ἐνταῦθα καὶ ἐπεδείξαντο μάλιστα τὴν ὑβρίν καὶ τὴν ἀναίδειαν τὴν ἑαυτῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ μικρὸν προσεῖχον τοῖς γράμμασι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλ' ἠγοῦντο εἶναι τὴν συγγραφὴν ἄλλως ὑθλοῦ καὶ φλυαρίαν. οὔτε γὰρ ἀντηγόρασαν οὐδὲν ἐν τῷ Πόντῳ οὔτε ἀντεφορτίσαντο ὥστε ἄγειν Ἀθήναζε· ἡμεῖς τε οἱ δανείσαντες τὰ χρήματα ἠκόντων αὐτῶν τούτων ἐκ τοῦ Πόντου οὐκ εἶχομεν ὅτου ἐπιλαβοίμεθα οὐδ' ὅτου κρατοῖμεν, ἕως κομισαίμεθα τὰ ἡμέτερά αὐτῶν· οὐδ' ὅτι οὖν γὰρ εἰσῆγαγον εἰς τὸν λιμένα τὸν 26 ὑμέτερον οὗτοι. ἀλλὰ πεπόνθαμεν καινότατον, ὃ ἄνδρες δικασταί· ἐν γὰρ τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν, οὐδὲν ἀδικοῦντες οὐδὲ δίκην οὐδεμίαν ὠφληκότες τούτοις, σεσυλήμεθα τὰ ἡμέτερά αὐτῶν ὑπὸ τούτων Φασηλιτῶν ὄντων, ὥσπερ δεδομένων συλῶν Φασηλίταις κατ' Ἀθηναίων. ἐπειδὴν γὰρ μὴ ἐθέλωσιν ἀποδοῦναι ἢ ἔλαβον, τί ἂν τις ἄλλο ὄνομα ἔχοι θῆσθαι

τοῖς τοιούτοις ἢ ὅτι ἀφαιροῦνται βία τὰ ἀλλότρια; ἐγὼ μὲν οὐδ' ἀκήκοα πώποτε πράγμα μιαιρώτερον ἢ ὃ οὐτοι διαπεπραγμένοι εἰσὶ περὶ ἡμᾶς, καὶ ταῦθ' ὁμολο-
 27 γοῦντες λαβεῖν παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα. ὅσα μὲν γὰρ ἀμφισβητήσιμά ἐστι τῶν συμβολαίων, κρίσεως δεῖται, 932
 ὡς ἄνδρες δικασταί· τὰ δὲ παρ' ἀμφοτέρων ὁμολογηθέντα τῶν συντιθεμένων, καὶ περὶ ὧν συγγραφαὶ κεῖνται ναυτικά, τέλος ἔχειν ἅπαντες νομίζουσι, καὶ χρῆσθαι προσήκει τοῖς γεγραμμένοις. ὅτι δὲ κατὰ τὴν συγγραφὴν οὐδ' ὀτιοῦν πεποιήκασιν, ἀλλ' εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς ἀρξάμενοι ἐκακοτέχνουν καὶ ἐπεβούλευον μηδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, ὑπὸ τε τῶν μαρτυριῶν καὶ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐλέγχονται οὕτως καταφανῶς.

28 Ὁ δὲ πάντων δεινότατον διεπράξατο Λάκριτος οὕτως, δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι· οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάντα ταῦτα διοικῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφίκοντο δεῦρο, εἰς μὲν τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐ καταπλέουσιν, εἰς φωρῶν δὲ λιμένα ὀρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου ἐμπορίου. καὶ ἐστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὀρμίσασθαι, ὡσπερ ἂν εἴ τις εἰς Ἀλγιναν ἢ εἰς Μέγαρα ὀρμίσαιτο· ἔξεστι γὰρ ἀποπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος τούτου ὅποι ἂν τις βούληται καὶ ὀπηνίκ' ἂν δοκῇ αὐτῷ.
 29 καὶ τὸ μὲν πλοῖον ὥρμει ἐνταῦθα πλείους ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, οὗτοι δὲ περιεπάτουν ἐν τῷ δείγματι τῷ ὑμετέρῳ, καὶ ἡμεῖς προσιόντες διελεγόμεθα, καὶ ἐκελεύομεν τούτους ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν ὡς τάχιστ' ἀπολάβοιμεν τὰ χρήματα. οὗτοι δ' ὁμολόγουν τε καὶ ἔλεγον ὅτι αὐτὰ ταῦτα περαίνοιεν. καὶ ἡμεῖς τούτοις προσῆμεν, καὶ ἅμ' ἐπεσκοποῦμεν εἴ τι ἐξαιροῦνται
 30 ποθεν ἐκ τοῦ πλοίου ἢ πεντηκοστεύονται. ἐπειδὴ δ' ἡμέραι τε ἦσαν συχναὶ ἐπιδημοῦσι τούτοις, ἡμεῖς τ' οὐδ' ὀτιοῦν εὐρίσκομεν οὔτ' ἐξηρημένον οὔτε πεπεν-

- τηκοστευμένον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ τούτων, ἐνταῦθ' 933
 ἤδη μᾶλλον προσεκειόμεθα ἀπαιτοῦντες. καὶ ἐπειδὴ
 ἠνωχλοῦμεν αὐτοῖς, ἀποκρίνεται Λάκριτος οὕτως, ὁ
 ἀδελφὸς ὁ Ἀρτέμωνος, ὅτι οὐκ ἂν οἰοίτ' εἰήσαν ἀπο-
 δοῦναι, ἀλλ' ἀπόλωλεν ἅπαντα τὰ χρήματα· καὶ ἔφη
 31 Λάκριτος δίκαιόν τι ἔχειν λέγειν περὶ τούτων. καὶ
 ἡμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἠγανακτοῦμεν μὲν ἐπὶ τοῖς
 λεγομένοις, πλέον δ' οὐδὲν ἦν ἀγανακτοῦσιν ἡμῶν·
 τούτοις γὰρ οὐδ' ὀτιοῦν ἔμελεν. οὐδὲν δ' ἤττον ἠρω-
 τῶμεν αὐτοὺς ὅντινα τρόπον ἀπολωλότ' εἶη τὰ χρή-
 ματα. Λάκριτος δ' οὕτως ναυαγῆσαι ἔφη τὸ πλοῖον πα-
 ραπλέον ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν, ναυαγήσαν-
 τος δὲ τοῦ πλοίου ἀπολωλέναι τὰ χρήματα τοῖς ἀδελ-
 φοῖς τοῖς ἑαυτοῦ, ἃ ἔτυχεν ἐν τῷ πλοίῳ ἐνόητα· ἐνεῖναι
 δὲ τὰριχὸς τε καὶ οἶνον Κῶνον καὶ ἄλλ' ἄττα. καὶ ταῦτα
 ἔφασαν πάντα ἀντιφορτισθέντα μέλλειν αὐτὰ ἄγειν
 32 Ἀθήναζε, εἰ μὴ ἀπώλετο ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ ἃ μὲν ἔλεγε,
 ταῦτ' ἦν· ἄξιον δ' ἀκοῦσαι τὴν βδελυρίαν τῶν ἀνθρώ-
 πων τούτων καὶ τὴν ψευδολογίαν. πρὸς τε γὰρ τὸ
 πλοῖον τὸ ναυαγῆσαν οὐδὲν ἦν αὐτοῖς συμβόλαιον,
 ἀλλ' ἦν ἕτερος ὁ δεδανεικὸς Ἀθήνηθεν ἐπὶ τῷ ναύλῳ
 τῷ εἰς τὸν Πόντον καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ πλοίῳ (Ἀντίπα-
 τρος ὄνομα ἦν τῷ δεδανεικῷ, Κιτιεὺς τὸ γένος)· τὸ
 τ' οἰνᾶριον τὸ Κῶνον ὀγδοήκοντα στάμνοι ἕξεστηκότος
 οἴνου, καὶ τὸ τὰριχος ἀνθρώπων τινὶ γεωργῷ παρεκο-
 μίξετο ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν,
 τοῖς ἐργάταις τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν χρῆσθαι. τί οὖν
 ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσιν; οὐδὲν γὰρ προσήκει.
 33 καὶ μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν, πρῶτον μὲν τὴν Ἀπολλω- 934
 νίδου ὅτι Ἀντίπατρος ἦν ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ πλοίῳ, τού-
 τοις δ' οὐδ' ὀτιοῦν προσήκει τῆς ναυαγίας, ἔπειτα τὴν

Ἐρασικλέους καὶ τὴν Ἰππίου, ὅτι ὄγδοήκοντα μόνον κεράμια παρήγετο ἐν τῷ πλοίῳ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Ἀπολλωνίδης Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ εἰδέναι δανείσαντα Ἀντίπατρον, Κιτιέα τὸ γένος, χρήματα Ἐβλησίῳ εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ τῇ νηὶ ἣν Ἐβλήσιος ἐναυκλήσει, καὶ τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν Πόντον· κοινωνεῖν δὲ καὶ αὐτὸν τῆς νεῶς Ἐβλησίῳ, καὶ συμπλεῖν ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν τῇ νηὶ, καὶ ὅτε διεφθάρῃ ἡ ναὺς, παρεῖναι τοὺς οἰκέτας τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν ἑαυτῷ, καὶ ὅτι ἡ ναὺς κενὴ διεφθάρῃ παραπλεύουσα εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου.

34 Ἐρασικλήης μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ἐβλησίῳ κυβερνῶν τὴν ναῦν εἰς τὸν Πόντον, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναὺς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, εἰδέναι κενὴν τὴν ναῦν παραπλεύουσαν, καὶ Ἀπολλοδώρου αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος νυκτὶ τὴν δίκην, μὴ εἶναι οἶνον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ παραγέσθαι τῶν ἐκ τῆς Θεοδοσίας τινῶν οἴνου Κῶα κεράμια περὶ ὄγδοήκοντα.

Ἰππίας Ἀθηνίππου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ἐβλησίῳ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναὺς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, ἐνθῆσθαι Ἀπολλόδωρον εἰς τὴν ναῦν ἑξίῳν ἀγγεῖον ἐν ἡ δύο καὶ ταρίχους κεράμια ἑνδεκα ἢ δώδεκα καὶ δέσματ' αἴγεια, δύο δέσμας ἢ τρεῖς, ἄλλο δ' οὐδέν.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Εὐφίλητος Δαμοτίμου Ἀφιδναῖος, Ἰππίας Τιμοζένου Θυμαϊτάδης, Σώστρατος Φιλίππου Ἰστιαιόθεν, Ἀρχενομίδης Στράτωνος Θριάσιος, 93ῃ Φιλιτιάδης Κτησικλέους Ξυπεταιῶν.]

35 Ἡ μὲν ἀναίδεια τοιαύτη τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐστίν. ὑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμείσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἴ τινας πάποτ' ἴστε ἢ ἠκούσατε οἶνον Ἀθήμαζε ἐκ τοῦ Πόντου κατ' ἐμπορίαν εἰσάγοντας, ἄλλως τε καὶ Κῶν. πᾶν γὰρ δήπου τούναντίον εἰς τὸν Πόντον ὁ οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ

ἡμᾶς, ἐκ Πεπαρήθου καὶ Κῶ καὶ Θάσιος καὶ Μενδαῖο;
 καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν πόλεων παντοδαπός· ἐκ δὲ τοῦ
 36 Πόντου ἕτερά ἐστιν ἃ εἰσάγεται δεῦρο. κατεχόμενοι δ'
 ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐλεγχόμενοι εἴ τι περιγένοιτο τῶν χρη-
 μάτων ἐν τῷ Πόντῳ, ἀπεκρίνατο Λάκριτος οὕτως ὅτι
 ἑκατὸν στατήρες Κυζικηνοὶ περιγένοιτο καὶ τοῦτο τὸ
 χρυσίου δεδανεικῶς εἴη ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ Πόντῳ
 ναυκλήρω τινὶ Φασηλίτῃ, πολίτῃ καὶ ἐπιτηδείῳ ἑαν-
 τοῦ, καὶ οὐ δύναίτο κομίσασθαι, ἀλλὰ σχεδόν τι ἀπο-
 37 λωλὸς εἴη καὶ τοῦτο. ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἔλεγε Λάκριτος οὐ-
 τοσί. ἡ δὲ συγγραφὴ οὐ ταῦτα λέγει, ὡς ἄνδρες δικα-
 σται, ἀλλ' ἀντιφορτισαμένους ἀπάγειν κελεύει Ἀθή-
 ναζε, οὐ δανείζειν τούτους ὅτῳ ἂν βούλωνται ἐν τῷ
 Πόντῳ τὰ ἡμέτερα ἄνευ ἡμῶν, ἀλλ' Ἀθήναζε παρέχειν
 ἀνέπαφα ἡμῖν, ἕως ἂν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα
 ὅσ' ἔδανείσαμεν. καὶ μοι ἀναγίνωσκε τὴν συγγραφὴν
 πάλιν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

38 Πότερον, ὡς ἄνδρες δικασταί, δανείζειν κελεύει 937
 τούτους ἢ συγγραφὴ τὰ ἡμέτερα, καὶ ταῦτ' ἀνθρώπων
 ὃν ἡμεῖς οὔτε γινώσκομεν οὔθ' ἐοράκαμεν πώποτε,
 ἢ ἀντιφορτισαμένους κομίσαι Ἀθήναζε καὶ φανερὰ
 29 ποιῆσαι ἡμῖν καὶ ἀνέπαφα παρέχειν; ἡ μὲν γὰρ συγ-
 γραφὴ οὐδὲν κυριώτερον ἢ εἶναι τῶν ἐγγεγραμμένων,
 οὐδὲ προσφέρειν οὔτε νόμον οὔτε ψήφισμα οὔτ' ἄλλ'
 οὐδ' ὅτιοῦν πρὸς τὴν συγγραφὴν· τούτοις δ' εὐθύς
 ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐμέλησε τῆς συγγραφῆς ταύτης, ἀλλὰ
 τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο τοῖς ἡμέτεροις ὥσπερ ἰδίῳις οὐ-
 σιν αὐτῶν· οὕτως εἰσὶν οὔτοι κακοῦργοι σοφισταί καὶ
 40 ἄδικοι ἄνθρωποι. ἐγὼ δὲ μὰ τὸν Δία τὸν ἄνακτα καὶ
 τοὺς θεοὺς ἅπαντας, οὐδενὶ πώποτ' ἐφθόνησα οὐδ'

ἐπετίμησα, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, εἴ τις βούλεται σοφισ-
 τῆς εἶναι καὶ Ἰσοκράτει ἀργύριον ἀναλίσκειν· μαινοί-
 μην γὰρ ἂν, εἴ τί μοι τούτων ἐπιμελὲς εἴη. οὐ μέντοι
 μὰ Δία οἴμαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ
 οἰομένους δεινοὺς εἶναι ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων, οὐδ'
 ἀφαιρεῖσθαι, τῷ λόγῳ πιστεύοντας· πονηροῦ γὰρ
 11 ταῦτ' ἐστὶ σοφιστοῦ καὶ οἰμωξομένου. Λάκριτος δ' 938
 οὐτοσί, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων εἰσ-
 ελήλυθε ταύτην τὴν δίκην, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ
 πεπραγμέν' ἑαυτοῖς περὶ τὸ δάνεισμα τοῦτο, καὶ ἡγού-
 μενος δεινὸς εἶναι καὶ ῥαδίως λόγους ποριεῖσθαι περὶ
 ἀδίκων πραγμάτων, οἶεται παρᾶξιν ὑμᾶς ὅποι ἂν
 βούληται. ταῦτα γὰρ ἐπαγγέλλεται δεινὸς εἶναι, καὶ
 ἀργύριον αἰτεῖ καὶ μαθητὰς συλλέγει, περὶ αὐτῶν τού-
 42 των ἐπαγγελλόμενος παιδεύειν. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς
 ἀδελφοὺς τοὺς αὐτοῦ ἐπαίδευσε τὴν παιδεῖαν ταύτην,
 ἣν ὑμεῖς αἰσθάνεσθε πονηρὰν καὶ ἄδικον, ὧ ἄνδρες
 δικασταὶ, δανείξεσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ναυτικὰ χρήματα
 καὶ ταῦτ' ἀποστερεῖν καὶ μὴ ἀποδιδόναι. πῶς ἂν γέ-
 νοιντο πονηρότεροι ἄνθρωποι ἢ τοῦ παιδεύοντος τὰ
 τοιαῦτα ἢ αὐτῶν τῶν παιδευομένων; ἐπεὶ οὖν δεινὸς
 ἐστὶ καὶ πιστεύει τῷ λέγειν καὶ ταῖς χιλίαις δραχμαῖς,
 43 ἄς δέδωκε τῷ διδασκάλῳ, κελεύσατε αὐτὸν διδάξαι
 ὑμᾶς ἢ ὡς τὰ χρήματ' οὐκ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, ἢ ὡς λα-
 βόντες ἀποδεδώκασιν, ἢ ὅτι τὰς ναυτικὰς συγγραφὰς
 οὐ δεῖ κυρίας εἶναι, ἢ ὡς δεῖ ἄλλο τι χηρῆσασθαι τοῖς
 χρήμασιν ἢ ἐφ' οἷς ἔλαβον κατὰ τὴν συγγραφὴν. τού-
 των ὅ τι βούλεται πεισάτω ὑμᾶς. καὶ ἔγωγε καὶ αὐ-
 τὸς συγχωρῶ σοφώτατον εἶναι τοῦτον, ἐὰν ὑμᾶς πείσῃ
 τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων τῶν ἐμπορικῶν δικάζοντας.
 ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἂν τούτων οἷός τ' εἴη οὔτος οὔτε
 διδάξαι οὔτε πείσαι.

44 Χωρὶς δὲ τούτων, φέρε πρὸς τῶν θεῶν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, εἰ τοῦναντίον συνεβεβήκει, μὴ ὁ τούτου ἀδελ- 93
 φὸς ὁ τετελευτηκῶς ἐμοὶ ὄφειλε τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐγὼ
 τῷ τούτου τάλαντον ἢ ὀγδοήκοντα μναῖς ἢ πλέον ἢ
 ἔλαττον, ἂρ' ἂν οἴεσθε Λάκριτον τουτουῖ, ὧ ἄνδρες δι-
 κασταί, τοὺς αὐτοὺς λόγους λέγειν οἷσπερ νυνὶ κατα-
 κέχρηται, ἢ φάσκειν αὐτὸν οὐκ εἶναι κληρονόμον καὶ
 ἀφίστασθαι τῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐκ ἂν πάννυ πικρῶς
 εἰσπράττειν με, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπέπρα-
 κται, εἰ τίς τι ἐκείνῳ τῷ τετελευτηκῶτι ὄφειλεν ἢ ἐν
 45 Φασήλιδι ἢ ἄλλοθί που; καὶ εἰ τις ἡμῶν φεύγων δίκην
 ὑπὸ τούτου παραγραφῆν ἐτόλμησε παραγράφεσθαι,
 μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, εὖ οἶδ' ὅτι ἡγανάκτει
 ἂν αὐτὸς καὶ ἐσχετλίαζε πρὸς ὑμᾶς, δεινὰ φάσκων
 πάσχειν καὶ παρανομεῖσθαι, εἰ μὴ τις αὐτῷ τὴν δίκην
 ψηφιεῖται εἰσαγώγιμον εἶναι, ἐμπορικὴν οὕσαν. ἔπει-
 τα, ὧ Λάκριτε, σοὶ μὲν τοῦτο δίκαιον δοκεῖ εἶναι, ἐμοὶ
 δὲ διὰ τί οὐκ ἔσται; οὐχ ἅπασιν ἡμῖν οἱ αὐτοὶ νόμοι
 γεγραμμένοι εἰσὶ καὶ τὸ αὐτὸ δίκαιον περὶ τῶν ἐμπο-
 46 ρικῶν δικῶν; ἀλλ' οὕτω βδελυρὸς τίς ἐστὶ καὶ ὑπερ-
 βάλλων ἅπαντας ἀνθρώπους τῷ πονηρὸς εἶναι ὥστ'
 ἐπιχειρεῖ πείθειν ὑμᾶς ψηφίσασθαι μὴ εἰσαγώγιμον
 εἶναι τὴν ἐμπορικὴν δίκην ταυτηνὴν, δικαζόντων ὑμῶν
 νυνὶ τὰς ἐμπορικὰς δίκας. ἀλλὰ τί κελεύεις, ὧ Λάκρι-
 τε; μὴ ἰκανὸν εἶναι ἡμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἃ ἐδανείσα-
 μεν χρήματα ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον παρα-
 δοθῆναι ὑφ' ὑμῶν προσοφλόντας τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν μὴ
 47 ἐκτίνωμεν; καὶ πῶς οὐκ ἂν δεινὸν εἴη καὶ σθένιον
 καὶ αἰσχρὸν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ οἱ δανείσαντες 94
 ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ χρήματα ναυτικά καὶ ἀπο-
 στερούμενοι ὑπὸ τῶν δανεισαμένων καὶ ἀποστερού-
 των ἀπάγουιντο εἰς τὸ δεσμωτήριον; ταῦτ' ἐστίν, ὧ

Λάκριτε, ἂ τουτουσί πείθεις; ἀλλὰ ποῦ χρὴ λαβεῖν δίκην, ὧ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβολαίων; παρὰ ποία ἀρχῆ ἢ ἐν τίνι χρόνῳ; παρὰ τοῖς ἔνδεκα; ἀλλὰ τοιχωρῶν καὶ κλέπτας καὶ τοὺς ἄλλους κακούργους τοὺς ἐπὶ θανάτῳ οὔτοι εἰσάγουσιν. ἀλλὰ παρὰ τῷ ἄρχοντι; οὐκοῦν ἐπικλήρων καὶ ὄρφανῶν καὶ τῶν τοκέων τῷ ἄρχοντι προστέτακται ἐπιμελεῖσθαι. ἀλλὰ νῆ Δία παρὰ τῷ βασιλεῖ. ἀλλ' οὐκ ἐσμέν γυμνασίαρχοι, οὐδὲ ἀσεβείας οὐδένα γραφόμεθα. ἀλλ' ὁ πολέμαρχος εἰσάξει. ἀποστασίῳ γε καὶ ἀπροστασίῳ. οὐκοῦν ὑπόλοιπόν ἐστὶν οἱ στρατηγοί. ἀλλὰ τοὺς τριηράρχους καθιστᾶσιν, ἐμπορικὴν δὲ δίκην οὐδεμίαν

49 εἰσάγουσιν. ἐγὼ δ' εἰμὶ ἔμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ κληρονόμος ἐνὸς τῶν ἐμπόρων τοῦ λαβόντος παρ' ἡμῶν τὰ ἐμπορικὰ χρήματα. ποῖ οὖν δεῖ ταύτην εἰσελθεῖν τὴν δίκην; δίδαξον, ὧ Λάκριτε, μόνον δίκαιόν τι λέγων καὶ κατὰ τοὺς νόμους. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτω δεινὸς ἄνθρωπος οὐδεὶς, ὅστις ἂν περὶ τοιούτων πραγμάτων ἔχοι τι δίκαιον εἰπεῖν.

50 Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον, ὧ ἄνδρες δικασταί, δεινὰ ἐγὼ πάσχω ὑπὸ Λακρίτου τουτουσί, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ ἀποστειρεῖσθαι τὰ χρήματα εἰς τοὺς ἐσχάτους ἂν κινδύνους ἀφικόμην τὸ τούτου μέρος, εἰ μὴ μοι ἢ συγγραφὴ ἐβοήθει ἢ πρὸς τούτους, καὶ ἐμαρτύρει ὅτι εἰς τὸν Πόντον ἔδωκα τὰ χρήματα καὶ πάλιν Ἀθήναζε. ἴστε γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὸν νόμον ὡς χαλεπὸς ἐστίν, εἴαν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ Ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἶαι ζημίαι περὶ τούτων εἰσὶν, ὡς μεγάλαι

51 καὶ δειναί. μᾶλλον δ' αὐτὸν ἀνάγνωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν' ἀκριβέστερον μάθωσιν.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἀργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων μηδενί, μηδὲ ὧν οὔτοι κύριοί εἰσιν, εἰς ναῦν ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξειν σίτον Ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐκάστου αὐτῶν. εἰάν τις ἐκδῶ παρὰ ταῦτ', εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητὰς, κατὰ περὶ τῆς νεῶς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται, κατὰ ταῦτα. καὶ δίκη αὐτῶ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἂν ἐκδῶ ἄλλοσέ ποιῇ Ἀθήναζε· μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μηδεμίαν.]

- 52 Ὁ μὲν νόμος, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὕτω χαλεπός ἐστιν· οὔτοι δ' οἱ μιαινότατοι ἀνθρώπων ἀπάντων, γεγραμμένου διαρρήδην ἐν τῇ συγγραφῇ Ἀθήναζε πάλιν ἦκειν τὰ χρήματα, εἰς Χίον ἐπέτρεψαν καταχθῆναι ἃ ἐδανείσαντο Ἀθήνηθεν παρ' ἡμῶν. δανειζομένου γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ τοῦ ναυκλήρου τοῦ Φασηλίτου ἕτερα χρήματα παρὰ τινος Χίου ἀνθρώπου, οὐ φάσκοντος δὲ τοῦ Χίου δανείσειν, εἰάν μὴ ὑποθήκην λάβῃ ἅπανθ' ὅσ' ἦν περὶ τὸν ναύκληρον, καὶ ἐπιτρέπωσι ταῦτα οἱ πρότερον δεδανεικότες, ἐπέτρεψαν ταῦτα ὑποθήκην γενέσθαι τῷ Χίῳ τὰ ἡμέτερα καὶ κύριον ἐκεῖνον γενέ- 942
- 53 σθαι ἀπάντων, καὶ οὕτως ἀπέπλεον ἐκ τοῦ Πόντου μετὰ τοῦ Φασηλίτου ναυκλήρου καὶ μετὰ τοῦ Χίου τοῦ δεδανεικότες, καὶ ὀρμίζονται ἐν φωρῶν λιμένι, εἰς δὲ τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐχ ὀρμίσαντο. καὶ νυνὶ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ Ἀθήνηθεν δανεισθέντα χρήματα εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν ἐκ τοῦ Πόντου Ἀθήναζε εἰς
- 54 Χίον κατηγμένα ἐστὶν ὑπὸ τούτων. ὅπερ οὖν ἐν ἀρχῇ ὑπεθέμην τοῦ λόγου, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖσθε οὐδὲν ἦττον τῶν δόντων ἡμῶν τὰ χρήματα. σκοπεῖτε δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, πῶς συναδικεῖσθε, ἐπειδάν τις τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων κρείττων ἐγχειρῇ εἶναι, καὶ τὰς

συγγραφὰς τὰς ναυτικὰς ἀκύρους ποιῆ καὶ καταλύη, καὶ τὰ χρήματα τὰ παρ' ἡμῶν εἰς Χίον ἢ διαπεσταλκῶς, πῶς οὐκ ἀδικεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καὶ ὑμᾶς;

55 Ἐμοὶ μὲν οὖν ἔστιν, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς τούτους ὁ λόγος· τούτοις γὰρ ἔδωκα τὰ χρήματα. τούτοις δ' ἔσται πρὸς τὸν ναύκληρον ἐκείνον τὸν Φασηλίτην, τὸν πολίτην τὸν αὐτῶν, ὃ φασὶ δανεῖσαι τὰ χρήματα ἄνευ ἡμῶν παρὰ τὴν συγγραφὴν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἴσμεν τίνα ἔστί τὰ πεπραγμένα τούτοις πρὸς τὸν ἑαυτῶν πο-
56 λίτην, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἴσασιν. ταῦτα ἡγούμεθα δίκαια εἶναι, καὶ ὑμῶν δεόμεθα, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, βοηθεῖν ἡμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ κολάζειν τοὺς κακοτεχνού-
τας καὶ σοφιζομένους, ὥσπερ οὗτοι σοφίζονται. καὶ ἔαν ταῦτα ποιῆτε, ὑμῖν τε αὐτοῖς τὰ συμφέροντα ἔσε-
σθε ἐψηφισμένοι, καὶ περιαιρήσεσθε τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὰς πανουργίας ἀπάσας, ἃς ἔνιοι πανουρ- 943
γοῦσι περὶ τὰ συμβόλαια τὰ ναυτικά.

XXXVI.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πασίων ὁ τραπεζίτης τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶν ἐξ Ἀρχίππης, Ἀπολλοδώρῳ καὶ Πασικλεῖ, Φορμίωνα οἰκέτην ἑαυτοῦ γενόμενον, τετυχηκότα δὲ ἔτι πρότερον ἐλευθερίας, ἐπίτροπον τοῦ νεωτέρου τῶν παιδῶν Πασικλέους κατέλιπε, καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν, παλλακὴν ἑαυτοῦ γενομένην, ἔδωκεν ἐπὶ προικὶ γυναῖκα. Ἀπολλόδωρος οὖν νέμεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν πατρῶαν οὐσίαν πλὴν τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπίδοπηγείου· ταῦτα γὰρ Φορμίων ἐμεμίσθωτο παρὰ Πασίωνος εἰς ὠρισμένον χρόνον τινά. καὶ τέως μὲν ἐλάμβανε τὸ ἥμισυ τῆς μισθώσεως ἐκάτερος, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὰ νέμονται, καὶ γίγνεται

τὸ μὲν ἀσπίδοπηγεῖον Ἀπολλοδώρου, Πασικλέους δὲ ἡ τράπεζα. ἀποθανούσης δὲ καὶ τῆς μητρὸς ὕστερον, νειμάμενος καὶ τὴν ἐκείνης οὐσίαν, ἐνεκάλει τῷ Φορμίῳ ὡς πολλὰ ἔχοντι ἑαυτοῦ χρήματα. καθίσαντες οὖν ἑαυτοὺς διαιτητὰς, ὡς φησι Φορμίῳ, Ἀπολλοδώρῳ προσήκοντες, Νικίας καὶ Δεινίας καὶ Ἀνδρομένης, ἔπεισαν Ἀπολλόδωρον διαλύσασθαι πρὸς Φορμίῳ τὰ ἐγκλήματα λαβόντα πεντακισχιλίας. ὁ μὲν οὖν Ἀπολλόδωρος μετὰ ταῦτα πάλιν εἴληχε δίκην Φορμίῳ ἀφορμῆς· ἀφορμὴν δὲ οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν ὅπερ ἡμεῖς ἐν- 944
θήκη. ὁ δὲ Φορμίῳ παραγράφεται, νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα περὶ ὧν ἂν ἅπαξ ἀφῆ τις καὶ διαλύσῃται μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι. ἄπτεται μέντοι καὶ τῆς εὐθείας ὁ ῥήτωρ, δεικνὺς ὡς οὐκ εἶχεν ἡ τράπεζα χρήματα ἴδια τοῦ Πασίωνος. τοῦτο δὲ πεποίηκεν, ἵνα ἡ παραγραφή μᾶλλον ἰσχύη, τῆς εὐθείας δεικνυμένης τῷ Ἀπολλοδώρῳ σαθρᾶς.

Τὴν μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν, καὶ ὡς ἀδυνάτως ἔχει Φορμίῳ, αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδείοις ἡμῖν, ἃ σύνηθες πολλὰκις τούτου διεξιόντος ἀκηκοότες, λέγειν καὶ διδάσκειν ὑμᾶς, ἵν' εἰδότες καὶ μεμαθηκότες ὀρθῶς τὰ δίκαια παρ' ἡμῶν, ἃ ἂν ἡ δίκαια καὶ εὐορκα, ταῦτα 2
ψηφίσῃσθε. τὴν μὲν οὖν παραγραφὴν ἐποίησάμεθα τῆς δίκης οὐχ ἵν' ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιῶμεν, ἀλλ' ἵνα τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἐπιδείξῃ μηδ' ὅτι οὖν ἀδικοῦνθ' ἑαυτὸν οὐτοσί, ἀπαλλαγὴ τις αὐτῷ γένηται παρ' ὑμῖν κυρία. ὅσα γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀνθρώποις ἰσχυρὰ καὶ βέβαια ἄνευ τοῦ παρ' ὑμῖν ἀγωνίσασθαι, ταῦτα πάντα πεποιηκῶς Φορμίῳ οὐτοσί, καὶ 945
3 πολλὰ μὲν εὖ πεποιηκῶς Ἀπολλόδωρον τουτοσί, πάντα δ', ὅσων κύριος τῶν τούτου κατελείφθη, διαλύσας καὶ παραδοὺς δικαίως, καὶ πάντων ἀφεθεὶς μετὰ ταῦτα τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως, ὡς ὁρᾶτε, ἐπειδὴ φέρειν τοῦτον οὐχ οἴος τ' ἐστὶ, δίκην ταλάντων εἴκοσι λαχὼν αὐ-

τῷ ταύτην συκοφαντεῖ. ἔξ ἀρχῆς οὖν ἅπαντα τὰ πρα-
χθέντα τούτῳ πρὸς Πασίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ὡς ἂν
δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι, ἔξ ὧν εὖ
οἶδ' ὅτι ἢ τε τούτου συκοφαντία φανερὰ γενήσεται, καὶ
ὡς οὐκ εἰσαγωγίμος ἢ δίκη γνώσεσθε ἅμα ταῦτ' ἀκού-
σαντες.

- 4 Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς συνθή-
κας, καθ' ἃς ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν τούτῳ
καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον. καὶ μοι λαβὲ τὰς συνθήκας καὶ
τὴν πρόκλησιν καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

ΣΤΥΝΘΗΚΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- Αἱ μὲν οὖν συνθήκαι, καθ' ἃς ἐμίσθωσεν ὁ Πασίων
τούτῳ τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἤδη καθ'
ἑαυτοῦ ὄντι, αὐταὶ εἰσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· δεῖ δ'
ὑμᾶς ἀκούσαι καὶ μαθεῖν ἐκ τίνος τρόπου προσώφειλε
5 τὰ ἔνδεκα τάλαντα ὁ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν. οὐ γὰρ
δι' ἀπορίαν ταῦτ' ὥφειλεν, ἀλλὰ διὰ φιλεργίαν. ἢ μὲν
γὰρ ἔγγειος ἦν οὐσία Πασίωνι μάλιστα τάλαντων εἴκο-
σιν, ἀργύριον δὲ πρὸς ταύτην δεδανεισμένον ἴδιον πλέον
ἢ πεντήκοντα τάλαντα. ἐν οὖν τοῖς πεντήκοντα τα-
λάντοις τούτοις ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν τῶν τῆς τρα- 94^b
6 πέξης ἔνδεκα τάλαντα ἐνεργὰ ἦν· μισθούμενος οὖν
ὁδε τὴν ἐργασίαν ταύτην τὴν τῆς τραπέξης καὶ τὰς πα-
ρακαταθήκας λαμβάνων, ὁρῶν ὅτι μήπω τῆς πολιτείας
αὐτῷ παρ' ὑμῖν οὔσης οὐχ οἴός τε ἔσοιτο εἰσπράττειν
ὅσα Πασίων ἐπὶ γῆ καὶ συνοικίαις δεδανεικῶς ἦν, εἴ-
λετο μᾶλλον αὐτὸν τὸν Πασίωνα χρήστην ἔχειν τούτων
τῶν χρημάτων ἢ τοὺς ἄλλους χρήστας, οἷς προειμένος
ἦν· καὶ οὕτω διὰ ταῦτ' ἐγράφη εἰς τὴν μίσθωσιν προσ-
οφείλων ὁ Πασίων ἔνδεκα τάλαντα, ὥσπερ καὶ μεμαρ-
τύρηται ὑμῖν.

7 Ὅν μὲν τοίνυν τρόπον ἢ μίσθωσις ἐγένετο, μαρτύρηται ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπικαθημένου· ἐπιγενομένης δὲ ἀρρωστίας τῷ Πασίῳ μετὰ ταῦτα, σκέψασθ' ἅ διέθετο. λαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὴ καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί, παρ' οἷς αἱ διαθήκαι κεῖνται.

ΔΙΑΘΗΚΗ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Πασίων ἐτετελευτήκει ταῦτα διαθέμενος, Φορμίων οὕτωσὶ τὴν μὲν γυναῖκα λαμβάνει κατὰ τὴν διαθήκην, τὸν δὲ παῖδα ἐπετρόπευεν. ἀρπάζοντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ ἀπὸ κοινῶν ὄντων τῶν χρημάτων ἀναλίσκειν οἰομένου δεῖν, λογιζόμενοι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἐπίτροποι ὅτι, εἰ δεήσει κατὰ τὰς διαθήκας, ὅσ' ἂν οὗτος ἐκ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλώσῃ, τούτους ἐξελόντας ἀντιμοιρεῖ τὰ λοιπὰ νέμειν, οὐδ' οὐνοῦν ἔσται περιὸν, νείμασθαι τὰ ὄντα ὑπὲρ τοῦ παιδὸς 947

9 ἔγνωσαν. καὶ νέμονται τὴν ἄλλην οὐσίαν πλὴν ὧν ἐμίσθωτο οὕτωσὶ· τούτων δὲ τῆς προσόδου τὴν ἡμίσειαν τούτῳ ἀπεδίδοσαν. ἄχρι μὲν οὖν τούτου τοῦ χρόνου πῶς ἔνεστ' ἐγκαλεῖν αὐτῷ μισθώσεως; οὐ γὰρ νῦν, ἀλλὰ τότε εὐθύς ἔδει χαλεπαίνοντα φαίνεσθαι. καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐπιγενομένας μισθώσεις ὡς οὐκ ἀπέι-

10 ληφεν ἔστ' εἰπεῖν αὐτῷ. οὐ γὰρ ἂν ποτε, ἐπειδὴ δοκιμασθέντος Πασικλέους ἀπηλλάττετο τῆς μισθώσεως ὅδε, ἀφήκατ' ἂν αὐτὸν ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλὰ τότε ἂν παραχοῆμα ἀπητεῖτε, εἴ τι προσώφειλεν ὑμῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐνείματο οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφὸν παῖδ' ὄντα, καὶ ἀφήκαν τῆς μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων, λαβὲ ταυτηνὴ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Εὐθύς τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἀφείσαν τουτονὶ τῆς μισθώσεως, νέμονται τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον, καὶ λαβῶν αἴρεσιν Ἀπολλόδωρος αἵρεῖται τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἀντὶ τῆς τραπέξης. καίτοι εἰ ἦν ἴδια τις ἀφορμὴ τούτῳ πρὸς τῇ τραπέξῃ, τί δὴ ποτ' ἂν εἴλετο τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκείνην; οὔτε γὰρ ἡ πρόσοδος ἦν πλείων, ἀλλ' ἐλάττων (τὸ μὲν γὰρ τάλαντον, ἡ δ' ἑκατὸν μναῖς ἔφερεν), οὔτε τὸ κτήμα ἥδιον, εἰ προσῆν χρήματα τῇ τραπέξῃ ἴδια. ἀλλ' οὐ προσῆν. διόπερ σωφρονῶν εἴλετο τὸ ἀσπιδοπηγεῖον οὐτοσί· τὸ μὲν γὰρ 948 κτήμ' ἀκίνδυνόν ἐστιν, ἡ δ' ἐργασία προσόδους ἔχουσα ἐπικινδύνους ἀπὸ χρημάτων ἀλλοτριῶν.

12 Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν καὶ ἐπιδεικνύειν σημεῖα τοῦ τοῦτον συκοφαντεῖν ἐγκαλοῦντ' ἀφορμὴν. ἀλλ', οἶμαι, μέγιστον μὲν ἐστὶν ἀπάντων τεκμήριον τοῦ μηδεμίαν λαβεῖν ἀφορμὴν εἰς ταῦτα τουτονὶ τὸ ἐν τῇ μισθώσει γεγράφθαι προσοφείλοντα τὸν Πασίῳ ἐπὶ τὴν τράπεζαν, οὐ δεδωκότα ἀφορμὴν τούτῳ, δεύτερον δὲ τὸ τοῦτον ἐν τῇ νομῇ μηδὲν ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι, τρίτον δ', ὅτι μισθῶν ἑτέροις ὕστερον ταῦτα ταῦτα τοῦ ἴσου ἀργυρίου οὐ φανήσεται προσμεμισθω-
 13 κῶς ἴδιαν ἀφορμὴν. καίτοι εἰ, ἦν ὁ πατήρ παρέσχεν, ὑπὸ τοῦδε ἀπεστέρητο, αὐτὸν νῦν προσῆκεν ἐκείνοις ἄλλοθεν πορίσαντα δεδωκέναι. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐμίσθωσεν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὐφροῖνι καὶ Καλλιστράτῳ, καὶ οὐδὲ τούτοις παρέδωκεν ἴδιαν ἀφορμὴν, ἀλλὰ τὰς παρακαταθήκας καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἐργασίαν αὐτὴν ἐμισθώσαντο, λαβέ μοι τὴν τούτων μαρτυρίαν, καὶ ὡς τὸ ἀσπιδοπηγεῖον εἴλετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Μεμαρτύρηται μὲν τοίνυν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὅτι καὶ τούτοις ἐμίσησαν καὶ οὐ παρέδωκαν
 ἰδίαν ἀφορμὴν οὐδεμίαν, καὶ ἐλευθέρους ἀφείσαν ὡς
 μεγάλα εὖ πεπονθότες, καὶ οὐκ ἐδικάζοντο οὔτ' ἐκει-
 νοὶς τότε οὔτε τούτῳ. ὃν μὲν τοίνυν χρόνον ἢ μήτηρ
 ἔζη ἢ πάντα ταῦτ' ἀκριβῶς εἰδυῖα, οὐδὲν ἔγκλημα πώ-
 ποτε ἐποιήσατο πρὸς τουτουὶ Φορμίωνα Ἀπολλόδω-
 ρος· ὡς δ' ἐτελεύτησεν ἐκείνη, τρισχιλίας ἐγκαλέσας 949
 ἀργυρίου δραχμὰς πρὸς αἷς ἔδωκεν ἐκείνη δισχιλίαις
 τοῖς τούτου παιδίοις, καὶ χιτωνίσκον τινὰ καὶ θερά-
 15 παιαν, ἐσυκοφάντει. καὶ οὐδ' ἐνταῦθα τούτων οὐδὲν
 ὦν νῦν ἐγκαλεῖ λέγων φανήσεται. ἐπιτρέψας δὲ τῷ τε
 τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατρὶ καὶ τῷ συγκληδεστῇ τῷ αὐ-
 τοῦ καὶ Λυσίῳ καὶ Ἀνδρομένει, πεισάντων τούτων
 Φορμίωνα τουτουὶ δοῦναι δωρεὰν τὰς τρισχιλίας καὶ
 τὸ προσδὸν καὶ φίλον μᾶλλον ἔχειν τοῦτου ἢ διὰ ταῦτ'
 ἐχθρὸν αὐτὸν εἶναι, λαβὼν τὸ σύμπαν πεντακισχιλίας,
 καὶ πάντων ἀφείς τῶν ἐγκλημάτων τὸ δεύτερον εἰς τὸ
 16 ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐλθὼν, πάλιν, ὡς ὁρᾶτε, δικάζεται,
 πάσας αἰτίας συμπλάσας καὶ ἐγκλήματα ἐκ παντὸς τοῦ
 χρόνου τοῦ πρὸ τούτου (τοῦτο γὰρ ἔστι μέγιστον ἀπάν-
 των), ἃ οὐδεπώποτ' ἠτιάσατο. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ
 λέγω, λαβέ μοι τὴν γνώσιν τὴν γενομένην ἐν ἀκροπό-
 λει, καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων, ὅτ' ἠφίει
 τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων Ἀπολλόδωρος, λαμβάνων
 τοῦτο τὸ ἀργύριον.

ΓΝΩΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

17 Ἀκούετε τῆς γνώσεως, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἣν
 ἔγνω Δεινίας, οὗ τὴν θυγατέρα οὗτος ἔχει, καὶ Νικίας
 ὁ τὴν ἀδελφὴν τῆς τούτου γυναικὸς ἔχων. ταῦτα τοί-

νυν λαβῶν καὶ ἀφεις ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ὥσπερ ἢ πάντων τεθνεώτων τούτων ἢ τῆς ἀληθείας οὐ γεννησομένης φανεραῶς, δίκην τοσούτων ταλάντων λαχῶν τολμᾷ δικάζεσθαι.

- 8 Τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα καὶ γεγενημένα Φορμί-
ωνι πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐξ ἀρχῆς ἅπαντ' ἀκηκόατε, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οἶμαι δ' Ἀπολλόδωρον τουτουὶ οὐ- 950
δὲν ἔχοντα δίκαιον εἰπεῖν περὶ ὧν ἐγκαλεῖ, ἅπερ παρὰ
τῷ δαιτητῇ λέγειν ἐτόλμα, ταῦτ' ἔρειν, ὡς τὰ γραμ-
ματα ἢ μήτηρ ἢ φάνικε πεισθεῖσα ὑπὸ τούτου, καὶ τού-
των ἀπολωλότων οὐκ ἔχει τίνα χρῆ τρόπον ταῦτ' ἐξε-
9 λέγειν ἀκριβῶς. περὶ δὲ τούτων καὶ ταύτης τῆς αἰτίας
σκέψασθε ἡλίκ' ἂν τις ἔχοι τεκμήρια εἰπεῖν ὅτι ψεύ-
δεται. πρῶτον μὲν γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τίς ἂν
ἐνείματο τὰ πατρῶα μὴ λαβῶν γραμματα ἐξ ὧν ἔμελ-
λεν εἶσεσθαι τὴν καταλειφθεῖσαν οὐσίαν; οὐδὲ εἰς δῆ-
που. καίτοι δυοῖν δέοντα εἴκοσιν ἔτη ἔστιν ἐξ ὅτου
ἐνείμω, καὶ οὐκ ἂν ἔχοις ἐπιδειξαι ὡς ἐνεκάλεσας πώ-
10 ποτε ὑπὲρ τῶν γραμμάτων. δεύτερον δὲ, τίς οὐκ ἂν,
ἡνίκα ὁ Πασικλῆς ἀνὴρ γεγωναῶς ἐκομίζετο τὸν λόγον
τῆς ἐπιτροπῆς, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ γραμματα ὄκνει τὴν
μητέρα αἰτιᾶσθαι διεφθαρκέναι, τούτῳ ταῦτ' ἐδήλω-
σεν, ὅπως διὰ τούτου ταῦτα ἠλέγχθη; τρίτον δ', ἐκ
ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχχανες; οὗτος γὰρ
πολλοῖς τῶν πολιτῶν δίκας λαγχάνων πολλὰ χρήματα
εἰσπέπρακται, γραφῶν εἰς τὰ ἐγκλήματα "ἔβλαψέ με
"ὁ δεῖνα οὐκ ἀποδιδούς ἐμοὶ τὸ ἀργύριον, ὃ κατέλιπεν
21 "ὁ πατήρ ὀφείλοντα αὐτὸν ἐν τοῖς γραμμασιν." καίτοι
εἰ ἠφάνιστο τὰ γραμματα, ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς
δίκας ἐλάγχχανεν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τὴν
μὲν νομὴν ἀκηκόατε, ἣν ἐνείματο, καὶ μεμαρτύρηται

ὑμῖν· τῶν δὲ λήξεων τούτων ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. λαβὲ τὰς μαρτυρίας μοι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκοῦν ἐν ταύταις ταῖς λήξεσιν ὠμολόγηκεν ἀπει- 93
ληφέναι τὰ τοῦ πατρὸς γράμματα· οὐ γὰρ δὴ συκο-
φαντεῖν γε, οὐδ' ὧν οὐκ ὄφειλον οὔτοι δικάζεσθαι
φήσειεν ἄν.

22 Νομίζω τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλων καὶ
πολλῶν ὄντων ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν οὐκ ἀδικοῦντα Φορ-
μίωνα τουτουῖ, μέγιστον ἀπάντων εἶναι. ὅτι Πασικλῆς,
ἀδελφὸς ὧν Ἀπολλοδώρου τουτουῖ, οὔτε δίκην εἴλη-
χεν οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν οὔτος ἐγκαλεῖ. καίτοι οὐ δῆπου
τὸν μὲν παῖδα ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ οὐ
τῶν ὄντων κύριος ἦν, ἐπίτροπος καταλελειμμένος, οὐκ
ἂν ἠδίκηι, σὲ δὲ, ὅς ἄνηρ κατελείφθης τέτταρα καὶ εἴ-
κοσιν ἔτη γεγυῶς, καὶ ὑπὲρ σαντοῦ ἠραδίως ἂν τὰ δί-
καια ἐλάμβανες εὐθύς, εἰ τι ἠδικοῦ. οὐκ ἔστι ταῦτα.
ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω καὶ ὁ Πασικλῆς οὐδὲν
ἐγκαλεῖ, λαβέ μοι τὴν τούτου μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

23 Ἄ τοίνυν ἤδη περὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσαγώγιμον εἶ-
ναι τὴν δίκην δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ταῦτ' ἀναμνήσθητε
ἐκ τῶν εἰρημέων. ἡμεῖς γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γε-
γεννημένου μὲν διαλογισμοῦ καὶ ἀφέσεως τῆς τραπέξης
καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου τῆς μισθώσεως, γεγεννημένης
δὲ διαίτης καὶ πάλιν πάντων ἀφέσεως, οὐκ ἐόντων
24 τῶν νόμων δίκας ὧν ἂν ἀφῆ τις ἀπαξ λαγχάνειν, συ-
κοφαντοῦντος τούτου καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομέ-
νου παρεγραψάμεθα ἐκ τῶν νόμων μὴ εἶναι τὴν δίκην
εἰσαγώγιμον. ἴν' οὖν εἰδῆθ' ὑπὲρ οὔ τὴν ψῆφον οἴ-
σετε, τὸν τε νόμον ὑμῖν τοῦτον ἀναγνώσεται καὶ τὰς

μαρτυρίας ἐφεξῆς τῶν παρόντων, ὅτ' ἠφίει τῆς μισθώ- 952
σεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων Ἀπολλό-
δωρος Φορμίωνα. λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας ταυτασί καὶ
τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

5 Ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τά τε ἄλλα ὧν μὴ εἶναι δίκας καὶ ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ
ἀπήλλαξεν. εἰκότως· εἰ γὰρ ἐστὶ δίκαιον, ὧν ἂν ἀπαξ
γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι, πολὺ τῶν
ἀφεθέντων δικαιότερον μὴ εἶναι δίκας. ὁ μὲν γὰρ ἐν
ὑμῖν ἠττηθεὶς τάχ' ἂν εἴποι τοῦτο ὡς ἐξηπατήθητε
ὑμεῖς· ὁ δὲ αὐτοῦ φανερωῶς καταγνοῦς καὶ ἀφεις καὶ
ἀπαλλάξας, τίν' ἂν ἑαυτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος τῶν
αὐτῶν πάλιν εἰκότως δικάζοιτο; οὐδεμίαν δῆπου. διό-
περ τοῦτο πρῶτον ἐγράψεν ὁ τὸν νόμον θεὸς ὧν μὴ
εἶναι δίκας, ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ ἀπήλλαξεν. ἂ τῷδε γε-
γονεν ἀμφοτέρω· καὶ γὰρ ἀφῆκε καὶ ἀπήλλαξεν. ὡς
δ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι.

6 Λαβὲ δὴ μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁ μὲν τοίνυν νόμος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σαφῶς
οὕτως τὸν χρόνον ὥρισεν· Ἀπολλόδωρος δ' οὕτως
παρρηλυθόντων ἐτῶν πλεόν ἢ εἴκοσι τὴν ἑαυτοῦ συκο-
φαντίαν ἀξιοῖ περὶ πλείονος ὑμᾶς ποιήσασθαι τῶν νό-
μων, καθ' οὓς ὁμωμοκότες δικάζετε. καίτοι πᾶσι μὲν
τοῖς νόμοις προσέχειν εἰκός ἐσθ' ὑμᾶς, οὐχ ἥκιστα δὲ
7 τούτῳ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δοκεῖ γὰρ μοι καὶ ὁ Σόλων
οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκα θεῖναι αὐτὸν ἢ τοῦ μὴ συκοφαν-
τεῖσθαι ὑμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις τὰ πέντε ἔτη
ικανὸν ἠγήσατ' εἶναι εἰσπράξασθαι· κατὰ δὲ τῶν ψευ- 953

δομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. καὶ ἅμα ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ὃν τοὺς τε συμβάλλοντας καὶ τοὺς μάρτυρας αἰεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ τούτων ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς ἐρήμοις.

- 28 Θαναμάζω τοίνυν ἔγωγ', ὃ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ' ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπολλόδωρος οὔτοςί. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ὑπέιληφεν, ὡς ὑμεῖς, μηδὲν ὀρῶντες εἰς χρήματι τοῦτον ἠδικημένον, ὀργιεῖσθ' ὅτι τὴν μητέρ' ἔργημεν αὐτοῦ Φορμίων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτο, οὐδ' αὐτὸν λέληθεν, οὐδ' ὑμῶν πολλοὺς, ὅτι Σωκράτης ὁ τραπεζίτης ἐκεῖνος, παρὰ τῶν κυρίων ἀπαλλαγείς ὡσπερ ὁ τούτου πατήρ, ἔδωκε Σατύρῳ
- 29 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτοῦ ποτὲ γενομένῳ. ἕτερος Σωκλῆς τραπεζιτεύσας ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Τιμοδήμῳ τῷ νῦν ἔτ' ὄντι καὶ ζῶντι, γενομένῳ ποτὲ αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον ἐνθάδε ταῦτα ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς ἐργασίας ὄντες ταύτας, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἔδωκε Στρυμόδωρος Ἐρμαίῳ τῷ ἑαυτοῦ οἰκέτῃ τὴν γυναῖκα, καὶ τελευτησάσης ἐκείνης ἔδωκε πάλιν τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοι τις εἰ-
- 30 πεῖν τοιούτους. εἰκότως· ὑμῖν μὲν γὰρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γένει πολίταις οὐδὲ ἐν πληθὸς χρημάτων ἀντὶ τοῦ γένους καλὸν ἐστὶν ἐλέσθαι· τοῖς δὲ τοῦτο μὲν δωρεὰν ἢ παρ' ὑμῶν ἢ παρ' ἄλλων τινῶν λαβοῦσι, τῇ τύχῃ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ χρηματίσασθαι καὶ ἐτέρων πλειῶ κτήσασθαι καὶ αὐτῶν τούτων ἀξιοθεῖσι ταῦτ' ἐστὶ φυλακτέα. διόπερ Πασιῶν ὁ πατήρ ὁ σὸς οὐ πρῶτος οὐδὲ μόνος, οὐδ' αὐτὸν ὑβρίζων οὐδ' ὑμᾶς τοὺς 93
- υἱεῖς, ἀλλὰ μόνην ὀρῶν σωτηρίαν τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασιν, εἰ τοῦτον ἀνάγκη ποιήσειεν οἰκεῖον ὑμῖν, ἔδωκε
- 31 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, μητέρα δ' ὑμετέραν τούτῳ. πρὸς

μὲν οὖν τὰ συμφέροντα ἂν ἐξετάξης, καλῶς βεβου-
 λευμένον αὐτὸν εὐρήσεις· εἰ δὲ πρὸς γένους δόξαν
 ἀναίνει Φορμίωνα κηδεστήν, ὅρα μὴ γελοῖον ἢ σέ-
 ταῦτα λέγειν. εἰ γὰρ τις ἔροιτό σε, ποῖόν τιν' ἠγεί τὸν
 πατέρα τὸν σεαυτοῦ εἶναι, χρηστὸν εὖ οἶδ' ὅτι φήσεις
 ἂν. πότερον οὖν οἶε μᾶλλον εἰκέναι τὸν τρόπον καὶ
 πάντα τὸν βίον Πασίῳν σαυτὸν ἢ τουτονί; ἐγὼ μὲν γὰρ
 εὖ οἶδ' ὅτι τοῦτου. εἶθ' ὅς ἐστιν ὁμοιότερος σου τῷ σῶ-
 πατρὶ, τοῦτου, εἰ τὴν μητέρα τὴν σὴν ἔγημεν, ἀναίνει;
 32 ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δόντος καὶ ἐπισκήψαντος τοῦ σου πα-
 τρός ταῦτ' ἐπράχθη, οὐ μόνον ἐκ τῆς διαθήκης ἐστὶν
 ἰδεῖν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ σὺ μάρτυς αὐτὸς
 γέγονας. ὅτε γὰρ τὰ μητρῶα πρὸς μέρος ἡξίους νέμε-
 σθαι, ὄντων παιδῶν ἐκ τῆς γυναικὸς Φορμίῳνι τούτῳ,
 τότε ὠμολόγεις κυρίως δόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σου
 κατὰ τοὺς νόμους αὐτὴν γεγαμησθαι. εἰ γὰρ αὐτὴν
 εἶχε λαβὼν ἀδίκως ὅδε μηδενὸς δόντος, οὐκ ἦσαν οἱ
 παῖδες κληρονόμοι, τοῖς δὲ μὴ κληρονόμοις οὐκ ἦν μετ-
 ουσία τῶν ὄντων. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω
 μεμαρτύρηται τῷ τὸ τέταρτον μέρος λαβεῖν καὶ ἀφεί-
 ναι τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων.

33 Κατ' οὐδὲν τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον
 οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν ἀναιδεστάτους λόγους ἐτόλμα λέγειν
 πρὸς τῷ διαιτητῇ, περὶ ᾧν προακηκοέναι βέλτιόν ἐσθ' 955
 ὑμᾶς, ἕνα μὲν τὸ παράπαν μὴ γενέσθαι διαθήκην,
 ἀλλ' εἶναι τοῦτο πλάσμα καὶ σκευῶρημα ὄλου, ἕτερον
 δ' ἔνεκα τούτου πάντα ταῦτα συγχωρεῖν τὸν πρὸ τοῦ
 χρόνον καὶ οὐχὶ δικάζεσθαι, ὅτι μίσθωσιν ἤθελεν αὐ-
 τῷ φέρειν Φορμίῳν πολλὴν καὶ ὑπισχυεῖτο οἴσειν· ἐπεὶ
 34 δ' οὐ ποιεῖ ταῦτα, τηρῖκαῦτα, φησί, δικάζομαι. ὅτι δὲ
 ταῦτ' ἀμφότερ', ἂν λέγη, ψεύσεται καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυ-
 τοῦ πεπραγμένοις ἐναντία ἔρει, σκοπεῖτε ἐκ τῶνδ'.

ὅταν μὲν τοίνυν τὴν διαθήκην ἀρνηται, ἐκ τίνος τρό-
 που πρεσβεία λαβὼν τὴν συνοικίαν κατὰ τὴν διαθή-
 κην ἔχει, τοῦτ' ἐρωτᾷτ' αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἐρεῖ,
 ὡς ὅσα μὲν πλεονεκτεῖν τόνδ' ἔγραψεν ὁ πατήρ, κύριά
 35 ἐστὶ τῆς διαθήκης, τὰ δ' ἄλλα ἄκυρα. ὅταν δ' ὑπὸ τῶν
 τοῦδε ὑποσχέσεων ὑπάγεσθαι φῆ, μέμνησθ' ὅτι μάρ-
 τυρας ὑμῖν παρεσχήμεθα, οἱ χρόνον πολὺν τοῦδ' ἀπηλ-
 λαγμένου μισθωταὶ τούτοις ἐγίνοντο τῆς τραπέξης
 καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου. καίτοι τόθ', ὀπηνίκα ἐμίσθω-
 σεν ἐκείνοις, τῶδ' ἐγκαλεῖν παραχρηῖμα ἐχρῆν, εἴπερ
 ἀληθῆ ἦν ὑπὲρ ὧν τότε ἀφεις νῦν τούτῳ δικάζεται.
 ὡς τοίνυν ἀληθῆ λέγω, καὶ πρεσβεία τε τὴν συνοικίαν
 ἔλαβε κατὰ τὴν διαθήκην καὶ τῶδε οὐχ ὅπως ἐγκαλεῖν
 ᾤετο δεῖν, ἀλλ' ἐπήνει, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

36 Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα χρή-
 ματ' ἔχων ἐκ τῶν μισθώσεων καὶ ἐκ τῶν χρεῶν ὡς ἀπο-
 ρῶν καὶ πάντα ἀπολωλεκῶς ὀδυρεῖται, βραχεία ἡμῶν
 ἀκούσατε. οὗτος γὰρ ἐκ μὲν τῶν χρεῶν ὁμοῦ τάλαντ' 9
 εἴκοσιν εἰσπέπρακται ἐκ τῶν γραμμάτων ὧν ὁ πατήρ
 κατέλιπεν, καὶ τούτων ἔχει πλέον ἢ τὰ ἡμίση· πολλῶν
 37 γὰρ τὰ μέρη τὸν ἀδελφὸν ἀπεστέρει. ἐκ δὲ τῶν μισθώ-
 σεων, ὀκτώ μὲν ἐτῶν ἂ Φορμίων εἶχε τὴν τράπεζαν,
 ὀγδοήκοντα μναῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου, τὸ ἡμισυ τῆς
 ὅλης μισθώσεως· καὶ ταῦτ' ἐστὶ δέκα τάλαντα καὶ τετ-
 ταράκοντα μναῖ· δέκα δ' ἐτῶν μετὰ ταῦτα, ὧν ἐμίσθω-
 σαν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὐφροني καὶ
 38 Καλλιστράτῳ, τάλαντον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου. χωρὶς
 δὲ τούτων, ἐτῶν ἰσως εἴκοσι τῆς ἐξ ἀρχῆς νεμηθείσης
 οὐσίας, ἧς αὐτὸς ἐπεμελεῖτο, τὰς προσόδους, πλέον
 ἢ μναῖς τριάκοντα. εἰ δ' ἅπαντα συνθῆτε, ὅσα ἐνεί-

ματο, ὅσα εἰσεπράξατο, ὅσ' εἴληφε μίσθωσιν, πλέον ἢ τετταράκοντα τάλαντα εἴληφώς φανήσεται, χωρὶς ὧν οὗτος εὖ πεποίηκε, καὶ τῶν μητρῶων, καὶ ὧν ἀπὸ τῆς τραπέξης ἔχων οὐκ ἀποδίδωσι πένθ' ἡμιτάλαντων 9 καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν. ἀλλὰ νῆ Δία ταυθ' ἡ πόλις εἴληφε, καὶ δεινὰ πέπονθας πολλὰ καταλελειτορηγ- κῶς. ἀλλ' ἅ μὲν ἐκ κοινῶν ἐλειτούργεις τῶν χρημά- των, σὺ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀνηλώσατε· ἅ δ' ὕστερον, οὐκ ἔστιν ἄξια μὴ ὅτι δυοῖν ταλάντοιιν προσόδου, ἀλλ' οὐδ' εἴκοσι μινῶν. μηδὲν οὖν τὴν πόλιν αἰτιῶ, μηδ' ἅ σὺ τῶν ὄντων αἰσχροῶς καὶ κακῶς ἀνήλωκας, ὡς ἡ πόλις 0 εἴληφε, λέγε. ἵνα δ' εἰδῆτε, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τό τε πλῆθος τῶν χρημάτων ὧν εἴληφε, καὶ τὰς λειτουργίας αἷς λελειτούργηκεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν καθ' ἕν ἕκαστον. λαβέ μοι τὸ βιβλίον τουτὶ καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὴ 957 καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

ΒΙΒΛΙΟΝ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1 Τοσαῦτα μὲν τοίνυν χρήματα εἴληφώς καὶ χρεῶα πολλῶν ταλάντων ἔχων, ὧν τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ δ' ἐκ τῶν δικῶν εἰσπράττει, ἅ τῆς μισθώσεως ἔξω τῆς τραπέξης καὶ τῆς ἄλλης οὐσίας, ἣν κατέλιπε Πασίων, ὠφείλετο ἐκείνω καὶ νῦν παρειλήφασιν οὗτοι, καὶ το- σαῦτ' ἀνηλώκως ὅσ' ὑμεῖς ἠκούσατε, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων, εἰς τὰς λει- 2 τουργίας, ὅμως ἀλαξονεύσεται καὶ τριηραρχίας ἔρεϊ καὶ χορηγίας. ἐγὼ δ', ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταυτ' ἔρεϊ, ἐπέ- δεῖξα, οἶμαι μέντοι, καὶ εἰ ταυτα πάντ' ἀληθῆ λέγοι. κάλλιον εἶναι καὶ δικαιοτέρον τόνδε ἀπὸ τῶν αὐτοῦ λειτουργεῖν ὑμῖν ἢ τούτω δόντας τὰ τούτου, μικρὰ τῶν πάντων αὐτοὺς μετασχόντας, τόνδε μὲν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐνδείαις ὄραν, τοῦτον δ' ὑβρίζοντα καὶ εἰς

43 ἄπερ εἶωθεν ἀναλίσκοντα. ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς εὐ-
 πορίας, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κέκτηται, καὶ
 ὧν ἐρωτήσῃν ἔφησθα, πόθεν τὰ ὄντα κέκτηται Φορ-
 μίων, μόνῳ τῶν ὄντων ἀνθρώπων σοὶ τοῦτον οὐκ
 ἔνεστ' εἰπεῖν τὸν λόγον. οὐδὲ γὰρ Πασίων ὁ σὸς πατὴρ
 ἐκθήσαθ' εὐρῶν οὐδὲ τοῦ πατρὸς αὐτῷ παραδόντος,
 ἀλλὰ παρὰ τοῖς αὐτοῦ κυρίοις Ἀντισθένει καὶ Ἀρχε-
 στρατῷ τραπεζίτεῦν οὐσι πείραν δοὺς ὅτι χρηστός ἐστι
 44 καὶ δίκαιος, ἐπιστεύθη. ἔστι δ' ἐν ἐμπορίῳ καὶ χρήμασιν
 ἐργαζομένοις ἀνθρώποις φιλεργὸν δόξαι καὶ χρηστὸν
 εἶναι τὸν αὐτὸν θαυμαστὸν ἠλίκον. οὔτ' οὖν ἐκείνῳ
 τοῦθ' οἱ κύριοι παρέδωκαν, ἀλλ' αὐτὸς ἔφυ χρηστός,
 οὔτε τῷδε ὁ σὸς πατὴρ· σὲ γὰρ ἂν πρότερον τοῦδε
 χρηστὸν ἐποίησεν, εἰ ἦν ἐπ' ἐκείνῳ. εἰ δὲ τοῦτο ἀγνο-
 εῖς, ὅτι πίστις ἀφορμὴ πασῶν ἐστι μεγίστη πρὸς χρη-
 ματισμὸν, πᾶν ἂν ἀγνοήσῃς. χωρὶς δὲ τούτων πολλὰ
 καὶ τῷ σοῦ πατρὶ καὶ σοὶ καὶ ὅλως τοῖς ὑμετέροισι πρά-
 γμασι Φορμίων γέγονε χρήσιμος. ἀλλ', οἶμαι, τῆς σῆς
 ἀπληστίας καὶ τοῦ σοῦ τρόπου τίς ἂν δύναίτο ἐφικέ-
 45 σθαι; καὶ δῆτα θαυμάζω πῶς οὐ λογίζει πρὸς σεαυτὸν
 ὅτι ἔστιν Ἀρχεστρατῷ τῷ ποτὲ τὸν σὸν πατέρα κτησα-
 μένῳ υἱὸς ἐνθάδε, Ἀντίμαχος, πρᾶττων οὐ κατ' ἀξίαν,
 ὃς οὐ δικάζεται σοὶ οὐδὲ δεινά φησι πάσχειν, εἰ σὺ μὲν
 χλανίδα φορεῖς, καὶ τὴν μὲν λέλυσαι, τὴν δ' ἐκδέδω-
 κας ἑταίραν, καὶ ταῦτα γυναῖκ' ἔχων ποιεῖς, καὶ τρεῖς
 παῖδας ἀκολούθους περιάγεις, καὶ ζῆς ἀσελγῶς ὥστε
 καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αἰσθάνεσθαι, αὐτὸς δ' ἐκεῖνος
 46 πολλῶν ἐνδεής ἐστιν. οὐδὲ τὸν Φορμίων' ἐκεῖνος οὐχ
 ὀρᾷ. καίτοι εἰ κατὰ τοῦτ' οἶε σοὶ προσήκειν τῶν τού-
 του, ὅτι τοῦ πατρὸς ποτ' ἐγένετο τοῦ σοῦ, ἐκείνῳ προσ-
 ἤκει μᾶλλον ἢ σοί· ὁ γὰρ αὖ σὸς πατὴρ ἐκείνων ἐγέν-
 νετο. ὥστε καὶ σὺ καὶ οὗτος ἐκείνου γίννεσθε ἐκ τούτου

τοῦ λόγου. σὺ δ' εἰς τοῦθ' ἤκεις ἀγνωμοσύνης ὥσθ' ἅ προσήκει σοι τοὺς λέγοντας ἐχθροὺς νομίζειν, ταῦτ' 47 αὐτὸς ποιεῖς ἀνάγκην εἶναι λέγειν, καὶ ὑβρίζεις μὲν σαυτὸν καὶ τοὺς γονέας τεθνεῶτας, προπηλακίζεις δὲ τὴν πόλιν, καὶ ἅ διὰ τῆς τούτων φιλανθρωπίας ἀπολαύσας εὔρετο ὁ σὸς πατήρ καὶ μετὰ ταῦτα Φορμίων οὐτοσί, ταῦτα ἀντὶ τοῦ κοσμεῖν καὶ περιστέλλειν, ἵνα καὶ τοῖς δοῦσιν ὡς εὐσχημονέστατα ἐφαίνετο καὶ τοῖς 959 λαβοῦσιν ὑμῖν, ἄγεις εἰς μέσον, δεικνύεις, ἐλέγχεις, μόνον οὐκ ὀνειδίζεις οἷον ὄντα σε ἐποιήσαντο Ἀθη- 48 ναῖοι. εἴτ' εἰς τοῦθ' ἤκεις μανίας (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι;) ὥστ' οὐκ αἰσθάνει ὅτι καὶ νῦν ἡμεῖς μὲν ἀξιούντες, ἐπειδήπερ ἀπηλλάγη Φορμίων, μηδέν' ὑπόλογον εἶναι εἴποτε τοῦ σοῦ πατρὸς ἐγένετο, ὑπὲρ σοῦ λέγομεν, σὺ δὲ μηδέποτε' ἐξ ἴσου σοι γενέσθαι τοῦτου ἀξιαῶν κατὰ σαυτοῦ λέγεις· ἅ γὰρ ἂν σὺ δίκαια σαυτῶ κατὰ τούτου τάξεως, ταῦτα ταῦθ' ἤξει κατὰ σοῦ παρὰ τῶν τὸν σὸν πατέρα ἐξ ἀρχῆς κτησαμένων. ἀλλὰ μὴν ὅτι κάκεινος ἦν τινῶν, εἴτ' ἀπηλλάγη τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ οὗτος ἀφ' ὑμῶν, λαβέ μοι ταυτασί τὰς μαρτυρίας, ὡς ἐγένετο Πασίων Ἀρχεστράτου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 Εἶτα τὸν σώσαντα μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρασχόντα τῷ πατρὶ τῷ τούτου, τσαῦτα δ' αὐτὸν τοῦτου ἀγαθὰ εἰργασμένον ὅσ' ὑμεῖς ἀκηκόατε, τοῦτον οἶεται δεῖν ἐλὼν τηλικαύτην δίκην ἀδίκως ἐκβαλεῖν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἔχοις οὐδὲν ἂν ποιῆσαι. εἰς μὲν γὰρ τὰ ὄντα εἰ βλέπεις ἀκριβῶς, ταῦθ' εὐρήσεις ὧν ἔστιν, εἰάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐξαπατηθῶσιν 50 οὔτιι. ὄρας τὸν Ἀριστόλοχον τὸν Χαριδήμου; ποτ' εἶχεν ἀγρόν, εἰτά γε νῦν πολλοί· πολλοῖς γὰρ ἐκείνος

- ὀφείλων αὐτὸν ἐκτίσαστο. καὶ τὸν Σωσίνομον καὶ τὸν Τιμόδημον καὶ τοὺς ἄλλους τραπεζίτας, οἷ, ἐπεὶ διαλύειν ἐδέησεν οἷς ὄφειλον, ἐξέστησαν ἀπάντων τῶν ὄντων. σὺ δ' οὐδὲν οἶει δεῖν σκοπεῖν οὐδ' ὧν ὁ πατήρ 96 σοῦ πολλῶ βελτίων ὧν καὶ ἄμεινον σοῦ φρονῶν πρὸς
- 51 ἅπαντ' ἐβουλεύσατο· ὃς, ὃ Ζεῦ καὶ θεοί, τοσούτῳ τοῦτον ἠγεῖτο σοῦ πλείονος ἄξιον εἶναι καὶ σοὶ καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὑμετέροισι πράγμασιν, ὥστε ἀνδρὸς ὄντος σοῦ τοῦτον, οὐ σὲ τῶν μισθώσεων κατέλιπεν ἐπιτροπον καὶ τὴν γυναῖκα ἔδωκε καὶ ζῶν αὐτὸν ἐτίμα, δικαίως, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τραπεζῖται μίσθωσιν οὐ φέροντες, ἀλλ' αὐτοῖς ἑαυτοῖς ἐργαζόμενοι πάντες ἀπώλουντο, οὗτος δὲ μίσθωσιν φέρων δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μυᾶς ὑμῖν ἔσωσε τὴν
- 52 τράπεζαν. ὧν ἐκεῖνος μὲν χάριν εἶχε, σὺ δ' οὐδένα ποιεῖ λόγον, ἀλλ' ἐναντία τῇ διαθήκῃ καὶ ταῖς ἀπ' ἐκείνης ἀραῖς γραφεῖσαις ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρὸς ἐλαύνεις, συκοφαντεῖς, διώκεις. ὦ βέλτιστε, εἰ οἴόν τε σὲ τοῦτ' εἰπεῖν, οὐ παύσει, καὶ γνώσει τοῦθ', ὅτι πολλῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν εἶναι λυσιτελέστερόν ἐστι; σοὶ γοῦν, εἶπερ ἀληθῆ λέγεις, χρήματα μὲν τοσαῦτ' εἴληφότε πάντ' ἀπόλωλεν, ὡς φῆς· εἰ δ' ἦσθα ἐπιεικῆς, οὐκ ἂν ποτε αὐτὰ ἀνήλωσας.
- 53 Ἄλλ' ἔγωγε μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πανταχῇ σκοπῶν οὐδὲν ὀρῶ, διότι ἂν σοὶ πεισθέντες τοῦδὲ καταψηφίσαιντο. τί γάρ; ὅτι πλησίον ὄντων τῶν ἀδικημάτων ἐγκαλεῖς; ἀλλ' ἔτεσι καὶ χρόνοις ὕστερον αἰτιᾶ. ἀλλ' ὅτι τοῦτον ἀπράγμων ἦσθα τὸν χρόνον; ἀλλὰ τίς οὐκ οἶδεν ὅσα πράγματα πράττων οὐ πέπανσαι, οὐ μόνον δίκας ἰδίας διώκων οὐκ ἐλάττους ταυτησὶ, ἀλλὰ δημοσίᾳ συκοφαντῶν καὶ κρίνων τινάς; οὐχὶ Τιμομάχου κατηγορεῖς; οὐχὶ Καλλίππου τοῦ νῦν ὄντος ἐν

Σικελία; οὐ πάλιν Μένωνος; οὐκ Ἀὐτοκλέους; οὐ Τι- 961
 54 μοθέου; οὐκ ἄλλων πολλῶν; καίτοι πῶς ἔχει λόγον σὲ
 Ἀπολλόδωρον ὄντα πρότερον τῶν κοινῶν, ὧν μέρος
 ἡδικοῦ, δίκην ἀξιοῦν λαμβάνειν, ἢ τῶν ἰδίων ὧν νῦν
 ἐγκαλεῖς, ἄλλως τε καὶ τηλικούτων ὄντων, ὡς σὺ φῆς;
 τί ποτ' οὖν ἐκείνων κατηγορῶν τόνδ' εἶας; οὐκ ἡδι-
 κοῦ, ἀλλ', οἶμαι, συκοφαντεῖς νῦν. ἤγοῦμαι τοίνυν.
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντων μάλιστα εἰς τὸ πρᾶγμα εἶ-
 ναι τούτων μάρτυρας παρασχέσθαι· τὸν γὰρ συκο-
 55 φαντοῦντα ἀεὶ τί χροῖ νομίζειν νῦν ποιεῖν; καὶ νῆ Δί'
 ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω πάνθ' ὅσα τοῦ
 τρόπου τοῦ Φορμίωνός ἐστι σημεῖα καὶ τῆς τούτου δι-
 καιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτ' εἰς τὸ πρᾶγμ'
 εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ περὶ πάντ' ἄδικος
 τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τοῦτον ἡδίκηι· ὁ δὲ μηδένα μη-
 δὲν ἡδικηκῶς, πολλοὺς δὲ εὖ πεποιηκῶς ἐκὼν ἐκ τίνος
 εἰκότως ἂν τρόπου τοῦτον μόνον ἡδίκηι τῶν πάντων,
 τούτων τοίνυν τῶν μαρτυριῶν ἀκούσαντες γνώσεσθε
 τὸν ἑκατέρου τρόπον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

56 Ἴθι δὴ λέγε καὶ τὰς πρὸς Ἀπολλόδωρον τῆς πο-
 νηρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἄρ' οὖν ὅμοιος οὐτοσί, σκοπεῖτε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀνάγνωθι δὴ καὶ ὅσα δημοσίᾳ χρήσιμος τῇ πόλει
 γέγονεν οὐτοσί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 Τοσαῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φορμίων
 χρήσιμος γεγονὼς καὶ τῇ πόλει καὶ πολλοῖς ὑμῶν, καὶ
 οὐδένα οὐτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ κακὸν οὐδὲν εἰργασμέ-

νος, οὐδ' ἀδικῶν Ἀπολλόδωρον τουτοῖ, δεῖται καὶ
 ἱκετεύει καὶ ἄξιοι σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς συνδεόμεθα οἱ 962
 ἐπιτήδειοι ταῦθ' ὑμῶν. ἐκεῖνο δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ.
 τοσαῦτα γὰρ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν ἀνε-
 γνωσθή προσηυπορηκῶς ὅσ' οὔθ' οὔτος οὔτ' ἄλλος
 οὐδεὶς κέκτηται. πίστις μέντοι Φορμίωνι παρὰ τοῖς εἰ-
 δόσι καὶ τοσούτων καὶ πολλῶ πλειόνων χρημάτων ἐστὶ,
 58 δι' ἧς καὶ αὐτὸς αὐτῷ καὶ ὑμῖν χρησιμὸς ἐστίν. ἂ μὴ
 προῆσθε, μηδ' ἐπιτρέψητε ἀνατρέψαι τῷ μιαιφῶ τούτῳ
 ἀνθρώπῳ, μηδὲ ποιήσητε αἰσχρὸν παράδειγμα, ὡς τὰ
 τῶν ἐργαζομένων καὶ μετρίως ἐθελόντων ζῆν τοῖς βδε-
 λυροῖς καὶ συκοφάνταις ὑπάρχει παρ' ὑμῶν λαβεῖν·
 πολὺ γὰρ χρησιμώτερα ὑμῖν παρὰ τῷδε ὄντα ὑπάρχει
 ὁρᾶτε γὰρ αὐτοὶ καὶ ἀκούετε τῶν μαρτύρων, οἷον ἑαν-
 59 τὸν τοῖς δεηθεῖσι παρέχει. καὶ τούτων οὐδὲν ἔνεκα
 τοῦ λυσιτελοῦντος εἰς χρήματα πεποίηκεν, ἀλλὰ φι-
 λανθρωπία καὶ τρόπου ἐπιεικεία. οὐκ οὖν ἄξιον, ὧς ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοιοῦτον ἄνδρα προέσθαι τούτῳ,
 οὐδὲ τηρικαῦτα ἐλεεῖν ὅτ' οὐδὲν ἐστὶ τούτῳ πλέον,
 ἀλλὰ νῦν ὅτε κύριοι καθέστατε σῶσαι· οὐ γὰρ ἔγωγ'
 ὁρῶ καιρὸν ἐν τίνι ἂν μᾶλλον βοηθήσειέ τις αὐτῷ.
 60 τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὧν Ἀπολλόδωρος ἐρεῖ, νομίζετ' εἶναι
 λόγον καὶ συκοφαντίας, κελεύετε δ' αὐτὸν ὑμῖν ἐπιδει-
 ξαι ἢ ὡς οὐ διέθετο ταῦθ' ὁ πατήρ, ἢ ὡς ἐστὶ τις ἄλλη
 μίσθωσις πλὴν ἧς ἡμεῖς δείκνυμεν, ἢ ὡς οὐκ ἀφῆκεν αὐ-
 τὸν διαλογισάμενος τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων ἃ ἔγνω
 ὁ κηδεστής ὁ τούτου καὶ οὔτος αὐτὸς συνεχώρησεν, ἢ
 ὡς διδόασιν οἱ νόμοι δικάζεσθαι τῶν οὔτω πραχθέν-
 61 των, ἢ τῶν τοιούτων τι δεικνύναι. εἰάν δ' ἀπορῶν αἰ-
 τίας καὶ βλασφημίας λέγη καὶ κακολογῆ, μὴ προσέχετε 963
 τὸν νοῦν, μηδ' ὑμᾶς ἢ τούτου κραυγὴ καὶ ἀναίθεια
 ἐξαπατήση, ἀλλὰ φυλάττετε καὶ μέμνησθε ὅσ' ἡμῶν

ἀκηκόατε. κἂν ταῦτα ποιῆτε, αὐτοί τ' εὐορκήσετε καὶ τοῦτον δικαίως σώσετε, ἄξιον ὄντα νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς ἅπαντας.

62 Ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὸν νόμον καὶ τὰς μαρτυρίας τασδί.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἴμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

XXXVII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

Τ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Πανταίνετος παρὰ Τηλεμάχου τινὸς ἐργαστήριον μεταλλικὸν ἐν Μαρωνείᾳ (τόπος δὲ οὗτος τῆς Ἀττικῆς) καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν οἰκέτας ὠνούμενος, δανεῖζεται παρὰ μὲν Μνησικλέους τάλαντον, παρὰ δὲ Φιλέου καὶ Πλείστορος πέντε καὶ τετταράκοντα μνᾶς. καὶ ἦν ὠνητῆς ἐγγεγραμμένος ὁ Μνησικλῆς, καὶ τὰς ὠνάς εἶχεν αὐτός. ὕστερον δὲ ἀπαιτούμενος τὸ ἀργύριον ὁ Πανταίνετος δευτέρους λαμβάνει δανειστάς, τὸν τε παραγραφόμενον νῦν Νικόβουλον καὶ Εὐεργόν τινα, καὶ τούτοις ὑποθήκην δίδωσι τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ ἀνδράποδα. γραμματεῖον δὲ οὐχ ὑποθήκης, ἀλλὰ πράσεως γράφεται. καὶ γίνεται πρῶτη καὶ βεβαιωτῆς τοῖς δευτέροις δανεισταῖς ὁ πρότερος δεδανεικὸς ὁ Μνησικλῆς, ὁ τὰς ὠνάς ἔχων. καὶ μισθοῦσι τῷ Πανταίνετῳ τὰ τε ἀνδρά- 954 ποδα καὶ τὸ ἐργαστήριον Εὐεργος καὶ ὁ Νικόβουλος, ὡς δεσπότηται δηθὲν γεγονότες αὐτοῦ. τοσούτου δὲ μισθοῦσιν ὅσον τὸ δάνειον τόκον ἐποίει. ἐδεδανείκεσαν μὲν γὰρ ἑκατὸν πέντε μνᾶς, ἔδει δὲ κατὰ μνᾶν τόκον εἶναι δραχμὴν. ἑκατὸν οὖν καὶ πέντε δραχμὰς λαμβάνειν συνέθεντο· καὶ ἦν τοῦτο τῷ μὲν ἔργῳ τόκος, τῷ δὲ ὀνόματι μίσθωσις. τούτωνπραχθέν-

των ὁ μὲν Νικόβουλος ἀπεδήμησε, παρὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἐκείνου Ἀθήνησι τάδε γίνεται. ὁ Εὐεργος ὁ κοινωνὸς τοῦ δανείσματος, αἰτιώμενος τὸν Πανταίνετον ὡς οὐδὲν τῶν συγκειμένων ἐθέλοντα ποιεῖν, ἔλθων ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον κατεῖχεν αὐτοῦ, καὶ δὴ ἀργύριον φυλάξας ἐκ τῶν μετάλλων Πανταίνετῳ κομιζόμενον, ὅπερ ἔμελλεν εἰς τὸ δημόσιον καταβάλλειν, ἀφείλετο τὸν κομίζοντα οἰκέτην βία· παρὸ καὶ διπλὴν εἰς τὸ δημόσιον κατέβαλεν, ὡς ἔφη, τὴν καταβολὴν ὁ Πανταίνετος, τῆς προσηκούσης προθεσμίας δι' Εὐεργον ἐκπεσῶν. ἐπὶ τούτοις καὶ δίκην ἔλαχε τῷ Εὐεργῷ βλάβης, καὶ εἶλεν αὐτόν. ὡς δὲ ἐπανῆκε καὶ ὁ Νικόβουλος ἐκ τῆς ἀποδημίας καὶ δανεισταὶ πολλοὶ τινες ἀνεφαίνοντο τοῦ Πανταίνετου πρότερον ἀγνοοῦμενοι, λόγων πολλῶν λεγομένων πέρας συνέβησαν ὥστε Νικόβουλον μὲν καὶ Εὐεργον ἀπολαμβάνοντας ἑκατὸν καὶ πέντε μνᾶς ἀποστήναι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων, ταῦτα δὲ τοὺς ἐτέρους δανείσαντας ὠνεῖσθαι. πάλιν δὲ οὐκ ἐθέλόντων τῶν δανειστῶν ὠνεῖσθαι τὰ κτήματα, εἰ μὴ πρατῆρες αὐτοὶ καὶ βεβαιωταὶ γίνοντο Νικόβουλος καὶ Εὐεργος, πείθεται ὁ Νικόβουλος καὶ ὑπ' αὐτοῦ Πανταίνετου, καθά φησιν, ἀξιούμενος, οὐ πρότερον 96α δὲ ἀνεδέξατο, πρὶν τὸν Πανταίνετον ἀφῆσιν αὐτῷ παντὸς ἐγκλήματος δοῦναι. ὁ δὲ Πανταίνετος ἔδωκε μὲν τὴν ἀφῆσιν καὶ ἐπράθη τὰ κτήματα, οὐδὲν δὲ ἔῤιτον καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν ἦνπερ Εὐεργῷ δίκην εἶληχε, μεταλλικὴν ἐπιγραφῶν τὴν δίκην, ὡς δὴ τῶν τε τὰ μέταλλα ἐργαζομένων εἰς ὧν καὶ περὶ μέταλλον ἠδίκημένος. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ Νικοβούλῳ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων ἀφαιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου κομιζομένων, καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων πράσεως παρὰ τὰς συνθήκας γεγεννημένης, καὶ μέντοι καὶ περὶ ἐτέρων τινῶν. ὁ δὲ Νικόβουλος παραγράφεται τὸν ἀγῶνα καθ' ἓνα μὲν ἐκείνον νόμον τὸν κελεύοντα, περὶ ὧν ἂν ἀφῆσις καὶ ἀπαλλαγὴ γένηται, περὶ τούτων μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι, καθ' ἕτερον δὲ ἐκείνον, ὃς διαρρηθῆναι καὶ σαφῶς ὀρίζει περὶ τίνων δεῖ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἰσάγειν, ὧν οὐδὲν πεποιθότα Πανταίνετον ἀτόπως φησὶ μεταλλικὴν δικάζεσθαι δίκην. καὶ μὴν καὶ τρίτον παρέχεται νόμον, ὃς διαιρεῖ περὶ ποίων ἐγκλημάτων ποῖα χρῆ κρίνειν δικαστήρια καὶ

ποιίας ἀρχὰς εἰδάγειν τὰς δίκας· Πανταίνετον δὲ φησι παρὰ τοῦτον ποιεῖν τὸν νόμον, ποικίλα ἐγκλήματα εἰς ταῦτον μίξαντα καὶ περὶ πάντων ἐν τῷ μεταλλικῷ δικαστηρίῳ τὴν κατηγορίαν ποιούμενον. τῷ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀφέσεως νόμος κατ' ἀρχὰς κέχρηται, τοῖς δὲ δύο τοῖς ἑτέροις ἐπὶ τοῦ τέλους, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς καὶ λήγων εἰς ταύτην. ἐν δὲ μέσῳ τὴν εὐθυδικίαν πεποίηκεν, ἧς μέγιστον καὶ ἰσχυρότατόν ἐστιν, ὅτι μηδὲ ἐπιδημῶν ἐτύγχανε τότε Νικόβουλος, ὅτε Πανταίνετος ἔπασχεν ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τότε Εὐέργου καὶ νῦν Νικοβούλου τὴν δίκην εἴληγεν. 966

Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράφασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφεις καὶ ἀπαλλάξας δικάζεται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων, πρὸς Πανταίνετον τουτονὶ παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, οὐκ οἴομενος δεῖν ἀφεῖσθαι τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ', ἐπειδὴν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀφεικότα τοῦτον ἑμαυτὸν καὶ ἀπηλλαγμένον, ἐγγενέσθαι τούτῳ μὴ φάσκειν ἀληθῆ με λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμήριον ὡς, εἴπερ ἐπράχθη τι τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτὸν, ἀλλ' ἐπὶ ταύτης τῆς σκήψεως εἰσελθὼν ἀμφοτέρα ὑμῖν ἐπιδείξαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἠδίκηκα τοῦτον καὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον μοι δικάζεται. εἰ μὲν οὖν ἐπεπόνθει τι τούτων Πανταίνετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ, κατ' ἐκείνους ἂν τοὺς χρόνους εὐθύς ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο, οὐσῶν μὲν ἐμμήνων τούτων τῶν δικῶν, ἐπιδημούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, ἀπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων παρ' αὐτὰ τὰ δίκηματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἠδίκημένος, ὡς καὶ ὑμεῖς οἶδ' ὅτι φήσετε ἐπειδὴν τὰ πεπραγμένα ἀκούσητε, τῷ κατορθῶσαι τὴν πρὸς Εὐέργου δίκην ἐπηρεμένος συκο-

φαντεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστι παρ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδείξαντα ὡς οὐδ' ὅτιοῦν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω παρασχόμενον, πειράσασθαι σώξειν ἑμαυτόν.

3 δεήσομαι δὲ καὶ μέτρια καὶ δίκαια ὑμῶν ἀπάντων, ἀκοῦσαί τέ μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοικῶς καὶ προσέχειν ὄλω τῷ πράγματι τὸν νοῦν· πολλῶν γὰρ δικῶν ἐν τῇ πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὔτ' ἀναιδεστέραν οὔτε συκοφαντικωτέραν οἶμαι φανήσεσθαι δεδικασμένου ἧς νῦν οὐτοσί λαχὼν εἰσελθεῖν τετόλμηκεν. ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἴός τε ὧ, διὰ βραχυτάτων ἅπαντα τὰπραχθέντα διηγῆσομαι πρὸς ὑμᾶς.

4 Ἐδανείσαμεν πέντε καὶ ἑκατὸν μυᾶς ἐγὼ καὶ Εὐεργος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Πανταινέτῳ τούτῳ ἐπ' ἐργαστηρίῳ τε ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ καὶ τριάκοντα ἀνδραπόδοις. ἦν δὲ τοῦ δανείσματος τετταράκοντα μὲν καὶ πέντε μυαὶ ἑμαῖ, τάλαντον δ' Εὐέργου. συνέβαινε δὲ τοῦτου ὀφείλειν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτεῖ τάλαντον, Φιλέᾳ δ' Ἐλευσινίῳ καὶ Πλείστορι πέντε καὶ

5 τετταράκοντα μυᾶς. πρῶτῳ μὲν δὴ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν γίννεται· καὶ γὰρ εἰρητο ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ Τηλεμάχου τοῦ πρότερον κεκτημένου· μισθοῦται δ' οὐτοσί παρ' ἡμῶν τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἑκάστου. καὶ τιθέμεθα συνθήκας, ἐν αἷς ἢ τε μίσθωσις ἦν γεγραμμένη καὶ λύσις τούτῳ

6 παρ' ἡμῶν ἐν τινι ρητῷ χρόνῳ. πραχθέντων δὲ τούτων ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος, ἐγὼ μὲν ἐκπλέων εἰς τὸ Πόντον εὐθύς ᾤχόμην, οὗτος δ' ἐνθάδε ἦν καὶ Εὐεργος. τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τούτοις πρὸς αὐτούς, ἕως ἀπεδήμουν ἐγὼ, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ταῦτὰ λέγουσιν οὔτ' αἰεὶ ταῦτὰ οὗτός γε, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βία παρὰ τὰς συνθήκας

ἐκ τῆς μισθώσεως, τοτὲ δ' αὐτὸν αἷτιον ἑαυτῷ πρὸς τὸ
 δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τοτὲ δ' ἄλλ' ὅτι ἂν
 7 βούληται. ἐκεῖνος δ' ἀπλῶς οὔτε τοὺς τόκους ἀπολαμ-
 βάνων οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ποι-
 οῦντος οὐδὲν τούτου, ἐλθὼν, παρ' ἐκόντος τούτου λα-
 βῶν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτ' ἀπελθόντα τοῦ-
 του ἤκειν τοὺς ἀμφισβητήσοντας ἄγοντα, αὐτὸς δ'
 οὐχ ὑπεξελεθεῖν ἐκείνοις, τοῦτον δ' οὐχὶ κωλύειν ἔχειν
 ὅσαπερ ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη τὰ συγκεείμενα. τούτων
 8 μὲν δὴ τοιούτους ἀκούω λόγους. ἐκεῖνο δ' οἶδ' ὅτι, εἰ
 μὲν οὗτος ἀληθῆ λέγει καὶ δεινὰ πέπονθεν, ὥσπερ φη-
 σὶν, ὑπὸ τοῦ Εὐέργου, ἔχει δίκην ἧς ἐτιμήσατο αὐτός·
 εἶλε γὰρ αὐτὸν εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου τῶν
 αὐτῶν παρὰ τε τοῦ πεποιηκότος δίκαιός ἐστι δίκην λα-
 βεῖν καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ μηδ' ἐπιδημοῦντος· εἰ δ' ὁ
 Εὐέργος ἀληθῆ λέγει, σεσυκοφάντηται μὲν, ὡς ἔοικεν,
 ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' οὐδ' οὔτω τῶν αὐτῶν φεύγοιμ' ἂν δί-
 κην εἰκότως. ὡς οὖν ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω, τού-
 των τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ πρατῆρ ἦν ἡμῖν τῶν κτημά-
 των ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐώνητο, καὶ κατὰ τὰς συν- 969
 θήκας οὗτος ἐμισθώσατο ἡμέτερον ὄν τὸ ἐργαστήριον
 καὶ τὰνδράποδα, καὶ οὔτε παρῆν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα
 πρὸς Εὐέργου τούτω πραχθεῖσιν οὔτ' ἐπεδήμουν ὅλως,
 ἔλαχέ τε δίκην ἐκείνω καὶ οὐδὲν πώποθ' ἡμῖν ἐνεκάλει,
 10 ἀκούετε ἰῶν μαρτύρων, ὧ ἄνδρες δικασταί. ἐπειδὴ
 τοίνυν ἀφικόμην σχεδόν τι πάντ' ἀπολωλεκῶς ὅσα
 ἔχων ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τοῦτον μὲν
 ἀφεστηκότα, τὸν δ' Εὐέργου ἔχοντα καὶ κρατοῦντα ὧν
 ἐωνήμεθα, θαυμαστῶς ὡς ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ πρῶ-

γμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον· ἢ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει
 τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρή-
 στην ἀντὶ τούτου τὸν Εὐέργον ἔχειν, καὶ πρὸς ἐκεῖνον
 πάλιν μίσθωσιν γράφειν καὶ συμβόλαιον ποιῆσθαι·
 1 τούτων δ' οὐδέτερον προηροῦμην. ἀηδῶς δ' ἔχων οἷς
 λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησικλέα τὸν πρατῆρα τού-
 των ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμην αὐτῷ,
 λέγων οἶον ἄνθρωπον προὔξενησέ μοι, καὶ τοὺς ἀμ-
 φισβητοῦντας καὶ τί ταῦτ' ἐστὶν ἠρώτων. ἀκούσας δ'
 ἐκεῖνος τῶν μὲν ἀμφισβητούντων κατεγέλα, συνελ-
 θεῖν δ' ἔφη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνά-
 ξειν αὐτὸς ἡμᾶς, καὶ παραινέσειν τούτῳ πάντα ποιεῖν
 12 τὰ δίκαια ἐμοί, καὶ οἶεσθαι πείσειν. ὥς δὲ συνήλθομεν,
 τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἦκον δ' οἱ δεδανεικέναι
 φάσκοντες τούτῳ ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τοῖς ἀνδρα-
 πόδοις, ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἀπλοῦν οὐδ' ὑγιᾶς τούτων. πάντα δ' ἐξελεγ-
 χόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνησικλέους βεβαι-
 οῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὥς οὐ δε- 970
 ξομένους, ἢ κομίσασθαι πάντα τὰ χρήματα παρ' αὐτῶν
 καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλυθεῖν σφᾶς ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν,
 αἰτιώμενοι πολλῷ πλείονος ἄξια ἔχειν ὧν ἐδεδώκειμεν
 13 χρημάτων. ἀκούσας δ' ἐγὼ παραχρηῖμα, οὐδὲ βουλευ-
 σάμενος, κομίσασθαι συνεχώρησα, καὶ τὸν Εὐέργον
 ἔπεισα. ἐπεὶ δ' ἔδει τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς ἀπολαμβάνειν
 καὶ τὸ πρῶγμ' εἰς τοῦτο προῆκτο, οὐκ ἔφασαν μετὰ
 ταῦτα δῶσειν οἱ τότε ἐκεῖνα ἐπαγγειλάμενοι, εἰ μὴ
 πρατῆρες γιγνοίμεθ' ἡμεῖς τῶν κτημάτων αὐτοῖς, νοῦν
 ἔχοντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' αὐτό γε τοῦτο· ἐώ-
 ρων γὰρ ἡμᾶς οἷα ἐσυκοφαντούμεθ' ὑπὸ τούτων. ὥς
 οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτας τὰς
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 14 Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμ' ἐνταῦθ' εἰστίηκει, καὶ τὰ μὲν χρήματα οὐ προΐεντο οὓς ἐπήγαγεν οὗτος, ἡμεῖς δ' εἰκότως ἐφαινόμεθα ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν, ἰκέτευεν, ἐδεῖτο, ἠντιβόλει πρατῆρας ἡμᾶς γίνεσθαι. ἀξιούντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ δεηθέντος ἐμοῦ, καὶ τί οὐ
- 15 ποιήσαντος; καὶ τοῦθ' ὑπέμεινα. ὁρῶν δ' αὐτόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κακοήθη, καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Μνησικλέους κατηγοροῦντα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δ' ὧ φίλος ἦν τὰ μάλιστα, τῷ Εὐέργῳ, τούτῳ προσκεκροκότα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα, ἄσμενον φάσκοντα ἑορακέναι με, ἐπεὶ δ' ἔδει τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐμοὶ πάλιν δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασι μέχρι τοῦ προλαβεῖν καὶ τυχεῖν ὧν δέοιτο φίλον ὄντα, μετὰ ταῦτα
- 16 δ' ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνόμενον, ἠξίου ἀπαλ- 971
λαττόμενος καὶ πρατῆρ ὑπὲρ τῶν τούτου γιγνόμενος, πάντων ἀφεθεῖς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγείς, οὕτω διαλύεσθαι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἀπάντων ἐμὲ, ἐγὼ δὲ πρατῆρ, ὥσπερ ἐδεῖθ' οὗτος, τῶν κτημάτων ἐγιγνόμενην, καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους. κοιμισάμενος δὲ τὰ ἐμαντοῦ, καὶ τοῦτον οὐδ' ὀτιοῦν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ᾤηθην δίκην μοι λαχεῖν ποτὲ τουτονί.
- 17 Τὰ μὲν δὴ γεγενημένα, καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παραγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί. παρασχόμενος δὲ μάρτυρας, οἱ παρήσαν ἠνίκα ἀφιέμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμην, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπιδείξω. καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δή μοι καὶ τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὐτὰ ἀπεδόμην οἷς οὗτος ἐκέλευσεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 18 Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσιν οὔτοι μάρτυρες ὡς ἀφείμεθα καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ὅτε γὰρ λαγχάνων Εὐέργω τὴν δίκην εἶασεν ἐμὲ, τότε ἐμαρτύρει οὗτος πρὸς ἐμὲ αὐτῷ μηδὲν ἐγκλημα ὑπόλοιπον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν δήπου τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντων ἀμφοῖν ὁμοίως ἐγκαλῶν τὸν μὲν εἶασε, τῷ δ' ἐδικάζετο. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων πάλιν λαγχάνειν, οἶμαι μὲν ὑμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γι-972
γνώσκειν· ὅμως δὲ λέγε αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτονί.

ΝΟΜΟΣ.

- 19 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦ νόμου λέγοντος ἀντικρως, ὧν ἂν ἀφῆ καὶ ἀπαλλάξῃ τις, μηκέτι τὰς δίκας εἶναι. καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφοτέρ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ἡμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτύρων. ἀπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι, ἥκιστα δὲ τούτων. ἃ μὲν γὰρ τὸ δημόσιον πέπρακεν, ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὡς
20 ἀδίκως ἢ οὐ προσήκοντα πέπρακεν· καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον ἔστιν εἰπεῖν ὡς ἕξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησε, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἐκάστου γένοιτ' ἂν τις εἰκότως λόγος. ἃ δ' αὐτὸς ἐπέισθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἐνὶ δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' αὐτὸν αἰτιάσασθαι ὡς οὐ δικαίως ταῦτ' ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν παρὰ τι τῶν ἄλλων τούτων δικαζόμενοι τοῖς ὑφ' ἐτέ-

ρων δικαίοις ὠρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν, ὁ δ' ὦν ἄν
ἀφῆ πάλιν λαγχάνων τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων
μάλιστα ἄξιον τούτοις χαλεπαίνειν.

21 Οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων, ὅτε ἐγιννόμην
τῶν ἀνδραπόδων πρατῆρ, ἐπέδειξα· ὅτι δ' οὐκ ἐῷσιν
οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατε ἀρτίως ἀναγι-
γνωσκομένου τοῦ νόμου. ἵνα δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μή τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαί-
οις ἀλίσκόμενόν με ἐπὶ τοῦτο ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκα-
στον ὦν ἐγκαλεῖ βούλομαι δεῖξαι αὐτὸν ψευδόμενον.

22 λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ὅ μοι δικάζεται.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

973

[Ἐβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ τῇ οὐ-
σίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ
οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου, ὃ ἔφερε καταβο-
λὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου, ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενήκοντα
μῶν, καὶ αἴτιος ἐμοὶ γενόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν
τῷ δημοσίῳ.]

23 Ἐπίσχεσ. ταυτὶ πάντα, ἃ νῦν ἐγκέκληκεν ἐμοί,
πρότερον τὸν Εὐεργον αἰτιασάμενος τὴν δίκην εἶλεν.
μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ λόγου πρὸς
ὑμᾶς ὡς ἀπεδήμουν, ὅτε τούτοις αἱ πρὸς ἀλλήλους
ἐγίνοντο διαφοραί· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐγκλή-
ματος τούτου δῆλόν ἐστιν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἐγὼ τι
πεποίηκα τούτων ἐγραψεν, ἀλλ' ὑπογράψας ἐπιβου-
λεῦσαί με αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ προστάξαι μὲ φησι τῷ
παιδί ταῦτα ποιεῖν, ψευδόμενος· πῶς γὰρ ἐγὼ προσ-
έταξα, ὅς ὅτε ἐξέπλεον τῶν γενησομένων ἐνταῦθ' οὐδ'
24 ὅτιοῦν δήπουθεν ἦδειν; εἶτα καὶ πόση μωρία, λέγον-
τα ὡς ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα προᾶξαι,
οἰκέτη με ταῦτα προστάξαι γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολί-

της πολίτην δύναιτ' ἂν ποιῆσαι; τί οὖν ἔστι τοῦτο; οὐκ ἔχων, οἶμαι, κατ' οὐδέν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ τούτων ἀνενεργεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς προσέταξα ἐνέγραψεν· οὐδὲ γὰρ λόγος ἦν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐποίησεν. λέγε τὰκόλουθον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

25 [Καὶ ἐπειδὴ ὦφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, καταστήσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ κύριον τῶν ἐμῶν, ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ.]

Ἐπίσχες. πάλιν ταυτὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρά-97
γματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. γέγραφε γὰρ κα-
ταστήσασθαι μὲν ἐμὲ, ἀπαγορεύειν δὲ αὐτόν. ταῦτα δ'
οὐχ οἶόν τε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ καθίστην ἐγὼ
ὅ γε ὢν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευεν οὔτος τῷ μὴ
26 παρόντι· πῶς γὰρ; πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε ταῦθ'
οὔτω γράψαι; ὁ Εὐεργος τότε, οἶμαι, πλημμελῶν ὢν
δέδωκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὢν
κατέστησε τὸν οἰκέτην οἰκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυ-
λάττειν ὡς αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἔγραψε τὰληθῆς, γέλως
ἂν ἦν· τί γὰρ, εἰ κατέστησεν Εὐεργος, ἐγὼ σε ἀδικῶ;
φεύγων δὲ τοῦτο τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἵν' ἦ
πρὸς ἐμὲ αὐτῷ τὸ ἐγκλημα. λέγε τὰ ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

[Κᾶπειτα πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθίζεσθαι
εἰς τὸν κερχρεῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ.]

27 Τοῦτὶ παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδές ἐστιν· οὐ γὰρ
μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους παραδοῦναι, τοῦ-
τον δὲ μὴ ἐθέλειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δῆλόν ἐστι
ψεῦδος ὄν. τίνας γὰρ ἔνεκ' ἔπειθον; ἵνα νῆ Δί' αὐ-
τοὺς κτήσωμαι. ἀλλ' αἰρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν

ἢ κομίσασθαι τὰ ἑαυτοῦ, εἰλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. λέγε δὲ τὴν πρόκλησιν ὅμως.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν, ἀλλὰ φυγῶν, σκέψασθε οἶον εὐθέως μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ. λέγε τὸ ἐχόμενον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

[Καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρίτιν, ἣν οἱ ἐμοὶ οἰκέται εἰργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον τὸ ἐν ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος.]

Πάλιν ταῦτα πῶς ἔνεστ' ἐμοὶ πεπραῆχθαι τῷ μὴ 975 παρόντι, καὶ περὶ ᾧν Εὐέργου κατεδικάσω; λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα ἐξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

29 [Καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ.]

Ἐπίσχεσ. τουτὶ πολὺ πάνθ' ὑπερβέβληκε ἄλλα. 30
 πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησὶν, ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ. αὐταὶ δ' εἰσὶ τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων τῶν γιγνομένων τούτῳ τὰ ἡμέτερα ἡμεῖς, καὶ ἄλλο οὐδέν· πρατῆρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῶν ἐγεγόνει τούτου παρόντος καὶ κελεύοντος. μετὰ ταῦτα δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμεῖς ἑτέροις ἀπεδόμεθα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ ἐπριάμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος ἔτι τούτου, ἀλλὰ καὶ ἰκετεύοντος· οὐδεὶς γὰρ ἤθελε δέχεσθαι τοῦτον πρατῆρα. τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐνταῦθα συνθήκαι; τί τοῦτο, ᾧ φαυλότατ' ἀνθρώπων, ἐνέγραψας; ἀλλὰ μὴν ὅτι σοῦ κελεύοντος καὶ ἐφ' οἷσπερ ἑωνήμεθα αὐτοὶ πάλιν ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 31 *Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ· ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε καὶ ἑκατὸν μυνῶν ἑωνήμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίῶν καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ· καίτοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρά σ' ἔχων σοὶ δραχμὴν ἔδωκε μίαν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 32 *Ἐχων μὲν τοίνυν ἦν ἐπείσθη τῶν αὐτοῦ τιμῆν, δεηθεὶς δ' ἐμοῦ τότε γενέσθαι πρατῆρα καθ' ὃ συνέβαλον ἀργύριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντοιν προσδικάζε- 970 ται. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων ἔτ' ἐστὶ δεινότερα. λέγε δὴ μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος.*

ΕΓΚΛΗΜΑ.

- 33 *Ἐνταυθὶ πόλλ' ἄττα καὶ δεινὰ μοι ἄλλα ἐγκαλεῖ· καὶ γὰρ αἰκίαν καὶ ὕβριν καὶ βιαίῶν καὶ πρὸς ἐπικλήρους ἀδικήματα. τούτων δ' εἰσὶν ἑκάστου χωρὶς αἱ δίκαι καὶ οὔτε πρὸς ἀρχὴν τὴν αὐτὴν οὔθ' ὑπὲρ τιμημάτων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἢ μὲν αἰκία καὶ τὰ τῶν βιαιῶν πρὸς τοὺς τετραράκοντα. αἱ δὲ τῆς ὕβρεως πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἄρχοντα. οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδόασι τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰδὶν εἰσαγωγεῖς. λέγε δ' αὐτοῖς τουτουὶ τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

- 34 *Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου πρὸς τῇ ἄλλῃ παραγραφῇ, καὶ οὐκ ὄντων εἰσαγωγέων τῶν θεσμοθετῶν ὑπὲρ ὧν λαγχάνει Πανταίνετος, ἐξαλήλιπται καὶ οὐ πρόσεστι τῇ παραγραφῇ. τὸ δ' ὅπως ὑμεῖς σκοπεῖτε· ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἕως ἂν ἔχω τὸν νόμον*

αὐτὸν δεικνύναι, οὐδ' ὅτι οὖν διαφέρει· οὐ γὰρ τὸ γιγνώσκειν καὶ συνιέναι τὰ δίκαια ὑμῶν ἐξαλείψαι δυναήσεται.

35 Λαβὲ δὴ καὶ τὸν μεταλλικὸν νόμον· καὶ γὰρ ἐκ τούτου δεῖξαι οἶμαι οὐκ οὐσαν εἰσαγωγίμου τὴν δίκην, χάριτός τε ὦν μᾶλλον ἄξιός ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος σαφῶς ὁ νόμος διήρηκεν ὦν εἶναι δίκας προσήκει μεταλλικᾶς. οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος, εἴαν τις ἐξίλλη τινὰ τῆς ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ· ἐγὼ δ' οὐχ 977 ὅπως αὐτὸς ἐξίλλω, ἀλλ' ὦν ἄλλος τοῦτον ἀπεστέρει, τούτων ἐγκρατῆ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρατῆρ 36 τούτου δεηθέντος ἐγενόμην. ναί, φησίν· ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι ἀδικῆ τις περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶ δίκαι. ὀρθῶς γ', ὦ Πανταίνετε· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστίν; ἂν τύφη τις, ἂν ὄπλα ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνη τῶν μέτρων ἐντός. ταῦτ' ἐστὶ τᾶλλα, ὦν οὐδὲν δήπου πέπρακται πρὸς ὑμᾶς ἐμοί, πλὴν εἰ τοὺς κοιμιζομένους, ἂ προειντό σοι, μεθ' ὄπλων ἤκειν νομίζεις. εἰ δὲ ταῦθ' ἤγεῖ, πρὸς ἅπαντας τοὺς προῖεμένους τὰ ἑαυτῶν εἰσὶ 37 σοι δίκαι μεταλλικαί. ἀλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γὰρ, ὅστις ἂν μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοινούς παρελθῶν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν πᾶσι προσήκει δίκας, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς δικάσεται, εἴαν δανείσῃται παρὰ τοῦ τι, ἂν κακῶς ἀκούσῃ; ἂν πληγὰς λάβῃ; ἂν κλοπὴν ἐργαλῆ; ἂν προεισφορᾶν μὴ κοιμίζηται; ἂν ὅλως ἄλλο τι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ τὰς μεταλλικᾶς εἶναι δίκας τοῖς κοινωνοῦσι 38 μετάλλου καὶ τοῖς εἰς ἕτερον συντροῆσασιν καὶ ὅλως τοῖς ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ τι ποιοῦσι, τῷ δὲ δανείσαντι Πανταίνετῳ, καὶ ταῦτ' ἀπει-

ληφότεν γλίσχρως καὶ μόλις παρὰ τούτου, οὐκ εἶναι δίκην μεταλλικὴν προσφευκτέον, οὐδ' ἐγγύς.

- 39 Ὡς μὲν οὖν οὐτ' ἠδίκηκα τοῦτον οὐδὲν οὐτ' εἰσαγωγίμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἢ δίκη, ταῦτ' ἂν τις σκοπῶν ῥαδίως γνοιή. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ καθ' ἐν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ, ἀλλὰ καὶ ψευδῆ γε- 97
γραφῶς εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικαζόμενος. τοῦ ἐξελεθόντος μηνὸς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἔμελλον εἰσιέναι τὴν δίκην, ἤδη τῶν δικαστηρίων ἐπικεκληρωμένων, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, τὸ ἐργαστήριον τῶν συνεστώτων, πρᾶ-
40 γμα ποιεῖ πάνδεινον· ἀναγιγνώσκει μοι πρόκλησιν μακρὰν, ἀξιῶν, ὅν φησιν οἰκέτην ταῦτα συνειδέναι, βασανίζεσθαι, κἂν μὲν ἦ ταῦτ' ἀληθῆ, τὴν δίκην ἀτίμητον ὀφλεῖν αὐτῷ, εἰ δὲ ψευδῆ, τὸν βασανιστὴν Μνησικλέα ἐπιγνώμου εἶναι τῆς τιμῆς τοῦ παιδός. λαβὼν δ' ἐγγυητὰς τούτων παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηναμέ-
41 νου τὴν πρόκλησιν ἐμοῦ, οὐχ ὡς δίκαιον ὄν· ποῦ γὰρ ἐστι δίκαιον ἐν οἰκέτου σώματι καὶ ψυχῇ ἢ δύο ὀφληκέναι τάλαντα ἢ μηδὲν τὸν συνοφαντοῦντα ζημιούσθαι; ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ τῷ δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος συνεχώρουν. καὶ μετὰ ταῦτα προσκαλεῖται μὲν μετὴν δίκην πάλιν, ἐπειδὴ θᾶπτον ἀνείλετο τὰς παρακαταβολάς· οὕτως εὐθύς ἦν δῆλος οὐδ' οἷς αὐτὸς ὠρί-
42 σατο ἐμμένων δικαίοις. ἐπειδὴ δ' ἤκομεν πρὸς τὸν βασανιστὴν, ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν ἀνοιξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ ταῦτα πράττειν ὅ τι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τὸν τότε καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν· προκαλοῦμαί σε ταυτί· δέχομαι· φέρε δὴ τὸν δακτύλιον· λαβέ· τίς δ' ἐγγυητής; οὐτοσί· οὐδὲν οὐτ' ἀντίγραφον οὐτ' ἄλλο οὐδὲν ἐποιησάμην τοιοῦτον) ἀντὶ δὲ τοῦ ταῦθ' οὕτως ὥσπερ λέ-

42 γω πράττειν ἑτέραν ἢ κεν ἔχων πρόκλησιν, ἀξιῶν αὐ- 979
 τὸς βασανίζειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιλαβόμενος εἶλκε,
 43 καὶ ἐνέλειπεν οὐδὲν ἀσελγείας. καὶ ἐγὼ γ' ἐνεθυμή-
 θην, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἡλίκον ἐστὶ πλεονέκτημα τὸ
 μὴ καταπεπληγῆσθαι τὸν βίον. ἐγὼ γὰρ ἐμαντῶ ταῦτα
 πάσχειν ἐδόκουν καταφρονοῦμενος τῷ ἀπλῶς καὶ ὡς
 πέφυκα ζῆν, καὶ δίκην διδόναι παμμεγέθη ταῦτ' ἀνε-
 χόμενος· ὅτι δ' οὖν ἠναγκαζόμην, παρ' ἃ ἠγούμην δί-
 καια εἶναι, ἀντιπροκαλεῖσθαι, καὶ τὸν οἰκέτην παρεδί-
 δουν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

44 Φυγῶν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγῶν δ' ἂ τὸ πρῶτον
 αὐτὸς προὔκαλέσατο. ἐγὼ γε, ὅ τι ποτ' ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς,
 θαναμάζω. ἵνα δ' εἰδῆτε ὑφ' οὗ φησὶ καὶ τὰ δεινὰ πε-
 πονθέναι, θεάσασθε. οὗτός ἐστιν ὁ Πανταίνετος ἐκ-
 βαλὼν, οὗτός ἐσθ' ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Παντα-
 νέτου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἐπεδήμουν, οὐδ'
 αὐτὸς ἐγκαλεῖ.

45 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ δι' ὧν τοὺς πρότερον δικα-
 στας ἐξαπατήσας εἶλε τὸν Εὐεργον εἰπεῖν, ἵν' εἰδῆθ'
 ὅτι καὶ νῦν οὐδὲν οὔτ' ἀναιδείας οὔτε τοῦ ψεύδεσθαι
 παραλείψει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ δικάζε-
 ται νυνὶ τὰς αὐτὰς οὔσας ἀπολογίας εὐρήσετε· ὅσπερ
 ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότ' ἐκείνου σε-
 συκοφαντηῆσθαι. οὗτος γὰρ ἠτιάσατο ἐκείνου πρὸς
 ἅπανσι τοῖς ἄλλοις ἐλθόντ' εἰς ἀγρὸν ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὰς
 ἐπικλήρους εἰσελθεῖν καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ, καὶ
 τοὺς νόμους ἢ κεν ἔχων τοὺς τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ
 46 δικαστήριον. καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιοῦ- 980
 των οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι καὶ παρ' ὧ τῷ
 μὲν ἡδικοῦσι κίνδυνος περὶ τοῦ τί χρῆ παθεῖν ἢ ἀπο-

τίσαι, τῷ δ' ἐπεξιόντι μετ' οὐδεμιᾶς ζημίας ἢ βοήθεια,
 οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτασαι, οὐδ' εἰσήγγειλεν οὐτ'
 ἐμὲ οὔτε τὸν Εὐεργον ὡς ἀδικοῦντας, ἐν δὲ τῷ δικα-
 στηρίῳ ταῦτα κατηγορεῖ καὶ δυοῖν ταλάντων εἶλε δί-
 47 κην. ἦν γὰρ, οἶμαι, κατὰ μὲν τοὺς νόμους προειδότα
 τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἣ κρίνεται, ῥάδιον τάληθῆ καὶ τὰ δί-
 καια ἐπιδείξαντ' ἀποφεύγειν, ἐν δὲ μεταλλικῇ δίκῃ,
 περὶ ὧν οὐδ' ἂν ἤλπισεν αὐτοῦ κατηγορηθῆσεσθαι,
 χαλεπὸν παραχορῆμα ἔχειν ἀπολύσασθαι τὴν διαβολὴν·
 ἢ δ' ὀργὴ παρὰ τῶν ἐξηπατημένων ὑπὸ τούτου δικα-
 στῶν, ἐφ' ᾧ τὴν ψῆφον εἶχον πράγματι, τούτου κατεψη-
 48 φίσατο. καίτοι τὸν ἐκείνους ἐξηπατηκότα τοὺς δικα-
 στὰς ἄρ' ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν οἴεσθε; ἢ πεπιστευ-
 κότα εἰσιέναι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐ τοῖς λόγοις καὶ
 τοῖς συνεστῶσι μεθ' αὐτοῦ μάρτυσι, τῷ τ' ἀκαθάρτῳ
 καὶ μισρῷ Προκλεῖ, τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ
 τῷ πιθανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ,
 καὶ τῷ μηδὲν ὑποστελλόμενον μηδ' αἰσχυρόμενον
 49 κλαῖσειν καὶ ὀδυρεῖσθαι; καίτοι τοσοῦτου δεῖς ἐλέου
 τινὸς ἄξιός εἶναι ὥστε μισηθείης ἂν δικαιοτάτ' ἀν-
 θρώπων ἐξ ὧν πεπραγμάτευσαι· ὅς γε ὀφείλων μνᾶς
 ἑκατὸν καὶ πέντε καὶ οὐχ οἶός τε ἂν διαλυῖσαι, τοὺς
 ταῦτα συνευπορήσαντας καὶ γενομένους αἰτίους σοι
 τοῦ τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς, χω- 981
 ρὶς ὧν περὶ αὐτὰ τὰ συμβόλαια ἡδίκηκεις, καὶ πρὸς
 ἀτιμῶσαι ζητεῖς. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανειζομέ-
 νους ἴδοι τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων· σοὶ δ' ὁ
 συμβεβληκῶς τοῦτο πέπονθε, καὶ δανείσας τάλαντον
 50 δύο ἄφληκε συκοφαντηθεῖς. ἐγὼ δὲ τετραράκοντα
 μνᾶς δανείσας δυοῖν ταλάντων ταυτηνὶ φεύγω δίκην.
 καὶ ἐφ' οἷς δανείσασθαι μὲν οὐδεπώποτ' ἐδυνήθης ἑκα-
 τον μνῶν πλέον, πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν ταλάν-

των καὶ δισχιλίων, εἰς ταῦτα τέτταρα, ὡς ἔοικεν, ἠδί-
 κησαι τάλαντα. ὑπὸ τοῦ ταῦτα; ὑπὸ τοῦ οἰκέτου νῆ
 Δία τοῦ ἔμου. τίς δ' ἂν οἰκέτη παραχωρήσειε πολίτης
 τῶν αὐτοῦ; ἢ τίς ἂν φήσειεν, ὧν δίκην λαχῶν ἤρηκεν
 οὗτος Εὐεργον, τούτων καὶ τὸν ἔμὸν παῖδα ὑπεύθυ-
 51 νον εἶναι προσήκειν; χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸς αὐτὸν
 οὗτος ἀφήκε τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἀπασῶν. οὐ γὰρ
 νῦν ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰς τὴν πρόκλησιν γράφειν ἐν ἧ
 βασανίζειν ἐξήτει, ἀλλὰ λαχόντα ἐκείνῳ τὴν δίκην τὸν
 κύριον διώκειν ἐμέ. νῦν δ' εἴληχε μὲν ἔμοι, κατηγορεῖ
 δ' ἐκείνου. ταῦτα δ' οὐκ ἔῶσιν οἱ νόμοι· τίς γὰρ πώ-
 ποτε τῷ δεσπότη λαχῶν τοῦ δούλου τὰ πράγματα, ὡς-
 περ κυρίου, κατηγορήσεν;

52 Ἐπειδὴν τοίνυν τις αὐτὸν ἐρηται "καὶ τί δίκαιον
 "ἐξεῖς λέγειν πρὸς Νικόβουλον;" μισοῦσι, φησὶν, Ἀθη-
 ναῖοι τοὺς δανειζοντας. Νικόβουλος δ' ἐπίφθορός
 ἐστι, καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται. καὶ βα-
 κτηρίαν φορεῖ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησὶ, πρὸς
 ἔμου. καὶ ταῦτ' οὐκ αἰσχύνεται λέγων, οὐδὲ τοὺς
 ἀκούοντας οἶεται μανθάνειν ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστιν
 53 λογισμὸς οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου. ἐγὼ δ' ἀδικεῖν μὲν
 οὐδένα τῶν δανειζόντων οἶμαι, μισεῖσθαι μέντοι τι- 982
 νὰς ἂν εἰκότως ὑφ' ὑμῶν, οἳ τέχνην τὸ πρᾶγμα πε-
 ποιημένοι μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου μηδενός εἰσιν
 ἀλλ' ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανεῖσθαι πολ-
 λάκις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανεῖσαι, οὐδ' ἐγὼ τού-
 τους ἀγνοῶ οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ Δί'
 54 οὐδὲ συκοφαντῶ. ὅστις δὲ εἰργασται μὲν ὡςπερ ἐγὼ
 πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδάνεισε
 ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαθ-
 ρυεὲν αὐτὸν τὸ ἀργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκείνους
 τιθεῖ; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς ὅς ἂν σοὶ δανείσῃ, τοῦ-

τον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δὴ μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας ἄνθρωπος καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

55

Τοιοῦτος, ὦ Πανταίνετε, ἐγὼ ὁ ταχὺ βαδίζων καὶ τοιοῦτος σὺ ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ ἐμοῦ γε βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου τάληθῆ πάντ' ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δίκασται, μετὰ παρορησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ λέληθα ἑμαυτὸν, οὐδ' ἄγνωσῶ οὐ τῶν εὐπεφυκότων κατὰ ταῦτα ὡς ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντων ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν, λυπῶ τινὰς, πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος; ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν; ἂν τῷ δεῖνι δανείσω, διὰ ταῦτα δίκην προσοφλεῖν; μηδαμῶς. κακίαν γὰρ ἐμοὶ καὶ πονηρίαν οὐθ' οὔτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει οὐθ' ὑμῶν τοσοῦτων ὄντων οὐδὲ εἰς σύννοιδεν. τᾶλλα δὲ ταῦθ' ἕκαστος ἡμῶν, ὅπως ἔτυχε, πέφυκεν, οἶμαι. καὶ φύσει μάχεσθαι μὲν ἔχοντα οὐκ εὐπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἂν ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδὲν), γινῶναι δ' ἰδόντα ἕτερον καὶ ἐπιπληξῆσαι ῥάδιον. ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σέ, Πανταίνετε; πολλὰ καὶ δεινὰ πέπονθας; οὐκοῦν εἴληφας δίκην. οὐ παρ' ἐμοῦ γε; οὐδὲ γὰρ ἡδίκηθης οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἀφῆκας, οὐδ' ὅτ' Εὐέρογῳ προηροῦ λαγχάνειν, εἴσας ἐμὲ, οὐδὲ πρατῆρα ἠξιώσας ὑποστήναι τὸν γε δεινὰ σε καὶ πολλὰ εἰργασμένον. εἶτα καὶ πῶς ἂν ὁ μὴ παρῶν μηδ' ἐπιδημῶν ἐγὼ τί σε ἠδίκησα; εἰ τοίνυν ὡς οἶόν τε μέγιστ' ἠδίκησθαι δοίη τις αὐτῷ καὶ ἐρεῖν ἅπαντα τάληθῆ περὶ τούτων νυνὶ, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἠδίκησθαι τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι

58

καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα γίνε-
 59 ται. ἀλλ' ὅμως ἀπάντων τούτων ὄρος καὶ λύσις τοῖς
 οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει ὥστε, ἂν ἐλὼν τις
 ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν με-
 τὰ ταῦτ' αἰδέσῃται καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος
 τὸν αὐτόν ἐστιν. οὐδέ γ', ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς ἀφῆ τοῦ
 φόνου, πρὶν τελευτῆσαι, τὸν δρᾶσαντα, οὐδενὶ τῶν
 λοιπῶν συγγενῶν ἔξεστιν ἐπεξιέναι, ἀλλ' οὓς ἐκπίπτειν
 καὶ φεύγειν, ἂν ἀλίσκωνται, καὶ τεθνάναι προστάτ-
 60 τουσιν οἱ νόμοι, τούτους, ἂν ἀφεθῶσιν, ἅπαξ ἀπάν-
 των ἐκλύει τῶν δεινῶν τοῦτο τὸ ῥῆμα. εἶθ' ὑπὲρ μὲν
 ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ
 ἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημά-
 των ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαί-
 ων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἔστι δεινότατον, 984
 ἀλλ' εἰ πράγμα δίκαιον ὀρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρό-
 νου νῦν καταλυθήσεται ἐφ' ἡμῶν.

XXXVIII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ
ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ .

Ναυσίμαχος καὶ Ξενοπέιθης ἐπετροπεύθησαν ὑπὸ Ἀρισταί-
 χμου, ἐγγραφέντες δὲ εἰς ἄνδρας ἔλαχον δίκην ἐπιτροπῆς αὐ-
 τῶ, εἴτα διελύσαντο λαβόντες τρία τάλαντα, καὶ ἀφῆκαν αὐ-
 τῶν τῶν ἐγκλημάτων. καὶ ὁ μὲν τετελεύτηκε καταλιπὼν παῖ-
 δας τέτταρας, τούτοις δὲ μετὰ χρόνον συχνὸν ὁ Ναυσίμαχος
 καὶ Ξενοπέιθης δικάζονται βλάβης, χρήματα ἀπαιτοῦντες ἐκ

τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ παραγράφονται παρατιθέμενοι τὸν νόμον τὸν οὐκ ἔωντα περὶ ὧν ἂν τις ἄφεισιν δῶ καὶ ἀπαλλαγὴν πάλιν δικάζεσθαι.

Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράψασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφείς καὶ ἀπαλλάξας πάλιν δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων τούτων τῷ πατρὶ πρὸς Ναυσίμαχον καὶ Ξενοπείδην τοὺς εἰληχό- 985
 τας ἡμῖν, παρεγραψάμεθα, ὥσπερ ἠκούσατε ἀρτίως, 2 μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. δεήσομαι δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρια ὑμῶν ἀπάντων, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος, εἴτ', ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ καὶ μὴ προσήκοντος ἐγκλήματος φεύγειν δίκην, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ὁ μὲν γὰρ ὑμεῖς ἐπὶ τῇ δίκη τιμίμημα ἀκηκόατε, τριάκοντα μυαὶ εἰσὶν, ὧν δὲ φεύγομεν χρημάτων, τέτταρα τάλαντα. ὄντες γὰρ δύο τέτταρας εἰλήχασι δίκας ἡμῖν, τῶν αὐτῶν χρημάτων πάσας, τρισχιλίων ἐκάστην, βλάβης· καὶ νυνὶ πρὸς τριάκοντα μυῶν ἐπίγραμμα ὑπὲρ τοσούτων χρημάτων εἰς ἀγῶνα καθέσταμεν. 3 τὴν μὲν οὖν συκοφαντίαν τὴν τούτων, καὶ μεθ' ὅσης ἐπιβουλῆς ἐληλύθασιν ἐφ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων εἶσεσθε. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ὡς ἀφείσαν τὸν πατέρα ἡμῶν ὧν ἐνεκάλεσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν· κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ παρεγραψάμεθα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. καὶ μοι λέγε ταυτασὶ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ δίκας ἔλαχον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀφείσαν ταύτας καὶ τὰ συγχωρηθέντα χρήματα ἔχουσιν, ἀκούετε τῶν μαρτύρων. ὅτι δ' οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων

αὐθις δικάζεσθαι, νομίζω μὲν ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέ-
ναι, κἄν μηδὲν εἶπω περὶ αὐτῶν ἐγὼ, βούλομαι δ'
ὅμως καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνῶναι. λέγε τὸν
νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

986

5 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου σαφῶς
λέγοντος ἕκαστα, ὧν μὴ εἶναι δίκας· ὧν ἓν ἐστίν, ὁμοί-
ως τοῖς ἄλλοις κύριον, περὶ ὧν ἂν τις ἀφῆ καὶ ἀπαλλά-
ξῃ, μὴ δικάζεσθαι. οὕτω τοίνυν καὶ μετὰ πολλῶν μαρ-
τύρων τῆς ἀφέσεως γεγонуίας, καὶ φανερῶς ἀπολύ-
οντος ἡμᾶς τοῦ νόμου, εἰς τοῦτο ἐληλύθασιν ἀναι-
6 σχυντίας οὗτοι καὶ τόλμης ὥστε τεττάρων μὲν καὶ δέκα
ἐτῶν γεγενημένων ἀφ' οὗ τὸν πατέρα ἡμῶν ἀφείδαν,
εἰκοσι δὲ καὶ δυοῖν ἀφ' οὗ τυγχάνουσι γεγραμμένοι,
τετελευτηκότος δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου, πρὸς
ὃν αὐτοῖς ἐγένοντο αἱ διαλλαγαί, καὶ τῶν ἐπιτρόπων,
οἱ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον τῶν ἡμετέρων ἐγένοντο
κύριοι, καὶ τῆς ἑαυτῶν μητρὸς, ἣτις ἅπαντα ταῦτα
ἤδει, καὶ διαιτητῶν καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν
πλείστων ὡς εἶπεῦν, τὴν ἡμετέραν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἐξ
ἀνάγκης ἄγνοιαν τῶν πεπραγμένων ἔρμαιον νομίσαν-
τες ἑαυτῶν τὰς δίκας ἡμῖν ἔλαχον ταυτασί, καὶ λόγον
7 οὔτε δίκαιον οὔτ' ἐπιεικῆ τολμῶσι λέγειν. φασὶ γὰρ
οὐκ ἀποδόσθαι τὰ πατρῶα ὧν ἐκομίζοντο χρημάτων,
οὐδ' ἀποστῆναι τῶν ὄντων, ἀλλ' ὅσα αὐτοῖς κατελεί-
φθη χρέα καὶ σκευή καὶ ὅλως χρήματα, ταῦθ' ἑαυτῶν
γίγνεσθαι. ἐγὼ δ' οἶδ' ἀκούων ὅτι τὴν οὐσίαν Ξενο-
πειίδης καὶ Ναυσικράτης ἅπασαν χρέα κατέλιπον, καὶ
φανερὰν ἐκέκτηντο μικρὰν τινα· εἰσπραχθέντων δὲ
τῶν χρεῶν καὶ τινῶν σκευῶν πραθέντων, ἔτι δ' ἀν-
δραπόδων, καὶ τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας ἐπρίαντο
8 οἱ ἐπίτροποι, ἃ παρέλαβον οὗτοι. εἰ μὲν οὖν μηδὲν

ἡμφισβητήθη περὶ τούτων πρότερον, μηδ' ὡς οὐ κα-
λῶς διωκημένων εἰς δίκην ἦλθεν, ἄλλος ἂν ἦν λόγος· 987
ἐπειδὴ δ' ὄλην τὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαλέσαντες οὗτοι καὶ
δίκας λαχόντες χρήματ' ἐπράξαντο, πάντα ταῦτα ἀφεί-
ται τότε. οὔτε γὰρ οὗτοι τοῦ ὀνόματος δήπου τοῦ τῆς
ἐπιτροπῆς τὰς δίκας ἐδίωκον, ἀλλὰ τῶν χρημάτων,
οὔτ' ἐκεῖνοι τοῦνομα τοῦτῶ ἐωνοῦντο ὧν ἀπέτισαν χρη-
μάτων, ἀλλὰ τὰ ἐγκλήματα.

- 9 Ὅτι μὲν οὖν ὧν πρὸ τῶν ἀπαλλαγῶν εἰσέπραξε
χρεῶν ὁ πατήρ ἢ ὄλως ἔλαβε χρημάτων ἐκ τῆς ἐπιτρο-
πῆς, οὐδενός εἰσι δίκαι τούτοις καθ' ἡμῶν ἀπηλλα-
γμένοις, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων καὶ τῆς ἀφέσεως ἰκανῶς
πάντας ἠγοῦμαι ὑμᾶς μεμαθηκέναι. ὅτι δ' ὕστερον
οὐκ ἐνὶ τὴν κοιμίδην γεγενῆσθαι τούτων τῶν χρημά-
των (τοῦτο γὰρ πλάττουσιν οὗτοι καὶ παράγουσι),
10 τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. τὸν μὲν γὰρ πατέρ' οὐδ' ἂν
αἰτιάσαιντο λαβεῖν· τέτταρσι γὰρ ἢ τρισὶ μῆσιν ὕστε-
ρον ἢ διελύσατο πρὸς τούτους ἐτελεύτησεν. ὡς δ' οὐ-
δὲ Δημάρετον τὸν καταλειφθέντα ἡμῶν ἐπίτροπον λα-
βεῖν οἶόν τε (καὶ γὰρ τοῦτον ἔγραψαν εἰς τὸ ἐγκλημα),
11 καὶ τοῦτο ἐπιδείξω. μέγιστοι μὲν οὖν ἡμῖν εἰσιν οὗτοι
μάρτυρες· οὐδαμοῦ γὰρ φανήσονται δίκην εἰληχότες
ζῶντι τῷ Δημαρέτῳ· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἂν
τις αὐτὸ σκοπῶν καὶ θεωρῶν ἴδοι οὐ μόνον οὐχὶ λα-
βόντα, ἀλλ' οὐδ' ἐνὸν αὐτῷ λαβεῖν. ἦν μὲν γὰρ τὸ
χρέως ἐν Βοσπόρῳ, ἀφίκετο δ' οὐδεπώποτε εἰς τὸν τό-
πον τοῦτον ὁ Δημάρετος· πῶς οὖν εἰσέπραξεν; ἔπεμ-
12 ψε νῆ Δία, εἶποι τις ἂν, τὸν κοιμούμενον. σκοπεῖτε δὴ
τοῦτο οὕτως. ὤφειλεν Ἐρμαῶναξ στατήρας ἑκατὸν 988
παρὰ Ναυσικράτους λαβὼν τούτοις. τούτων Ἀρίσται-
χος ἐπίτροπος καὶ κηδεμῶν ἐγένετο ἑκκαίδεκα ἔτη.
οἰκοῦν ἅ γε τούτων ἀνδρῶν γεγονότων δι' ἑαυτοῦ

διέλυε χρήματα ὁ Ἐρμῶναξ, οὐκ ἀπέδωκεν, ὅτι ἦσαν πατῆρες· οὐ γὰρ δὴς γε ταῦτὰ κατετίθει. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἄτοπος ὥσθ' ἂ τοὺς κυρίους διεκρούσατο μὴ καταθεῖναι τοσοῦτον χρόνον, ταῦτα τῷ μὴ κυρίῳ πέμψαντι γράμματα ἐκῶν ἀποδοῦναι; ἐγὼ 13 μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὁ μὲν πατὴρ ἐτελεύτησεν εὐθέως μετὰ τὰς διαλύσεις, τῷ Δημαρέτῳ δ' οὐδεπώποθ' οὔτοι τούτων τῶν χρημάτων δίκην ἔλαχον, οὐδ' ὅλως ἐξέπλευσεν ἐκεῖνος οὐδ' ἀπεδήμησεν ἐκεῖσε, λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 Ὅτι μὲν τοίνυν οὕθ' ὁ πατὴρ μετὰ τὴν ἀφεςιν τὰ χρήματ' εἰσέπραξεν, οὐτ' ἂν ἔδωκεν ἐκῶν οὐδεὶς. εἴ τινα ἔπεμψεν ὁ Δημάρετος, οὐτ' ἀνέπλευσεν αὐτὸς οὐδ' ἀφίκετο ἐκεῖσε, δῆλον ἐκ τῶν χρόνων καὶ τῶν μαρτυριῶν ὑμῶν γέγονεν. βούλομαι τοίνυν καὶ ὅλως ψευδομένους αὐτοὺς ὅλον τὸ πρᾶγμα ἐπιδείξαι. οὔτοι γὰρ γεγράφασιν εἰς ὃ νῦν ἐγκλημα διώκουσιν, ὀφείλειν ἡμᾶς τὸ ἀργύριον κομισαμένου τοῦ πατρὸς καὶ παραδόντος αὐτοῖς τοῦτο τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς ὀφειλόμενον. καὶ μοι λέγε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα λαβῶν.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

15 Ἀκούετε γεγραμμένον ἐν τῷ ἐγκλήματι "παραδόντος ἐμοὶ τοῦ Ἀρισταίχμου τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς." ὅτε τοίνυν ἐλάγχανον τῷ πατρὶ τῆς 989 ἐπιτροπῆς, τἀναντία ἐγράψαντο τούτων· ὡς γὰρ οὐκ ἀποδόντι λόγον τότε ἐγκαλοῦντες φαίνονται. λέγε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ὃ τότε ἔλαχον τῷ πατρὶ.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

16 Ἐν ποίῳ δὴ λόγῳ νῦν ἐγκαλεῖτε ὡς παρέδωκεν,

ὦ Ξενοπείδη καὶ Ναυσίμαχε; τοτὲ μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἀποδόντι δίκας ἐλαγχάνετε καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε, τοτὲ δ' ὡς παραδόντος διώκετε. εἰ δ' ἐπ' ἀμφοτέρα ἔσται συκοφαντεῖν ὑμῖν, καὶ τοτὲ μὲν τοῦ μὴ παραδοῦναι χρήματα ἐπράξασθε, τοτὲ δὲ ὡς παραδόντος διώξετε, οὐδὲν κωλύει καὶ τρίτον τι σκοπεῖν μετὰ ταῦτα, ὅτου πάλιν δικάσεσθε. οἱ νόμοι δ' οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἅπαξ περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν εἶναι τὰς δίκας.

- 17 Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἀδικοῦνται νῦν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντας ἡμῖν δικάζονται τοὺς νόμους, βούλομαι καὶ τοῦτον ὑμῖν τὸν νόμον εἰπεῖν, ὅστις διαρρήδην λέγει, ἐὰν πέντε ἔτη παρέλθῃ καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ὀρφανοῖς δίκην περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. καὶ ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν νόμον.

NOMOS.

- 18 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρος, ἐὰν μὴ πέντε ἐτῶν δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι δίκην. οὐκοῦν ἐλάχομεν, φαίεν ἄν. καὶ διελύσασθέ γε, ὥστ' οὐκ εἰσὶν αὐθις ὑμῖν δίκαι. ἢ δεινόν γ' ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἔξω πέντ' ἐτῶν τὰς δίκας τοῖς ὀρφανοῖς ὁ νόμος κατὰ τῶν οὐκ ἀφειμένων ἐπιτρόπων, πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὺς ἀφήκατε, εἰκοστῶ νῦν ἔτει δίκην τελέσαισθ' ὑμεῖς. 990
- 19 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δίκαια φεύξεσθαι, παρεσκευάσθαι δὲ λέγειν ὡς πολλὰ χρήματ' αὐτοῖς κατελείφθη καὶ ταῦτ' ἀπεστερήθησαν, καὶ τεκμηριῶ χρήσεσθαι τούτου τῷ μεγέθει τῶν δικῶν ἃς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον,

καὶ τὴν ὀρφανίαν ὀδυρεῖσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς λόγον διεξιέναι· καὶ ταυτ' εἶναι καὶ τοιαῦθ' οἷς πεπι-
 20 στεύκασι καὶ δι' ὧν ὑμᾶς ἐξαπατήσκειν οἴονται. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν τῶν δικῶν μέγεθος τῶν τότε ληχθεῖσων μεῖζον ἠγοῦμαι τεκμηρίον ἡμῖν εἶναι ὡς ἐσυκοφαντεῖτο ὁ πατήρ ἢ τούτοις ὡς πολλὰ ἀπεστεροῦντο. ὀγδοήκοντα μὲν γὰρ τάλαντ' ἔχων ἐξελέγγχειν οὐδὲ εἰς ἄντρια λαβὼν ἀπηλλάγη· τοσοῦτων δὲ χρημάτων ἐπιτροπῆς φεύγων, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἔδωκε τρία τάλαντα, τὸν κίνδυνον ἄνούμενος καὶ τὰ φύσει τότε τούτοις πλεονεκτήματα ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ ὀρφανοὶ καὶ νέοι καὶ ὁποῖοί τινές εἰσιν ἀγνώτες ἦσαν· ταῦτα δὲ πάντες φασὶ μεγάλων δικαίων ἰσχύειν πλέον παρ' ὑμῖν.

- 21 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἀνάσχοισθ' ἂν αὐτῶν εἰκότως οὐδὲν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦτ' οἶμαι δεῖξειν. εἰ γὰρ ὡς οἶόν τε μέγιστ' ἠδικῆσθαι δοιή τις αὐτοῖς καὶ ἐρεῖν ἅπαντα τάληθ' ἢ περὶ τούτων νυνὶ, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαι τισιν ἤδη μεῖζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτ' ἀδικήματα γίνε-
 991
 22 ται. ἀλλ' ὅμως τούτων ἀπάντων ὄρος καὶ λύσις τοῖς
 παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ' οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει ὥστ', ἂν ἐλὼν τις ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν μετὰ ταυτ' αἰδέσθεται καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτὸν ἔστιν. εἴθ' ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἔστι δεινότατον, ἀλλ' εἰ πράγμα δίκαιον ὠρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νῦν καταλυθήσεται.

- 23 Οὐκ ἐμίσθωσαν ἡμῶν τὸν οἶκον, ἴσως ἔρουσιν. οὐ γὰρ ἐβούλεθ' ὁ θεῖος ὑμῶν Ξενοπείδης, ἀλλὰ φήναντος Νικίδου τοὺς δικαστὰς ἔπεισεν ἑᾶσαι αὐτὸν διοικεῖν· καὶ ταῦτ' ἴσασι πάντες. πολλὰ διήρπασαν ἡμῶν ἐκεῖνοι. οὐκοῦν ἦν ἐπέισθητέ γε, τούτων δίκην παρ' αὐτῶν ἔχετε, καὶ οὐ δῆπουθεν πάλιν δεῖ λαβεῖν
- 24 ὑμᾶς παρ' ἐμοῦ. ἵνα δὲ μὴδ' οἴησθε εἶναι τι ταῦτα, ἔστι μὲν οὐκ ἴσον (πῶς γάρ;) πρὸς τοὺς πράξαντας διαλυσαμένους τῶν οὐκ εἰδότεων κατηγορεῖν, ὅμως μέντοι, ὃ Ξενοπείδη καὶ Ναυσίμαχε, εἰ μεγάλα ὑμῖν καὶ θαναμαστὰ εἶναι τὰ δίκαια ταῦθ' ὑπολαμβάνετε, ἀποδόντες τὰ τρία τάλαντα περαίνετε. ὦν δὲ τοῦ μὴ κατηγορῆσαι τοσαῦτα χρήματα ἐπράξασθε, πρὶν ἂν ταῦτα ἀποδῶτε, σιωπᾶν ἔστὲ δίκαιοι, καὶ μὴ κατηγορεῖν καὶ ἔχειν· ἔσχατον γὰρ ἤδη πραγμάτων τοῦτό γε.
- 25 Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τριηραρχίας ἔρουσι, καὶ τὰ ὄντα ὡς ἀνηλώκασιν εἰς ὑμᾶς. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ψεύδονται, καὶ πολλὰ ἀπολωλεκότες τῶν ὄντων αὐτοῖς, μικρὰ τῆς πόλεως μετειληφυίας, οὐ δικαίαν οὐδὲ γιγνομένην χάριν ἀξιόσουσι κομίζεσθαι παρ' ὑμῶν, ἐάσω. ἀξιῶ δὲ καὶ αὐτὸς, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἶναι τοῖς λειτουργοῦσιν ὑμῖν ἅπασι χάριν τινὰ ὑπάρχουσαν παρ' ὑμῶν τίσι δὲ μεγίστην; τοῖς ὃ μὲν χρήσιμον τῇ πόλει τοῦ πράγματός ἐστι ποιοῦσιν, ὃ δ' αἰσχρὸν ἅπαντες
- 26 ἂν εἶναι φήσαιεν καὶ ὄνειδος, μὴ κατασκευάζουσιν. οἱ μὲν τοίνυν μετὰ τοῦ λειτουργεῖν τὰ σφέτερόν αὐτῶν διεφθαρκότες τὴν βλασφημίαν ἀντὶ τῆς χρείας τῇ πόλει καταλείπουσιν· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸς αὐτοῦ κατηγορήσῃ πώποτε, ἀλλ' ὡς ἡ πόλις τὰ ὄντα ἀφήρηται λέγει. οἱ δ' ὅσα μὲν προσιάττετε ὑμεῖς ποιοῦντες προθύμως, τῇ περὶ τᾶλλα δὲ σωφροσύνη τὰ ὄντα σώζοντες οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως,

ὅτι καὶ γέγονασι χρήσιμοι καὶ ἔδονται, ἀλλ' ὅτι καὶ χω-
 ρίς ὀνειδούς ταῦτα παρ' αὐτῶν ὑμῖν γίνεται. ἡμεῖς
 μὲν τοίνυν τοιοῦτοι εἰς ὑμᾶς φανούμεθ' ὄντες· τού-
 τος δ' ἔάσω, μή με φῶσι κακῶς αὐτοὺς λέγειν.

27 Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ δακρῦειν καὶ ἔλε-
 εινοὺς ἑαυτοὺς πειρῶντο ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἄξιῶ πρὸς
 ταῦτα ὑπολαμβάνειν ἅπαντας ὑμᾶς ὅτι τῶν αἰσχυρῶν
 ἔστι, μᾶλλον δ' οὐδὲ δικαίων, τὰ μὲν ὄντα κατεσθίον-
 τας καὶ παροινούοντας μετὰ Ἀριστοκράτους καὶ Διο-
 γνήτου καὶ τοιούτων ἑτέρων αἰσχυρῶς καὶ κακῶς ἀνη-
 λωκέναι, τὰ δ' ἀλλότρια ὥστε λαβεῖν, δακρῦειν νυκτὶ
 καὶ κλάειν. ἐπ' ἐκείνοις ἐκλάετ' ἂν, οἷς ἐποιεῖτε, δικαί-
 ως. νῦν δ' οὐ δεῖ δακρῦειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀφήκατε δει- 993
 κνύναι, ἢ ὡς εἰσὶν ὧν ἀφήκατε αὐθις ὑμῖν δίκαι, ἢ ὡς
 εἰκοστῷ λαγχάνειν ἔτι δίκαιόν ἐστι, τοῦ νόμου πέντ'
 ἔτη τὴν προθεσμίαν δεδωκότος· ταῦτα γὰρ ἐστὶν ὑπὲρ
 28 ὧν οὗτοι δικάζουσιν. ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ταῦτα δει-
 κνύναι, ὡς οὐ δυνήσονται, ἡμεῖς ὑμῶν ἀπάντων, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, δεόμεθα μὴ ἡμᾶς προέσθαι τούτοις,
 μηδὲ τετάρτην οὐσίαν ἔτι δοῦναι τρεῖς ἑτέρας κακῶς
 διωκηκόσιν. ἦν παρ' ἐκόντων ἔλαβον τῶν ἐπιτρόπων,
 ἦν ὑπὲρ τῶν δικῶν εἰσεπραξάντο, ἦν πρώην ἀφεί-
 λοντο Αἰσίου δίκην ἐλόντες, ἀλλ' ἡμᾶς τὰ ἡμέτε-
 ρα, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, εἶαν ἔχειν· ἃ καὶ ὑμῖν ἐστὶν ἐπ'
 ὀφελείᾳ μείζονι παρ' ἡμῖν ὄντα ἢ παρὰ τούτοις, καὶ
 δικαιοτέρον δήπου τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἐστὶν ἔχειν ἢ
 τούτους.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς
 οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

XXXIX.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μαντίας, εἰς τῶν πολιτευσαμένων Ἀθήνησι, γήμας γυναῖκα κατὰ τοὺς νόμους ἐκ ταύτης παῖδα ἐκτίησάτο τὸν νυνὶ δικαζόμενον. προσῆει δέ τινι Πλαγγόνι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, Ἀττικῇ γυναικί. ταύτης δύο υἱεὶς ἀνδρωθέντες ἐδικάζοντο τῷ Μαντία, ἑαυτῶν εἶναι πατέρα φάσκοντες· ὁ δὲ ἀντέλεγεν. ἔπειτα ἀναλαμβάνει τοὺς παῖδας ἀναγκασθεὶς ἀπὸ 994 ἰδίας προκλήσεως, ἣν ἀπατηθεὶς ἐποίησάτο. προὐκαλέσατο μὲν γὰρ τὴν Πλαγγόνα ὁμοῦσαι περὶ τῶν παίδων, εἰ ὄντως εἰσὶν ἐξ αὐτοῦ, ὑποσχόμενος, εἰ ὁμοῦσειεν, ἐμμένειν τῷ ὄρκῳ· προὐκαλέσατο δὲ ἀπατηθεὶς ὡς οὐ δεξομένης τὸν ὄρκον τῆς γυναικός· ὑπὲρ τούτου γὰρ καὶ μισθὸν αὐτῇ συχνὸν ἐπηγγείλατο. ὡς δὲ φησὶν ὁ τὸν λόγον λέγων, καὶ ὠμωρόκει ἢ Πλαγγῶν αὐτῷ λάθρα προτεινόμενον τὸν ὄρκον μὴ δέξεσθαι. προκαλεσαμένου τοίνυν παραβάσα τὰς συνθήκας δέχεται τὸν ὄρκον. καὶ οὕτω μὲν ἀναγκάζεται τοὺς παῖδας ἀναλαβεῖν, μετὰ τοῦτο δὲ τετελεύτηκεν. ὁ τοίνυν ἐκ τῆς νόμῳ γαμηθείσης γυναικός παῖς δικάζεται τῷ ἑτέρῳ τῶν εἰσποιηθέντων περὶ τοῦ ὀνόματος, λέγων αὐτὸν Βοιωτὸν καλεῖσθαι προσήκειν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὠνομάζετο, καὶ μὴ Μαντίθειον· τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσθαι τοῦνομα. αὐτόθεν μὲν οὖν δόξειεν ἄν τις φιλοπράγμων καὶ φιλόνομος ὑπὲρ προσηγοριῶν διαφερόμενος· ὁ μέντοι λόγος ἱκανὰς ἀποδείξεις παρέχειται τοῦ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ βλαβεράν εἶναι τὴν ὁμωνυμίαν.

Οὐδεμιᾶ φιλοπραγμοσύνη μὰ τοὺς θεοὺς, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ταύτην ἔλαχον Βοιωτῶ, οὐδ' ἠγνόουν ὅτι πολλοῖς ἄτοπον δόξει τὸ δίκην ἐμὲ 995 λαγχάνειν, εἴ τις ἐμοὶ ταῦτὸν ὄνομα οἶεται δεῖν ἔχειν·

ἀλλ' ἀνάγκαιον ἦν ἐκ τῶν συμβησομένων, εἰ μὴ τοῦτο
 2 διορθώσομαι, ἐν ὑμῖν κριθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἑτέρου τι-
 νὸς οὗτος ἔφη πατρὸς εἶναι καὶ μὴ τοῦμοῦ, περιέργως
 ἂν εἰκότως ἐδόκουν εἶναι φροντίζων ὅτι βούλεται κα-
 λεῖν οὗτος ἑαυτόν. νῦν δὲ λαχὼν δίκην τῷ πατρὶ τῷ
 ἐμοῦ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ κατασκευάσας ἐργαστήριον συ-
 κοφαντῶν, Μνησικλέα τε, ὃν ἴσως γιγνώσκετε πάντες,
 καὶ Μενεκλέα τὸν τὴν Νίνου ἐλόντα ἐκείνον, καὶ τοι-
 ούτους τινὰς, ἐδικάζεθ' υἱὸς εἶναι φάσκων ἐκ τῆς
 Παμφίλου θυγατρὸς καὶ δεινὰ πάσχειν καὶ τῆς πατρί-
 3 δος ἀποστερεῖσθαι. ὁ πατὴρ δὲ (πᾶσα γὰρ εἰρήσεται
 ἢ ἀλήθεια, ὧ ἄνδρες δικασταὶ) ἅμα μὲν φοβούμενος
 εἰς δικαστήριον εἰσιέναι, μὴ τις οἶα ὑπὸ πολιτευομέ-
 νου ἑτέρωθί που λελυπημένος ἐνταυθὶ ἀπαντήσκειν
 αὐτῷ, ἅμα δ' ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῆς τουτουὶ μητρὸς
 ὁμοσάσης αὐτῆς ἢ μήν, ἐὰν ὄρκον αὐτῇ διδῶ περὶ τού-
 των, μὴ ὁμείσθαι, τούτων δὲπραχθέντων οὐδὲν ἔτι
 ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ μεσεγγυησαμένης ἀργύριον, ἐπὶ
 4 τούτοις δίδωσι τὸν ὄρκον. ἢ δὲ δεξαμένη οὐ μόνον
 τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἕτερον πρὸς τούτῳ
 κατωμόσατο ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι τοῦ ἐμοῦ. ὥς δὲ τοῦτ'
 ἐποίησεν, εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτερας ἦν ἀνάγκη τού-
 τους καὶ λόγος οὐδεὶς ὑπελείπετο. εἰσήγαγεν, ἐποιή-
 σατο, ἵνα τὰν μέσῳ συντέμω, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατου-
 ρίοις τουτουὶ μὲν Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, τὸν δ'
 ἕτερον Πάμφιλον· Μαντίθεος δ' ἐνεγεγράμμην ἐγώ.
 5 συμβάσης δὲ τῷ πατρὶ τελευτῆς πρὶν τὰς εἰς τοὺς δη- 996
 μότας ἐγγραφὰς γενέσθαι, ἐλθὼν εἰς τοὺς δημότας
 οὗτοσὶ ἀντὶ Βοιωτοῦ Μαντίθεον ἐνέγραψεν ἑαυτόν.
 τοῦτο δ' ὅσα βλάπτει ποιῶν πρῶτον μὲν ἐμὲ, εἶτα
 δὲ καὶ ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω, ἐπειδὴν ὧν λέγω παράσχω-
 μαι μάστιγας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 6 Ὅν μὲν τοίνυν τρόπον ἡμᾶς ἐνέγραψεν ὁ πατήρ, ἀκηκόατε τῶν μαρτύρων· ὅτι δ' οὐκ οἰομένου τούτου δεῖν ἐμμένειν δικαίως καὶ ἀναγκαίως ἔλαχον τὴν δίκην, τοῦτ' ἤδη δείξω. ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτω δήπου σκαιός εἰμι ἄνθρωπος οὐδ' ἀλόγιστος ὥστε τῶν μὲν πατρῶων, ἅ πάντα ἐμὰ ἐγίγνετο, ἐπειδήπερ ἐποίησατο τούτους ὁ πατήρ, συγκεχωρηκέναι τὸ τρίτον νείμασθαι μέρος καὶ στέργειν ἐπὶ τούτῳ, περὶ δ' ὀνόματος ζυγομαχεῖν, εἰ μὴ τὸ μὲν ἡμᾶς μεταθέσθαι μεγάλην ἀτιμίαν ἔφερε καὶ ἀνανδρίαν, τὸ δὲ ταῦτόν ἔχειν τοῦτον ἡμῖν ὄνομα διὰ πόλλ' ἀδύνατον ἦν.
- 7 Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ δεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων εἰπεῖν πρότερον, τίς ἡμῖν ἢ πόλις ἐπιτάξει τρόπον, ἅν τι δέη ποιεῖν; οἴσουσι νῆ Δία οἱ φυλέται τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. οὐκοῦν Μαντίθεου Μαντίου Θεορίκιον οἴσουσιν, ἔαν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον ἢ ἐστιάτορα ἢ ἔάν τι τῶν ἄλλων φέρωσιν. τῷ δῆλον οὖν
- 8 ἔσται πότερον σὲ φέρουσιν ἢ ἐμέ; σὺ μὲν γὰρ φήσεις ἐμὲ, ἐγὼ δὲ σέ. καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ ἄρχων, ἢ πρὸς ὄντιν' ἂν ἦ ἡ δίκη. οὐχ ὑπακούομεν, οὐ λειτουργοῦμεν. πότερος ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἔσται ζημίαις ἔνοχος; τίνα δ' οἱ στρατηγοὶ τρόπον ἐγγράψουσιν, ἂν εἰς 997
συμμορίαν ἐγγράφωσιν, ἢ ἂν τριήραρχον καθιστῶσιν; ἢ ἂν στρατεία τις ἦ, τῷ δῆλον ἔσται πότερός ἐσθ' 9
ὁ κατειλεγμένος; τί δὲ, ἂν ἄλλη τις ἀρχὴ καθιστῆ εἰς λειτουργίαν, οἷον ἄρχων, βασιλεὺς, ἀθλοθέται, τί σημεῖον ἔσται πότερον καθιστᾶσιν; προσπαραγράψουσι νῆ Δία τὸν ἐκ Πλαγγόνος, ἂν σὲ ἐγγράφωσιν, ἂν δ' ἐμὲ, τῆς ἐμῆς μητρὸς τοῦνομα. καὶ τίς ἤκουσε πάποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προσπαραγράφοιτ' ἂν τοῦτο

- τὸ παράγραμμα ἢ ἄλλο τι πλὴν ὁ πατήρ καὶ ὁ δῆμος; ὧν ὄντων ἀμφοῖν τῶν αὐτῶν πολλή ταραχὴ συμβαί-
 10 νει. φέρε, εἰ δὲ κριτῆς καλοῖτο Μαντίθεος Μαντίου
 Θορίκιος, τί ἂν ποιοῖμεν; ἢ βαδίζοιμεν ἂν ἄμφω; τῷ
 γὰρ ἔσται δῆλον πότερον σὲ κέκληκεν ἢ ἐμέ; πρὸς
 Διὸς, ἂν δ' ἀρχὴν ἠντινοῦν ἢ πόλις κληροῖ, οἶον βου-
 λῆς ἢ θεσμοθέτου ἢ τῶν ἄλλων, τῷ δῆλος ὁ λαχὼν
 ἡμῶν ἔσται; πλὴν εἰ σημεῖον, ὥσπερ ἄλλω τινὶ; τῷ
 χαλκίῳ προσέσται· καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὁποτέρου ἔστιν οἱ
 πολλοὶ γινώσκονται. οὐκοῦν ὁ μὲν ἑαυτὸν, ἐγὼ δ' ἑμαυ-
 11 τὸν φήσω τὸν εἰληχότ' εἶναι. λοιπὸν εἰς τὸ δικαστή-
 ριον ἡμᾶς εἰσιέναι. οὐκοῦν ἐφ' ἐκάστῳ τούτων δικα-
 στήριον ἡμῖν ἢ πόλις καθιεῖ, καὶ τοῦ μὲν κοινοῦ καὶ
 ἴσου, τοῦ τὸν λαχόντ' ἀρχεῖν, ἀποστρεφόμεθα, ἀλλή-
 λους δὲ πλυνοῦμεν, καὶ ὁ τῷ λέγω κρατήσας ἀρξεί. καὶ
 πότερ' ἂν βελτίους εἶημεν τῶν ὑπαρχουσῶν δυσκολιῶν
 ἀπαλλαττόμενοι ἢ καινὰς ἐχθρας καὶ βλασφημίας ποι-
 οῦμενοι; ἅς πᾶσα ἀνάγκη συμβαίνειν. ὅταν ἀρχῆς ἢ
 12 τινος ἄλλου πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀμφισβητῶμεν. τί δὲ,
 ἂν ἄρα (δεῖ γὰρ ἅπανθ' ἡμᾶς ἐξετάσαι) ἄτερος ἡμῶν 993
 πείσας τὸν ἕτερον, εἰ ἂν λάχη, παραδοῦναι αὐτῷ τὴν
 ἀρχὴν οὕτω κληρωταί; τὸ δυοῖν πινακίον τὸν εἶνα
 κληρουσθαι τί ἄλλο ἔστιν; εἴτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν
 ὁ νόμος λέγει, τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέσται πράττειν;
 πάνυ γε· οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ ποιήσαιμεν. οἶδα καὶ γὰρ, τὸ
 γοῦν κατ' ἐμέ· ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τοιαύτης ζημίας ἐνίους
 ἔχειν καλὸν, ἐξὸν μή.
- 13 Εἶεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ πόλις βλάπτεται· ἐγὼ δ'
 ἰδίᾳ τί; θεάσασθε ἡλίκα, καὶ σκοπεῖτε ἂν τι δοκῶ λέ-
 γειν· πολὺ γὰρ χαλεπώτερα ταῦτα ὧν ἀκηκόατ' ἔστιν.
 ὁρᾶτε μὲν γὰρ ἅπαντες αὐτὸν χρώμενον, ἕως μὲν ἐξη,
 Μενεκλεῖ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀνθρώποις, νῦν δ' ἐτέ-

ροις ἐκείνου βελτίοσιν οὐδὲν καὶ τὰ τοιαυτ' ἐξηλωκότα
 καὶ δεινὸν δοκεῖν εἶναι βουλόμενον· καὶ νῆ Δία ἴσως
 14 ἔστιν. ἂν οὖν προοίοντος τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν τι ποι-
 εῖν τούτοις ἐπιχειρῆ (ἔστι δὲ ταῦτα γραφαί, φάσεις, ἐν-
 δεΐξεις, ἀπαγωγαί,) εἴτ' ἐπὶ τούτων τινὲ (πολλὰ γάρ
 ἔστι τάνθρωπινα, καὶ τοὺς πάνυ δεινοὺς ἐκάστοτε,
 ὅταν πλεονάζωσιν, ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους ποιεῖν)
 ὄφλη τῷ δημοσίῳ, τί μᾶλλον οὗτος ἐγγεγραμμένος
 ἔσται ἐμοῦ; ὅτι νῆ Δία εἴδονται πάντες πότερός ποτε
 15 ὦφλεν. καλῶς. ἂν δὲ, ὄτυχόν γένοιτ' ἂν, χρόνος διέλ-
 θη καὶ μὴ ἐκτισθῆ τὸ ὄφλημα, τί μᾶλλον οἱ τούτου
 παῖδες ἔσονται τῶν ἐμῶν ἐγγεγραμμένοι, ὅταν τοῦνο-
 μα καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ φυλὴ καὶ πάντ' ἢ ταυτά; τί δ',
 εἴ τις δίκην ἐξούλης αὐτῷ λαχὼν μηδὲν ἐμοὶ φαίη πρὸς
 αὐτὸν εἶναι, κυρίαν δὲ ποιησάμενος ἐγγράψαι, τί μᾶλ- 999
 λον ἂν εἴη τοῦτου ἢ ἐμὲ ἐγγεγραφῶς; τί δ', εἴ τινας εἰς-
 16 φορὰς μὴ θείη; τί δ', εἴ τις ἄλλη περὶ τοῦνομα γί-
 γνοιτο ἢ λῆξις δίκης ἢ δόξα ὅλως ἀηδής; τίς εἴσεται
 τῶν πολλῶν πότερός ποτε οὗτός ἐστι, δυοῖν Μαντιθέ-
 οιν ταύτου πατρὸς ὄντων; φέρε, εἰ δὲ δίκην ἀστρα-
 τείας φεύγοι, χορεύοι δὲ ὅταν στρατεύεσθαι δέη; καὶ
 γὰρ νῦν, ὅτε εἰς Ταμύνας παρῆλθον οἱ ἄλλοι, ἐνθά-
 δε τοὺς χάσας ἄγων ἀπελείφθη καὶ τοῖς Διονυσίοις κα-
 ταμείνας ἐχόρευεν, ὡς ἅπαντες ἐωρᾶτε οἱ ἐπιδημοῦν-
 17 τες. ἀπελθόντων δ' ἐξ Εὐβοίας τῶν στρατιωτῶν λιπο-
 ταξίου προσεκλήθη, καὶ γὰρ ταξιαρχῶν τῆς φυλῆς ἠναγ-
 καζόμεν κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐμαντοῦ πατρόθεν
 δέχεσθαι τὴν λῆξιν· καὶ εἰ μισθὸς ἐπορίσθη τοῖς δικα-
 στηρίοις, εἰδῆγον ἂν δῆλον ὅτι. ταῦτα δ' εἰ μὴ σεση-
 18 μασμένων ἤδη συνέβη τῶν ἐχίνων, καὶ μάρτυρας ὑμῖν
 παρεσχόμεν. εἶεν. εἰ δὲ ξενίας προσκληθείη; πολλοῖς
 δὲ προσκρούει, καὶ ὃν ἠναγκάσθη τρόπον ὁ πατήρ

ποιήσασθαι αὐτὸν, οὐ λέληθεν. ὑμεῖς δ', ὅτε μὲν τοῦτον οὐκ ἐποιεῖτο ὁ πατήρ, τὴν μητέρα ἀληθῆ λέγειν ἠγεῖσθε αὐτοῦ· ἐπειδὴ δ' οὕτω γεγωνῶς οὗτος ὄχληρός ἦ, πάλιν ὑμῖν ποτὲ δόξει ἐκεῖνος ἀληθῆ λέγειν. τί δ', εἰ ψευδομαρτυριῶν ἀλώσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς ἐραυρίζει τούτοις τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐρήμην ἐάσεις τελεσθῆναι τὴν δίκην; ἄρα γε μικρὰν ἠγεῖσθε βλάβην, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν κοινωσίᾳ τὸν ἅπαντα βίου τῆς τούτου δόξης καὶ τῶν ἔργων εἶναι;

- 19 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἂν διεξιέλυσθα ὑμῖν μάτην φοβοῦμαι, θεωρήσατε. οὗτος γὰρ ἤδη καὶ γραφάς τινας, 1000 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέφευγεν, ἐφ' αἷς οὐδὲν αἰτιος ὢν ἐγὼ συνδιαβάλλομαι, καὶ τῆς ἀρχῆς ἠμφισβῆται, ἦν ὑμεῖς ἐμὲ ἐχειροτονήσατε, καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ διὰ τὸ ὄνομα συμβέβηκεν ἡμῖν, ὢν, ἴν' εἰδῆτε, ἐκάστῳ μάρτυρας ὑμῖν παρῆξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 20 Ὅρατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὴν ἀηδίαν τὴν ἐκ τοῦ πράγματος. εἰ τοίνυν μὴ ἀηδὲς ἦν ἐκ τούτων μηδ' ὄλως ἀδύνατον ταυτόν ἔχειν ὄνομα ἡμῖν συνέβαιεν, οὐ δήπου τοῦτον μὲν δίκαιον τὸ μέρος τῶν ἐμῶν χρημάτων ἔχειν κατὰ τὴν ποιήσιν, ἦν ὁ πατήρ αὐτὸν ἀναγκασθεὶς ἐποίησατο, ἐμὲ δ' ἀφαιρεθῆναι τοῦνομα, ὃ βουλόμενος καὶ οὐδ' ὑφ' ἐνὸς βιασθεὶς ἔθετο. οὐκ ἔγωγε ἠγοῦμαι. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς φράτερας οὕτως, ὡς μεμαρτύρηται, ὁ πατήρ τὴν ἐγγραφήν ἐποίησατο, ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάτην ἐμοὶ ποιῶν τοῦνομα τοῦτο ἔθετο, λαβέ μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 21 Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμι

ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου πάντα τὸν χρόνον, τουτονὶ δὲ Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, ἡνίκ' ἠναγκάσθη, ἐνέγραψεν ὁ πατήρ. ἠδέως τοίνυν ἐροίμην ἂν αὐτὸν ἐναντίον ὑμῶν· εἰ μὴ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, τί ἂν ποτε ἐποίεις πρὸς τοῖς δημόταις; οὐκ ἂν εἶας σε αὐτὸν ἐγγράφειν Βοιωτὸν; ἀλλ' ἄτοπον δίκην μὲν λαγχάνειν τούτου, κωλύειν δὲ πάλιν. καὶ μὴν εἰ γ' εἶας αὐτὸν, ἐνέγραψεν ἂν σε εἰς τοὺς δημότας, ὅπερ εἰς τοὺς φράτερας. οὐκοῦν δεινὸν, ὧ γῆ καὶ θεοὶ, φάσκειν μὲν 1001 ἐκεῖνον αὐτοῦ πατέρα εἶναι, τολμαῖν δ' ἄκνρα ποιεῖν ἅ ἐκεῖνος ἔπραξε ζῶν.

22 Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ δαιτητῇ προᾶγμα ἀναιδέστατον λέγειν, ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ δεκάτην ἐποίησεν ὥσπερ ἐμοῦ καὶ τοῦνομα τοῦτ' ἔθετο αὐτῷ, καὶ μάρτυράς τινας παρείχeto, οἷς ἐκεῖνος οὐδεπώποτε ὄφθη χρώμενος. ἐγὼ δ' οὐδένα ὑμῶν ἀγνοεῖν οἶμαι ὅτι οὐτ' ἂν ἐποίησε δεκάτην οὐδείς παιδίου μὴ νομίζων αὐτοῦ δικαίως εἶναι, οὔτε ποιήσας καὶ στέρξας, ὡς ἂν υἱόν

23 τις στέρξει, πάλιν ἔξαρκος ἐτόλμησε γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ εἴ τι τῇ μητρὶ πρὸς ὀργὴν ἤλθε τῇ τούτων, τούτους ἂν ἐμίσει, νομίζων αὐτοῦ εἶναι· πολὺ γὰρ μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἑαυτοῖς διενεχθῶσιν ἀνῆρ καὶ γυνή, διὰ τοὺς παῖδας καταλλάττεσθαι ἢ δι' ἅ ἂν ἀδικηθῶσιν ὑφ' αὐτῶν, τοὺς κοινούς παῖδας πρὸς μισεῖν. οὐ τοίνυν ἐκ τούτων ἔστιν ἰδεῖν μόνον ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἂν λέγῃ, ἀλλὰ πρὶν ἡμέτερος φάσκειν συγγενῆς εἶναι, εἰς Ἰπποθωντίδα ἐφοῖτα φυλὴν εἰς παῖδας χορευσῶν.

24 καίτοι τίς ἂν ὑμῶν οἶεται τὴν μητέρα πέμψαι τούτου εἰς ταύτην τὴν φυλὴν δεινὰ μὲν, ὡς φησιν, ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεπονθῆναι, δεκάτην δ' εἰδυῖαν πεποιηκότα ἐκεῖνον καὶ πάλιν ἔξαρκον ὄντα; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. εἰς γὰρ τὴν Ἀκαμαντίδα ὁμοίως ἐξῆν σοι φοιτᾶν,

καὶ ἐφαίνεται ἂν οὕτως ἀκόλουθος ἡ φυλὴ τῇ θέσει τοῦ ὀνόματος. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων μάρτυρας ὑμῖν τοὺς συμφοιτῶντας καὶ τοὺς εἰδότας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

1002

- 25 Οὕτω τοίνυν φανερώς παρὰ τὸν τῆς αὐτοῦ μητρὸς ὄρκον καὶ τὴν τοῦ δόντος ἐκείνη τὸν ὄρκον εὐήθειαν πατρὸς τετυχηκῶς καὶ ἀνθ' Ἰπποθωντίδος ἐν Ἀκαμαντίδι φυλῇ γεγυῶσιν οὐκ ἀγαπᾷ Βοιωτὸς οὐτοσί, ἀλλὰ καὶ δίκας ἐμοὶ δὴ ἢ τρεῖς εἰληγεν ἀργυρίου πρὸς αἷς καὶ πρότερόν μ' ἐσυκοφάντει. καίτοι πάντας οἶμαι
- 26 τοῦθ' ὑμᾶς εἰδέναι, τίς ἦν χρηματιστῆς ὁ πατήρ. ἐγὼ δ' ἔάσω ταῦτα. ἀλλ' εἰ δίκαια ὁμώμοκεν ἡ μήτηρ ἡ τούτων, ἐπ' αὐτοφώρῳ συκοφάντην ἐπιδεικνύει τοῦτον ταῖς δίκαις ταύταις. εἰ γὰρ οὕτω δαπανηρὸς ἦν ὥστε γάμῳ γεγαμηκῶς τὴν ἐμὴν μητέρα ἑτέραν εἶχε γυναῖκα, ἧς ὑμεῖς ἐστὲ, καὶ δὴ οἰκίας ᾧκει, πῶς ἂν ἀργύριον τοιοῦτος ᾧν κατέλιπεν;
- 27 Οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Βοιωτὸς οὐτοσί δίκαιον μὲν οὐδὲν ἔξει λέγειν, ἥξει δ' ἐπὶ ταῦθ' ἄπερ ἄει λέγει, ὡς ἐπηρέαζεν ὁ πατήρ αὐτῷ πειθόμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἀξιοῖ δ' αὐτὸς ὡς δὴ πρεσβύτερος ᾧν τοῦνομά' ἔχειν τὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. πρὸς δὴ ταῦτα ἀκοῦσαι βέλτιον ὑμᾶς βραχέα. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτον, ὅτε οὐπω συγγενὴς ἦν ἐμοὶ, ὁρῶν ὥσπερ ἂν ἄλλον τινὰ οὐτωσί, νεώτερον ὄντα ἐμοῦ καὶ συγχῶ, ὅσα ἐξ ὄψεως, οὐ μὴν ἰσχυρίζομαι τούτῳ· καὶ γὰρ εὐ-
- 28 ηθες. ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο Βοιωτὸν τουτοῦ, ὅτ' ἐν Ἰπποθωντίδι φυλῇ ἡξίου χορευεῖν, οὐπω τοῦ πατρὸς εἶναι φάσκων τοῦ ἐμοῦ υἱός, τί σαυτὸν ἔχειν δικαίως ἂν θείης ὄνομα; εἰ γὰρ Μαντίθεον, οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γε φαίης ὅτι πρεσβύτερος εἰ ἐμοῦ. ὅς γὰρ οὐδὲ τῆς φυ-

λῆς τότε σοι προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ γε 1003
 29 πάππου τοῦ ἐμοῦ ἠμφισβήτηεις; ἔτι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, τὸν μὲν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν οὐδεὶς οἶδεν ὑμῶν·
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείονα, οὗτος δ' ἑαυτῷ φήσει· τὸν
 δὲ τοῦ δικαίου λόγον ἅπαντες ἐπίστασθε. ἔστι δ' οὗ-
 τος τίς; ἀφ' οὔ παιδᾶς ἐποιήσατο τούτους ὁ πατήρ, ἀπὸ
 τούτου καὶ νομίζεσθαι. πρότερον τοίνυν ἐμὲ εἰς τοὺς
 δημότας ἐνέγραψε Μαντίθεον, πρὶν εἰσαγαγεῖν τοῦτον
 εἰς τοὺς φράτερας. ὥστ' οὐ τῷ χρόνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τῷ δικαίῳ πρεσβεῖον ἔχοιμ' ἂν ἐγὼ τοῦνομα τοῦτ' εἰκό-
 30 τως. εἶεν. εἰ δέ τίς σ' ἔροιτο "εἰπέ μοι, Βοιωτὲ, πόθεν
 "νῦν Ἀκαμαντίδος φυλῆς γέγονας καὶ τῶν δήμων Θεορί-
 "κιος καὶ υἱὸς Μαντίου, καὶ τὸ μέρος τῶν ὑπ' ἐκείνου
 "καταλειφθέντων ἔχεις," οὐδὲν ἂν ἄλλ' ἔχοις εἰπεῖν
 πλὴν ὅτι καμὲ ζῶν ἐποιήσατο Μαντίας. τί τεκμήριον, εἰ
 τίς σε ἔροιτο, ἢ μαρτύριόν ἐστὶ σοι τούτου; εἰς τοὺς
 φράτεράς με εἰσήγαγε, φήσεις ἂν. τί οὖν σε ἐνέγρα-
 ψεν ὄνομα, εἰ τίς ἔροιτο, Βοιωτὸν ἂν εἴποις· τοῦτο γὰρ
 31 εἰσήχθη. οὐκοῦν δεινὸν εἰ τῆς μὲν πόλεως καὶ τῶν ὑπ'
 ἐκείνου καταλειφθέντων διὰ τοῦνομα τοῦτο μέτεστί
 σοι, τοῦτο δ' ἀξιοῖς ἀφῆς ἕτερον μεταθέσθαι σαντῷ.
 φέρ', εἰ σε ὁ πατήρ ἀξιώσειεν ἀναστὰς ἢ μένειν ἐφ' οὔ
 σε αὐτὸς ἐποιήσατο ὀνόματος ἢ πατέρ' ἄλλον σαντοῦ
 φάσκειν εἶναι, ἄρ' οὐκ ἂν μέτρια ἀξιοῦν δοκοίη; ταῦτά
 τοίνυν ταῦτα ἐγὼ σε ἀξιώω, ἢ πατρὸς ἄλλου σαντὸν πα-
 32 ραγράφειν, ἢ τοῦνομα ἔχειν ὃ ἐκεῖνος ἔδωκέ σοι. νῆ Δί',
 ἀλλ' ὕβρει καὶ ἐπηρείᾳ τινὶ τοῦτο ἐτέθη σοι. ἀλλὰ πολ- 1004
 λάκις μὲν, ὅτ' οὐκ ἐποιεῖτο ὁ πατήρ τούτους, ἔλεγον οὗ-
 τοι ὡς οὐδὲν χείρους εἰσὶν οἱ τῆς μητρὸς τῆς τούτου
 συγγενεῖς τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἔστι δ' ὁ Βοιωτὸς
 ἀδελφοῦ τῆς τούτου μητρὸς ὄνομα. ἐπειδὴ δ' εἰσάγειν
 ὁ πατήρ τούτους ἠναγκάζετο, ἐμοῦ προεισηγμένου

- Μαντιθέου, οὕτω τοῦτον εἰσάγει Βοιωτὸν, τὸν ἀδελ-
φὸν δ' αὐτοῦ Πάμφιλον. ἐπεὶ σὺ δεῖξον ὅστις Ἀθη-
ναίων ταῦτὸν ὄνομα τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἔθετο δυοῖν·
κὰν δεῖξης, ἐγὼ συγχωρήσω δι' ἐπήρειάν σοι τοῦτο
33 τοῦνομα θέσθαι τὸν πατέρα. καίτοι εἴ γε τοιοῦτος
ἦσθα ὥστε ποιήσασθαι μὲν σαυτὸν ἀναγκάσαι, ἐξ ὅτου
δ' ἀρέσεις ἐκείνῳ τρόπου μὴ σκοπεῖν, οὐκ ἦσθα οἷον
δεῖ τὸν προσήκοντα εἶναι περὶ τοὺς γονέας, οὐκ ἂν δὲ
οὐκ ἐπηρεάζου δικαίως ἂν, ἀλλ' ἀπωλώλεις. ἢ δεινόν
γ' ἂν εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νομι-
ζομένων παίδων οἱ περὶ τῶν γονέων ἰσχύσουσι νόμοι,
κατὰ δὲ τῶν αὐτοῦ εἰσβιαζομένων ἄκοντας ποιεῖσθαι
ἄκυροι γενήσονται.
- 34 Ἄλλ', ὦ χαλεπώτατε Βοιωτὲ, μάλιστα μὲν ὦν
πράττεις πάντων παῦσαι, εἰ δ' ἄρα μὴ βούλει, ἐκείνό
γε πρὸς Διὸς πείθου· παῦσαι μὲν σαυτῷ παρέχων
πράγματα, παῦσαι δ' ἐμὲ συκοφαντῶν, ἀγάπα δ' ὅτι
σοι πόλις, οὐσία, πατήρ γέγονεν. οὐδεὶς ἀπελαύνει
σε ἀπὸ τούτων, οὐκουν ἔγωγε. ἀλλ' ἂν μὲν, ὥσπερ
εἶναι φῆς ἀδελφὸς, καὶ τὰ ἔργα ἀδελφοῦ ποιῆς, δόξεις
εἶναι συγγενῆς, ἂν δ' ἐπιβουλεύῃς, δικάζῃ, φθονῆς,
βλασφημῆς, δόξεις εἰς ἀλλότρια ἐμπεσὼν ὡς οὐ προσ-
35 ἦκουσιν οὕτω χρῆσθαι. ἐπεὶ ἔγωγ' οὐδ' εἰ τὰ μάλιστα 1005
ὁ πατήρ ὄντα σε αὐτοῦ μὴ ἐποιεῖτο ἀδικῶ. οὐ γὰρ
ἔμοιγε προσῆκεν εἰδέναι τίνες εἰσὶν υἱεῖς ἐκείνου, ἀλλ'
ἐκείνῳ δεῖξαι τίνα ἐμοὶ νομιστέον ἔστ' ἀδελφόν. ὃν
μὲν τοίνυν οὐκ ἐποιεῖτό σε χροόνον, οὐδ' ἐγὼ προσή-
κονθ' ἠγοῦμην, ἐπειδὴ δ' ἐποίησατο, κἀγὼ νομίζω.
τί τούτου σημεῖον; τῶν πατρῶων ἔχεις τὸ μέρος μετὰ
τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν· ἱερῶν, ὀσιῶν μετέχεις· ἀπά-
γει σε οὐδεὶς ἀπὸ τούτων. τί βούλει; ἂν δὲ φῆ δεινὰ
πάσχειν καὶ κλῆν καὶ ὀδύρηται καὶ κατηγορῆ ἐμοῦ,

ἂ μὲν ἂν λέγη, μὴ πιστεύετε· οὐ γὰρ δίκαιον μὴ περὶ
 τούτων ὄντος τοῦ λόγου νυνί· ἐκείνο δ' ὑπολαμβάνετε,
 ὅτι οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ ἤτιον δίκην λαμβάνειν
 36 Βοιωτῷ κληθέντι. τί οὖν φιλονεικεῖς; μηδαμῶς· μὴ
 ἔχε οὕτω πρὸς ἡμᾶς ἐθελέχθῳ· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ πρὸς
 σέ, ἐπεὶ καὶ νῦν, ἵνα μηδὲ τοῦτο λάθῃ σε, ὑπὲρ σοῦ
 λέγω μᾶλλον, ἀξιῶν μὴ ταῦτόν ἔχειν ὄνομα ἡμᾶς, ἢ
 ἔμαντοῦ. εἰ γὰρ μηδὲν ἄλλο, ἀνάγκη τὸν ἀκούσαντα
 ἐρέσθαι πότερος, δὴ ἂν ὧσι Μαντίθεοι Μαντίου. οὐκ-
 οῦν, ὃν ἠναγκάσθη ποιήσασθαι, σὲ ἂν λέγη, ἐρεῖ. τί
 οὖν ἐπιθυμεῖς τούτων; ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν δύο
 ταυτασί μαρτυρίας, ὡς ἐμοὶ Μαντίθεον καὶ τούτῳ Βοι-
 ωτὸν ὁ πατήρ ὄνομ' ἔθετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 Λοιπὸν ἠγοῦμαι τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδειξαι, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὡς οὐ μόνον εὐορκήσετε, ἂν ἂ ἐγὼ λέγω
 ψηφίσησθε, ἀλλὰ καὶ ὡς οὗτος αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω
 Βοιωτὸν, ἀλλ' οὐ Μαντίθεον ὄνομα δικαίως ἂν ἔχειν. 1006
 λαχόντος γὰρ ἐμοῦ τὴν δίκην ταύτην Βοιωτῷ Μαντίου
 Θεορικίῳ, ἐξ ἀρχῆς τ' ἠντιδίκει καὶ ὑπώμνυτο ὡς ὢν
 Βοιωτὸς, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπεὶ οὐκέτι ἐνῆν αὐτῷ δια-
 κρούσασθαι, ἐρήμην ἐάσας καταδικαιτῆσαι, σκέψασθε
 38 πρὸς θεῶν τί ἐποίησεν· ἀντιλαγχάνει μοι τὴν μὴ οὐ-
 σαν Βοιωτὸν αὐτὸν προσαγορεύσας. καίτοι ἐξ ἀρχῆς
 τε ἔδει ἔαν αὐτὸν τελέσασθαι τὴν δίκην κατὰ Βοιωτοῦ,
 εἶπερ μηδὲν προσῆκεν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος, ὕστερόν τε
 μὴ αὐτὸν φαίνεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ἀντιλαγγά-
 νοντα τὴν μὴ οὐσαν. ὅς οὖν αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω δι-
 καίως εἶναι Βοιωτὸς, τί ὑμᾶς ἀξιῶσει τοὺς ὁμωμοκό-
 τας ψηφίζεσθαι; ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν
 ἀντίληξιν καὶ τὸ ἔγκλημα τουτί.

ΑΝΤΙΛΗΞΙΣ. ΕΓΚΛΗΜΑ.

39 Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος ἔχει δεῖξαι νόμον ὃς ποιεῖ κυ-
 ρίους εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος, ἃ λέγει
 νῦν οὗτος, ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. εἰ δ' ὁ μὲν νόμος,
 ὃν πάντες ἐπίστασθε ὁμοίως ἔμοι, τοὺς γονέας ποιεῖ
 κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοῦνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ
 πάλιν ἐξαλείψαι βούλωνται καὶ ἀποκηρῦξαι, ἐπέδειξα
 δ' ἐγὼ τὸν πατέρα, ὃς κύριος ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ
 μὲν Βοιωτὸν, ἔμοι δὲ Μαντίθεον θέμενον, πῶς ὑμῖν
 40 ἔστιν ἄλλο τι πλὴν ἀγὼ λέγω ψηφίσασθαι; ἀλλὰ μὴν
 ᾧν γ' ἂν μὴ ᾧσι νόμοι, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν
 ὁμωμόκατε, ὥστ' εἰ μηδεὶς ἦν περὶ τούτων κείμενος
 νόμος, καὶ οὕτω δικαίως πρὸς ἐμοῦ τὴν ψῆφον ἔθε-
 σθε. τίς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὅστις ταυτόν ὄνομα τοῖς ἀύ- 1007
 τοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν; τίς δ', ᾧ μήπω παῖδες εἰσὶ,
 41 θήσεται; οὐδεὶς δῆπου. οὐκοῦν ὁ δίκαιον τῇ γνώμῃ
 τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν ὑπειλήφατε, τοῦτο καὶ
 περὶ ἡμῶν εὐσεβὲς γινῶναι. ὥστε καὶ κατὰ τὴν δικαιο-
 τάτην γνώμην καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν ἐγὼ μὲν μέ-
 τρια ὑμῶν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δέομαι καὶ δίκαια
 ἀξιῶ, οὗτος δ' οὐ μόνον οὐ μέτρια, ἀλλ' οὐδ' εἰωθότα
 γίγνεσθαι.

XI.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ
 ΜΗΤΡΩΙΑΣ.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Καὶ οὗτος παρὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὁ λόγος εἴρη-
 ται. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ταῦτα, ἢ Πλαγγῶν, ὁ ὄρκος, ἢ

τῶν παίδων ἀναγκαία ποιήσεις. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μαντίου οἱ παῖδες ὄντες τρεῖς, Μαντίθεος ὁ ἐκ τῆς νόμφ γαμηθείσης καὶ Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος οἱ ἐκ τῆς Πλαγγόνος, ἐνέμοντο τὴν οὐσίαν. φάσκοντος δὲ τοῦ Μαντιθέου προῖκα ἑαυτῶ μητρῶαν ὀφείλεσθαι, Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος καὶ αὐτοὶ προικὸς ἡμφισβήτου, ὡς καὶ τῆς Πλαγγόνος εἰσενεγκαμένης εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μαντίου μνᾶς ἑκατόν. συνέδοξεν οὖν αὐτοῖς νεύμασθαι πάντα ἐπ' ἴσης πλὴν τῆς οἰκίας, ἴν' ὀποτέρων ἂν ἡ μήτηρ φανῆ προῖκα εἰσενεγκαμένη, τούτοις ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀποδοθῆ τὸ ἀργύριον, καὶ πλὴν τῶν ἀνδραπόδων, ὅπως οἱ περὶ τὸν Βοιωτὸν, ἔαν ἐπιζητῶσί τι τῶν ἔνδον, ἔχωσιν ἔλεγ- 100
χον. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντενεκάλεσαν ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μαντίθεος ὑπὲρ τῆς μητρῶας οὐσίας, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὲρ ἄλλων τινῶν. καὶ ὁ διαιτητῆς Μαντιθέου μὲν ἀπεδιαίτησε, Βοιωτοῦ δὲ κατεδιαίτησεν ἐρήμην. λαγγάνει δὲ Μαντίθεος καὶ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτῶ τὴν αὐτὴν δίκην, ἀπαιτῶν τὴν προῖκα.

Πάντων ἐστὶν ἀνιαρότατον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῆ τινῶν, τῶ δ' ἔργῳ ἐχθροὺς ἔχη τούτους, καὶ ἀναγκάζεται πολλὰ καὶ δεινὰ παθῶν ὑπ' αὐτῶν εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, ὃ νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀτύχημά μοι ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, διότι Πλαγγῶν ἡ τούτων μήτηρ ἐξαπατήσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐπιορκήσασα φανερωῶς ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπομεῖναι τούτους ποιήσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ δύο μέρη τῶν πατρῶων ἀπεστερήθην· ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐξελήλαμαι μὲν ἐκ τῆς πατρῶας οἰκίας ὑπὸ τούτων, ἐν ἧ καὶ ἐγενόμην καὶ ἐτροφήν καὶ εἰς ἣν οὐχ ὁ πατὴρ αὐτοῦς, ἀλλ' ἐγὼ τελευτή- 3
σαντος ἐκείνου παρεδεξάμην, ἀποστεροῦμαι δὲ τὴν 100
προῖκα τῆς ἑμαυτοῦ μητρὸς, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, αὐτὸς μὲν τούτοις δίκας ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν μοι πάντων δεδωκώς, πλὴν εἴ τινα νῦν ἐνεκα τῆς δίκης ταύτης ἀντειλήχασί μοι συκοφαντοῦντες, ὡς καὶ ὑμεῖν ἐσται

καταφανές, παρὰ δὲ τούτων ἐν ἔνδεκα ἔτεσιν οὐ δυνά-
 4 μενος τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλὰ νῦν εἰς ὑμᾶς καταπε-
 φευγῶς. δέομαι οὖν ἀπάντων ὑμῶν, ὧς ἄνδρες δικα-
 σταὶ, μετ' εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι οὕτως ὅπως ἂν
 δύνωμαι λέγοντος, καὶ ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πεπονθέναι,
 συγγνώμην ἔχειν μοι ζητοῦντι κομίσασθαι τὰμαυτοῦ,
 ἄλλως τε καὶ εἰς θυγατρὸς ἔκδοσιν· συνέβη γὰρ μοι
 5 δεηθέντος τοῦ πατρὸς ὀκτωκαιδεκέτη γῆμαι, καὶ διὰ
 τοῦτο εἶναι μοι θυγατέρα ἤδη ἐπίγαμον. ὥστ' ἐμοὶ μὲν
 δικαίως ἂν ἀδικουμένῳ διὰ πολλὰ βοηθήσαιτε. τούτοις
 δ' εἰκότως ἂν ὀργίζοισθε· οἵτινες, ὧς γῆ καὶ θεοὶ, ἐξὸν
 αὐτοῖς τὰ δίκαια ποιήσασι μὴ εἰσιέναι εἰς δικαστήριον,
 οὐκ αἰσχύνονται μὲν ἀναμιμνήσκοντες ὑμᾶς εἴ τι ἢ ὁ
 πατήρ ἡμῶν μὴ ὀρθῶς διεπράξατο ἢ οὗτοι εἰς ἐκεῖνον
 ἡμαρτον, ἀναγκάζουσι δ' ἐμὲ δικάζεσθαι αὐτοῖς. ἵνα
 δ' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὡς οὐκ ἐγὼ τούτου αἴτιος εἰμὶ, ἀλλ'
 οὗτοι, ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἂν ἐν βραχυτάτοις δύνωμαι,
 διηγῆσομαι τὰ πραχθέντα.

6 Ἡ γὰρ μήτηρ ἡ ἐμὴ, ὧς ἄνδρες δικασταὶ, θυγάτηρ
 μὲν ἦν Πολυαράτου Χολαργέως, ἀδελφὴ δὲ Μενεξένου
 καὶ Βαθύλλου καὶ Περιάνδρου. ἐκδόντος δ' αὐτὴν τοῦ
 πατρὸς Κλεομέδοντι τῷ Κλέωνος υἱεῖ, καὶ προῖκα τά- 1010
 λαντον ἐπιδόντος, τὸ μὲν πρῶτον τούτῳ συνώκει· γε-
 νομένων δ' αὐτῇ τριῶν μὲν θυγατέρων, υἱοῦ δ' ἑνὸς
 Κλέωνος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τελευτήσαν-
 7 τος, ἀπολιποῦσα τὸν οἶκον καὶ κομισαμένη τὴν προῖκα,
 πάλιν ἐκδόντων αὐτὴν τῶν ἀδελφῶν Μενεξένου καὶ
 Βαθύλλου (ὁ γὰρ Περιάνδρος ἔτι παῖς ἦν) καὶ τὸ τάλαν-
 τον ἐπιδόντων συνώκησε τῷ ἐμῷ πατρί. καὶ γίγνομαι
 αὐτοῖς ἐγὼ τε καὶ ἄλλος ἀδελφὸς νεώτερος ἐμοῦ, ὃς ἔτι
 παῖς ὢν ἐτελεύτησεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω περὶ τούτων
 ὑμῖν, πρῶτον τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

8 Τὴν μὲν τοίνυν μητέρα τὴν ἐμὴν οὕτως ὁ πατήρ μου γήμας εἶχε γυναῖκα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ. ἐμέ τε ἐπαίδευε καὶ ἠγάπα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς ἅπαντες τοὺς ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. τῇ δὲ τούτων μητρὶ Πλαγγρόνι ἐπλησίασεν ὄντινα δὴ ποτ' οὖν τρόπον· οὐ γὰρ
9 ἐμὸν τοῦτο λέγειν ἐστί. καὶ οὕτως οὐ πάντα γε ἦν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας κεκρατημένος, ὥστ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς ἐμῆς ἀποθανούσης ἠξίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν παρ' ἑαυτὸν εἰσδέξασθαι, οὐδὲ τούτους, ὡς υἱεῖς εἰσὶν αὐτοῦ, πεισθῆναι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὔτοι διῆγον οὐκ ὄντες τοῦμοῦ πατρὸς, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν, ἐπειδὴ δ' οὔτοσι ἀύξηθεις καὶ μεθ' αὐτοῦ παρασκευασάμενος ἐργαστήριον συκοφαντῶν, ὧν ἠγεμῶν ἦν Μνησικλῆς καὶ Μενεκλῆς ἐκεῖνος ὁ τὴν Νίνον ἐλὼν, μεθ' ὧν οὗτος ἐδικάζετό μου τῷ πατρὶ φάσκων
10 υἱὸς εἶναι ἐκείνου. συνόδων δὲ γιγνομένων πολλῶν ὑπὲρ τούτων. καὶ τοῦ πατρὸς οὐκ ἂν φάσκοντος πεισθῆναι ὡς οὔτοι γεγύνασιν ἐξ αὐτοῦ, τελευτῶσα ἢ
101 Πλαγγῶν, ᾧ ἄνδρες δικασταὶ, (πάντα γὰρ εἰρήσεται τάληθῆ πρός ὑμᾶς) μετὰ τοῦ Μενεκλέους ἐνεδρεύσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐξαπατήσασα ὄρκῳ ὃς μέγιστος δοκεῖ καὶ δεινότατος παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι, ὡμολόγησε τριάκοντα μυᾶς λαβοῦσα τούτους μὲν τοῖς αὐτῆς ἀδελφοῖς εἰσποιήσειν υἱεῖς, αὐτὴ δ', ἂν πρὸς τῷ δαιτητῇ προκαλῆται αὐτὴν ὁ πατήρ μου ὁμόσαι ἢ μὴν τοὺς παῖδας ἐξ αὐτοῦ γεγυέναι, οὐ δέξασθαι τὴν πρόκλησιν· τούτων γὰρ γενομένων οὔτε τούτους ἀποστερήσεσθαι τῆς πόλεως, τῷ τε πατρὶ μου οὐκέτι δυνήσεσθαι αὐτοὺς πράγματα παρέχειν τῆς μητρὸς αὐτῶν οὐ
11 δεξαμένης τὸν ὄρκον. συγχωρηθέντων δὲ τούτων τί ἂν ὑμῖν μακρολογοῖαν; ὡς γὰρ πρὸς τὸν δαιτητῆν

ἀπήντησε, παραβᾶσα πάντα τὰ ὠμολογημένα ἢ Πλαγ-
 γῶν δέχεταιί τε τὴν πρόκλησιν καὶ ὄμνυσιν ἐν τῷ Δελ-
 φινίῳ ἄλλον ὄρκον ἐναντίον τῷ προτέρῳ, ὡς καὶ ὑμῶν
 οἱ πολλοὶ ἴσασι· περιβόητος γὰρ ἡ προᾶξις ἐγένετο. καὶ
 οὕτως ὁ πατήρ μου διὰ τὴν ἑαυτοῦ πρόκλησιν ἀναγκα-
 σθεῖς ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενημένοις ἡγα-
 νάκτει καὶ βαρέως ἔφερε, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδ' ὡς
 εἰσδέξασθαι τούτους ἠξίωσεν, εἰς δὲ τοὺς φράτερας
 ἡναγκάσθη εἰσαγαγεῖν. καὶ τοῦτον μὲν ἐνέγραψε Βοι-
 12 ωτὸν, τὸν δ' ἕτερον Πάμφιλον. ἐμὲ δ' εὐθύς ἐπεισε
 περὶ ὀκτωκαίδεκ' ἔτη γεγενημένον τὴν Εὐφῆμου γῆμαι
 θυγατέρα, βουλόμενος παῖδας ἐξ ἐμοῦ γενομένους ἐπι-
 δεῖν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, νομίζων δεῖν καὶ πρό-
 τερον καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἐλύπουν αὐτὸν δικαζόμενοι καὶ 1012
 πράγματα παρέχοντες, ἐμὲ τὸν ἀντίον εὐφραίνειν
 ἅπαντα ποιοῦνθ' ὅσ' ἐκείνῳ χαριεῖσθαι μέλλοιμι, ἐπέ-
 13 σθην αὐτῷ. γῆμαντος δέ μου τὸν τρόπον τοῦτον ἐκεῖ-
 νος μὲν τὸ θυγάτριόν μοι ἐπιδὼν γενόμενον, οὐ πολ-
 λοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἀρρωστήσας ἐτελεύτησεν· ἐγὼ δ',
 ὡς ἄνδρες δικασταί, ζῶντος μὲν τοῦ πατρὸς οὐδὲν ὥμην
 δεῖν ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ, τελευτήσαντος δ' ἐκείνου εἰσ-
 δεξάμην τε τούτους εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τῶν ὄντων
 ἀπάντων μετέδωκα, οὐχ ὡς ἀδελφοῖς οὐσίην (οὐδὲ γὰρ
 ὑμῶν τοὺς πολλοὺς λελήθασιν ὃν τρόπον οὗτοι γεγό-
 νασιν), νομίζων δ' ἀναγκαῖον εἶναι μοι, ἐπειδὴ ὁ πα-
 τὴρ ἐξηπατήθη, πείθεσθαι τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις.
 14 καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσδεχθέντες, ὡς
 ἐνεμόμεθα τὰ πατρῶα, ἀξιούντος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν
 τῆς μητρὸς προῖκα ἀντενεκάλουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφα-
 σαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὐτῶν μητρὶ τὴν ἴσην προῖκα.
 συμβουλευσάντων δ' ἡμῖν τῶν παρόντων τὰ μὲν ἄλλα
 πάντα ἐνειμάμεθα, τὴν δ' οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς

διακόνους τοὺς τοῦ πατρὸς ἐξαιρέτους ἐποιησάμεθα,
 15 ἴν' ἐκ μὲν τῆς οἰκίας, ὁποτέροις ἂν ἡμῶν φαίνεται
 ὀφειλομένη ἢ προῖξ, οὗτοι αὐτὴν κομίσωνται, ἐκ δὲ
 τῶν παίδων κοινῶν ὄντων, εἴαν τι οὗτοι τῶν πατρῶων
 ἐπιζητῶσι, πυνθάνωνται, καὶ βασανίζοντες αὐτοὺς καὶ
 ἄλλω ὅτῳ ἂν τρόπῳ βούλωνται ζητοῦντες. ὅτι δὲ καὶ
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1013

16 Μετὰ ταῦτα τοίνυν οὗτοί τ' ἐμοὶ δίκας ἔλαχον
 ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν κἀγὼ τούτοις ὑπὲρ τῆς προικὸς.
 καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγραφάμενοι Σόλωνα Ἐρχιέα
 διαιτητὴν τούτῳ ἐπετρέψαμεν δικάσαι περὶ ὧν ἐνεκα-
 λοῦμεν ἀλλήλοις· ὡς δ' οὐκ ἀπῆντων οὗτοι, ἀλλ' ἐφυ-
 γοδίκουν καὶ χρόνος διετρίβετο συχνὸς, τῷ μὲν Σόλωνι
 συνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον, οὗτοι δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρ-
 χῆς λαγχάνουσί μοι δίκας, καὶ ἐγὼ τούτῳ, προσκαλε-
 σάμενος αὐτὸν καὶ ἐπιγραφάμενος ἐπὶ τὸ ἔγκλημα Βοι-
 17 ωτόν· τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ἔθετο τοῦνομα. περὶ
 μὲν οὖν ὧν οὗτοί μοι ἐδικάζοντο, παρόντος τούτου καὶ
 ἀντιδικοῦντος καὶ οὐκ ἔχοντος ἐπιδειξάμενος οὐδὲν ὧν ἐνε-
 κάλουν, ἀπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητής· καὶ οὗτος συνει-
 δὼς αὐτῷ ἀδίκως ἐγκαλοῦντι οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δικα-
 στήριον, οὔτε νῦν περὶ ἐκείνων εἰληχέ μοι δίκην οὐδε-
 μίαν, ἀλλὰ περὶ ἄλλων τινῶν, λύσειν τοῖς ἐγκλήμασι
 τούτοις τὴν δίκην ταύτην οἰόμενος. ἦν δ' ἐγὼ τοῦτον
 ἐδίωκον τότε περὶ τῆς προικὸς, ἐπιδημοῦντος τούτου
 ἐνθάδε καὶ οὐκ ἀπαντήσαντος πρὸς τὸν διαιτητὴν ἐρή-
 18 μην κατεδιήτησεν αὐτοῦ. οὗτοσί δ', ὧς ἄνδρες δικασταί,
 οὔτε ἠντιδίκει τότε παρῶν οὔτ' ἐφη με καταδικαιήσα-
 σθαι τὴν δίκην αὐτοῦ· οὐ γὰρ εἶναι Βοιωτόν αὐτῷ
 ὄνομα, ἀλλὰ Μαντίθεον, καὶ οὕτως ὀνόματι ἀμφισβη-

τῶν ἔργῳ τὴν προικὰ με τῆς μητρὸς ἀποστρεφεῖ. ἀπο-
 ρῶν δ' ἐγὼ τί ἂν τις χρῆσαιτο τῷ πράγματι, οὕτω πά-
 λιν τὴν αὐτὴν ταύτην δίκην λαχὼν αὐτῷ Μαντιθέῳ
 ἐνδεκάτῳ ἔτει νῦν εἰς ὑμᾶς καταπέφυγα. ὡς δὲ καὶ 1014
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν περὶ τούτων
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

19 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἢ τε μήτηρ
 μου τάλαντον ἐπενεγκαμένη προικα, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ
 τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτῆς, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι,
 συνῶκησε τῷ πατρὶ, καὶ ὃν τρόπον ἐγὼ τούτους εἰσε-
 δεξάμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, καὶ
 ὅτι ἀπέφυγον αὐτοὺς τὰς δίκας ἅς μοι ἐνεκάλουν, ταῦ-
 τα μὲν πάντα καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν καὶ ἐπιδέδεικται.
 Ἴθι δὲ λαβὲ καὶ τὸν περὶ τῆς προικὸς νόμον τουτουί.

ΝΟΜΟΣ.

20 Οὕτω τοίνυν τοῦ νόμου ἔχοντος οἶμαι τουτουί
 Βοιωτὸν ἢ Μαντίθεον, ἢ ὅ τι ποτ' ἄλλο χαιρεῖ προσα-
 γορευόμενος, δικαίαν μὲν ἀπολογίαν καὶ ἀληθινὴν
 οὐδεμίαν ἔξειν εἰπεῖν, ἐπιχειρήσειν δὲ τῇ τόλμῃ καὶ τῇ
 θρασύτητι τῇ ἑαυτοῦ πιστεύοντα περιστάναι τὰς ἑαυ-
 τοῦ συμφορὰς εἰς ἐμὲ, ἅπερ καὶ ἰδίᾳ ποιεῖν εἶωθε, λέ-
 γων ὡς δημευθείσης τῆς τοῦ Παμφίλου οὐσίας, ὃς ἦν
 πατὴρ τῆς Πλαγγόνος, τὰ περιγενόμενα χρήματα ὁ πα-
 τὴρ ὁ ἐμὸς ἔλαβεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οὕτως ἀπο-
 φαίνειν πειρώμενος τὴν μὲν αὐτοῦ μητέρα ἐπενεγκα-
 μένην προικα πλεῖν ἢ ἑκατὸν μνᾶς, τὴν δ' ἐμὴν ἀπρο-
 11 κων φάσκειν συνοικῆσαι. ταῦτα διεξείσιν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, οὔτε μαρτυριαν οὐδεμίαν ἐμβεβλημένος ὑπὲρ
 τούτων οὔτ' ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, ἀλλ' ἀκρι-
 βῶς εἰδὼς ὅτι ὁμολογῶν μὲν ἀδικεῖν ἐν ὑμῖν οὐδεὶς πω

ἀπέφυγε, ψευδόμενος δὲ καὶ παραγωγὰς λέγων ἤδη
 τις δίκην οὐκ ἔδωκεν. ἴν' οὖν μὴ ἔξαπατηθῆτε ὑπ' αὐ-
 τοῦ, βέλτιον εἶναί μοι δοκεῖ βραχέα καὶ περὶ τούτου
 22 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. εἰάν γὰρ λέγῃ ὡς ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ
 οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ τούτων ἐπηνέγκατο, ἐν-
 θυμεισθ' ὅτι περιφανῶς ψεύδεται. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ
 Πάμφιλος ὁ πατήρ τῆς τούτου μητρὸς πέντε τάλαντα
 τῷ δημοσίῳ ὀφείλων ἐτελεύτησε, καὶ τοσούτου ἐδέησε
 περιγενέσθαι τι τοῖς ἐκείνου παισὶ τῆς οὐσίας ἀπογρα-
 φείσης καὶ δημευθείσης ὥστ' οὐδὲ τὸ ὄφλημα πᾶν
 ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτέτιστα, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ὁ Πάμφιλος
 ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐγγέγραπται. πῶς οὖν οἶόν τε
 τὸν ἐμὸν πατέρα χρήματα λαβεῖν ἐκ τῆς Παμφίλου οὐ-
 σίας, ἢ οὐδ' αὐτὸ τὸ ὄφλημα ἱκανὴ ἐγένετο τῇ πόλει
 23 ἐκτίσαι; ἔπειτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεισθ' ὅτι εἰ
 τὰ μάλιστα περιεγένετο τὰ χρήματα ταῦτα, ὥσπερ οὐ-
 τοί φασιν, οὐκ ἂν ὁ ἐμὸς πατήρ αὐτὰ ἔλαβεν, ἀλλ' οἱ
 τοῦ Παμφίλου υἱεῖς Βοιωτὸς καὶ Ἡδύλος καὶ Εὐθύδη-
 μος, οἱ οὐκ ἂν δήπου ἐπὶ μὲν τῷ τάλλοτριά λαμβάνειν
 ὅτιανοῦν ἐποίουν, ὡς καὶ ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, τὰ δ'
 24 αὐτῶν τὸν ἐμὸν πατέρα περιεῖδον κομισάμενον. ὅτι
 μὲν τοίνυν ἢ γε τούτων μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα,
 ἀλλ' οὗτοι τοῦτο ψεύδονται, ἱκανῶς ὑμᾶς μεμαθηκέναι
 νομίζω· ὅτι δ' ἡ ἐμὴ μήτηρ ἐπηνέγκατο, ῥαδίως ἐγὼ δεί-
 ξω. πρῶτον μὲν γὰρ Πολυαράτου θυγάτηρ ἦν, ὃς καὶ
 ὑφ' ὑμῶν ἐτιμαῖτο καὶ πολλὴν οὐσίαν ἐκέκτητο· ἔπειτα
 μεμαρτύρηται ὑμῖν ὡς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς τοσαύτην
 προῖκα ἐπενεγκαμένη Ἐρυξιμάχῳ συνώκησε, τῷ Χα-
 25 βρίου κηδεστῆ. πρὸς δὲ τούτοις φαίνεται μοι ἡ μήτηρ
 τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέδοντι, οὗ φασὶ τὸν πα-
 τέρα Κλέωνα τῶν ὑμετέρων προγόνων στρατηγοῦντα,
 Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν Πύλῳ ζῶντας λαβόντα,

μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμῆσαι· ὥστ' οὔτε
 τὸν ἐκείνου προσῆκεν υἷὸν ἄπροικον αὐτὴν γῆμαι, οὔτε
 Μενέξενον καὶ Βάθυλλον εἰκὸς ἐστίν, αὐτούς τε οὐ-
 σίαν πολλὴν κερκτιμένους καὶ Κλεομέδοντος τελευτή-
 σαντος κομισαμένους τὴν προῖκα, ἀποστερηῆσαι τὴν
 ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν, ἀλλὰ προσθέντας αὐτούς ἐκδοῦ-
 ναι τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ, καθάπερ καὶ αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς
 26 καὶ οἱ ἄλλοι μεμαρτυρήκασιν. χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυ-
 μήθητε διὰ τί ἂν ποτε ὁ πατήρ, εἶπερ ἢ μὲν ἐμὴ μήτηρ
 μὴ ἦν ἐγγυητὴ μηδ' ἠνέγκατο προῖκα, ἢ δὲ τούτων
 ἠνέγκατο, τούτους μὲν οὐκ ἔφη αὐτοῦ υἱεῖς εἶναι, ἐμὲ
 δὲ καὶ ἐποιεῖτο καὶ ἐπαίδευεν; ὅτι νῆ Δί', ὡς οὔτοι φη-
 σουσιν, ἐμοὶ χαριζόμενος καὶ τῇ ἐμῇ μητρὶ τούτους
 27 ἠτίμαζεν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔτι παῖδα μικρὸν ἐμὲ κατα-
 λιποῦσα αὐτὴ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἢ δὲ τούτων μή-
 τηρ Πλαγγῶν καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐπρεπῆς
 τὴν ὄψιν οὔσα ἐπλησίαζεν αὐτῷ· ὥστε πολὺ μᾶλλον
 εἰκὸς ἦν αὐτὸν διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα, ἣς ἐρῶν ἐτύγ-
 χανε, τὸν τῆς τεθνεώσης υἷὸν ἀτιμάζειν, ἢ δι' ἐμὲ καὶ
 τὴν τετελευτηκυῖαν τοὺς ἐκ τῆς ζώσης καὶ πλησιαζού-
 28 σης αὐτῷ παῖδας μὴ ποιεῖσθαι. καίτοι οὗτός γ' εἰς
 τοῦτο τόλμης ἦκει ὥστε φησὶ τὸν πατέρα μου δεκάτην
 ὑπὲρ αὐτοῦ ἐστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνον Τιμοκρά- 1017
 τους καὶ Προμάχου ἐμβέβληται μαρτυρίας, οἱ οὔτε γέ-
 νει προσήκουσί μου τῷ πατρὶ οὐδὲν οὔτε φίλοι ἦσαν
 ἐκείνῳ. οὕτω δὲ φανερώς τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν
 ὥστε ὄν πάντων ὑμῶν εἰδότες οὐτοσὶ δίκην λαχῶν
 ἄκουτα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτὸν, τοῦτον οὔτοι,
 ὥσπερ κλητῆρες, δύο μόνον ὄντες μαρτυροῦσι δεκάτην
 29 ὑπὲρ τούτου ἐστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν;
 καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνὸ γε εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέχεται, ὡς μι-
 κρὸν μὲν ὄντα ἐποιεῖτο αὐτὸν ὁ πατήρ, μείζω δὲ γενό-

μενον τῇ μητρὶ ὀργισθεῖς τι τῇ τούτων ἡτίμαξε· πολὺ
 γὰρ δῆπου μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἐν αὐτοῖς διενε-
 χθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ, διαλλάττεσθαι διὰ τοὺς παῖδας
 ἢ διὰ τὰς πρὸς ἑαυτοὺς ὀργὰς τοὺς κοινούς παῖδας
 πρὸς μισεῖν. ὥστ' εἰ μὲν ἐπιχειρῇ ταῦτα λέγειν, μὴ
 30 ἐπιτρέπετε αὐτῷ ἀναισχυντεῖν· ἂν δὲ λέγῃ περὶ τῶν
 δικῶν ἅς ἀπεδιήτησέ μου ὁ δαιτητῆς, καὶ φάσκη ὑπ'
 ἐμοῦ ἀπαράσκευος ληφθῆναι, πρῶτον μὲν μέμνησθε
 ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένετο ἐν ᾧ ἔδει παρασκευά-
 σασθαι αὐτὸν, ἀλλ' ἔτη πολλὰ, ἔπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ
 διώκων τὴν δίκην, ὥστε πολὺ μᾶλλον ἦν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ
 31 τούτου ἀπαράσκευον ληφθῆναι ἢ τοῦτον ὑπ' ἐμοῦ. ἔτι
 δὲ πάντες ὑμῖν οἱ πρὸς τῷ δαιτητῇ παρόντες μεμαρ-
 τυρήκασιν ὡς οὗτος παρῶν αὐτὸς, ὅτε ἀπεδιήτησέ μου
 ὁ δαιτητῆς, οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐνέμεινέ
 τε τῇ δαιτῇ. καίτοι ἄτοπον δοκεῖ μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν
 ἄλλοι, ὅταν οἴωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς
 δίκας εἰς ὑμᾶς ἐφιᾶσιν, οὗτος δέ μοι περὶ προικὸς δί-
 κην ταλάντου λαχὼν ταύτη, ὡς αὐτὸς φησιν, ἀδίκως
 32 καταδαιτηθεῖς ἐνέμεινεν. νῆ Δί', ἀπράγμων γάρ τις 1018
 ἴσως ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ οὐ φιλόδικος. ἐβουλόμην τᾶν,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι. νυνὶ δ' ὑμεῖς
 μὲν οὕτως ἐστὲ κοινοὶ καὶ φιλόανθρωποι, ὥστ' οὐδὲ
 τοὺς τῶν τριάκοντα υἱεῖς φυγαδεῦσαι ἐκ τῆς πόλεως
 ἠξιώσατε· οὗτος δ' ἐμοὶ μετὰ Μενεκλέους τοῦ πάντων
 τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβουλεύσας, καὶ ἐξ ἀντιλογίας
 καὶ λαιδορίας πληγὰς συναψάμενος, ἐπιτεμὼν τὴν κε-
 φαλήν αὐτοῦ τραύματος εἰς Ἄρειον πάγον με προσε-
 33 καλέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ
 Εὐθύδικος ὁ ἰατρός, πρὸς ὃν οὗτοι τὸ πρῶτον ἦλθον
 δεόμενοι ἐπιτεμεῖν τὴν κεφαλὴν. αὐτὸς πρὸς τὴν ἐξ
 Ἄρειου πάγου βουλήν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, τοι-

αὐτήν δίκην οὗτος ἂν εἰλήφει παρ' ἐμοῦ μηδὲν ἀδικούντος, ἦν ὑμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούντων ὑμᾶς ἐπιχειρήσαιτ' ἂν ποιήσασθαι. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ διαβάλλειν αὐτὸν, ἀνάγνωθί μοι τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

34 Τοῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερὸν ἀγῶνά μοι οὐχ ὡς εὐήθης ὦν, ἀλλ' ὡς ἐπίβουλος καὶ κακοῦργος κατεσκεύασεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ ὀνόματος οὗ ἔθετο αὐτῷ ὁ πατήρ Βοιωτὸν, ὥσπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, Μαντιθέου ἑαυτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐμοὶ καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος, οὐ μόνον τὴν δίκην ταύτην, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, ἀνάδικον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ὑμῶν ἐμέ ταξίαρχον ἤκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸ δικαστήριον δοκιμασθησόμενος, δίκην δὲ ἐξούλης ὠφληκῶς ταύτην οὐκ αὐτὸς 1019
35 ὠφληκέναι φησὶν, ἀλλ' ἐμέ. ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἶπειν, κακά μοι παρέχων ἠνάγκασέ με λαχεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνόματος, οὐχ ἵνα χρήματα παρ' αὐτοῦ λάβω, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἵν', ἐὰν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πάσχειν καὶ βλάπτεσθαι μεγάλα, οὔτοσι καλῆται Βοιωτὸς, ὥσπερ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔθετο. ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, λαβέ μοι καὶ τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36 Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος καὶ μετὰ Ἀμεινίου ξενολογήσας, ἄλλοθεν τε χρήματα εὐπορήσας καὶ ἐκ Μυτιλήνης παρὰ τοῦ ὑμετέρου προξένου Ἀπολλωνίδου καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαεῖς, ἀνήλωσα εἰς τοὺς στρατιώτας, ἵνα προᾶξίς τιςπραχθεῖη καὶ ὑμῖν καὶ

37 ἐκείνοις συμφέρουσα, περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς πατρικὸν κεκομισμένῳ χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυτιληναίων, Κάμμη τῷ τυραννοῦντι Μυτιλήνης ὑπηρετῶν, ὃς καὶ ὑμῖν κοινῇ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρὸς ἐστίν. ὅτι δ' ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἦν ἐψηφίσαντο αὐτῷ δωρεὰν οἱ Μυτιληναῖοι, εὐθύς αὐτὸς ἐκομίσατο, καὶ ὡς οὐδὲν ὠφείλετο αὐτῷ χρέως ἐν Μυτιλήνῃ, τῶν ὑμετέρων φίλων παρεξομαι μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

38 Ἐχων τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δεινὰ λέγειν, ἃ οὗτος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ὑμῶν ἐνίους ἡμάρτηκεν, ἀναγκάζομαι διὰ τὸ ὀλίγον εἶναί μοι τὸ ὕδωρ παραλιπεῖν. νομίζω γὰρ καὶ ἐκ τούτων ὑμῖν 1020 ἱκανῶς ἐπιδεδείχθαι ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἀγῶνα μὲν μοι περὶ φυγῆς κατασκευάζειν καὶ δίκας οὐδὲν προσηκούσας δικάζεσθαι, πρὸς δὲ τὸν διαιτητὴν ἀπαντᾶν ἀπαράσκευον. ὥστε περὶ μὲν τούτων ἂν ἐπιχειρῇ λέγειν, οὐκ οἶμαι ὑμᾶς ἀποδέξεσθαι. ἂν δὲ λέγῃ ὡς ἀξιοῦντος αὐτοῦ ἐπιτρέψαι Κόνωνι τῷ Τιμοθέου περὶ ἀπάντων ἐγὼ οὐκ ἐβουλόμην ἐπιτρέπειν, ἐνθυμεῖσθε ὡς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπιχειρήσει. ἐγὼ γὰρ περὶ μὲν ὧν αἱ δίκαι οὐπω τέλος εἶχον, ἔτοιμος ἦν ἐπιτρέπειν καὶ Κόνωνι καὶ ἄλλῳ διαιτητῇ ἴσω, ὅτῳ οὗτος βούλοιο· περὶ δὲ ὧν τρεῖς πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀπαντήσαντος τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος ὁ μὲν διαιτητῆς ἀπέγνω μου, οὗτος δὲ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐνέμεινεν, ὡς καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται, οὐκ ᾧμην δίκαιον εἶναι ταῦτα 40 πάλιν ἀνάδικα γίνεσθαι· τί γὰρ ἂν ἦν πέρας ἡμῖν τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ τοὺς νόμους διαιτηθέντα λύσας ἑτέρῳ διαιτητῇ ἐπέτρεψα περὶ τῶν αὐτῶν ἐγκλημάτων, ἄλλως τε καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι, εἰ καὶ πρὸς

τοὺς ἄλλους μὴ ἐπιεικές ἐστὶ ταῖς διαίταις ἰσχυρίζε-
 σθαι, πρὸς γε τοῦτον ἀπάντων δικαιοτάτου ἢν οὕτω
 41 προσφάρεσθαι. φέρε γὰρ, εἴ τις αὐτὸν ξενίας γράψαι-
 το λέγων ὡς διομνύμενος ὁ πατήρ οὐκ ἔφη τοῦτον
 υἱὸν αὐτοῦ εἶναι, ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἰσχυρίζοιτο πρὸς
 ταῦτα ἢ διότι τῆς μητρὸς αὐτῶν ὁμοσάσης καὶ τοῦ δι-
 αιτητοῦ καταγνόντος ἠναγκάσθη ὁ πατήρ ἡμῶν ἐμ-
 42 μείναι τῇ διαίτῃ; οὐκοῦν δεινὸν εἰ οὗτος αὐτὸς κατὰ
 γνῶσιν διαιτητοῦ ὑμέτερος πολίτης γεγεννημένος καὶ
 πρὸς ἐμὲ τὴν οὐσίαν νειμάμενος καὶ τυχῶν τῶν με- 102
 τρίων ἀπάντων, ἄς ἐγὼ δίκας τοῦτον ἀπέφυγον παρ-
 οῦντα καὶ ἀντιδικοῦντα καὶ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐμμένον-
 τα, ταύτας ἀναδίκους ἀξιῶν γίνεσθαι δίκαιόν τι δο-
 κοίη λέγειν ὑμῖν, ὥσπερ, ὅταν μὲν τούτῳ συμφέρη,
 δέου κυρίας εἶναι τὰς διαίτας, ὅταν δὲ μὴ συμφέρη,
 προσῆκον τὴν τούτου γινώμην κυριωτέραν γενέσθαι
 43 τῶν κατὰ τοὺς ὑμετέρους νόμους γνωσθέντων. ὃς
 οὕτως ἐπίβουλός ἐστιν ὥστε καὶ τὴν δίαιταν ταύτην
 ἐπιτρέπειν με προῦκαλεῖτο οὐχ ὅπως ἀπαλλαγῇ πρὸς
 με, ἀλλ' ἵν', ὥσπερ καὶ πρότερον ἔνδεκα ἔτη διήγαγε
 κακουργῶν, οὕτω καὶ νῦν τὰ ἀποδαιτηθέντα μου λύ-
 σασ ἐξ ἀρχῆς με συκοφαντῇ καὶ τὴν δίκην ταύτην ἐκ-
 44 κρούῃ. τεκμήριον δὲ τούτου μέγιστον· οὔτε γὰρ τῆν
 πρόκλησιν ἐδέχετο, ἢν ἐγὼ κατὰ τοὺς νόμους προῦ-
 καλούμην αὐτὸν, πρότερόν τε Ξενίπῳ, ὃν οὗτος
 προῦβάλετο διαιτητὴν, ἐπιτρέψαντος μου περὶ τῆς
 τοῦ ὀνόματος δίκης ἀπηγόρευσε αὐτῷ μὴ διαιτᾶν.
 ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς
 προκλήσεως εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

45 Ταύτην τοίνυν τὴν πρόκλησιν οὐ δεξιόμενος, ἀλλ'

ἐνεδρεύων με καὶ τὴν δίκην ὅτι πλείστον χρόνον ἐκ-
 κρούειν βουλόμενος, κατηγορήσει, ὡς ἐγὼ πυνθάνο-
 μαι, οὐ μόνον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρὸς, λέγων ὡς
 ἐκεῖνος ἐμοὶ χαριζόμενος πολλὰ τοῦτον ἠδίκησεν. ὑμεῖς
 δ', ὧ ἄνδρες δικασταὶ, μάλιστα μὲν, ὥσπερ αὐτοὶ οὐκ
 ἂν ἀξιόσαιτε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παι-
 δων, οὔτω μηδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρὸς
 46 βλασφημεῖν· καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν εἰ αὐτοὶ μὲν πρὸς 1022
 τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρί-
 τούς ἀποκτείναντας διαλλαγέντες ἐμμένετε ταῖς ὁμο-
 λογίαις, ὥσπερ χρὴ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας,
 τούτῳ δὲ πρὸς τὸν πατέρα ζῶντα καὶ διαλυθέντι καὶ
 πολλὰ παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτήσαντι νῦν μνησικα-
 47 κεῖν ἐπιτρέψετε καὶ κακῶς λέγειν ἐκεῖνον. μηδαμῶς,
 ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κωλύετ' αὐτὸν
 ταῦτα ποιεῖν, ἂν δ' ἄρα βιάζηται ὑμᾶς καὶ λοιδορῆται,
 ἐνθυμεῖσθ' ὅτι αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμαρτυρεῖ μὴ ἐξ ἐκεί-
 νου γεγενῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ φύσει παῖδες ὄντες, κἂν
 πρὸς ζῶντας τοὺς πατέρας διενεχθῶσιν, ἀλλ' οὖν τε-
 λευτήσαντάς γε αὐτοὺς ἐπαινοῦσιν· οἱ δὲ νομιζόμενοι
 μὲν υἱεῖς, μὴ ὄντες δὲ γένει ἐξ ἐκείνων, ὀραδίως μὲν αὐ-
 τοῖς διαφέρονται ζῶσιν, οὐδὲν δὲ φροντίζουσι περὶ
 48 τεθνεώτων αὐτῶν βλασφημοῦντες. χωρὶς δὲ τούτων
 ἐνθυμεῖσθε ὡς ἄτοπὸν ἐστίν, εἰ οὔτος τὸν πατέρα ὡς
 ἀμαρτόντα εἰς αὐτὸν λοιδορήσει, διὰ τὰ ἐκείνου ἀμαρ-
 τήματα ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος. κἀγὼ μὲν διὰ
 τὴν τούτων μητέρα τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀφαιρεθεῖς
 ὅμως ὑμᾶς αἰσχύνομαι λέγειν περὶ ἐκείνης τι φλαῦρον·
 49 οὔτος δ', ὃν ἠνάγκασεν αὐτῷ πατέρα γενέσθαι, τοῦτον
 οὐκ αἰσχύνεται ψέγων ἐναντίον ὑμῶν, ἀλλ' εἰς τοῦτ'
 ἀμαθίας ἤκει ὥστε τῶν νόμων ἀπαγορευόντων μηδὲ
 τοὺς τῶν ἄλλων πατέρας κακῶς λέγειν τεθνεώτας,

οὗτος, οὗ φησιν υἱὸς εἶναι, τοῦτον λοιδορήσει, ὃ προσήκε καὶ εἴ τις ἄλλος ἐβλασφήμει περὶ αὐτοῦ ἀγα- 102
νακτεῖν.

50 Οἶμαι δ' αὐτὸν, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπειδὴν τῶν ἄλλων ἀπορῆ, κακῶς τέ με ἐπιχειρήσειν λέγειν καὶ διαβάλλειν πειράσασθαι, διεξιόνθ' ὡς ἐγὼ μὲν καὶ ἐτρόφην καὶ ἐπαιδύθην καὶ ἔγνημα ἐν τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ, αὐτὸς δ' οὐδενὸς τούτων μετέσχεν. ὑμεῖς δ' ἐνθυμείσθ' ὅτι ἐμὲ μὲν ἡ μήτηρ παῖδα καταλιποῦσα ἐτελεύτησεν, ὥστε μοι ἰκανὸν ἦν ἀπὸ τοῦ τόκου τῆς προικὸς
51 καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι· ἡ δὲ τούτων μήτηρ Πλαγγῶν, τρέφουσα μεθ' αὐτῆς τούτους καὶ θεραπεύνας συχνὰς καὶ αὐτὴ πολυτελεῶς ζῶσα, καὶ εἰς ταῦτα τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν χορηγὸν ἑαυτῇ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔχουσα καὶ πολλὰ δαπανᾶν ἀναγκάζουσα, οὐκ ἴσα δῆπου τῆς ἐκείνου οὐσίας ἐμοὶ ἀνήλωκεν, ὥστε πολὺ μᾶλλον προσήκειν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτὸν ἐγκλή-
52 ματ' ἔχειν ὑπὸ τούτων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις εἴκοσι μὲν μνᾶς δανεισάμενος μετὰ τοῦ πατρὸς παρὰ Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου εἰς ὠνήν τινα μετᾶλλων, ἐπειδὴ ὁ πατήρ ἐτελεύτησε, τὰ μὲν μέταλλα πρὸς τούτους ἐνεμάμην, τὸ δάνειον δ' αὐτὸς εἰσεπράχθην, ἑτέρας δὲ χιλίας εἰς τὴν τοῦ πατρὸς ταφὴν παρὰ Λυσιστράτου Θορικίου δανεισάμενος ἰδίᾳ ἐκτέτικα. ὡς δ' ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

53 Τοσαῦτα τοίνυν ἐμοῦ ἐλαττομένου φανερωῶς, οὐτοσὶ νῦν σχετλιάζων καὶ δεινοπαθῶν καὶ τὴν προικὰ με τῆς μητρὸς ἀποστερήσει; ἀλλ' ὑμεῖς, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ καταπλαγῆτε ὑπὸ τῆς κραιγῆς τῆς τούτου· πολὺς γὰρ, πολὺς καὶ τολμηρὸς 1024

ἔστιν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω κακοῦργος ὥστε περὶ ὧν
 ἂν μὴ ἔγη μάρτυρας παρασχέσθαι, ταῦτα φήσει ὑμᾶς
 εἰδέναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὃ πάντες ποιοῦσιν οἱ μη-
 54 δὲν ὑγιᾶς λέγοντες. ὑμεῖς οὖν ἂν τι τοιοῦτον τεχνάζη-
 ται, μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλ' ἐξελέγγετε, καὶ ὅτι ἂν μὴ
 ἕκαστος ὑμῶν εἰδῆ, μηδὲ τὸν πλησίον νομιζέτω εἰδέ-
 ναι, ἀλλ' ἀξιούτω τοῦτον ἀποδεικνύει σαφῶς ὑπὲρ
 ὧν ἂν λέγη, καὶ μὴ ὑμᾶς φάσκοντα εἰδέναι, περὶ ὧν
 αὐτὸς οὐδὲν ἔξει εἰπεῖν δίκαιον, ἀποδιδράσκειν τὴν
 ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πάντων
 ὑμῶν εἰδότεων ὃν τρόπον ἀναγκασθεὶς ὁ πατήρ μου
 ἐποίησατο τούτους. οὐδὲν ἦττον δικάζομαι νῦν ἀ-
 55 τοῖς καὶ μάρτυρας ὑποδίκους παρέσχημαι. καίτοι οὐκ
 ἴσος γ' ἡμῖν ἔστιν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἂν
 ὑμεῖς νυνὶ ὑπὸ τούτων ἐξαπατηθῆτε, οὐκ ἔξέσται ἔτι
 δικάσασθαι περὶ τῆς προικὸς· τούτοις δ', εἰ φασὶν
 ἀδίκως ἀποδαιτῆσαί μου τὸν δαιτητὴν τὰς δίκας, καὶ
 τότε ἔξῃν εἰς ὑμᾶς ἐφεῖναι καὶ νῦν ἐκγενήσεται πάλιν,
 ἂν βούλωνται, παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἐν ὑμῖν τὸ δίκαιον.
 56 καὶ ἐγὼ μὲν, ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ὑμεῖς με ἐγκαταλίπητε,
 οὐχ ἔξω ὀπόθεν προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρὶ, ἧς τῇ μὲν
 φύσει πατήρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς εἰ ἴδοιτε, οὐκ
 ἂν θυγατέρα μου, ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομί-
 σαιτε· οὗτοι δὲ, ἂν ὑμεῖς μοι βοηθήσητε, οὐδὲν ἐκ
 τῶν ἰδίων ἀποτίσουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας τὰ ἐμὰ ἐμοὶ 1025
 ἀποδώσουσιν, ἣν ἐξειλόμεθα μὲν κοινῇ πάντες εἰς τὴν
 ἔκτισιν τῆς προικὸς, οἰκοῦντες δ' αὐτὴν οὗτοι μόνου
 57 διατελοῦσιν. οὔτε γὰρ ἀρμόττει μοι θυγατέρα ἐπίγα-
 μου ἔχοντι οἰκεῖν μετὰ τοιούτων, οἱ οὐ μόνου αὐτοὶ
 ἀσελγῶς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὁμοίους αὐτοῖς ἑτέρους πολ-
 λούς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγουσιν, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἀσφα-
 λές εἶναί μοι νομίζω συζῆν τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ· ὅπου

γὰρ οὕτω φανερώς μοι ἐπιβουλεύσαντες εἰς Ἄρειοι
 πάγον ἀγῶνα κατεσκεύασαν, τίνος ἂν οὔτοι ἢ φαρμα-
 κείας ἢ ἄλλης κακουργίας τοιαύτης ὑμῖν ἀποσχεῖσθαι
 58 δοκοῦσιν; οἷ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις (ἀρτίως γὰρ καὶ τοῦτο
 ἀνεμνήσθη) εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν τόλμης ἤκου-
 σιν ὥστε καὶ Κρίτωνος μαρτυρίαν ἐνεβάλλοντο ὡς ἐώ-
 νηται τὸ τρίτον παρ' ἐμοῦ μέρος τῆς οἰκίας· ἦν, ὅτι
 ψευδὴς ἐστὶ, ῥαδίως εἴσεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ
 οὕτω μετρίως ξῆ Κρίτων ὥστε παρ' ἑτέρου οἰκίαν
 ὠνεῖσθαι, ἀλλ' οὕτω πολυτελῶς καὶ ἀσώτως ὥστε
 πρὸς τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναλίσκειν· ἔπειτ'
 οὐ μαρτυρεῖ τούτῳ νῦν, ἀλλ' ἐμοὶ ἀντιδικεῖ· τίς γὰρ
 ὑμῶν οὐκ οἶδεν ὅτι μάρτυρες μὲν εἰσιν οὔτοι, οἷς μη-
 δὲν μέτεστι τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν, ἀντι-
 δικοὶ δ' οἱ κοινωνοῦντες τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἂν
 59 δικάζηται τις αὐτοῖς; ὁ Κρίτωνι συμβέβηκεν. ἔτι δὲ
 τοσοῦτων ὑμῶν ὄντων, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν
 ἄλλων Ἀθηναίων πολλῶν ἄλλος μὲν οὐδεὶς αὐτῷ παρα-
 γενέσθαι μεμαρτύρηκε, Τιμοκράτης δὲ μόνος, ὥσπερ
 ἀπὸ μηχανῆς, μαρτυρεῖ μὲν δεκάτην ἐστιᾶσαι τούτῳ 10
 τὸν ἐμὸν πατέρα, ἡλικιώτης ὢν τοῦ νυνὶ φεύγοντος
 τὴν δίκην, φησὶ δὲ πάνθ' ἀπλῶς εἰδέναί αἰ δὴ τούτοις
 συμφέρει, μαρτυρεῖ δὲ νυνὶ μόνος Κρίτωνι παρεῖναι,
 ὅτε παρ' ἐμοῦ τὴν οἰκίαν ἐωνεῖτο. ὁ τίς ἂν ὑμῶν πι-
 στεύσειεν; ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐ περὶ τῆς οἰκίας, πότῃ
 ἐώνηται αὐτὴν Κρίτων ἢ μὴ, νυνὶ δικάζομαι, ἀλλὰ
 περὶ προικὸς, ἣν ἐπενεγκαμένης τῆς μητρὸς οἱ νόμοι
 60 κελεύουσιν ἐμὲ κομίζεσθαι. ὥστε καθάπερ ὑμῖν ἐγὼ
 καὶ ἐκ μαρτυριῶν πολλῶν καὶ ἐκ τεκμηρίων ἐπέδειξα
 ἐπενεγκαμένην μὲν τὴν μητέρα μου τάλαντον προῖκα,
 οὐ κομισάμενον δὲ τοῦτ' ἐμὲ ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας,
 ἐξαίρετον δ' ἡμῖν γενομένην τὴν οἰκίαν εἰς ταῦτα, οὕτω

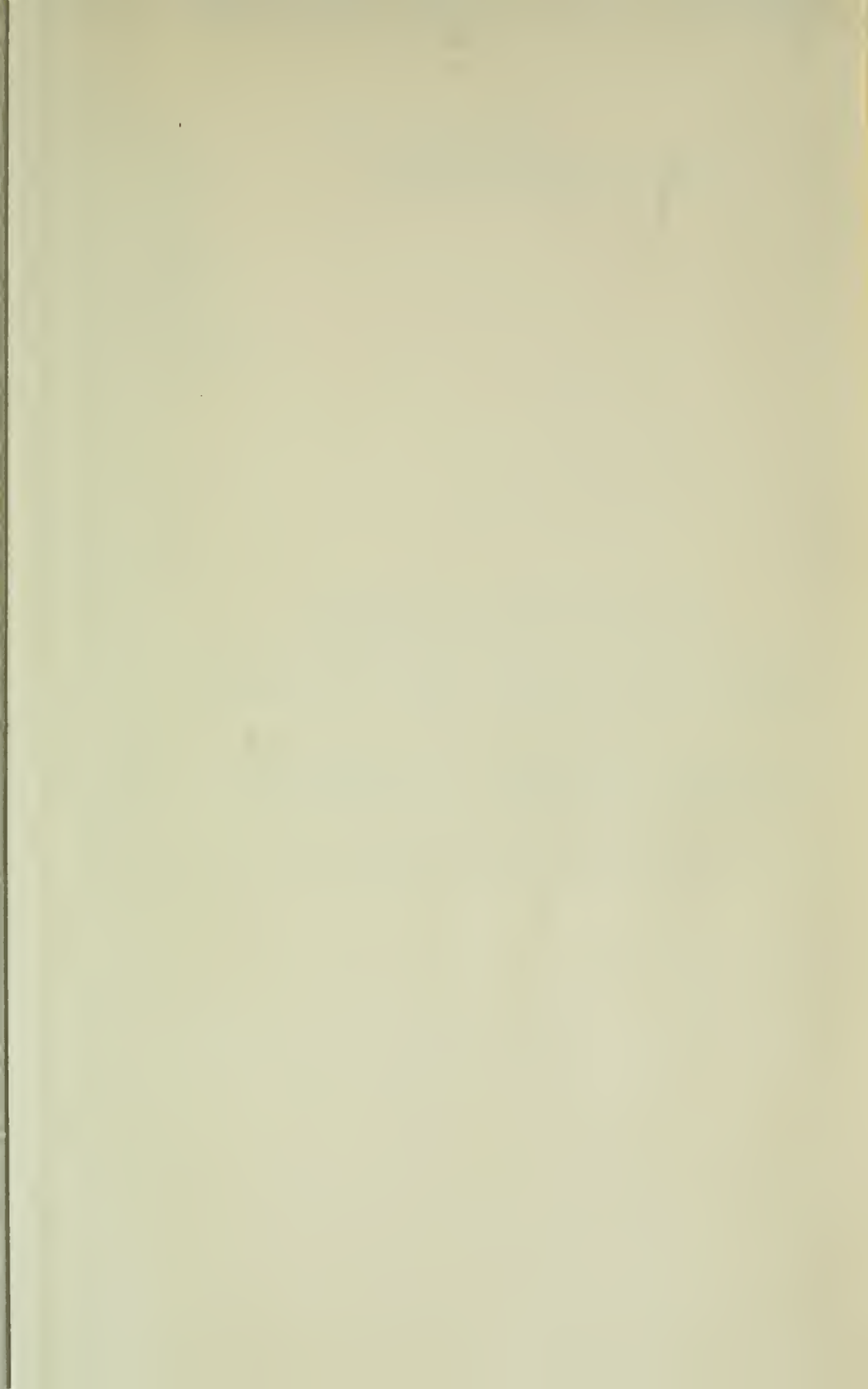
κελεύετε καὶ τοῦτον ἐπιδεικνύναι ὑμῖν ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ
 λέγω ἢ ὡς οὐ προσήκει μοι κομίσασθαι τὴν προῖκα·
 61 περὶ τούτων γὰρ ὑμεῖς νυνὶ τὴν ψῆφον οἴσεται. ἔὰν δὲ
 μὴ ἔχων περὶ ὧν φεύγει τὴν δίκην μήτε μάρτυρας ἀξι-
 όχρεως παρασχέσθαι μήτ' ἄλλο πιστὸν μηδὲν, ἐτέρους
 παρεμβάλλη λόγους κακουργῶν καὶ βοᾶ καὶ σχετλιάζει
 μηδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἐπι-
 τρέπετε αὐτῷ, ἀλλὰ βοηθεῖτέ μοι τὰ δίκαια ἐξ ἀπάν-
 των τῶν εἰρημένων, ἐνθυμούμενοι ὅτι πολὺ δικαιό-
 τερόν ἐστι τὴν τῆς ἐμῆς μητρὸς προῖκα τῇ ἐμῇ θυγατρὶ
 εἰς ἔκδοσιν ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἢ Πλαγγόνα καὶ τού-
 τους πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν οἰκίαν τὴν εἰς τὴν προῖ-
 κα ἑξαίρετον γενομένην ἀφελέσθαι ἡμᾶς παρὰ πάντα
 τὰ δίκαια.

PA   Demosthenes
3949   Dēmosthenoy's logoi
A2
1855
v.2
pars.2

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 18 04 02 008 6